DEV-GENÇ KONFERANSLARI

Dr. Hikmet KIVILCIMLI

DEV-GENÇ KONFERANSLARI

DEV-GENÇ SEMİNERLERİ

DR. HİKMET KIVILCIMLI

KIVILCIM YAYINLARI 2 ● Dev-Genç Seminerleri ●
Dr. Hikmet Kıvılcımlı ● Kapak Düzeni: Akın Öğün ●
Dizgi: Bibliotek Tel. 513 43 60 ● Baskı: Merve Matbaacılık

Birinci Baskı: Mayıs 1989

KIVILCIM YAYINLARI
Mithatpaşa Caddesi, Mithatpaşa İşhanı No.48, Kat: 5-82
Beyazıt, İstanbul.

YAYIMCININ NOTU

1970 başlarında, Dev-Genç İstanbul örgütü, İşsizlik ve pahalılıkla Savaş Derneği (İPSD)'nin Lânga'daki lokalinde, esas konuşmacı olarak Dr. Hikmet Kıvılcımlının katıldığı bir dizi seminer düzenlemiş, 12 Mart öncesi devrimci ve sol ortamın eşsiz değerde bir kesiti, teknik yetersizlikler ve şanssızlıklara karşın, bant kayıtları seminerlerden hemen sonra titiz bir araştırmacı sabrıyla Fuat Fegan tarafından yazılarak, eksik de olsa günümüze aktarılması sağlanmıştır.

Fuat Figan'ın dipnotları bu dönem hakkında yeterli bir fikir verebilmektedir.

Dev-Genç Seminerlerinin son dört oturumu bu orijinal daktilo metinlerine dayanmaktadır. İlk iki oturumuysa hiç banda alınmamıştır. Dr. Hikmet Kıvılcımlı sonradan bu iki oturumun özetini yazmaya girişmiş, Fakat sağlığı engellediğinden Somut Türkiye ile ilgili özet yarım kalmıştır. Bu özetler de kitapta yer alıyorlar.

12 Mart öncesi, genç devrimciler tarafından dar eğitim toplantılarında dinlenmek suretiyle kullanılan *Dev-Genç Seminerleri*'ni yayınlarımız arasına devrimci ortama yararlı olabilmek umuduyla almayı uygun bulduk.

Kıvılcım Yayınları

TÜRKİYE DEVRİMCİ GENÇLİK FEDERASYONU ÜYELERİNE

SEMİNER ÇALIŞMALARI

Konuşmacı: Hikmet Kıvılcımlı

Ocak ayı Programı:

12 Ocak, Pazartesi saat 16-21: "Somut Şartların Somut Tahlili"

15 Ocak, Perşembe saat 16-21: "Somut Şartların Somut Tahlili"

19 Ocak, Pazartesi saat 16-21: "Strateji ve Taktik: Stratejik Örgüt ve Taktik Örgütler"

22 Ocak, Perşembe saat 16-21: "İdeolojik, Politik ve Örgütsel Açıdan Proletarya Sosyalizmi-Küçük-burjuva Sosyalizmi ve Sapmalar"

26 Ocak, Pazartesi saat 16-21: "Milli Demokratik Devrim ve Sosyalist Devrimin Bağlılığı"

29 Ocak, Perşembe saat 16-21: "Milli Cephe Politikası ve Önümüzdeki Görevler"

* * *

İdeolojik eğitim çalışmalarının Ocak ayı programı yukarıya çıkarılmıştır. İdeolojik güçlülüğün ne kadar önemli olduğunu uzun boylu yazmayacağız. Ancak, proletaryanın davasına kendini vermiş genç arkadaşlarımız, bilimsel sosyalizmi öğrenmek ve bilimsel sosyalizmin kılavuzluğunda ülkemizde başta proletaryanın ve diğer milli sınıfların, dünyamızda ise bütün ülkelerin işçilerinin ve ezilen dünya halklarının kurtuluşu uğrunda mücadeleye katılmak zorunda olduğu bir gerçektir.

Bugün Türkiye proletaryası ve halkımız adına mücadele eden bizler şu veya bu zümrenin sözcülerinin, ağzı kalabalık lâf eden şu veya bu kişinin kuyruğuna takılmamak için, proletaryanın ideoloji, politik ve örgütsel bağımsızlığını sağlayabilmek için, bilimsel sosyalizmi öğrenmek ve onu toplumumuzun somut şartlarına uygulamak zorundayız.

Bu sebeple, proletaryanın ideolojisini öğrenmek ne sürüncemede bırakılabilir, ne de savsaklanabilir. Bunu ihmal eden de bugün olmazsa yarın sapmak ve sonunda düşman saflarına geçmek zorunda kalacaktır.

Tekrar söylüyoruz. Çağımızda iki modern sosyal sınıf var. Biri tekelci burjuvazi (Finans-kapital oligarşisi), ikincisi proletarya. Proletaryadan yana olmayan sonunda tekelci burjuvaziye dayanmak zorundadır. Bunların dışında bir üçüncü yol yoktur. Her ne kadar arada kalan kararsız sınıf ve tabakalar

varsa da, onlar da sonunda bu iki modern sosyal güçlerden birinden birine dayanmak zorunda kalmaktadır. Tarih bunu doğrulamıştır.

Bilimsel sosyalizmi öğrenmek, hemen öyle bugünden yarına bir seminerle oluverecek iş değildir. Bu yılları alan bir çalışma ve disiplinli bir inanç ister. Bizim yaptığımız olumlu ve olumsuz yanlarıyla birlikte bu yolda atılmış iyi niyetli ve ciddi bir adımdır. Seminer konusu olan sorunlar, bugün olduğu gibi yarın da önümüze çıkacak olan çözülmesi güç problemlerdir. Bu problemlere de bir seminerle cevap bulunacağını sanmak çok acele-cilik olur. Onlar üzerinde daha çok tartışılacaktır. Ama, ideolojik çalışmalarımızın ilki olacak olan seminer konuları, gerek başlı başına, gerekse bütünü çok önemli konulardır ve bu çalışmayla büyük ölçüde bu sorunlar açıklığa kavuşacaktır.

Dün olduğu gibi bugün de, egemen sınıflar, yığınların uyanışını dikine faşist tedbirlerle bastıramayacağını aklı kesince, geniş halk yığınlarının öncüsü proletaryanın yolunu saptırmak için onun ideolojisinin kıyısında, onun ideolojisine çok benzeyen birtakım sapık akımları geliştirmekten medet umar, bunu başarmak için de, sahte Marksist-Leninist ideologlar türetir ve onların adlarını ayyuka çıkarır.

Bunun yanında, yine hakim sınıflar, kendileri için en tehlikeli olan proletaryanın ideologlarını bir ömür boyu zindanlarda tutmakla bile sustura-mayınca, düşüncelerini tecrit etmekten, eserlerinin yayınlanmasını engellemekten, türlü provokasyon denemelerine girişmekten fayda umarak, hinoğlu hince binbir çeşit ayak oyunlarına başvururlar.

Ama bizler, bilimsel sosyalizmi ustalarından öğrenip, proletaryanın davasına ömrünü ve canını vermiş savaşçılara hakettiği değeri vereceğiz ve hakim sınıfların oyununu boşa çıkaracağız.

T.D.G.F. İstanbul Bölge Yürütme Kurulu

SOMUT DÜNYA[1]

Şu andaki dünyamız "ne alemde"dir?

Bu soruya karşılık bulmak için önce sorunun kendisini kavramalıyız. Soru içinde iki ayrı unsur var: 1- dünyamız (mekan), 2- şu anda (zaman) unsurları.

Dünyamızın Tekliği

Gene mekan olarak "dünyamız" sözcüğü ne demektir? Hemen açıklayalım, tüm insanlık demektir. Biliyoruz, her kişi, kendi ölçüsünde bir dünyacıktır. Burada tek kişiciğin dünyasını araştırmıyoruz. Onun uzmanlığı ve yeri başkadır. Genc biliyoruz, her ulus, kendi ölçüsünde bir dünya bölüğüdür. Bu oturumda onu da aramıyoruz. Ulus olarak Türkiye'mizin, dünyamız içinde bir yeri vardır. Onu gelecek oturumda ayrıca ele alacağız.

Demek, bugünkü oturumumuzun konusu insan olarak 3 milyar 300 milyonu geçen sayıdaki kişilerden ne tek tek birini ya da birilerini, ne de devlet sınırlarıyla bölük pörçük dedikleri biçimde birbirine karşı kirpi gibi dikenli örgü ve süngülerle çelişik duran ulus adlı toplulukları ayrıca ele almıyor, yeryüzü dediğimiz yuvarlağın üstünde, kutuplardan kutuplara dek her karış kara toprağı, ak buzulu ya da denizi kaplamış olan 3,5 milyar insanoğlunun bütününü gözönünde tutuyoruz.

Dünyamızı böyle bütünüyle ele aldık mı, ne görüyoruz? Kişilerin üstünde ortak birer devlet ya da yurt içinde toplanmış uluslar var. Bunlara ülkeler diyelim. 1965 yılında Avrupa'da 29, Afrika'da 38, Asya'da 28, Avusturalya'da 2 ayrı ülke sayılıyor... Topu birden 118 ülke ediyor. Dünyamız deyince, biz bu ülkelerden ayrıca hiçbirini değil, hepsini birden gözönüne getiriyoruz. Bu ülkelerden her birinde insanlar yaşarlar.

Renkleri, biçimleri, huyları ne olursa olsun, bütün ülkeler, insan türünün topluluklarıdır. İnsandan başka tür canlıya ya da cansıza ülke ver-

1. "Somut Türkiye": Bak Not 1.Ufak tefek boşluklar hariç, bu oturumun tümü banda alınmıştır.5. Oturumun ancak yarısı kadarı banda alınabilmiştir. Alınan kısımlar da başka başka bölümlere aittir.

miyoruz. Aslanlar ya da kediler ülkesi yok... Hurma ağaçları ya da maydanozlar ülkesi yok... Ülke insanın buluşu ve insanın kendisi. Onun için, birer ayrı mekan gibi görünen ayrı ülkeler gerçekte ayrı insan bölünmeleridir. Bu ülkelerden kurulu dünyamız da, ister istemez, bütün insanların toptan varlığı, yani tüm insanlık adını alabilir.

Dünyamızın Çokluğu

Zaman bakımından, neden dünyamızın şu andaki durumunu ele alıyoruz? "Dünyamız ne alemde" deyiversek yetmez mi? Yetmiyor. Çünkü insanlık dünyamız, inanılmayacak kertede başkalaşan bir varlık. Eğer şu andaki dünyamız diye bir ayrım yapmazsak, insanlığın ve dünyamızın ne olduğunu anlamak olanaksızlaşıverir. Dünkü, hele evvelki günkü dünyamız ile bugünkü dünyamız tanınmayacak denli başka başkadırlar.

Bunu, en basit olması en şaşırtıcı olmasını önlemeyen bir örnekle gözönüne getirelim. 1965 yılında dünyamızda 118 ülke mi saydık? İçimizden kaç kişi, bunlardan kaçını hiç yanılmadan sayabilir? Toprak genişlikleri ve nüfus sayıları şöyle dursun, tam sınırlarını, doğru adlarını bilen parmakla bile gösterilemez. Akılda kalmaz ki... Amerika'ya giden aydınlarımız, orada Türkiye'yi, Yunanistan'la ya da Arabistan'la karıştıran Yanki'leri gördükçe bozuluyorlar. Ama çok değil, 50 yıl önce Arabistan'ın, 140 yıl önceki Yunanistan'ın Türkiye olduğunu unutabilirler mi?

Öyleyse ne olmuş dünyamızda? Yalnız Osmanlı damgasını alan Türkiyemiz, dün Tuna kaynaklarından Umman ve Atlas okyanuslarına dek uzanan sayısız ülkeleri içine alıyormuş. Sayalım mı o ülkelerin bugünkü adlarını? 1- Avusturya, 2- Macaristan, 3- Yugoslavya, 4- Romanya, 5- Kırım, 6- Bulgaristan, 7- Yunanistan, 8- Gürcistan, 9- Azerbaycan, 10- Ermenistan, 11- Irak, 12- Suriye, 13-Lübnan, 14- Ürdün, 15- Filistin, 16- İsrail, 17- Suudi Arabistan, 18- Yemen, 19- Güney Yemen ve Aden'den Basra Körfezi'ne dek sıralanmış en az yarım düzine Kuveyt, Katar Şeyhlikleri gibi ülkeler, 26- Mısır, 27- Sudan, 28- Bir bölük Habeşistan, 29- Libya, 30- Tunus, 31- Cezayir, 32- Fas.[2]

Tek sözcükle, yalnız başına Türkiye, dünyamızın ağzındaki 32 diş gibi 32 ülkeyi doğurmuş. Başka bir deyimle, eski Türkiye gibi üç-dört devlet 118 ülkeyi pekâlâ bir arada toplayabilirmiş ve toplamıştır da. Türkiye'den önce Yakındoğu'yu ve Afrika'yı İslamlık, ondan önce Roma İslam ve Av-

---

2. Unutulmuş olanlar da var: Arnavutluk ve Kıbrıs gibi...

rupa ülkelerini kaplamışlardı. Uzakdoğu'yu Çin, Uzakdoğu ile Yakındoğu arasındaki ülkeleri Hint uygarlıkları sarmıştı. Amerika diye bir kıtaysa hiç hesapta yoktu.

Dünyamız tek yuvarlak, insanlık tek türken, bu sayıları yüzleri aşan ülkeler nereden çıktı. Şöyle uzaktan bakınca, bir tek kelimeyle karşılık verilebilir: zaman!.. Yüzlerce dünya ülkesi zamanla, zaman içinde, zamandan çıktılar. Zaman kendi başına bir yaratıcı tanrı değil. İnsanlık zaman içinde geliştikçe, bugünkü ülkeler çokluğu ortaya çıktı. Neden ve nasıl?

Antika ve Modern Dünyaların Çelişki ve İlişkileri

Amacımız, bütün insanlık serüvenini özetlemek değil. "Şu andaki dünyamız"ı anlamak. Onu daha elimize alır almaz bir anın, şu anın, tck başına kavranamadığı göze çarptı. Dünyamız öylesine çabuk değişiyor ki, en üstünkörü görünüşü bile, bir yanda teklcşmesi, öte yanda çoklaşmasıyla insanı şaşırtıyor. O çelişkili gelişimin bugünü, ancak dünü ve yarınıyla bir arada tüm olarak clc alınabilirse anlayış olağanlaşabiliyor.

Dünyamızın şimdiki durumu, ister istemez, dünkü durumuyla hem çelişkili, hem ilişkilidir. Bu olayı kavramak için, gene, çok besbelli sayılan iki deyimi, sözcük olmaktan, soyut kavram olmaktan çıkaralım. Dünkü dünyamız antika uygarlıklar dünyasıdır. Şimdiki dünyamız modern uygarlık dünyasıdır. Şimdiki dünyamız bir tek uygarlıktır, kapitalizm adını alır. Dünkü dünyamız da bir tek ekonomik ve sosyal temele dayanmıştır, tefeci-bezirgan adını alabilir. Ama, modern kapitalizm çağına gelininceye dek uygarlık bir tek kalmamış, birçok uygarlık biçiminde olmuştur. Birinci dikkati çeken ayrım bu oluyor. Şimdiki modern kapitalizm bir tek uygarlık biçiminde duruyor. Geçmiş antika tefeci-bezirganlık bir dizi ayrı ve çeşitli uygarlıklar, başka başka medeniyetler olarak batıp çıkıyor.

Modern dünyamızla antika dünyamız arasındaki baş çelişki budur. Onun için, modern uygarlık antika uygarlığı kökünden kazımadıkça gelişememiştir. Kapitalizmle tefeci-bezirganlık arasında sayılamayacak kadar çok çelişki bulunmakla birlikte, ilişki ve benzerlikler de yok değildir.

1- Gerek antika, gerek modern uygarlıklar insanlığın gelişimidirler.

2- Gerek antika, gerek modern uygarlıklar sosyal sınıflı gelişimlerdir.

3- modern kapitalizm de, prekapitalist antikalık da kapital (sermaye) gelişimleridir.

Bu ve benzeri ilişki ve benzerlikler, ister istemez, modern dünyamızla

antika dünyamız arasında ilginç paralellikler yaratır. Bugünkü dünyamızı anlamak için, dünkü dünyamızla kıyaslamalar yapılması yararlı olur.

Kentlerin ve Ulusların Destanları

Antika dünyamız da, modern kapitalist dünyamız gibi sürüyle küçük ve keskin sınırlı ülkeciklerden derleşik olarak başladı. Bugün ulus tümlükleri ne denli hem benzeşir, hem çelişir ayrıcalı toplumlarsa, tıpkı öyle antika uygarlık da bir sürü kent tümlüklerinden derleşikti. Modern uluslar gibi, antika kentler de birbirlerinin gözlerini oymaya çalışan aynı ekonomik ve sosyal temel yapıda topluluklardı. Modern uluslar gibi antika kentler de, gelişim kertesi değişmekle birlikte, aynı sosyal düzeni, aynı rejimi yaşıyorlardı. Ama, kendilerini birbirlerinden öylesine başka sayıyorlar ve ayrı, "yabancı" tutuyorlardı ki, bulsalar birbirlerini bir kaşık suda boğuyorlardı.

Bugün her ulus kendi içinde birbirini yiyen çelişkili sınıflar, zümreler, tabakalar, kişilerle kaynaşıyor, ama dışarıya karşı, "yabancı" ulusa karşı, bir anadan doğmuycasına, topuyla, tüfeğiyle tek cephe oluyor. Bir ulus başka ulusun sınırına yan bakmasın, kan gövdeyi götürüyor. Ve bunu hiç kimse yadırgamıyor. "Ne olacakmış? O ulus da insan, bizim ulus da insan!" diyen hain sayılıyor. Yeryüzünden 6500 yıllık antika uygarlıkları doğurmuş bulunan kentler de tıpkı öyleydiler. Bunu anımsamak, çoğumuza belki garip geliyor ama, azıcık düşünürsek, asıl "garip" olan şey onun anımsanmamasıdır.

Kent denilen antika "uluscuk minyatürü" de neydi? Uzağa gitmeyelelim. İstanbul'a gelenler bilir. Kızkulesi'nin batısına düşen, şimdiki Sarayburnu, vaktiyle apayrı, ün salmış Bizans kentiydi. Kızkulesi'nin doğusundaysa, bugün kuzeye Üsküdar, güneye Kadıköy adını verdiğimiz iki apayrı kent daha vardı. Üsküdar, bugün bile Grekçe adını taşıyan kentti; Kadıköy, özel tapınak havuzlarında din ululârının tanrı diye besledikleri timsahlara bakılırsa, belki Mısır'dan tohum almış başka bir kentti.

Modern uluslarınkinden çok daha korkunç ve yaman sınırlarla, surlarla birbirinden ayrılmış antika kentleri gözönüne getirelim. Şimdi, bir ulusun sınırını geçenden pasaport cezası alınır, en çok da kendisi sınır dışı edilir. Vaktiyle, bir kentin surunu yabancının aşması değil, kenttaşlarından birinin bile yakın tarlasına basması, ölüm cezasına çarptırılıyordu. Ve hiç gülmeden analım, İstanbul Boğazı'nın ağzında, birbiriyle burun buruna gelmiş üç kentten birine Sarayburnu ulusu, diğerine Üsküdar ulusu, üçüncüsüne Kadıköy ulusu gibi bakmak gerekiyordu. Bu kentler arasında

şimdiki uluslar arasında olduğundan daha kıyasıya kanlı savaşlar olurdu. Savaşların destanları göklere çıkardı. Siz asıl o zaman vatan şairini, ya da ulus ozanını görmeliydiniz.

Şimdi Sarayburnu, Üsküdar, Kadıköy Türk ulusunun 67 ilinden birinin tek şehri içindeki onlarca ilçeden sadece üç taneciğidir. Ne surları, ne sınırları belli. Kadıköylüyü, Üsküdarlıdan ayırmak, kimi mimiklerinden olağan da olsa kimsenin aklına gelmez.Daha İç Anadolu'nun seyrek kentlerinde doğanlar, İstanbul'a gelince birbirlerine "hemşehri" deseler bile, kendilerini başka şehirlerin hemşehrilerinden kıl kadar az Türk ulusundan saymazlar. Saymaya kalkışanların alınlarını karışlarlar.

Dünyamız -musalla taşında imamın dediği gibi- bu halle hallenmiş!

İlk uygarlık Sümer kentlerinde başladı. O zaman Ur kenti ile Uruk kenti arasındaki uzaklık, şimdi Ankara ile Atina arasındaki uzaklıktan daha uzun değildi. Bugünkü ulaşım tekniği, çabukluğuyla, iki ayrı ulusu, iki sümer kentinden daha yakın komşu etmiştir. Bu açıdan, şimdike dünyamız, 7 bin yıl önceleri Fırat'la Dicle'nin birbirlerine en çok yaklaştıkları yerden Basra körfezine dek uzanmış Arapcıl-Irak adlı bir avuç yer denli küçülmüştür.

Dünyamızın Dağılma ve Derlenme Yasası

Antika çağda her orijinal uygarlık böyle bir dizi düşman-kardeş kentlerde doğardı. Oradan tüm dünyayı sarmış ham barbar yığınları içine, çoğu tarım ve endüstri ürünü götürüp, oralardan maden ve taş, kereste vb. ilk maddeler getiren kervan yolları boyunca uzanır, "destanlara sığmaz" fetihler yapılırdı. Zamanla, uygarlık içinde sınıflar savaşı kentler-arası savaşlarla azıttıkça, roller tersine dönerdi. Eski merkezden-çevreye saldıran uygarlık akınlarının yerine, çevreden-merkeze saldıran barbarlık akınlarını gerektirirdi. Ve en sonunda, can çekişen eski uygarlığa barbarlığın (coup de grace"ı (son vuruşu) iner, onu tuz buz ederek yerine başka bir yeni uygarlığın tohumunu atardı.

Antika tefeci-bezirgan ekonomi temeline dayanmış uygarlıkların Arapcıl-Irak bölgesinden önce Agade-Bağdat kuzeyindeki Irak'a, Babil'e, oradan Anadolu, Suriye, Mısır gibi Batı; Elam, İran, Sind, Çin gibi Doğu ülkelerine doğru dal-budak salışı 6500 yıl sürdü. En son Greko-Romen ve İslam uygarlıklarından atlayarak, İngiltere'de kapitalizme sıçradı. Birbirinden ayrı, kopuk gibi görünen çok sayıda orijinal uygarlıkla onların rönesanslarını birbirlerine diyalektik ilişki-çelişki yoluyla bağlayan

ulaştırıcı-çizgi hep barbarlıklar oldu. Barbarlıklar olmasa, belki yeryüzünün her uygarlığı, iç sınıf kanseriyle tükenerek, bugün Irak'ta otuz-kırk metre derin çamur altına gömülüp unutulmuş Sümer uygarlığı gibi unutulur giderdi.

Bu açıdan, tarihte barbarlığın rolü yalnız olumsuz bir yıkıcılık değil, aynı zamanda olumlu, hep daha yeni, bir adım daha ileri orijinal uygarlıklar kurmak da olmuştur. İçleri kısır sınıflar savaşıyla koflaşmış kentlerin katı sur kabuklarını kırarak hepsini büyük imparatorluklar durumunda birleştiren ve yeryüzüne yeni ve daha yaygın bir tefeci-bezirgan düzen getiren güç, 6500 yıllık antika uygarlıklar çağında hep barbarlar olmuşlardır. Antika çağ barbarlarının tefeci-bezirgan toplumu, her defasında bir çıkmazdan kurtarmış olan o barbar yıkıcı-yapıcı eylemlerine tarihsel devrimler adını veriyoruz.

Modern dünyamızda ulus tümlüklerinin, antika dünyamızın kent tümlüklerinden hemen kıl kadar ayrımsız bir duruma düştükleri, günümüzün en su götürmez gerçek karakteristiğidir. Özellikle 20. yüzyılla birlikte tekelci kapitalizm, ulus sınırlarını, önce gümrük savaşlarıyla delmeye, sonra o yetmeyince mal yerine sermaye ihracı yaparak eritmeye girişmiştir. O da sökmeyince, dünyayı, yeni kapitalist gelişmelere uygunca yeniden paylaşmak için emperyalist dünya savaşlarına başvurmuştur. O kanlı canavarlıkların hiçbir şeyi çözmediğine, insanlığa dünya ölçüsünde yeni bir düzen gerektiğine en ilginç kanıt Birinci Emperyalist Dünya Savaşı'ndan sonra "Cemiyet-i Akvam" (Uluslar Derneği) ve İkinci Emperyalist Evren Savaşı'ndan sonra "Birleşmiş Milletler" adlı kurumların kaçınılmaz oluşlarıdır. Öteki bölgesel derleşmeleri hiç anmayalım.

Böylece, insanlık tarihinin uygarlık kesiminde, önce bölük bölük -eskiden kent kent, şimdi ulus ulus- parçalanma, sonra bütün o parçalılıkların bir araya gelme yasası, antika dünyamız için neyse, modern dünyamız için de ana çizgisinde ve hiç değilse yüzeyinde odur. Hele modern çağımızın 20. yüzyılı, en yaman ölçüde çelişkili bir uluslara dağılmayla uluslarüstü toplanma eğilimi büsbütün keskinleştirmiştir. Bu da insanlığın ne müthiş bir diyalektik deri değiştirme dönemine girdiğini kanıtlar.

Tarihsel Devrim Yerine Sosyal Devrim

Demek dünyamız en kesin dönemeci içindedir. Bu modern dönemeçle antika dönemeçler arasında ne farklar vardır? Sırayla özetleyelim.

1- Bütün antika uygarlıklar, yeryüzünün hep yalnız sınırlı bir bölgesinin az çok dar çerçevesi içinde olup bittiler. İlk Sümer uygarlığı birkaç on kilometre karelik yerlerde doğup öldü. Geri kalan; bütün uygarlık dışı, barbar dünyaydı. En büyük, en -antika adıyla- "cihangir" imparatorluklar bile, dünyanın gülünç sayılacak derecede daracık bir bölgesinde at oynatmışlardır. Dünya haritasını görünce onu bir hükümdara bile yetmez gören Osmanlı padişahı ne Amerika'yı, ne Avusturalya'yı, ne Hindistan'ı, ne Çin'i bilmiyordu bile.

Modern uygarlık yeryüzünün tümünü kaplamış, başka yıldızlarda yer arıyor. Bu durum, antika dünyamızla modern dünyamız arasındaki yaman nicelik başkalığını göze batırır.

2- O nicelik farkı altında yatan asıl büyük nitelik farkı büsbütün şaşırtıcıdır. Antika dünyamızda uygarlık bir avuç yer ve insanken, barbarlık bütün bir dünyaydı. Ve uygarlığın, kısır sınıflar savaşıyla insanlık içine soktuğu soysuzlaştırıcı kangren hastalığı, yeryüzünü kaplayan geniş barbar yığınlarının gürbüz aşısıyla zaman zaman tedavi edilirdi. İnsan türünü uygarlığın bozucu ve yokedeci etkisinden, kimse farkına varmaksızın, kimsece planlanmaksızın kurtaran hep korku, yalan, eşitsizlik nedir bilmeyen temiz barbar insan malzemesi olmuştu.

Modern dünyamızda artık herhangi bir kurtarıcı rol oynayabilecek tek uygarlık dışı "barbar" insan kalmamıştır. Modern uygarlığın milyarlarca bunalmış insanını, bir tatlı bunaklık içinde, yalan-dolan, korku, zılgıt içinde soysuzlaşıp yok olmaktan kim kurtaracaktır?

3- Antika dünyamızı çürümekten barbarların bilmeyerek başardıkları tarihsel devrimler kurtarmıştı. Şimdi tek barbar kalmadığına, yeryüzü mutlak uygarlık egemenliği altına girdiğine göre, modern dünyamızı, dışarıdan gelecek -eskilere "insanüstü" gibi görünmüş- bir tarihsel devrim gelip kurtaramaycaktır.

Ama, onun yerine tarih başka bir alternatif getirmiştir. Kapitalizmle birlikte üretici güçlerin kazandığı başdöndürücü gelişme, sınıflı toplum ölçüleriyle yürüdüğü için, antika toplumda uygarlık dışında kalmış barbarlığı, modern toplumun kendi içinde yaratmıştır. Kapital birikişi, yoğunlaşması ve merkezileşmesi, üretici güçleri dehşetli sosyalleştirirken, üretim ilişkilerini ondan daha az dehşetli olmamak üzere işveren özel mülkiyeti ilişkileri içine hapsetti. Bu ekonomik temel çelişki tabanı üzerinde gittikçe dinamitleşen iki başlıca sosyal çelişki gelip yükseldi: a- İşçi sınıfıyla üst sınıflar arasındaki çelişkinin büyümesi, b- Köylerle şehirler arasındaki çelişkinin büyümesi...

Bu, boyuna birikip dinamizm kazanan iki başlı çelişki, modern toplumun içinde işçi sınıfıyla köylü yığınlarını, üst sınıfların bütün uygarlık nimetlerinden aslan payı almaları karşısında bir tür iç barbarlar durumuna indirgedi. Ancak, kapitalizme karşı başı çeken işçi sınıfı, üretici güçlerin sosyalleşmesi gibi muazzam bir toplum gücüyle müttefik olduğu için, hiçbir sınıf ve tabakada görünmeyen örgütlenme ve bilinç olanaklarıyla en ileri ve yüksek üst sınıftan daha büyük yetkiyle uygarlığı temsil etti. Modern proletarya bilinci ve örgütü, sosyalizmi yarattı. İşveren sınıfı tarihsel devrimin yerine sosyal devrimi geçirmişti. İşçi sınıfı, sosyal devrimin yerine sosyalist devrimi geçirdi.

Bugünkü dünyamız, tarihin yazdığı en geniş ve en derin kritik sosyalist devrimler dünyasıdır. Öylesine etken bir sosyalizm oluşumu içindeyiz ki, hiçbir sosyal sınıf, sosyalizmi hiç değilse maske gibi yüzüne takmadıkça toplum sahnesine çıkamıyor. Derebeyi sosyalizmi, burjuva sosyalizmi, küçük-burjuva sosyalizmi ve her birinin sayısız çeşit sosyalizmleri yetmedi. En son 20. yüzyıl bunalımlar çağını açan finans-kapital bile, en tekelci zorbalığına "sosyalizm" adını vermemezlik edemedi. Sosyalizmin kökünü kazımaya yeminli faşizm, sosyalistliği hiç kimseye bırakmayan Mussolini tarafından kuruldu. Almanya'da nasyonal-sosyalistin baş harflerinden gelen "Nazi"lik kılıfına girdi.

Sosyalizmin nasıl yıldırım çabukluğuyla geliştiğini anlamak için boşuna söz harcamaktansa, birkaç rakam vermek yeter de artar bile. Nüfus açısından dünyamızda: 1- Emperyalist kesim, 2- Sosyalist kesim, 3- Ulusal kurtuluşlar kesimi, 4- Sömürgeler kesimi diye dört bölük ülke var. 25, hattâ 15 yıl içinde bu kesimlerin geçirdikleri değişiklikler şöyle rakamlanabilir:

	Sosyalist	Ulusal Kurtuluş	Sömürge
1939	%8	%90	%33
1955	35	39	7
1964	35	32	1

Dünyamız, Birinci Emperyalist Savaşı ile 1/10 emperyalizme karşı bayrak kaldırmıştır. Kapitalizm yeryüzünün %90'ını kaplamaktadır. Sosyalizm ancak %8'i bulur. Kapitalizm nicelik açısından sosyalizmin 11

katından büyüktür.

İkinci Emperyalist Savaşı ile birlikte, beş on yıl geçmeden, bütün o denge altüst olur. Emperyalizm %90'dan, önce %39'a, çeyrek yüzyıl sonra %32'ye düşer. Onun, resmen köle yığını olan sömürgeleri %33'ten önce %7'ye, çeyrek yüzyıl sonra %1'e iner. Sosyalizm, bir atılışta %8'den 35'e çıkar ve bir milim bile gerilemez.

Şu anda dünyamız, artık yekpare kapitalist dünya olmaktan çıkmıştır. Çünkü insan nüfusunun en büyük çoğunluğu, %35'i sosyalizme girmekle kapitalizmi yok etmiştir. Dünya nüfusunun üçte birine yakını (%32'si) ulusal kurtuluş başarısına ererek, sosyalizme daha yakın duruma gelmiş, hiç değilse sosyalizmin dolaylı yedek gücü olmuştur. Emperyalizm, dünyamızın üçte biri bile değil, %32'sidir. Emperyalizmin karnında çivi gibi duran %1 sömürge insanlarını en azından bugün yarın ulusal kurtuluş cephesinde sayabiliriz.

Bu rakam dili neyi söylüyor? Dünyamız yüzlerce politika bölüğüne parçalanmış görünse bile, ekonomik-sosyal açıdan üç kesimdir: 1- Kapitalist dünya, 2- Sosyalist dünya, 3- İkisi ortası dünya...

SOMUT TÜRKİYE[3]

150 parça dünyamız 3 sektör: 1- Kapitalist (Emperyalist), 2- Sosyalist, 3- Üçüncü Arafat...

Emperyalist dünya kesimi içinde Danimarka'dan Kanada'ya dek, Türkiye ve ABD de içinde olmak üzere 17 devlet, 502,2 milyon nüfusla 3,2 milyarlık insanların 6,4'te biri; 22,9 milyon km2 genişlikle 135,7 milyon km2'lik yeryüzünün 5,9'da biri oluyor. Çok ilginç bir orantı. 1917 yılında sosyalist kesim dünyanın 6'da 1'i, kapitalist kesim dünyanın 6'da 5'iydi. Şimdi ağırlıklar tersine dönmüş. Dünyamızın 6'da 1'i emperyalist kesim olmuş.

Türkiyemiz bu kesimin içine boylu boyunca angaje olmuş. NATO'nun, CENTO'nun, SEATO'nun en sadık üyesi. Emperyalist kesimin başında ABD. Hep ona güveniyoruz. Çünkü demir maden filizinde Sovyetler ABD'nin 2 katı -73 milyon tona karşılık 137 milyon ton- üretim yapmakla birlikte, çelik üretiminde ABD Sovyetler'den 5'te 1 -80 milyon tona karşılık 100 milyon ton- üstün. Yarış sürüp gidiyor.

Alem böyle "başa güreşir"ken biz ne yapıyoruz? Kimi beyciklerimiz yağlı kispet giyip çoban pehlivan sülü ile yağlı başa güreşe heveslendiler. Onları "kaderleriyle başbaşa" bırakalım. Türkiye'mizin alınyazısını seçip ayırtetmek için bir kestirme yol var: kesit yapmak... Ağacın kaç yaşında olduğunu dışarıdan kestiremeyiz. Genişlemesine bir kesit yapar ya da sonda atarsak, yüzde yüz doğrusunu öğreniriz. Türkiye'nin de "ne alemde" olduğunu kuru lâfla soyutlaştırmaktansa günlük bir gazetede geçenleri filmleştirmek, Türk toplumu içinde bir kesit ya da sonda yapmak olabilir.

,IPSD (İşsizlik ve Pahalılıkla Savaş Derneği) lokalinde Dev-Genç'lere verilmiş seminerde kesiti 10.1.1970 günlü bir gazeteden yapmışız. O kesit daha çok politika manzarasıydı. TİP Beşiktaş ilçesindeki geçen oturumumuzda, o günün gazetesinden bir kesit yapmışız. Bu 1.3.1970 günlü kesit daha çok sosyal açıdan ilginç... Bugünkü 6 mart günlü kesit de, bu önceki iki kesite, eskilerin "mütenevviş" dedikleri çeşitli göstergeler yerine geçebilir.

Böyle çimçiğ günlük olaylar üzerinde duruyoruz. Çünkü bu tür semi-

---

3. "Somut Türkiye": Bak Not 1.

nerler, bize sürüyle bilgi ezberletmek için yapılmaz. Ya da hiç değilse yapılmamalıdır. Amaç birbirimize bilgi satmak değildir. Somut olayları araştırma yöntemiyle o aynı olaylar içinde yönelişi becermeliyiz. Teori de budur, pratik de. Teoride yöntemi, pratikte yönelişi becerirsek, mantığımız, yani kafamızın işleyiş yasaları burjuva ve küçük-burjuva pekliğinden de, ishalinden de kurtarılmış olur. Bugün sol kanadımızdaki karın ağrılarımız bu kurtuluşu bekliyor. Soyut kavramlar ishalinden de pekliğinden de kurtulursak, karın ağrılarımız doğum ağrıları gibi yaratıcı olabilir.

Çiğ aktüaliteden kopmamak için, bugünkü 6.3. 1970 günlü gazeteden başlayalım. Hep okumuşsunuzdur. Birlikte gözden geçirmek kolay olur.

Bizi kargaşalıktan kurtaracak yöntemimizi bilmeyen yok. Bütün politika, kültür gibi parlak ve gümbürtülü olaylar, hep ekonomik adını alan sönük, nankör, yer altında gibi sesi kısılmış maddesel olaylar tabanından fışkırır. Kökü olmayan ağaç bulunmadığını tartışmayız da, acep ekonomi dışında, onunla ilgisiz politika olayı yok mudur diyen burjuva düşünceleriyle haşır neşir olmaktan yakamızı kurtaramayız.

6 Mart günlü gazetede ekonomik olaylar, her zamanki gibi ya kıt - hemen hiç yok denecek kadar az, kısa ve entipüften- ya da maskeli, yani olay öylesine duygusal, acayip, bulutlar, sisler ortasında verilir, öyle dokunulmaz kılıklara sokulur ki, insan bunun ekonomik madde neresinde der neredeyse.

Olay kıtlığına örnek: "Pikin tonuna 335 lira zam yapıldı". Bu gazete 8 sayfadır. Her sayfası 8 sütundur, 64 sütun... Her sütuna 175'er satır girer. Toplayalım, gazete 11.200 satırdır. Açık ekonomik haber 17 satırcağız! Hemen hemen 700'de 1 satır. Bu küçücük "haber"in anlamı üzerinde az duralım. Deniliyor ki: "Karabük-Türkiye Demir Çelik İşletmeleri Genel Müdürlüğü pik fiyatlarına zam yapmıştır. Piyasalardan ithal edilen pikin tonu 1015 liradan 1350 liraya çıkarılmıştır... Önümüzdeki günlerde demir mamüllerine tüccarların zam yapacağı söylenmektedir. Söylentiler üzerine şehrimizde bir çok demir tüccarı inşaat demiri stokuna başlamıştır."

Haber bu kadarcık. Bu küçücük haberin altında ne yatıyor? Demir ve Çelik Fabrikaları 1965 yılında 3,28 milyon ton ürün veriyor. Bundan 1 milyon ton koku çıkarırsak, 2,28 ton çeşitli ürüne yapılmış zam 993,8 milyon Türk lirasıdır. Bu aslan payını devlet (Demirel) cebine atıyor. O kadarla kalınsa ne iyi.

İthalat var. 1958 yılı 700 liradan 66 bin ton demir-çelik ithal etmişiz. 1965 yılında bu 1342 liradan 400 bin tona çıkmış. Çeliğin pikten ucuzluğu şuradan belli: 1970 yılında pikin tonu 1015 lira ediyor. Her yıl orta-

lama ithalat 47 bin ton artıyor. Demek. 1970 yılında demir-çelit ithalatı 635 bin ton eder. Sayın tüccarlarımız en azından bu kadar malı stok ediyorlar. Ceplerine açık borsa yapsalar gökten 6 Cuma sabahı 212.725.000 liracık yalnız demirden giriyor.

Ya demirden yapılmış aletler, eşyalar, kazanlar, makineler, aygıtlar, elektrikli makine ve aygıtlar, demiryolları taşıt ve malzemesi, motorlu taşıtlar, silahlar vb... Bunlardan yalnız gümrük eşyası sırasında -82,83,84, 85, 86, 87 numaralı- 6 kalemden 1965 yılında Türkiye'ye 562.937.000 liralık mal sokulmuş. 1970 yılında bu ithalat 750 milyon liraya çıkmış olsa, en az %33 zam görseler, aradan 247 milyoncuk da oradan özel sektörün kursağına girer.

Buncağızla kalır mı? Bütün mallar 3'te 1 pahalılaşır. 6 milyarlık ithalat malında, bir kalem oyunuyla özel söktör denilen kuyuya 2 milyar lira düşüyor...

STRATEJİ VE TAKTİK: STRATEJİK VE TAKTİK ÖRGÜTLER[4]

(19 Ocak 1970)

Sevgi ve saygıdeğer genç arkadaşlarım,

Bugünkü konumuz strateji ve taktik deyimlerinin açıklanması üzerine olacak.

Bir yıldan beri sol kanadın üzerinde en çok durduğu bu iki terim, biliyorsunuz, askerlikten alınmadır. Askerlik orduların savaşıdır. Sosyal sorunlar da, genellikle, sosyal sınıfların savaşı sayıldığı için, oldukça sonraları, klasik bilimsel sosyalizmin bir ülkede büyük başarı ve zafer kazandığı günlerden oldukça sonra, başarının daha çok askercil savaşlar biçiminde oluşundan ötürü, o ateşin içinden geçen kimi bilimsel sosyalistler, sosyal savaşın daha kolay anlaşılması için, bu strateji ve taktik terimlerini kullandılar... Ve bunun üzerine de epeyce açıklama yapıldı.

Yalnız şunu hatırlatmak isterim: Yeryüzünde proletarya sosyalizminin zaferi, ilk büyük sonucu aldıktan sonra oldu bunlar. Onun için, strateji ve taktik terimleri üzerinde, yani tabu sözlermiş gibi fazla kasılmak bence pek gerekmez. Çünkü uygulamada sık sık gördüğümüz gibi, bu terimler salt olayların iyi açıklanması ve iyi uygulanması için konuldukları halde, birçok karışıklığa, anlam-kavram karışıklıklarına ve ondan ötürü de birçok uygulama karışıklığına neden oluyorlar.

Bu açıdan, bu iki terimi önce özetleyelim ve bu özetten -ki çoğunuzun bu özeti de bildiğinize eminim, biliyorsunuz mutlaka- uygulamaya nasıl geçileceği üzerinde daha çok durmamız gerekecektir.

Strateji, biliyorsunuz, Grekçe'den alınmadır. Eski Türkçe'de buna "sevk'ül ceyş" derlerdi. Orduların güdümü anlamına gelir. Taktik de gene bir yönetim anlamına gelen Grekçe sözcükten gelir. Bu iki terimden birisi, çarpışan orduların, iki taraf çarpışan orduların cephelerde yerlerini almaları demektir. Cepheye kadar güçlerin hareket edip cephedeki yerlerini alışları "sevk'ül ceyş" ya da strateji adını alıyor. Stratejinin bir planı

---

4. Ufak tefek boşluklar hariç, bu oturumun tümü banda alınmıştır.

vardır, bir de güdümü. Strateji planı hangi amaç için bir savaş yapılıyor, önce onu saptar. Sonra, bu savaşa hangi güçler, nasıl katılacak, onları düzene koyar. Ondan sonra da, bu düzenin ışığı altında, strateji uygulamasını, strateji güdümünü yapar.

Şu halde önce strateji planı deyince neyin anlaşıldığını bir daha özetleyelim. Askercil savaştan örnek alırsak: Bir ülkede ordular var. Bunların bir kısmı özgüç olarak cephenin ön safına gider. Bir kısmı da yedek güçler olarak, onun çevresinde hazır bir durumda bekletilir ve düzenlenir.

Sosyal alanda strateji dendi mi, onun özgücü bilimsel sosyalizm açısından, biliyorsunuz, her zaman işçi sınıfı sayılır. Klasik bilimsel sosyalizm için stratejik özgüç işçi sınıfıdır. Stratejinin amacı dediğimiz, planda birinci aşamayı tutan alınacak hedef ve sonuç hangi aşamada olursa olsun, sosyalizm için her zaman özgüç hep işçi sınıfı olmuştur, proletarya olmuştur.

Örneğin, amaç demokratik devrimse, orada da özgüç işçi sınıfıdır. Onun ardından gelen sosyalist devrimse, gene özgüç işçi sınıfı olur. Ondan sonra, sosyalizmin zaferinden sonra gelen üçüncü bir aşama, biliyoruz, sosyalizmin temellerinin daha sağlama oturtulması, orada gene işçi sınıfı özgüçtür.

O halde, güçler konusunda, stratejik güçler ele alındığı zaman, özgüç, bizim anladığımız ölçüde, her zaman, hangi aşamada olursak olalım, işçi sınıfıdır. Onun dışında bir özgüç düşünülemez.

Özgüçten sonra yedek güçler gelir. Ve stratejinin en önemli plan değişiklikleri, aşamaya göre olan değişiklikleri, bu yedek güçlerin kullanımında derlenir, toplanır. Yedek güçler aşamaya göre değişir.

Klasik sosyalizmin gelişiminde, demokratik devrim konuyken, yani eski despot saltanatlar, ya da onların desteği olan derebeyi kalıntıları ve derebeylik alaşağı edilirken, özgüç işçi sınıfı, yedek güç, başlıca büyük yedek güç de köylülük adını alır. Ve orada köylülük, büyük yığın olarak, yekpare bir bütün gibi konulur.

Bu aşama başarıyla sonuçlandıktan sonra gelenin sosyalist devrim aşamasında özgüç gene işçi sınıfıdır. Fakat bu kez, köylünün yoksul tabakasıyla işçi sınıfı arasında bir ittifak yapılır. Yani birinci demokratik devrimde köylülüğün bütünüyle işçi sınıfının elbirliği, ittifakı konudur. İkinci aşamada, daha çok köylülüğün yoksul tabakası ve yarı proleter dediğimiz insanlar bulunur.

Üçüncü aşamaya geldik mi, stratejik devrim, yani sosyalizmin temellerinin sağlamlaştırılmasına ulaşıldı mı, orada özgüç olan işçi sınıfıyla,

ondan önceki devrimlerin geniş ölçüde adeta yarattığı diyebileceğimiz, büyük orta köylülük yığınları yeniden işçi sınıfının savaşında müttefiği olur.

Bu üç kanalın da, bu üç aşamanın da amaçlarını daha söylerken özetlemiş olduk. Demokratik devrimde amaç derebeyliğin kaldırılması... Bunun için burjuvazinin, hangi ülkedeyse bu demokratik devrim, orada burjuvazi dediğimiz kapitalist sınıfının bile dışlanması konu olur. Bu dışlanma karşısında işçi sınıfıyla köylülük bütünüyle ittifak eder.

İkinci aşamada, sosyalizm aşamasında, işçi sınıfıyla köylülüğün fakir fukarası ittifak ederler. Burada dışlanacak, daha çok küçük-burjuva ütopik sosyalistleri diyebileceğimiz devrimci sosyalistler, ya da burjuva sosyalistleri vb. gibi parlamentarizmi fazlaca abartıp bütün sorunu orada sayan oluşumlardır. Ve bu kez kapitalizm, kapitalist sınıfı iktidardan düşer.

Bu, stratejinin üç aşaması, bildiğimiz klasik üç aşamasındaki planıdır.

Bütün bu üç plan sırasında da strateji güdümü diye bir davranış konudur. Strateji güdümünde bir formül vardır: "Karşıt güçlerin en yaralanabilir yerine, devrimci güçlerin en ağır basanını, en kritik anda yığın yapmak". Yani dört unsur bulunuyor bu terim içinde. Önce stratejiden amaç, stratejinin güdümünde birinci göz önünde tutulacak şey, devrimci güçlerin, hasım, karşı taraf güçlerinin en zayıf oldukları noktasına yöneltilmesi... Fakat bu yöneltişte en ağır basan, en önemli güçleri orada, en kritik zamanda yoğunlaştırmak... Sonra bu yoğunlaşan güçleri maksima amaca doğru taktik davranışlarla ulaştarmak...

Demek strateji deyince, bir daha özetlersek, önce her sosyal aşamanın asıl amaç olarak kendisi saptanır. Bu amaca göre güçler, sosyal güçler, vurucu güçler, özgüç , yedek güç olarak düzene konup, bu güçler arasında, özgüçle yedek güçler arasında, o güçlerin cephede yerleştirilmeleri, yani bir tür yeralışları biçimi saptanır. İttifak mı yapılacak, yoksa başka bir şey mi, o saptanır. Ondan sonra da stratejik güdüm başlar. Bu güçler hasmın en zayıf noktasına, en kritik anda, en ağır basıcı biçimiyle yoğunlaştırmak şeklinde konulur.

Strateji deyince aşağı yukarı akla bunlar geliyor. Bunu benim size işte, bizim İstiklal Savaşı'ndan bir askercil örnek vererek açıklamam daha doğru olacak, daha anlaşılır olacak.

Yunan cephesi diye bir cephe var. Stratejide, bu cephe önünde Kuvvayı Milliyeci devrimcilerimiz önce amaçlarını saptadılar. Düşmanı denize dökmek, amaç buydu. Yani Anadolu toprağından atmak. Bu amaca göre,

strateji planının bu amacına göre, vurucu güçleri ele aldılar. Bu vurucu güçler özellikle cepheye sevkedilecekti, biliyorsunuz. Dumlupınar Savaşı olurkan hangi yollar tutuldu ve naşıl uygulandı? Hepiniz az çok Ulusal Kurtuluş Savaşı'nın askercil öykülerini okurken görmüşsünüzdür. Sürekli olarak cephenin kuzey tarafını, yani sağ kanadını Türk ordusunun adeta boş bırakmayı göze alarak, asıl vurulacak yer, yani düşmanın en zayıf, en yaralanabilir noktası Afyon tarafı olduğu için, vurucu güçlerin en büyüğü Afyon etrafında toplandı. Ve oradan, tabii düşmanın da elden geldiği kadar hiçbir şey farketmemesi için gereken önlemler alınmak koşuluyla saldırıya geçildi.

Sosyal savaşlarda da buna benzer stratejik davranışlar düşünülebilir.

Yalnız, bu strateji konusu konulurken, sosyal savaşların gelişiminde, bazı noktalar ihmal ediliyor. Plan deyince, sosyal gelişimin bütün aşamaları gözönünde tutulur ve bu aşamalara belirli isimler verilir. Örneğin demokratik devrim aşaması bütün sosyal politika örgütlerinde, yani partilerde minima program diye, sosyalizm aşaması maksima program diye anılır.

Son zamanlarda, bu iki terim yerine başka başka terimler kullanılmaya başlandı. Bunlar, görebildiğim kadarıyla, zihinleri aydınlatmaktan çok, biraz daha terminoloji gürültüsü şeklinde karıştırmaya doğru da gidebiliyor.

Sonra, devrim deyince, devrimin birinci sorunu, doğrudan doğruya iktidar sorunudur. Devrimin herhangi bir slogan, ya da herhangi bir başka unsuru birinci önemi kazanamaz. Bu nokta da, çok kez strateji tartışmaları yapılırken gözden kaçırılıyor. O zaman, devrimin adeta ruhu zedelenmiş gibi bir halle karşılaşıyoruz.

Bunun açıklamaları üzerinde arkadaşlar mutlaka sorular açacaklar. Sırası geldi mi birkaç kelime daha konuşabiliriz.

Şu halde, strtateji, askercil karşılaştırmayla açıklama yaptığımıza göre, savaştır, askerlikteki savaşın karşılığıdır. Taktik ise, bu savaşın içindeki küçük çarpışmalardır.

Biliyorsunuz, gene Anadolu Kurtuluş Savaşı'nda Birinci İnönü, İkinci İnönü, Sakarya vb. çarpışmaları oldu. Bunlar, asıl son zaferi sağlayan stratejik planın uygulanmasında zaman zaman kullanılmış taktiklerdir, taktik savaşlardır. Onun gibi, sosyal savaşlarda da taktik basamaklar ve taktik savaş biçim ve parolaları vardır. Bunlar hep taktik durumlara göre çok değişken olurlar.

Taktiğin de bir planı vardır, ki strateji içinde taktik diyebiliriz ona.

Stratejik aşamanın zaman zaman güçler arasındaki denge bakımından birçok değişiklikleri olur. O zaman bakarsınız devrimci güç, karşıt güçlerin baskısı altında gerilemek zorunda kalır. Bu gerileme sırasında, geri çekilme taktiği diye askerlikte anılan taktik kullanılır. Fakat başka bir zamanda devrimci güçlerin ağır bastığı belirir. O zaman devrimci güçlerin kullanacağı taktik bunun tam tersi, saldırı taktiği olur.

Bununla birlikte, taktiğin de strateji içinde zaman zaman, işte negatifle pozitif gibi birbirine zıt görünen, ama birbirini tamamlayan biçimleri sürekli değişir. Ve o değişen biçimler içinde hiç şaşılmaksızın hangi biçimin neden gerektiği etrafında uzunca düşünmek başlıca hedef sayılır.

Taktiğin bu saldırı ya da savunma ya da geri çekilme biçimleri uygulanırken -ayrıntılarını sonra gerekirse izleriz- birbirine zıt görünen iki unsur önem kazanır. Birincisi -gerek çeki çekilme, gerek saldırı taktiği olsun, her ikisinde de- her zaman dikkat edilecek nokta, o sırada hangi halkaya önemle basmak, hangi momenti birinci derecede önermek gerekir, o aranır. Buna büyük ustalar "zinciri sürükleyecek halka" adını vermişlerdir. Yani zincir birçok halkadan oluşmuştur. Taktiğin de böyle birçok halkası vardır. Fakat asıl bütün o gücümüzle öyle bir halkasına asılmalıdır ki, o halka çekilince, bütün zincir de arkasından sürüklenip gelsin derler. Ki bu zaten, diyalektiğin kritik momenti dediğimiz karakteristiğidir.

Öyleyse, taktikte en çok dikkat edilecek şey, taktiğin -geri çekilme ya da saldırı olduğuna göre- her iki basamağında bütünüyle sosyal gelişimi peşinden getirecek en önemli halkayı bulmak ve ona var güçle asılmak önemli sayılır. Fakat bu, işin biraz, tekrar gözden geçirilince anlaşılacağı gibi, adeta öznel yanı, yani devrimcilerin yapacakları taktik özellik sayılır. Oysa taktiğin ikinci bir kutbu da vardır, o da yığınlarla ilişkisi.

Her taktik basamağın gerek mücadele, gerekse örgüt biçim ve sloganları, bizce ya da devrimciler tarafından önemli görülmekle yeteri kadar gerçekleşemez. Bu önemli sayılan halkanın yığınlar tarafından da tutulması, desteklenmesi önemlidir. Yani eğer özgüç, yedek güçler ve hattâ öncü güç, öne sürülen taktik mücadele ve parola biçimlerini benimsemezse, istediğimiz kadar dahiyane bir taktik plan kurmuş olalım, onun uygulanması eksik kalır, daha doğrusu başarısız kalmaya mahkûm olur. Mutlaka yığınların da o taktiğe uygun düşünce ve davranış düzeyine getirilmesi ve gelmiş bulunması önemlidir.

Bu nasıl olacaktır deyince -ayrıntıları bir yana bırakırsak- elbet

yığınlara devrimci örgütlerin bilinç vermeye çalışmasıyla yapılacak davranış ve düşünce alanıdır. Yani propaganda yapacağız, ajitasyon yapılacak örgüt yapılacak vb...

Yalnız, bütün bu taktik mücadele ve parolalarımızın yığınlarca benimsenmesi bu yaptığımız davranış ve düşüncelerle sağlanamaz. Yığınların da bir yoğurt yiyişi vardır. Onlar her zaman binlerce yıldan beri aldatılmış insanlardır. Gerek işçi sınıfı, gerek köylü yığınları, esnaflar ve bütün halk dediğimiz büyük yığınlar en az, hele bizim ülkemizde, 7 bin yıldan beri sürekli olarak aldatılmıştır. En doğru düşünceli insanlar bile, dünyanın en kusursuz örgütüyle yığınlar önüne çıkıp da ajitasyon ve propaganda, hattâ örgüt biçimleri önererek yolu aydınlatsalar, yığınlar bunu şöyle bir düşünce olarak belki doğru bulurlar. Fakat tamamıyla benimsemek için, mutlaka onların da bu söylenenleri bir denemeden geçirmeleri gerekir.

İşte devrimci düşünce ve davranışın en büyük, en kritik karakteristiği burada gözükecektir. Biz yalnız nutuk çekmekle, yalnız propaganda yapmakla, yalnız birtakım örgütler kurmakla yetinip kalırsak, bu devrimci taktik olmaz. Çünkü yığınların o devrimci taktiğe uymaları için, o devrimci taktiğin önerdiği sorunları dişine vurması, pratikte denemesi gerekir. Şu halde devrimci taktiğin yönetimi, taktik yönetiminde ikinci önemli şey -birincisi o planı bizim devrimci bilince ulaştırmamız, yani en önemli halkayı seçmemiz vb. olduktan sonra- bu halkanın önemini, zinciri sürüklemenin gereğini yığınların da kendi deneyimleriyle benimsemeleri başta gelen koşul olur.

Şu halde, taktik plan deyince, saldırı mı, geri çekilme mi... hangi basamakta, strateji aşamasının hangi basamağında bulunulduğunu saptamak akla gelir. Taktik yönetimi dendi mi de, o basamağa en uygun mücadele biçim ve parolalarını seçtiğimiz sırada, onların da içinde, o mücadele biçim ve parolaları içinde bütünüyle olayları sürükleyecek, zinciri sürükleyecek halka biçiminde olan taktik unsuru seçip bulmak gerekir. Bu bir... İkincisi, bu taktiğimizi yığınların da kendi denemeleriyle, hergünkü yaşamlarıyla, savaşa katılmalarıyla, doğruluğuna inanarak benimsemeleri, taktiğin yerinde olduğunu kanıtlar.

Strateji ve taktik üzerine bu genel kaneva özeti hiç akıldan çıkmaması gereken ilkelerimiz sayılır. Ondan sonra, bu ilkelerin uygulanmasına geçildi mi, artık genel sözlerden tamamen kurtulmak, her ülkenin kendi sosyal ilişkileri içine derinliğine inmek, oradaki ilişki ve çelişkileri en nesnel, en somut biçimleriyle kavramak ve ona göre davranmak,

düşünmek başlıca görev olur.

Daima hepimizin rahatsız olduğu biçimde, başka ülkelerin kitaplarında yazılmış strateji planları, strateji güdümleri ya da taktik planları, taktik güdümleri aynen formüller olarak ezberlenip de birbirimize tekrarlanmak şeklinde yapılan tartışma ve eleştiriler, ancak bir hazırlık, daha doğrusu bir çıraklık çağının alfabetik gelişmeleri sayılabilir. Asıl önemli olansa, bu alfabeyi ezberledikten sonra, oturup onunla yazı yazma anlamına gelen, kendi toplumunun, kendi sosyal sınıf ilişkileri ve sosyal anları (momentleri) neyse onları doğru belirtip, onlar üzerinde düşünce ve davranışımızı geliştirmektir.

Ben bu kadar söylemiş olayım. Arkadaşlarımda bu noktalarda elbet karanlık kalmış birçok nokta ve zihinlerinde düğümlenmiş bazı sorunlar olabilir. Önce onları sorayım ve onları tartışarak konuyu daha açmaya çalışalım.

Tartışmalar

..... *(Bir kısmı banda alınamamış)*

H.K.: ... Aşağı yukarı bu, taktiğin saldırı ya da geri çekilme ya da savunma konaklarına uygun demektir. Yani saldırı konağında birikim tamamlanır ve devrim olur.

Evrimin nerede başlayıp nerede bittiğini birtakım belirtiler gösterir. Bu belirtileri biz daha çok strateji güdümü konusunda göz önünde tutarız.

Bunlardan, proletarya için devrim belirtileri, proletaryanın sınıf olarak artık en kesin özveriye hazır olduğunu düşünce ve davranışlarıyla belirtmesi gösterir. Ama tek başına, sadece özgücün kesin kararlı olması yeterli değildir. Strateji güdümü için yedek güçlerin de birikim konağında, atlayış konağına elverişli bir düzeye gelmiş olmaları gerekir. Yani küçükburjuvazinin de bir yığın ütopik kuruntularından sıyrılmış olması gerekir.

Fakat o da yetmez. Yani işçi sınıfıyla küçük-burjuvazinin bile, birikim aşamasında bir sosyal stratejik aşamanın, artık bu hayat yaşanmaz hale geldi demeleri, devrim basamağına geçilmesi yeterli olamıyor. Yeryüzünde şimdiye kadar geçen denemeler bunu gösteriyor.

Ona hattâ, bir büyük ustamız şöyle işaret etmiştir: Alt yığınlar halk tabakaları her zaman (Fransızca deyimiyle): "Je ne veux pas" -yani "istemiyorum- der, ama bu yetmez. Üst tabakanın da: "Je ne peux pas" demesi, "ben bunu yapamıyorum", "artık beceremiyorum bu işi" der gibi kritik bir duruma gelmesi gerek.

İşte, aşağıda halk yığınları "istemiyorum", yukarıdaki yönetici egemen sınıflar da "beceremiyorum, yapamıyorum" dedikleri zaman, artık birikim konağı toplumda bitmiş, devrim aşamasının atlama konağına gelinmiş olduğu kabul edilir. Genel olarak, genel deyimleme böyle özetlenebilir.

* * *

H.K.: Maksima-minima programlar arasında, minima programın demokratik devrim anlamına mı geldiğini sordu bir arkadaş.

Evet, o demektir. Demokratik devrim Türkiye'de 50 yıldan beri minima program kavramıyla anlatılmıştır. Demokratik inkilap denirdi o zaman. Şimdi demokratik devrim deniyor.

Bu, ta 1919 yılında Almanya'da Kurtuluş dergisini çıkaranların adeta içgüdüleriyle buldukları bir stratejik aşama tanımlamasıdır. Yani minima program elbette demokratik devrim adını alan programın ta kendisidir. Demokratik devrim aşaması dendi bugün, öyle daha yaygın bir kavram var. Bu, minima program adını alır klasik bilimsel sosyalizmde. Türkiye'nin de 50 yıllık denemesi içinde asgari program denilmiştir.

Bu programın adına milli de girer mi diye sordu bir arkadaşımız. Evet, gayet tabii milli de girer. Zaten demokratik devrim milli demektir. Biliyorsunuz, millet kapitalizmle başlamış bir olay ve kavramdır. Kapitalizmden önce millet yoktur insanlık için, ümmet vardır, bizim ünlü deyimimizle. Biz müslüman ümmetiydik, Muhammet ümmeti hattâ. Millet edebi-yatı bize ancak Tanzimat'tan sonra, özellikle Namık Kemal edebiyatıyla falan mal oldu.

Ama biz, bu edebiyat yanını kurcalarsak, işin içinden çıkamıyoruz. Çünkü, ben şahsen, eski bir arkadaşınız, yani Osmanlıca'dan kültürünü almış bir arkadaşınız olarak bu millet nereden gelir, ümmet nereden gelir diye aradım Arapça marapça, Farsça falan kitaplarda, sözlüklerde. Bakıyorsunuz, ikisi de aynı anlama geliyor. Yalnız, Namık Kemal'e kadar diyelim, hep ümmet-i Muhammediz demişiz ve onun anlamı dinsel bir toplumun, öyle gözüken bir toplumun insanlarına verilen ad gibi olmuş. Daha kapitalizm yok orada, ancak tefeci-bezirgan sermaye var. Antika toplum biçimleri var. Orada ümmet oluyor insanlar. Millet yok.

Millet Batıda kapitalizmin gelişimiyle biçimleniyor. Ve orada "nation" adını alıyor. Bizde de bu "nation"ı Türkçe'ye çevirmek, yani ümmetten farklı olarak ifade etmek için millet dediler. Orada -hıristiyan ümmetiydi

onlar da, biliyoruz- o ümmetlikten çıkıp da "nation" haline geldikleri zaman, neden geldiklerini aramak gerekti mi, şöyle oluyor: Kapitalizm başladı mı bir ülkede, onun coğrafyası, onun ekonomik ilişkileri top ateşiyle hangi insanları ve hangi toprakları kendi çerçevesi içinde tutabiliyorsa, o milletleşmiştir.

Millet kavramı gibi, demokrasi kavramı da, biliyoruz, derebeyliğe karşı açılmış savaştır. Derebeyliği keyfi, kişisel yönetim saymıştır kapitalist sınıfı. Onun yerine, demokrasi dediğimiz sistemi öne sürmüştür.

Öyleyse, gerek milli sözcüğü, gerek demokratik sözcüğü, ikisi de yeryüzünde kapitalist dediğimiz sınıfın, burjuvazinin tarih sahnesinde artık kendini tanıtmasıyla birlikte başlamış kavramlardır. Milli ile demokratiğin zaten pek büyük bir farkı, hemen hiçbir farkı yoktur diyebiliriz. Kısa olsun diye demokratik devrim diyebiliriz. Daha geniş olsun istedik mi, milli demokratik devrim diyebiliriz.

Ahmet arkadaşın sorusuna şimdilik bu kadarla yetineyim. Bu soru sahibi başka bir şey sormak istiyor muydu acaba?

- Neden daha önce milli dememişler?

H.K.: Eh! Burjuva demek yeterli zaten. Burjuva da milli demektir. Milli dememişler değil.

- Kapitalist dönemde yapılan demokratik devrimlere acaba milli denmiyor mu?

H.K.: Yani, bir milli kurtuluş savaşı biçimine girdiği zaman demokratik devrim, o milli sözünün de eklenmesi zorunluluk olmuştur, onu mu kastediyorsunuz?

- İşçi sınıfının öncülüğünde bulunmasından dolayı milli niteliği?..

H.K.: Hayır. Çünkü milli deyince, yalnız bir sınıfın hareketi, bir sınıfın devrimi, bir sınıfın davranışı, düşüncesi anlaşılmaz. Toplum içinde -ki modern toplumdur- modern toplumda işçi sınıfı da millettendir, küçükburjuvazi de millettendir, burjuvazi de millettendir, hattâ büyük emlâk sahibi de milletin içine girer. Yalnız, milletin bütün içinde, egemen sınıflar -klasik kapitalizmdeki iki egemen sınıf: büyük emlâk sahibi sınıflarla burjuva sınıfı, kapitalist sınıfı- dışarıda bırakıldı mı, geri kalan millet kısmına, bölümüne halk diyoruz.

Aynı zamanda, halk deyince biz işçi ve köylüleri klasik olarak anlıyoruz. Millet deyince burjuvalar ve emlâk sahipleri de dahil, bütünüyle kapitalizmdeki egemen ve alt sınıfların hepsinin içine girdiği modern toplum anlamı çıkıyor.

Şimdi, bunun içinden yalnız işçi sınıfıyla herhangi demokratik devrim yapılamadığı için, demokratik devrim aşamasındaki eylemler ister istemez milli adını alıyor. Çünkü millet içinde derebeyler dışarıda kalmak koşuluyla, klasik çağda geri kalan burjuvazi de millet içinde bulunduğuna göre, hep birden demokratik devrim oluyor, yani burjuva demokratik devrimi oluyor.

Fakat, biliyoruz ki, 20. yüzyılla birlikte, burjuvazinin devrimci karakteri suya düşüyor! Ama burjuvazinin egemen zümrelerinin devrimci karakteri suya düşüyor. Yani, burjuva sınıfının özellikle geri ülkelerde birçok zümresi var ki, onlar devrimci olarak kalabiliyor. Yani onlara, tekelci sermaye dışında kalan, finans-kapital dışında kalan burjuva zümreleri diyoruz. Bunlar da demokratik devrimi, 20. yüzyıl süresi içinde yer yer, bazı ülkelerde benimsiyorlar. Bu açıdan proletaryanın öncülüğü altında olan devrim bile, millet ölçüsünde bir devrim geliştiriyor ve onun için milli demokratik devrim adını alabiliyor.

- Burjuvazinin bir kısmının devrimci bir niteliği olduğunu söyledik. Bir öncümüz "Can verse bile ölen öküzümüze, burjuva ise eğer gözükmesin gözümüze!" diyor. Acaba ne derece doğrudur?

H.K.: Efendim. İşte, edebiyat ayrı bir konu. Benim uzmanlık alanım dışında... Yani bu edebi bir abartmadır. Şairlerin pek kusuruna bakılmaz. Yani atılar mı, mangalda kül bırakmayabilirler. Hoş da görülür. Ama biz, fani insanlar, bilimsel gerçeklerle düşünmek ve davranmak zorundayız. Ve bizim için, burjuvazinin eğer devrimci zümreleri gerçekten toplum içinde var da, proletaryanın devrimci gidişine yardım edecek durumdaysa, burjuva ise gözüksün gözümüze, sorun yok. Yani ondan ötürü üzülmeyiz.

- Kavram kargaşasından konuşuldu...

H.K.: Şimdi, bu noktada, bizim seminer planımızın 26 Ocak günkü oturumunda, milli demokratik devrim ve sosyalist devrimin bağlılığı diye, ayrı bir oturum yapılacak burada. O güne bırakalım isterseniz, olmaz mı? Yani, o gün aslen bu milli demokratik devrimle sosyalist devrimin ilişkisi-çelişkisi neyse, burada özel bir oturum olarak inceleyeceğiz. Şimdi burada bir-iki kelimeyle onu açmak, o oturuma müdahale gibi olacak. Onun için, izin verirseniz, onu o güne bırakalım.

* * *

H.K.: Harun arkadaş milli demokratik devrimin nesnel koşulları önce

var mı yok mu, bunu aydınlatalım dediler. Öyle mi efendim? Türkiye'de milli demokratik devrim...

Milli demokratik devrim koşulları nedir?

Milli demokratik devrim deyince, biliyoruz... Demin de, sözümüzün ikinci kısmında işaret ettik, bir arkadaşın sorusunu incelerken. Bir demokratik devrim deyimiyle daha, yani sözcük olarak anlamı burjuva demokratik devrimi...

Ama bu burjuva demokratik devrimi, milli demokratik devrim ya da, 19. yüzyılda başka karakter taşıyordu. O karakteri de, özgücü kapitalist sınıfıydı. Oradan geliyordu. Yani 19. yüzyılda milli demokratik devrimin özgücü, vurucu gücü burjuvaziydi; klasik anlamıyla.

Oysa, 20. yüzyılla birlikte, milli demokratik devrim öncülüğü burjuvaziden düştü. Burjuvazi böyle bir devrime öncü olmak durumundan çıktı. Bunun yerini, gördüğümüz, bildiğimiz örneklerden de anlaşıldığı gibi, işçi sınıfı aldı.

Şimdi, işçi sınıfı aldıktan sonra, o halde neden biz buna sosyalist devrim demiyoruz diye bir soru çıkıyor ve arkadaşımızın da sanırım sorusu oraya geliyor. Neden milli demokratik devrim diyoruz da, sosyalist devrim demiyoruz?..

- Onu demek istemedim. Türkiye'de milli demokratik devrimin nesnel koşulları var mıdır?

H.K.: Ha, nesnel... Evet, tabii işte, nesnel... Yani adını verdik mi, nesnel koşulları da olmalı ki, o adı verelim. Nesnel koşulları olmayan şeye zaten isim vermek de hayal kurmak olur.

Evet, o ismi almaya layık nesnel koşullar var mı, yok mu Türkiye'de deyince... Türkiye'nin kısa, son 40 yıllık devrim tarihçesinde bir milli kurtuluş savaşı var. Bu bir milli demokratik devrimdi. O bir milli demokratik devrimdi ve hattâ öncülüğü de orada işçi sınıfı yapmadı. Klasik anlamıyla 19. yüzyılda kaldı bu gelcnek diyoruz ama, örneğin Türkiye'de milli kurtuluş hareketinin öncülüğünü Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti biçiminde örgütlenmiş bir burjuva sınıfı yaptı.

Öyleyse, yani kurallar konulurken, her kuralın şazz'ları derdik biz eskiden, yani ona uymayan örnekleri de bulunur. Bu da onlardan biri. Yani yaşam hiçbir zaman bizim formüllerimizin içine hapsedilecek kadar yoksul değil.

Bundan sonra, bugün o halde, bir devrim, bir milli demokratik devrim Türkiye'de yapılmışsa, bugün gene bir ikinci milli demokratik devrime

gerek var mı diye bir soru çıkıyor. Yani nesnel olarak buna gerek var mı?

Eh, hatırlarsanız, biz buna onun için zaten milli demokratik devrimden daha iyi, yani bizim kendi yapımıza, kendi toplumumuza daha elverişli başka kavramlar kullanmıştık. Biz eskiler... Fakat yeniler beğenmediler bunu ya da alafranga bulmadılar. Bilmiyorum neden? Genel bir deyimle ortaya attılar yeniden.

Biz buna, birincisine Kuvva-yı Milliyecilik dedik, ya da birinci milli kurtuluş dedik. Bugün içinde bulunduğumuz nesnel duruma da, nesnel milli demokratik devrim durumuna da, ister istemez ondan farklı olduğu için ve bizce işçi sınıfının özgüç olması gereken bir durum meydana geldiği için, bu ikinci basamağa da İkinci Kuvva-yı Milliyecilik ya da ikinci milli kurtuluş hareketi adını vermiştik.

Bu, hem bizim yerli malımız bir deyimdir, yani milli demokratik gibi bir Fransızca söz değil, Türkiye'de bütün milletin tanıdığı bir deyimdir. Kuvva-yi Milliyeciliği bilmeyen köylü yoktur, işçi de yoktur. Herkes de bilir. Ama, bu biraz zor geliyor bugünkü kuşağımıza. Öztürkçe o kadar ilerledi ki, yani yadırgıyoruz gerçekten. O zaman milli kurtuluş var canım. Milli kurtuluş hareketi dedik mi, gene milli demokratik devrimin Türkiye'ye özel bir şeyi oluyor. Hem milli demokratik devrim gibi soyut bir olay değil Türkiye için.

Yani Türkiye örneğin bir büyük emperyalist olsaydı, Çarlık gibi... Orada herhangi bir milli demokratik devrim yapıldığı zaman, kendi içinden gelen, kendi sınıf kavgalarının yaman çelişkilerinin kaçınılmaz sonucu olarak devrim olmuştu. Oysa Türkiye'de elbette birinci milli kurtuluş hareketimiz bir milli demokratik devrim hareketiydi. Ama bu öyle koşullar içinde, somut koşullar içinde oldu ki, anti-emperyalist savaş biçiminde gözüktü. Yani kabuğu, üstü bizim milli demokratik, birinci milli demokratik devrimimizin... Ayırmak zorundayız, çünkü işte o zaman kakafoniden kurtulamayız, karmakarışık olur kavramlarımız. Birinci milli demokratik devrim ya da birinci milli kurtuluşta anti-emperyalist, emperyalizmin saldırısına karşı milletin bütünüyle bir savaşı, kurtuluş savaşı söz konusuydu. Onun için bizimki milli demokratik devrim gibi soyut, genel bir lâftan çok, milli kurtuluş sözüyle daha iyi deyimlendirilebilir.

Bununla birlikte, onu bırakıp, o her anlama gelen ve dünü-bugünü açıklamayan -içine alır gibi gözükür ama- içinde ne olduğu karmakarışık oluveren, zihinleri de karıştıran deyimi kullanmak yersizdir.

Ama gene öteki şeye gittik. Oraya geliyoruz bakın, yani 26 Ocak'taki

oturuma müdahale eder gibi oluyoruz. İster istemez olaylar birbirine bağlı. O gün bunu etraflıca tartışalım isterseniz.

Nesnel koşulları var mı yok mu derken, elbet vardır. Bu koşullar içinde, finans-kapital zümresinin dışında kapitalist sınıfının da Türkiye'de kimi zümrelerinin bu finans-kapital baskısından kurtulmak konusu ortaya çıktığı zaman hiç değilse, şu halde bugün de, yani emperyalizm çağında, kapitalist sınıfının çeşitli zümreleri içinde hoşnutsuz olanlar pek çoktur ve bu finans-kapital baskısı, tahakkümü karşısında daha insancıl bir toplumun olmasında işçi sınıfına taraflı olabilecekler bulunabilir.

Şahsen ben, vahşi kapitalist adı verilen bu zümreden kimi unsurlarla karşılaştığım zaman, böyle bir eğilim sezdim, yani insan olarak. Belki sizin de konu-komşunuzda gördüğünüz insanlar, konuştuklarınız arasında bir kısmının, bugünkü bu bir avuç milyonerin Türkiye'de bütün tahsislere el koyuşu, bir yığın suistimalleri ayyuka çıkarışı, vb. karşısında, gerçekten demokratik bir gelişimin, demokratik bir hareketin sağlanmasına taraflı olmaları olanaklıdır. Bu açıdan, demek ki gene, milli demokratik devrimin gereği vardır, nesnel koşulları vardır.

Özet olarak bunu söyleyelim... Sonra gelecek oturumda o konunun daha genişçe tartışmasını burada tekrar yaparız. .

* * *

H.K.: Stratejik örgütler neler olmalı dedi bir arkadaşımız, Selahattin arkadaşımız.

Şimdi, stratejik örgütlerden çok, taktik basamaklara göre mücadelenin ve örgütün biçimleri değişir dedik. Öyleyse yalnız örgüt, yalnız başına başına mücadele ele alınamaz. İkisi birden hesaba katılır.

Strateji, gördüğümüz gibi, bir büyük plandır. Demokratik devrim ya da ikinci kurtuluş savaşı şuradan falan yere kadar giden bir büyük strateji planı olur. Sonra bu planın uygulanmasında da plan süresince -kaç yıl sürecekse planın hükmü- onun içinde taktik basamaklar olacaktır dedik. Ve o basamakların hepsinin ayrı ayrı hem mücadele biçim ve parolaları, hem de örgüt biçim ve parolaları olacaktır.

Şimdi, yani arkadaşımızın sorusuna özetle sonuç vermek istersek, diyebileceğiz ki, stratejik örgütten çok, strateji aşaması içinde örgüt ve mücadele biçim ve parolaları nelerdir? Bunları saptamak gerekecek.

Bunlar, kuşkusuz ezbere yapılacak işler değil dedik. Yani herhangi bir

kitaptan, en dahiyane ya da en büyük ustamızın yazdığı kitaptan formül alarak Türkiye'ye uygulayarak çözümlenir konu değildir. Herşeyden önce mücadeleye girilecek, herşeyden önce bu mücadelenin örgütü benimsenilecek ve yaratılacak. Dolayısıyla da o mücadele, örgütlü mücadelenin biçimleri neler olacak, parolaları neler olacak diye ayrı ayrı saptanacak.

Bu sorunun insan zihninde, bizim bu konuşma planımız içindeki karşılığı, bu söylediğim şeydir. Yani yalnız örgüt değil bir kez, mücadele de olacak. Fakat hem örgüt, hem mücadelenin ayrı ayrı biçimleri olacak (mücadele biçimleri), ayrı ayrı örgütleri olacak (mücadele örgütleri), bunların da parola ve biçimleri bulunacak, kendilerine özgü...

Örneğin, işte, aydın gençliğimiz bir yığın mücadeleler yapıyor. Bu mücadelesi içinde, kendisi aktif olduğu için, kendi kendine birtakım örgütlenmeler yarattı, yaratıyor, her gün. O kadar çok biçimde örgütlenmeler ortaya çıkıyor ki, bunları biz burada oturup düşünseydik, belki kırk yıl aklımıza gelmezdi. Ama hayat, hareket, mücadele benimsendi mi, onun içinde kendiliğinden hemen bir biçime, bir örgüte varılıyor. Gene onun gibi bir yığın da parolalar atıldı.

Bununla birlikte, bu taktik örgüt ve mücadelelerin neler olması gerektiği diye, içimizden en akıllı birinin çıkıp da uzun uzun formüller sayması, yeteri kadar tatmin edici olmaz. Herşeyden önce burada pratik mücadeleye girişmek, o mücadelenin içinde örgütlenmenin her biçimini fiilen gerçekleştirmek tek çıkar yoldur. Ben bunu seçiyorum. Yani burada, şu, şu, şu örgütler; şu, şu, şu parola ve mücadeleleri yapsın diye önceden toptan bir beyanda bulunmak yeterli ve canlı olmaz. Onun için o ayrıntılara girmeksizin, şu en çok tartışma konusu olan sorunun ana çizgilerini, hiç değilse şöyle bir toplum, toplantı ölçüsünde aydınlatmaya çalışıyoruz burada.

Bu noktada, bu kadarla yetiniyoruz.

* * *

H.K.: Üç arkadaş da (İbrahim arkadaş, Necdet arkadaş, Yüksel arkadaş): Türkiye'de taktik ne olmalı ve emperyalizme karşı geri çekilme mi saldırı mı konudur?... Bunu sordular. Ki bundan, tek sözle, bugünkü basamağımız, yani ikinci kurtuluş savaşı ya da hareketi dediğimiz aşama içinde bizim emperyalizm karşısında saldırı taktiğini mi uyguladığımız, geri çekilme taktiğini mi uyguladığımız konusu ortaya çıkıyor.

Böyle bir konuyu halletmek için, bazı soruları kendi kendimize, birbirimize sorup ona karşılık vermek gerekir. Önce, geri çekilme taktiği neden yapılır? Düşman kuvveti fazlaysa, öncüyü ya da özgücü ezdirmemek için, yedek güçleri dağıtmamak için gerilenir.

Örneğin, Birinci ve İkinci İnönü savaşlarında milli kurtuluş ordusu, biliyorsunuz, Yunanlıları o savaş ölçüsünde o muhaberecikte yendi. Yendi ama, gelen Yunan kuvveti çok ağır basacak kadar üstündü. Bu üstün güçlere karşı o cephede, o çizgi üzerinde savaşa devam edilseydi, belki de ezilebilirdi. Oysa geriden yedek güçlerini toplaması ve düşmanı dağıtıp daha zayıf duruma düşürmesi için Sakarya'nın gerisine çekildi. Yani, bıraktı ta Bursa-Eskişehir hattından itibaren toprakları. "Hatt-ı müdafaa yok" dedi, Atatürk'ün deyimiyle, "sath-ı müdafaa var". Çekildi Haymana ovalarının gerisine kadar.

Neden yaptı bunu? Ezdirmemek için. Önce özgücü, cephede dövüşen ordu gücünü bir savaşta yok etmektense, geri çekmeyi yeğledi. Sonra yedek güçlerini toplaması gerekti. Anadolu'da o zamana kadar yeterince asker toplama bile yapılmamıştı. Çünkü halife vardı. Halife millete ikide bir casuslarını yollayarak, emperyalist casuslarla birlikte: "Milli harekete katılmayın. Padişah-halife efendimiz bunu yasak etti. Bağgirler dağgirlerdir falan" diye yayıyordu. O yüzden halkı askere toplamak da ilk sıralarda biraz riskli bir işti. Halkın, dediğimiz gibi, yapılan savaşı az çok dişine vurup denemesi ve değerlendirmesi gerekiyordu. İki İnönü savaşı Türkiye halkına böyle bir kendi içinden çıkma savaş gücünün olduğu izlenimini verdi ve artık daha ileri bir savaş, artık daha keskin bir savaş yapmak için asker toplanması gerekir kanısını da kendiliğinden doğurdu... O zaman asker toplandı.

Böylece, yani askercil bir savaşı örnek olarak veriyoruz. Sosyal alanda da bunu biz kendi zihnimizde pekâlâ uygulayabiliriz. Özgücü bozguna uğratmamak için ve gereken yedek güçleri de toplayıp asıl cepheyi bütün gücü, bütün kudretiyle sağlayabilmek için geri çekilme gerekebilir.

Öyleyse, demek, bir ülkede ya da bir toplumda saldırı mı, geri çekilme mi taktik olmalıdır dendiği zaman, herhangi bir insanın aklını en güzel kullanarak bir gerekçe yakıştırması konu değildir. Nesnel olarak güç dengesi ne merkezdedir? Ona bakmak gerekir.

Şimdi, Türkiye'de, emperyalizm diyor arkadaşlarımız... Ben bunu da artık bayatlamış ve yani yeterince aydınlık olmayan bir kavram sayıyorum. Çünkü emperyalizm deyince biz hâlâ 1919 çakaralmaz si-

lahıyla düşünmeye başlıyoruz. Dışarıdan bir gavur geliyor -yani o zamanki kafamıza göre- ona karşı, o emperyalizme karşı da savaşıyoruz. Böyle midir bugünkü anti-emperyalist savaş? Hayır. Bugün finans-kapital ile savaşılıyor. Ve bu finans-kapital -gerek yerli milli finans-kapitalimiz, gerekse uluslararası finans-kapital- gerçekten bugün devrimci güçlerden üstün müdür, değil midir? Sorunu böyle koymak gerek.

Arkadaşlarıma, bu soruyu soran arkadaşa da, diğer arkadaşlara da karşılık olarak ben sorayım: Nasıl görüyorsunuz? Değil mi? Finans-kapital mi bugün için devrimci güçlerden kuvvetlidir, yoksa devrimci güçler mi finans-kapitalden kuvvetlidir? Sorunu böyle koyalım. Soralım kendi kendimize, arayalım gerçekten. Yani ben bir şeyi empoze etmek istemiyorum size. Konuşalım bunu. Ve böyle konuşmaya da alışalım zaten. Birbirimizi itham etmeden önce, sorunları serinkanlıca ortaya koyup çözümlemeye çalışalım. Ne diyorsunuz?

- Bir tarafta sömürülenler, diğer tarafta sömürenler var. Gayet tabii ki sömürülenler daha çok. O halde bizim güçlü olmamız gerekir kanısına varıyoruz. Bir durum daha var. Bunlar koşullandırılmış olduğu için halk yığınları, bunları gerekli uyandırmada nasıl bulunacağız? Yani ben [illegible]um üzerinde... Onlar şey yapıyorlar... Pasife ediyorlar. Değişik, aydınları değişik...

H.K.: Ne diyorsunuz? Rahat rahat konuşalım burada. Arkadaşız, hepimiz aynı eşit düşünce yetkisindeyiz.

- (devamla) Yani demek istediğim, emperyalist kuvvet diye adlandırılmış düzen ve devletler Türkiye'deki kendi çıkarlarını korumak için büyük yığınlara kendi istediklerini yaptırıyorlar.

H.K.: Yalnız devletler değil, finans-kapital Türkiye'de de var.

- Onların işbirlikçileri de var.

H. K.: Geçen oturumda onu açıkladık.

- Yani şimdi burada sömürenlerle sömürülenlerin sayısına bakarsak, sömürülenler daha fazla. Fakat koşullandırılmış oldukları için, kendi sınıf bilinçlerine varamıyorlar, bu işe el koyamıyorlar.

H.K.: Öyleyse, bakın ne kadar diyalektik geldi, değil mi iş? Evet mi hayır mı dedik mi bir taraftan evet, elbette halk yığınları ezici çoğunluktur, mutlak güçtür Türkiye'de. Ama bu halk çoğunluğu karşı tarafın gücü önünde bugün için saldırıya geçebilir mi? Geçemiyor.

- Koşullandırılmış, kendi bilincine varamadığı için...

H.K.: Tamam işte. Yani nicelik bakımından müthiş bir güç. Ama

nitelik bakımından, koşullanmış dediğiniz durumuyla, saldırıya geçecek durumda değil demek. Değil mi? İşte bu bir gerçeklik.

Evet? Buyurun.

- Bir de şu var, hocam. Örneğin öğrenci hareketleri oluyor. Bu öğrenci hareketlerinin gerek köylü üzerine, gerekse işçi sınıfımız üzerine yansımaları oluyor. Örneğin köyde toprak işgalleri, fabrikada fabrika işgalleri... Şimdi biz, finans-kapitalin ve emperyalizmin, yani kendi düşmanlarımızın güçlü olduğunu düşünerek, kendi gücümüzün yetersizliği karşısında, şu halde, öğrenci hareketlerini sözgelimi, bir an için, bu şey, düşünceden hareketle yapmayalım. Yani öğrenci hareketleri...

H. K.: Yoo, öyle bir şey demedim, hayır.

- Hayır, bir şey söylediğinizi iddia etmiyorum. O zaman, bu düşünceden hareketle, biz bir pasifizme itilmiş olmuyor muyuz?

H.K.: Tabii o zaman pasifizm olur. Yani sorunu...

Şimdi bakın. Zaten onun için soru açıyorum ve tartışmalı olmasını rica ediyorum. Bizim biraz mantığımız daima, çocuk, bebek, doğduğumuz günden bugüne kadar geçen kafa işleyişimizin mantığına uygundur. Yani babalarımızın, hocalarımızın, çevremizin, bütün insanlarımızın Aristo mantığı, "bir şey ya evet, ya hayır; üçüncüsü istisna-i salis olamaz!" diye bir mantık var. Hepimiz de, ister istemez, bu toplumun egemen mantığının etkisi altında yetiştik ve bu çağa kadar da öyle geldik. Çoğu kez, onun için, yani ya evet ya hayır deme şıkkını birbirimize dayatıyoruz. O yüzden de, gerekmediği ölçüde aramızda çatlaklar ve çatışmalar çıkıyor. Ki emperyalizmin de çok işine geliyor bu. Finans-kapitalin en çok hoşlandığı şey oluyor. Yani, çoğu kez ülke ölçüsünde devrimci kanat bir avuç insandır. Fakat bu bir avuç insan bile, salt o metafizik mantık, Aristo mantığının alışkanlıkları yüzünden sayısız parçalara bölünüyor.

Demiyorum ona tapıyoruz, ya da o mantığı haklı görüyoruz. Elbette hepiniz diyalektiği okudunuz. Diyalektik üzerinde hepinizin, yani mutlaka bilgisi var. Ancak diyalektiği bilmekle uygulamak arasında asıl büyük fark vardır. Yani diyalektiği bilip tekerlemek tamamen bülbüllüktür, hafızlıktır, mollalıktır. Diyalektiği uygulamak, diyalektik bir davranıştır.

Bu açıdan, bizim de en büyük eksiğimiz bu. Kabul edelim. Hepiniz zaten genç... Daha dün o Aristo mantığının çamuru içinden başlarınızı çıkarmışsınız, ülkeye bakıyorsunuz. Bu bakışlarınızda ister istemez o antika mantığın bir yığın eğilimleri rol oynuyor. Ve salt o mantık yüzünden, birbirimize karşı aşk derecesinde sevgimiz, bağlılığımız ol-

masına karşın, o mantık yüzünden yanlış bir yorumlamayla birbirimize de düşebiliyoruz. Yani benim, yaşlı bir arkadaşınız olarak görebildiğim böyle olaylar da var.

Onun için, sorunları diyalektik koymalıyız, her zaman her konuyu koyarken, çelişkileri bir arada bulmakla görevli olmalıyız. Ama bu çelişkileri biz icat etmeyeceğiz, o koşulla. Yani çelişki kendiliğinden, gerçekse, olayların içinde varsa, o zaman işte diyalektik çelişkidir. Ama biz uyduruyorsak, olayların içinde öyle bir çelişki yok da, biz akıldan diyoruz ki, burada bir çelişki olmalı... Bu saçmalamaktır. Buna sofizm deriz biz gene diyalektik deyişinde, yani safsatadır eskilerin deyimiyle.

Safsataya düşmemek koşuluyla, her olayda, toplumun, politikanın, ekonominin bütün alanlarında gerçekten hangi çelişki var, onu yakalayım ve çelişki gördüğümüz yerde de korkmayalım. Aman çelişki var, saçmalıyoruz galiba demeyelim. Tam tersine, çelişki var, zembereği yakaladık, kavrayışımız işte burda güçleniyor, çünkü gerçeğe tam uygundur deyip, cesaretle o çelişkileri ele almalıyız.

Şimdi, örneğin arkadaşımızın söylediği de o... Ve zaten bu toplantıların bence tek yararlı yanı bu olacaktır. Bizim diyalektik düşünceye, karşılıklı tartışmalarımızla, hoşgörüyle, olanaklar ölçüsünde, idmanlı olmamıza yarasın. Yalnız bunu yapsak, öteki bilgi kısmını hepimiz herhangi kitaptan ya da herhangi bir kavga içindeki mücadelenin denemelerinden kolayca çıkarabiliriz. Ama bu yöntem, bu mantık eksiğimiz ya da mantık durgunluğumuz eğer giderilmezse, çok yanılırız, okuduğumuzu da karıştırırız, yaptığımız işte de yanılgılara çok fazlaca düşeriz. Yanılgıdan korkmayız ama, çok fazla da düşmemek gerek. Bu diyalektik düşünceyle olur.

İşte şimdi, örneğin arkadaşımızın dediği. O halde biz öğrenci hareketini bir saldırı taktiği biçiminde mi alalım, yoksa geri çekilme taktiği mi sayalım? Daha doğrusu, öğrenci hareketlerini doğru mu bulalım, yoksa bazı çok akıllı, aklı-evvel insanların yaptığı gibi, canım bu anarşiye de gidiyor, bilmem ne falan deyip, ayıplamaya mı kalkışalım?

Bu ikisi de bence metafizik mantığın bize aşıladığı eğilimdir. Yüreğimiz hiçbir zaman böyle bir hareketi ayıplamaya izin vermez. Ama düşüncede, davranırken, acaba böyle mi olur diye de, o Aristo'nun mantığından kafamızda kalmış dökümtüler bizi sapıttırabilir de bakarsınız.

"Hem o hem o" dediğimiz zaman, yani öğrenci hareketinin, öğrenci davranışlarının elbette örnek olarak halk yığınlarımızın, özellikle

koşullandırılmış dediğimiz binlerce yıllık halk yığınlarımızın vicdanında bir uyarı olmak üzere her biçimiyle yanındayız. Bunun yanında ayrıca bir ikinci şık da gene önümüze çıkmalı ve çıkar. Yalnız öğrenci hareketiyle emperyalizmi altetmek olanaklı olur mu?

Değil mi? Bunu böyle, soruyu böyle koyduk mu, elbette buna da olanak yok. Yani yalnızca öğrenci hareketi bugünkü emperyalist ve finans-kapitalist güçleri altetmeye gelmez. Şimdi, altetmeye gelmez diye, bu hareketleri hor mu göreceğiz? Ne münasebet.

Bundan çıkan sonuç, bu hareketlerin -arkadaşımızın haklı olarak söylediği gibi- gerçekten büyük yığınlarda, özgücümüzde (işçi sınıfımız içinde) ve en büyük yedek gücümüzde (köylü yığınlarımız içinde, esnaf yığınlarımız içinde) yankı bırakması ve orada örnekleme yapması vb. gerekir diye bir sonuç çıkar. Bunları yapmamak değil, daha iyi yapmak sonucu çıkar o zaman. Daha iyi nasıl yapabiliriz sonucu çıkar.

Yalnız, bunu söylerken, finans-kapitalin azgın güçlerine karşı henüz büyük halk yığınlarımızın güçlerinin saldırı durumunda olmadığı da göz önüne çıkıyor.

Büyük halk yığınlarımızın, işçilerimizin, köylülerimizin kendi potansiyellerini bir yana bırakalım. Yani onu küçümsemek akıldan geçerse zaten, sosyalist değil, insan bile olmaktan çıkmak gerek. Yalnız, bir noktala dikkat edelim. Ne diyoruz? Bir aşamanın maksima sonuçlu taktikle başarıya ulaşması neyle olanaklı olur? Özgücün yedek güçleri en iyi biçimde kullanmasıyla olur. Peki bu özgüç kimdir? İşçi sınıfımız. Yedek güçler? İşte, geri kalan bütün yığınıyla halk yığınlarımız, hattâ vahşi kapitalistlerin de bir bölüğü... E, bunlar nasıl kullanılacak özgüç tarafından? Yani işçi sınıfımız kendiliğinden, fabrikalardan bir ses mi çıkaracak? Hayır. Neyle olacak bu? Öncüyle olacak, çocuklar. Yani Türkiye'de bu aşamayı ciddiyetle benimsemiş, öncü adını almaya değer bir siyasi örgütle olacaktır.

Şimdi bu siyasi örgütler faslına baktık mı ne görüyoruz? Birkaç dernek var. Onların kimini kapatıyorlar, kimini tecrit ediyorlar, kimini iftirayla durdurmaya çalışıyorlar. Bunların siyasi görevi devamlı baltalanıyor. Bir de, bunlar zaten baltalanmasalar ne yaparlar? Yani siyasi demekler, biliyorsunuz ki yalnız uyarıcıdır, az çok aydınlatıcıdır. Oysa toplum stratejisinde, toplum taktiğinde esas amaç devrim sloganı falan değil, iktidar sorunudur. İktidarı amaç bilen bir siyasi oluşum, siyasi partidir. Bugün Türkiye'de bulunan İşçi Partisi adını alan bir siyasi oluşum var. Bu, şu

hepimizin gördüğü manzarasıyla, gerçekten Türkiye'de ikinci milli kurtuluş savaşını gerçekleştirebilecek ölçüde bir saldırıya geçebilir mi?

Sorunu böyle koyduk mu, o zaman yeniden ne yazık ki, Türkiye ölçüsünde büyük strateji planının bugünkü taktiği konusunda saldırı diyebilmek için oldukça güçlük çekiyoruz, saldırı taktiği vardır diyebilmemiz için.

Yani sorun böyle konduktan sonra, tekrar edeyim, bu bir gözlem, bu gerçeklik mi gerçeklik... Yok bir öncü henüz. Yani, Türk ulusunun bizim anladığımız anlamda devrimci bir siyasi parti öncüsü -öncü güç denilen şey odur- öyle bir öncüsü yok.

Sınıflarımızı bırakalım, işçi sınıfımızı, vb... Öncü olsa, elbet onu da aydınlatacak ya da örgütleyecek, vb... Ama öncü yok. Bugün görebildiğimiz kadarıyla aktif olmuş, saldırıya geçecek bir öncü henüz bizimle temas halinde değil, hiç değilse. Yani gördüğümüz manzara bu.

Böyle bir durumda ne yapalım?

Öğrencilere oturun yerinize mi diyeceğiz? Tekrar edeyim, yani bu tamamen skolastik, metafizik mantıkla söylenebilecek bir saçmalık olurdu. Tam tersine, öğrencilerin ulusal bir misyon, kutsal bir ulus görevi yaptıkları oportadadır. Eğer onlar da ses çıkarmasalar, finans-kapital önünde bütün bir ulus eski bizim Tanzimat edebiyatçılarının, devrimcilerinin dediği gibi "millet-i merhume" manzarası, ölmüş ulus gibi bir izlenim yaratabilir. Adeta bugünkü tarihsel davranışıyla öğrenci gençliğimiz, bu ulusal korkunç yokluğu ve boşluğu sineye çekip, onu olumlu yönde geliştiren bir güç haline gelmiştir. Ve bu, geri ülkeler için de kaçınılmaz sonuçtur. Hele Türkiye için büsbütün kaçınılmaz sonuçtur.

Bundan önce de konuşmuştuk. Türkiye'nin bir tarihsel gelenek-görenekleri vardır dedik. Osmanlı İmparatorluğu'ndan kalma. "Sünuf-u devlet" yönetmiştir 400 sene Türkiye'yi. Reaya, yani büyük halk yığınları hiçbir zaman Türkiye'nin siyasi ve sosyal kaderinde söz sahibi olmamıştır. Bu devlet sınıflarının bugünkü karşılıkları, o zamanki seyfiye ordu, ilmiye üniversite oluyor. Mülkiye ve kalemiye de var.

Öyleyse, demek ki, bizim gençliğimizin özellikle, Türkiye'deki gençliğimizin bir de üniversite olarak tarihten gelme bir ulusal görevi birinci safa çıkıyor. Bırakalım öteki duygusal konuyu, yani ülkede başka kimse şu finans-kapital egemenliğine kafa tutmuyor, hiç değilse gençler çıksın... Onun dışında, gençlere bir de tarihsel gelenek-görenek görevi düşüyor. Daha doğrusu, siz bunu düşünmeden benimsemiş durumdasınız.

Tarih onu dayattığı için ruhlarımıza, gençliğimiz, üniversitemiz başta, bu görevi benimsemiş durumdadır. Ve bu görevi elbette en bilinçlice, en bilimsel taktiği kullanarak gerçekleştirmek boynunun borcudur.

- Sanırım soru yanlış kondu ortaya: Geri çekilme durumunda mıyız, saldırı durumunda mıyız diye. Bir örnek verirsek daha açık olarak anlaşılacak. 1905 Rusya'sında, yani devrim döneminde, devrim karşı-devrimle savaştıktan sonra, başarısızlığa uğradıktan sonra, geri çekilme durumu ortaya çıkıyor. Ancak bu, karşı-devrimle vuruşması sonucunda oluyor. Ve devrim yeniliyor, onun için geri çekiliniyor.

Türkiye'de ise böyle bir durum yok bugün. Bugün karşı-devrimle biz, tam devrim anında olduğu gibi vuruşmuyoruz. Biz bugün karşı-devrimle vuruşursak bile, bu taktik muharebeler planında oluyor., karşı-devrimle vuruşmamız. Ve sadece taktik planda geri çekilmeler söz konusu olabilir ki, bu, güçleri ezdirmemek için olabilir. Örneğin üniversitede polisle çatışırken, belki işgali bırakmak zorunda kalabiliriz. Daha güçlü bir işgali başlatmak anlamında.

O zaman sorunun yanlışlığı bu anlamda ortaya çıkıyor. Geri çekilme durumunda değiliz, kesin olarak, bugün Türkiye'de. Genel planda geri çekilme durumunda değiliz. Genel planda saldırı durumundayız. Ancak genel planda saldırı durumunda da değiliz. Zaten bu genel planda saldırı devrim için bir andır. Bu an sorunu, hafta sorunudur. Bütün sınıfların ayağa kalktığı an, hafta sorunudur. Uzun dönemi kapsamaz. Ancak bu devrimci güçlerin verdiği tek tek muharebeler sonucunda ortaya çıkar. Ve bugün de tek tek muharebeler verilmektedir. Bu anlamda saldırı dönemindeyiz.

Sorunu şey açısından alırsak, iktidar açısından, şüphesiz bugün egemen sınıflar iktidardadır. Yani finans-kapital, yani işbirlikçiler iktidardadır. Bu anlamda, devrimcilerin elinde iktidar silahı olmadığına göre, biz oturmayacağız şüphesiz. Gerek uluslararası planda, gerek ulus planındaki koşullar devrimin koşullarını hazırlamaktadır. Ve gittikce sosyo-ekonomik durumdaki hareketler kızışmaktadır. Devrimciler yön verebildikleri ölçüde... Şüphesiz bu örgüt şu an kurulduğu anda harekete geçecek demek de değildir... Yön verildiği ölçüde devrim başarıya ulaşacaktır.

Bu anlamda genel planda saldırı içindeyiz. Tek tek saldırılar yapıyoruz zaten, muharebeler veriyoruz. Fakat genel saldırı anında değiliz. Bu şekilde formüle etmek bence daha doğru olur.

H.K.: Teşekkür ederim. Buyurun efendim.

- Tartışmanın biraz daha açıklığa kavuşması için, yapılan, gençlerin yaptığı, sokaklarda verdiği muharebelere, protesto hareketlerine terörizm, küçük-burjuva anarşizmi diyen arkadaşların bir açıklama yapmasını rica ederim.

H.K.: Var mı öyle arkadaş? Olabilir, yani, ayıp bir şey değil çocuklar... Şimdi bu aşamaya geldi. Daha iyi. Diyalektiğe yaklaşıyoruz şimdi. Evet, karşı tezler olsun, hep bir tez olmasın. Lütfen. Buyurun. Eğer işitilmezse buradan gelin.

- Yanlış konuldu. Biz gençlik hareketlerine anarşist, terörist demedik. Zaten gençlik hareketleri denen şeyin yüzde doksanında biz kendimiz de bulunduk. Ama gençlik hareketleri, içinde böyle bir eğilimi de taşıyor dedik.

H.K.: Küçük-burjuva... Küçük-burjuva sosyal kategorisinin de tarihsel eğilimlerinden biri anarşiye yönelmiş olabilir.

Bugünkü öğrenci hareketimizin böyle bir anarşi içinde olduğunu söylemek yalnızca Demirel'e yaraşan bir deyimdir. Bunu hiç kimse söyleyemez. Anarşiyi yapan zaten finans-kapitaldir. Tabancalı, bıçaklı adamları gençliğin üzerine saldırtan kimdir? Odur. Anarşiyi o yapıyor, açıkça. Yani arkadaşın söylemek istediği bu olacak. Ayrıca, bizim öğrenci hareketimizin böyle bir zayıf noktasını karşı tarafın, hinoğluhin, çok deneyimli finans-kapital ajan ve örgütlerinin sömürmesi tehlikesi her zaman çıkabilir. Bence sorun böyle konulursa, o zaman birbirimizi incitmeden, daha iyi anlayarak, daha elbirliğiyle sorunlarımızı çözmeye yanaşmış olabiliriz.

Biliyorsunuz, küçük-burjuvazinin o sosyal ve ekonomik yapısı... Köylü, tek tepkisi, silahı alıp dağa çıkmak oluyor... Yok başka, başka ufku yok. Ama üniversite öğrencimizin uçsuz bucaksız bir ufku var. Yani üniversite öğrencimiz köylü küçük-burjuvamız gibi değil. Küçük-burjuva o da. Yani aydın küçük-burjuva olarak. Ama bir kez modern bir küçük-burjuva, antika küçük-burjuva değil. Ondan sonra da, dünya ölçüsünde görüş sahibi olmuş bir zümreyiz. Yani burada hepimiz aydınız aşağı yukarı sanıyoruz. İşçi var mı, bilmem. Yok galiba.

Şimdi, böyle bir durumda, birbirimizle tartışırken, metafizik mantık alışkanlığımızı kaldırabildiğimiz ölçüde birbirimizi daha iyi anlayacağız. Benim sezdiğim o. Yani, hemen karşı tarafı ithama gitmeden, önce onun haklı tarafını abartalım ve bir gün yanlışa düşebilecek tarafını da kardeşce ortaya koyalım. Bu bizim için daha verimli sonuçlar yaratır. Ve o zaman,

sen bana falan zaman şöyle dedin, ben de seni şimdi böyle itham ediyorum biçiminde birbirimize düşmeyiz. Ki aksi taktirde, bu, arkadaşça olmaktan çok, iki cephenin iki insanı gibi konuşmak olur.

Bugünkü öğrencilerimizin en çok kurtulmaları gereken eğilim budur. Karşı taraf çünkü, yani finans-kapital, düşman cephede bu noktada çok sinsi, müthiş olanakları zengin bir düşmandır. Derhal bizim bu kendi tarafından aşılanmış yanlış mantığımızı sömürerek, aramıza fit sokması her gün başımıza gelen belalardan biridir.

Onun için ben, eski bir arkadaşınız olarak, her iki tarafa, her üç tarafa, kaç taraf varsa içimizde, hepimize ayrı ayrı rica edeyim, aman çocuklar! Kardeşçe tartışmaktan, ithamdan önce birbirimizi anlamaktan vazgeçmeyelim. Ona çalışalım. Yani bu isteğimiz böyle olsun.

O zaman, elbette hangimiz yanlış yapmayız? Biz, görüyorsunuz, saçlarımız ağarmış... Kimbilir neler yaptık ve daha neler yapacağız, yanlışlar, sürüyle. Değil mi?

E, siz zaten sosyal harekete yeni katılmış bir kuşaksınız. Terütaze, genç, deneyimsiz bir kuşaksınız. Elbet şu ya da bu yönde sizin de ufak tefek yanlışlarınız olacak. Ama bu yanlışlar sizi birbirinize düşürmemelidir. Çünkü bu yanlışlar bile, eğer diyalektik açıdan aydınlığa kavuşursa, bize yararlı sonuçlar verebilir. Yanlışlarımız görmekle, onları düzeltme olanağı sağlanabilir. Diyalektik çelişki, bizin daha canlı, daha enerjik davranmamızı sağlar. Ben böyle görüyorum.

Onun için, arkadaşımızın çok güzel açıkladığı gibi, bu taktik saldırı mıdır, savunma mıdır, geri çekilme midir sözü, genel ve soyut olarak konulmamalıdır. Bugünkü gerçekliğiyle nasılsa öylece konulmalıdır. O zaman işte, bu gerçeklik aşırı diyalektik bir gerçekliktir. Yani, ne yalnız saldırıdır, ne yalnız geri çekilmedir. İkisi de bir aradadır. Bugünkü toplum olaylarının bize dayattığı gerçeklik budur. Bu gerçekliği biz olduğu gibi sineye çekeceğiz ve tabii uygulamada da bu gerçeklikten çıkacak dersleri en kardeşçe, en arkadaşça çözümlemenin yollarını böyle topluluklarda ya da iş içinde birbirimize yardım ederek gerçekleştireceğiz.

Neyse hep ben konuşuyorum. Sizin konuşmanız çok daha... Ondan daha önce... Peki. İsminiz canım. Buyurun.

- *Yayın organları sorunu...*

H.K.: Terminoloji olarak öncü güç, temel güç yanlıştır. Çünkü öncü güç proletaryanın siyasi partisidir. Bizim bildiğimiz kadarıyla, klasik bilimsel sosyalizmde öncü güç, öncü dedik mi, proletaryanın devrimci siya-

si partisi anlaşılır. Temel güç de proletaryanın kendisidir. Köylü, ancak yedek güçtür. Ama elbette bu yedek güç, özellikle geri ülkelerde, temel güçle de -yani özgüç dedğimiz bizim, Türkçesi, yani bizim bildiğimiz klasik şeysiyle, hiç karıştırmaksızın- proletarya ile de aynı ölçüde bazen aksiyona geçebilir, Çin'de olduğu gibi...

Bu tarz terminoloji tartışmalarından özellikle kaçınalım. Benim önerim bu. Çünkü bu terminoloji tartışması ister istemez bizdeki o küçük-burjuva eğilimlerini sahneye çıkarıyor. Ve, aramızda bağlar kurulması gereken yerde biz birbirimize düşmüş gibi tartışmalara giriyoruz. Sözde bir yenilik getirmek istiyor belki iyi niyetle şu ya da bu arkadaşımız, ya da insanımız. Ama o getirdiği terminoloji kargaşalığıyla, biraz daha zaten gergin olan sinirleri birbirine düşürme durumuna kadar sürdürüyor.

Bizim bildiğimiz, klasik bilimsel sosyalizmde öncü sözü proletaryanın siyasi partisine verilir. Proletaryanın kendisine özgüç denir. İsterseniz temel güç deyin, ama temel lâfını özle neden değiştirelim? Köylü sınıfı da, temel güç değil, yedek güçtür. Köylü tabakaları da, sınıfı değil tabii...

Bununla birlikte, o terminoloji sevdalılarına gelip burada, bu gibi toplantılarda konuları neyse ortaya sürüp, karşılıklı tartışarak bir çözüme varmalarını öneririz.

* * *

H. K.: İkinci soru: Köylü-işçi çelişkisi var mıdır?

Tabii vardır. Birisi işçi sınıfıdır, yani *modern* çalışan bir sınıftır. Diğeri *antika* bir çalışan sınıftır. Birisi bugünün ve yarının toplumunu temsil ediyor, yaratıyor, kuruyor. Diğeri dünkü batmış bir sistemin kalıntısı durumundadır. Bunlar elbette birbiriyle sonsuz çelişkilidir.

Çelişki, ama bu gerçek çelişkidir. Yani bizim uydurduğumuz ya da düşünen insanların kafadan attıkları bir çelişki değildir. Olduğu gibi, çelişki olarak, diyalcktik bir enerji kaynağı olarak sosyal devrimci eylemde pekâlâ değerlendirmesi yapılan bir çelişkidir. Yani değerlendirmesi yapılabilir.

Daha doğrusu, bu çelişki, işçi sınıfıyla köylü yığınlarımız arasındaki büyük çıkar ve ülkü paralelliklerini ortadan kaldırmaz. İki büyük insan yığınımız arasında o kadar çok ortak yan, çıkar vardır ki, bu tür ilişkiler, bu ortaklığı bozmak şöyle dursun, takviye edici, tuz-biber kabilinden

şeyler olabilir. Yani iştah açar hattâ, demek istediğim.

Ama burada, bu çelişkileri, özellikle proletaryanın kendisi (özgüç olarak) ve proletaryanın özellikle öncü gücü, yani siyasi partisi çok daha iyi bilince çıkarmak zorundadır. Çıkarmazsa, o zaman o çelişkiler, gerçekten arkadaşımızın ürktüğü gibi, özgüçle yedek güç arasında bir çekişmeye doğru dejenere olma olasılığını saklayabilir.

Ama, bilinçli bir öncü, özgüce de o bilinci verdikten sonra, her ikisi de çalışan... Hele köylüler, biliyorsunuz, bir orta işçinin onda biri kadar bile hayattan nimet ve mutluluk bulamayan ezilen sınıfımız, insan yığınımızdır. Böyle bir yığının, işçi sınıfı gibi bir kurtarıcı özgüç gördükten sonra, onunla yalnızca antika tarihten kalmış çelişkilerle çatışmaya girmesi akla bile gelmez. Yani o çelişkiler ikinci derecede kalır. Ama işçi sınıfının bilinçle ve köylü yığınlarımızın bütün eğilimlerini tam değerlendirerek ona göre gereken iktidar birliğini sağlaması, herşeyi ortadan kaldırabilir. Yani işçi sınıfı bir bencilliğe kaçmayacak kadar modern bilinç sahibi bir sınıf durumundadır. Bu açıdan, işçi-köylü çelişkisi bir çatışkıya varmamıştır başka ülkelerde. Tam tersine, ideal, en ideal hattâ, işbirliği ve savaş birliği yapmıştır. Bizde niçin başka türlü olsun? Ancak bizim eğer öncü gücümüz yeterli olmazsa, o zaman kıracağı potlarla, yani gaflarla, bu sınıf çelişkilerini, insan ilişkilerini dejenere edebilir. O bizim hatamız olur.

* * *

H.K.: Proletarya örgütüne yedek güçler de katkıda bulunabilir mi?

Bu çok önemli bir konu. Yani, bizde üzerinde en az durulan, fakat en çok durulması gereken bir konu... Bizde proletaryanın siyasi örgütü dedik mi, sanıyoruz ki, orada hepsi mavi gömlekli, şimdi fabrikadan çıkmış tığ gibi işçiler olacak siyasi partide.

Bir İşçi Partisi kuruldu. Biliyorsunuz, sandıklar bile ayrıldı. Senin dükkân ayrı, benimki ayrı... Buraya işçi oy atacak falan diye... En akla gelmedik küçük-burjuva yöntemiyle Türkiye'deki sosyal güçlerin ilişkileri adeta dejenere edildi.

Oysa, öncü güç dediğimiz zaman, proletaryanın siyasi partisi dediğimiz zaman, bunun herşeyden önce siyasi parti olması gerekir. Siyasi parti bir sınıfın partisi değildir. Yani bir sınıfın çerçevesi içinde kalmış parti değildir. Ona siyasi parti denmez zaten. O bir tradünyondur, bir tari-

kattır hattâ, isterseniz. Parti adını alacak parti, hangi toplumun içinde siyasi partiyse, o toplumun bütün sınıflarının, bütün zümrelerinin, bütün tabakalarının içinden unsurlar almalıdır. Bütün diyorum, dikkat buyurun. Yani yalnızca işçi sınıfının değil, köylünün de, esnafın da, aydının da... Fakat yalnız bunların da değil, burjuvanın da... Yaa!.. Özellikle bizim en denemeli, sınangılı ustalarımız bunu söylüyor. Ve böyle yaptılar, onun için başarı kazandılar. Burjuvazinin de hoşnutsuzları katkıda bulunacak o şeye. Derebeyinin varsa idealisti, o da gelecek. Bizim hocalarımız böyle koyuyor siyasi örgüt sorununu. Yani kapitalizmde hiçbir sınıf yoktur ki, hiçbir zümre, hiçbir tabaka yoktur ki, bunun içinde o düzenin haksızlıklarından, egemenliğinden zarar görmüş, ona karşı hoşnutsuzluk besleyen unsurları bulunmasın. Bununla birlikte, proletarya örgütü adını alan siyasi partinin gerçekten siyasi parti olması için, bütün toplumun her tür sınıf, zümre ve tabakasından içinde sözcülerin bulunması gerekir. Ancak o zaman proletarya tarihsel misyonunu milli ölçülerde gerçekleştirebilir. Yoksa, kendi dar çerçevesi içinde, bir amele fırkası olur, soysuzlaşır gider... Yani işçi partisi, eskiden amele partisi falan derlerdi.

Şimdi, demek ki, değil köylülüğün öncü siyasi devrimci örgüte katkıda bulunması, en geri bölgelerimizin derebeyi zümrelerinden bile eğer o ülkücülüğü, sosyalist bilinci benimseyenler çıkarsa, işçi sınıfı örgütü ona da en geniş ölçüde kucak açar. Çünkü her gelen, işçi sınıfı dışındaki sınıf, zümre ve tabakalardan her gelen sözcü bize, sosyalizme, toplumumuzun gerçekliklerine ilişkin malzeme getirecektir. Bizim toplum ölçüsünde, ulus ölçüsünde davranışımıza yararlı öğeler sağlayacaktır. Gerek moralce, gerek maddece ve insanca...

Bir burjuvanın bildiğini bir işçi bilemez, bir küçük-burjuva bilemez, aydın da bilemez. Burjuva geldiği zaman, bütün o burjuvazinin reziletlerini, faziletlerini, hepsini bize aktaracaktır. Unsur olarak geldiği zaman... Ve biz ondan öğreneceğiz daha iyisini. Burjuvayı burjuva bilir... Tıpkı onun gibi köylüyü de köylü bilir, hattâ derebeyi de derebeyi bilir...

Öylelerine rastlamışızdır ki biz, yani şu Türkiye'nin daracık sosyal hareket tarihçesinde öyle derebeyi çocuklarına rastlamışızdır ki, bize derebeyliği onlardan iyi kimse anlatamamıştır, bizim derebeyliğimizi, kimse anlatamamıştır. Ve onlar sonuna kadar idealist kalabilmişlerdir.

Bu bize özgü değil ama. Dünyanın her yerinde de, biliyorsunuz, yani Çarlığın bilmem prens sülalesinden liderler yetişmiştir sosyalizme.

Bununla birlikte, o üçüncü konu da, söylediğim gibi, bizde çok

karıştırıldığı için üzerinde biraz fazla durdum. Ve çok önemlidir de. Proletarya partisi yalnız işçilerin üye olabileceği, ya da işçilerin tekelinde bir örgüt değildir. Böyle koymak, siyasi düşünce dışında, proletaryanın siyasi bilincine, siyasi eğitimine zarar verici bir sorun koyuştur.

Evet. Cem arkadaş. Efendim? Şimdi dördüncü sizin. İkinci Ömer arkadaşımız.İsminizi lütfederseniz. Atillâ. Bu konudaymış, izin verir misiniz?

- Zaten soru sormayacaktım. Tartışmalara açıklık getirmek için bir şey söyleyecektim. Bu sorulardan ve yanıtlardan sonra aktüalitesini kaybetti söyleyeceklerim.

H.K.: Peki, teşekkür ederiz. Siz de veriyor musunuz, bir daha, Muzaffer Bey? Siz de aynı şeye katılıyorsunuz. O halde söz sizin. Teşekkür ederim. Evet.

- Efendim, eğer bir burjuva proletarya partisine proleter ideolojisini benimsemiş olarak gelirse, buna bir şey diyemeyeceğim. Ama burjuva ideolojisiyle gelirse, partinin yozlaşması söz konusu olur.

H.K.: Tabii. Tabii. Çorbadan dönenin kaşığı kırılsın. Sosyalistler bunu ayırtedemeyecek kadar gafil isçler, zaten sosyalist partisi kurmasınlar. Oraya gelen, gideni elbette tartacaklar. Arkadaş olarak si-neye çektiğimiz insanı yüzde yüz tartacağız ki, öyle gel diycceğiz, değil mi? Bunun birtakım yolu yöntemi var, değil mi? O koşulla.

Buyurun.

- Efendim. Kitlelerin kendiliğinden davranışını taktik planda nereye koyuyoruz? Bence bu yapılan tartışmalar da biraz buraya ilişkin. Şimdi öğrenciler sokağa çıksın mı, çıkmasın mı? Birtakım kendiliğinden hareketler oluyor: Bunlar yararlı mı oluyor, taktik planda, zararlı mı olur falan, tam bilemiyoruz. Kendiliğindenciliği nereye koyacağız?

H.K.: Evet. Evet. Şimdi, kendiliğinden hareket yığınların cevher hareketidir. İster aydın olsun, ister köylü, işçi olsun, onun içinden çıkan...

İçinden çıkan diyorum bakın. Yani onun maddesinden ve ruhundan kendiliğinden doğmuş.Yani bir kışkırtma falanla değil. Hattâ kışkırtma da olsa önemi yok ya, benimsemek açısından. Gene kendiliğinden sayılır. Bütün bu hareketler maden cevheridir. Yani altın madeni, gümüş madeni, bakır madeni gibi cevherdir. Politika bu cevherlerin kimyagerliğidir.

Yani kendiliğinden hareket kendiliğindendir diye, ayrıca bilinçsizdir -kendiliğinden deyince aklımıza o geliyor, yani Türkiye ölçüsünde, dünya ölçüsünde bir görüşü olmayan, bir örgütün program ve tüzüğü dışında olmuş. Kendiliğinden deyince bunu anlıyoruz- böyle olmuştur diye, biz

bu cevherleri kabul etmeyecek miyiz? Bu sadece küçük-burjuva isterisi olur, yxani afakonu olur.

Bir kere, her kendiliğinden hareket, yığının kendi eğiliminden geldiği için, değerli bir madendir. Ama bu maden tabii pürüzleriyle gelir. Yerin altından bakırı çıkardık mı, %20 bakır, 30 bakır olur içinde, değil mi? Madenine göre. Ama bir de o filizin içinde toprak, taş, aliminyum vb. gibi bir sürü başka maddeler de olur. Kendiliğinden hareket böyle bir madendir. Filiz halindedir. Bütün sorun da, bu kendiliğinden hareketleri, filizleri kapı dışarı etmek değil, alıp potaya koymak, eritmek, saf, temiz, yararlı, topluma en elverişli gerçek madenler, doğrudan doğruya kullanıma gelecek madenler biçimine getirmektir.

İşte burada diyalektik çıkar tabii. Yani kendiliğinden hareketin kusurlu oluşu, onun mahkûm edilmesini değil, tam tersine derhal benimsenip, derhal potaya konulup temiz kimyasına kavuşturulması biçiminde karşılanmasını gerektirir.

Buyurun efendim.

İşçi sınıfının öz örgütü ya da öncü örgütü bizim deyişimizle, dediğimiz örgütün ne olduğunu aşağı yukarı buraya gelen herkes az çok biliyor. Demin yaptığım açıklama da zaten onu tamamlıyor. İşçi sınıfının öz örgütü gerçekten proletaryanın öncülüğünü, özgüç oluşunu değerlendirebilecek ve gerçekten politik anlamda bilinç ve davranışını kanıtlayan bir örgüt olacaktır. Bunun, şimdi bu örgütün karakteristiği üzerinde burada üç beş sözle durmak, o örgütün tanımlanmasını bile yapmak olmaz. Gerekirse, onun için özel bir toplantı, yani yalnızca örgüt nasıl olmalı diye bir toplantı yapılır ve orada konuşulabilirse, o zaman anlam ortaya çıkar.

Efendim?

- *Öyle sanıyorum ki, arkadaşlarımızın arasında hepimiz aynı düşüncedeyiz. Bu öz örgütle bugünkü, daha doğrusu İşçi Partisi'nin öz örgüt olup olmadığı hakkında yayınlarınızda yazılar yazılırsa, herhalde arkadaşlarımızın hepsi de bu şeyi bekler yani.*

H.K.: Binaenaleyh... Hep eski deyimleri kullanıyorum. Özür dilerim. Binaenaleyh, falan... Bu da ne? Hangi "bina" diyeceksiniz. E, alışılmış. Lâfın pelesengi...

Şimdi... İşçi Partisi'nin karakteristiği üzerinde sanıyorum şimdiye kadar epeyce şey yazıldı, çizildi. Davranışları hepimizin gözü önündedir.

İlk önce, İşçi Partisi'nin kuruluşundan daha eksik bir işe girişiyor. İşçi

Partisi gerçekten yalnız işçilerden oluşan bir parti olarak kurulmuştu. TİP alnına ilk damgayı, bir sendikacı liderlerin partisi olma şeklinde yemiş oldu. Hani buna orijinal damga derler, günah derler, hıristiyanlıkta... Hani, insan anasından doğarken günahkâr doğar derler. Biz bunu kabul etmiyoruz tabii, ama... Yani İşçi Partisi'nin de böyle gerçekten daha anasından doğarken tekelci sendikaların partisi olmak gibi bir karakteri ortaya çıktı.

Ondan sonra, bunlar tabii böyle dar, tradünyonist bir oluşumun Türkiye'de hiç yankı bırakmadığını görünce, bunun eksikliğini sezdiler. Fakat bu eksikliği tamamlamak için ne yapmak gerek? Bir sendikacı liderin kafasının işleyişi kadar yapılabilin şeyler yapıldı. Düşündüler, bir baş bulalım dediler. Öyle bir baş olsun ki, etraf bunu saygıyla karşılasın!..

Ve bu baş arama, bildiğimiz gibi, yani Diyojen'in hani kandil yakıp adam araması gibi oldu. Bir baş buldular en sonunda... Fakat bu baş, elbette, proletaryanın bilinçli örgüt başı olmaktan çok uzaktı. Onun için, o zaman, biz de baş değil de, siz kelle buldunuz dedikti.

İşçi sınıfına kelle gerekli değil. Baş, herşeyden önce, ideolojik bir baş olmalı. Yani işçi sınıfının bilimsel sosyalizm doktrinini baş etmeli. Buna gidilmedi. E, kelle de tepeye çıkınca, bildiğimiz gibi, sırıtmaya başladı. Ve bugünkü duruma kadar işi soysuzlaştırdı. Trajedisi bu komedi biçiminde oldu.

Şimdi, İşçi Partisi hakkında bu iki sözcükle anlatmaya çalıştığım durum devam ediyor daha. Yani kelleler bir tarafa atıldı ama, daha da duruyorlar geride. Bununla birlikte, ne yaparlar yarın, bilmiyoruz.

Şimdi, bundan çıkan sonuç; İşçi Partisi'ni hemen bir küfeye koyup, Sarayburnu'ndan denize mi atalım? Hâşâ!...

Çünkü orada, en basit istatistiklerle bir on bin yurttaş bulunuyor. Bu yurttaşların kalitesi, niteliği önemli değil. Niceliği ortada. On bin kişi üye yazılmış. Eminim ki, bu on bin kişi içinden, aidatını ödeyen bin kişi yok. Yani parti üyesi nedir? Biliriz, değil mi? Bir organında fiilen çalışan, toplantılarda kıyasıya tartışıp alınan kararı öbür toplantıya kadar yüzde yüz uygulayan ve aidatını düzenli ödeyen... Böyle üye bin de olamaz. Görebildiğimiz kadarıyla. Yani işçi sınıfının öz örgütü nedir deyince, bu koşullar başta gelir. Tüzüksel koşullar önce gelir.

Bir işçi partisi, gerçek işçi partisinin üyesi hiçbir zaman *organlar dışında üyelik* taslayamaz. Oysa TİP'in tüzüğünde... Eleştirmiştik. Çok güçlerine gitti sonra. İşçi Partisi'nin tüzüğü böyle bir tüzüktür. Bir, or-

ganlarda bulunan üyeleri vardır, bir de organlar dışında... Ne demek organlar dışında? Benim bedenimde hücreler... Diyelim ki kalbim falan... Bir kısmı içinde, bir kalbim de dışarda mı olacak? Buna benzer bir tuhaflık var o partinin içinde... Daha başlarken...

Üye demek, bir organizmanın bir hücresi demektir. Bu hücre mutlaka bu organizmanındır. Yani, ben tıp şeysinden daha iyi anlaşılır diye örnek veriyorum. Bedenimin bir hücresi, her hücresi bir organda görevlidir. Cildimde ise cilt hücremdir. Beynimde ise beyin hücremdir. Kalbimde ise kalp hücremdir. Orada görev yapar ama, fiilen çalışır. Bunun dışında, kalbimden bir hücre çıksın da, ben gene senin kalbindenim falan desin bana. Komik olur bu, gülünç olur. Böyle organizma yok, doğada yok.

Bunu topluma mal ettik mi, elbette gülünç bir parti çıkar karşımıza. Ama tüzük haline getirmişlerdir.

Programını alırsınız, aynı maddenin bir cümlesi diğer cümlesiyle tepişir. Yamalı bohça halinde... Yani herşey bulunsun diye katılmış falan.

Şimdi, eleştiriye kalkarsak, ağıza alınmayacak kadar ağır deyimler bile gerekir. Ama bütün bunların üstünde, işte Türkiye'de işçi sınıfı adına diyelim, bir örgüt çıkmıştır... Bütün eksikliklerivle... Şimdi ne yapalım? Hemen buna karşı sell-ü seyf edip (kılıçları çekip) bunu yok mu edelim? Tabii bu değil... Yani devrimcilerin boyunlarının borcu, bu örgütü gerçekten istedikleri biçimde bir devrimci proletarya siyasi partisi haline getirmek olmalıdır. Bunun yollarını nasıl arayalım, bulalım? Bu her zaman üzerinde tartışacağımız ve arayacağımız konudur.

Altan ve Tahsin arkadaşlarımızın sorularına ben şimdilik bu kadarcık karşılık veriyorum.

Buyurun. İsminizi rica etsem.

- Ahmet. TİP proletaryanın öz örgütü olabilir mi, olamaz mı? Bu tartışmalar var aramızda da.

H.K.: Evet, İşte. Şimdi bakın, zaten... Evte, isminizi. Efendim? Zeki. Buyurun.

- Efendim, biraz önce işçi sınıfının siyasal örgütünde diğer sınıf ve tabakaların idealist kişilerinin bile çalışabileceklerini söylediniz. Siyasi partide bunlar da çalışabilecek, idealist kişiler. Örneğin idealist derebeyi, burjuva... Devrimci olmak koşuluyla... Yalnız şu var, örneğin bu yıl TİP'in birtakım illerdeki adaylarına karşı çıkıldı. Kimisine bu toprak ağasıdır ya da babası toprak ağasıdır, kimine de aşiret reisidir denildi. Ve Türkiye'deki tüm sol yayın organları bunlara karşı cephe aldılar. Şimdi, bugünkü düşüncenizle acaba çelişiyor mu, çelişmiyor mu?

H.K.: Bu düşünce bizim mi? Yani biz mi taşladık onları?

- Hayır efendim, yani, demek istediğim, yani... Acaba...

H.K.: Yani, bu olur mu? Evet. Tamam. Teşekkür ederim. Bu muydu? Evet.

Şimdi önce Ahmet arkadaşımızınki daha öncelikle sorulduğu için, onu yanıtlamaya çalışayım.

Arkadaşlar. İşte tipik örnekler hep bu zaten... Ve tekrar edeyim gene, ben yorulmayacağım, siz de lütfen üzülmeyin, ya da bıkmayın, usanmayın, benim bu tekrarımdan. Her zaman ya evet, ya hayır... Dikkat edin, hep bu soru çıkıyor karşımıza. Yani, işte TİP... TİP acaba gerçek bir proletarya partisi olabilir mi, olamaz mı? Ya olabilir diyeceğiz, ya olamaz... İki cephe... Ondan sonra saç saça, baş başa geleceğiz.

Böyle koymayalım sorunu. Hem olur, hem olmaz diyelim. Şu bizim diyalektiğin... Saçma gibi gelir bize, ama değil. Eğer TİP'e el atıp gerçek parti haline getirme savaşında başarı gösterebilen insanlar çıkarsa, elbette olur. Çıkmazsa olmaz. Yani böyle koymak daha doğru olur. Yalnız düşündüğümüz böyle olasılıklar üzerine değil. Yani o yolda, o yönde savaşa girelim önce.

O savaşa girmeden, şurada oturup masa başında, böyle mi olur, şöyle mi, yani şiş mi yanar, kebap mı diye tartışmamız, bizim eski skolastik ve metafizik mantığımızın alışkanlığıdır çocuklar. Gücünüze gitmesin. Hepinizi candan seviyorum ve takdir ediyorum. Yani hepiniz değerli, değeri bulunmaz insanlarsınız. Ama daha az deneyimli arkadaşlar olarak, ben de sizden biraz daha deneyimli olmam bakımından, bunu söylemek zorundayım. Daima bu zıtları bir arada görmek diyalektik ilkesini hiç unutmayalım. Ve çelişki gördük mi, burada bir iş var, ekmek var diyelim. Hemen oraya elimizi atalım.

İşçi Partisi'nin de böyle bir çelişkili durumu var bugün. Adam olur mu olmaz mı? E, adam edenler çıkarsa, olur. Çıkmazsa olmaz. Yani böyle koymak olanaklı. "Hem olur, hem olmaz" diyoruz ona işte, diyalektik olarak koyuyoruz. O nokta öyle... Benden hemen bir fetva, idamı caizdir, Allah-ü alem bissevap!..

- Adamlar çıktığı halde olamaz diyorlar da. Örneğin o adam etmeye çalışan adam çıktığı halde, yine de olamaz deniyor da...

H.K.: Ha, bu işte, fetva eminliği, müftülük ya da eski zamanın şeyleri... Bence proletarya savaşçısının ağzı, yani düşüncesi ve davranışı bu değil. Onu anlatmak istiyorum.

Bir dakika. Buradan daha önce biri sormuştu bir şey sanırım. Ha, siz... Buyurun canım. Veriyor musunuz sözünüzü? Peki. Buyurun. İbrahim'di değil mi?

- Evet. Proletaryanın öz örgütü deyince, onun, her türlü mücadele koşullarına göre örgütlenmiş durumunu düşünüyoruz... İşçi Partisi her türlü mücadeleye göre örgütlenmiş bir hale getirilebilir mi? Yoksa o proletaryanın örgütünün bir parçası haline mi getirilebilir?

H.K.: İşte bu somut sorundur diyorum. Nesnel ve somut bir sorundur. Benim anlayışım böyle. Yani getirilebilir mi getirilemez mi? Bugünkü verilerle bir baksak, hiç getirilemez. Yanmış gitmiş. Fakat Türkiye'nin olanakları ölçüsünde, Türkiye'nin bugünkü kaçınılmaz durumu açısından TİP'i değerlendirmek ve işlemek ve daha namuslu, daha Türk ulusuna yaraşır bir hale getirmek gerekir mi, gerekmez mi diye düşünürsek, bence gerekir.

Yalnız, dediğim gibi, bunu burada, şu salonda, şu şeyde kararlaştırıp da, ya oluruna, ya olmazına bağlamak tamamen yanlış. Çünkü bu somut bir aksiyon sorunudur. Bu aksiyonu yapacak insanlar gerekir. Ve bu aksiyonun, tabii bugünden yarına yapılması gerekir. Sözle değil... Sözle yapılacak şey yapılıyor bir yandan ve zaten de bir şey çıkmıyor, çünkü sözdür.

Benim söyleyeceğim bu. Yani deminkini tekrar ettim gibi bir şey oldu... Ha, bir arkadaşımız toprak ağaları ve aşiret reislerine saldırılardan söz etti.

Ben genel olarak düşüncemi söyledim.

Bir genel kanım daha var. Onu da söyleyeyim. Bizde, özellikle Doğu bölgelerimizdeki ilişkiler çok yanlış değerlendiriliyor. Yani oradaki insanlara biz egemen sınıfların vurduğu damgayı aynen alıp kullanmaya alışmışız. İşçi sınıfının idealistleri ve bilimsel sosyalistler asla böyle yapmamalıdırlar. Daha nesnel, daha somut değerlendirmelere gitmelidirler.

Toptan Doğunun insanlarının ne durumda olduğunu belki çoğunuz bilmez, belki birkaçınız bilir. Ben onu, bilenler bilmeyenlere anlatsın diyeceğim. Nasrettin Hoca yoluyla... Korkunçtur diyebiliriz. Böyle bir durum vardır. Sonra o durum içindeki insanlarımızın da kendi sosyal yapıları vardır ki, bunu hiç akıldan çıkarmamak zorundayız.

Aşiret reisi ne demektir? Bunu unutuyoruz biz. Aşiret reisi, ilkel komünanın şefidir. Yani Doğuda henüz ilkel komüna, ilkel, yani medeniyetten önceki ilkel komüna yapısını sürdüren toplum ilişkileri vardır.

Ve ağa dediğimiz, aşiret reisi dediğimiz, hattâ bilmem şıh dediğimiz, seyyid dediğimiz insanların böyle bir toplum yadigârı, onun kalıntıları olduğunu göz önünden çıkarmamak zorundayız.

Şimdi, demek ki, bir kolu bu işin tarihöncesine gidiyor. Tarihöncesi insanının eğilimleri... Dejenere olmuştur gayet tabii. Demiyoruz biz, on bin yıl önceki ilkel komünal toplum Doğuda yaşıyor. Olanağı yok bunun. Ama onun kalıntıları bile, kendine göre değerlendirilmeye muhtaçtır. O açıdan konmalı...

Ondan sonra, bunun yanıbaşında, öbür koldan bir de o insanların korkunç şekilde ezildikleri göz önüne getirilirse, o zaman oradan çıkacak ya da çıkmış işçi partisi lideri ya da işçi partisi adayı insanlara, önce aşiret reisidir, ağadır damgasını vurmadan önce, başka tartılarla yaklaşmak ve değer vermek gerekir. Onun için böyle ezbere... Benim anladığıma göre - arkadaşlarım bilmiyorum nasıl düşünüyorlar- bu tarzdaki yakıştırma suçlamalar fazla acele olmuş olabilir.

İşçi Partisi, işçi partisi olarak sahneye çıkmış... Onun altında sendika gangsterinin oynamak istediği oyun ya da diğer kellenin düşüncesi falan ikinci sorun... Öyle bir işçi partisine gönül vermiş bir insan gelmişse Doğudan, onun içtenliğine güvenmiş gelmiş olabilir. Ama karşı sınıflar tarafından oraya sokulmuş bir kazık ya da bir ajan, bilmem ne de olabilir. Mutlaka ikisinden biri olmak şart değil... İkisi de olanaklıdır. Önceden ve dışarıdan onun üzerinde yargı yürütmek, bence hiçbirimizin hakkı olmamalıdır. O örgüte gireriz. Orada o arkadaşla -ağa çocuğuysa, aşiret reisiyse, neyse- birlikte kavgaya gireriz, siyasi kavgaya. O kavga içindeki düşünce ve davranışlarını somutça kavrarız. O zaman, şu ya da bu yönde eleştirimizi yaparız. Bizim bildiğimiz sosyalist ahlâk bunu gerektirir.

- Yalnız, benim de demek istediğim şuydu: Türkiye'deki solun şimdiye kadar birtakım gerçeklerin dışında, gerek kanı ya da görüşleri ortaya atması, gerek bu şekilde nitekim Türkiye'deki solun bugünkü duruma gelmesinde en büyük sorumlu onlardır ki, onun için o zamanki tüm sol yayın organları büyük bir cephe aldılar. Ama biz o kanıdayız ki, ya bunlar Doğuyu bilmiyorlardı, ya da belki biz yanlıştık. Onun için sormuştum.

H.K.: Doğruyu bilmemek olabilir. Ama doğruyu bilmeden de konuşmak, o büsbütün yanlış, Öğrensin doğrusunu, değil mi efendim...

Buyurun. İsminiz?

- Cahit. Yayınlarda... Anadolu'daki, Adıyaman'da örneğin, TİP'e giren aday 5 parti dolaştıktan sonra TİP'e girip aday olmak istemiştir. Antal-

ya'daki de ağanın köyünde 60 tane oy CHP'ye çıkıyor, 60 tane de AP'ye çıkıyor, Çünkü bir oğlu AP'den adaydı, bir oğlu CHP'den... Yani bu ağaların da çoğu dolaştıktan sonra geliyor. Hattâ Adıyaman'dakinin cebinde Millet Partisi'nin şeyi vardı, oradaki ilçeyi kurmak için kağıt da vardı.

H.K.: Güzel. Siz, yani bu eleştirilerin doğru, haklı olduğunu söylüyorsunuz.

- Evet. Örneğin benim aşiretimde 13 bin tane insan var. TİP'e o köyden 13 bin tane oy çıkıyor. Köylü bilmeyerek gidip oraya, ağa çünkü at diyor, atıyor. Atmazsa, meradan gidip otlayamayacaktır.

H.K.: Yani TİP'e de vermiş mi böyle?

- Yani bu şeyde, Adıyaman'da galiba, Besni'de filan böyle olmuştu.

H.K.: Şimdi. Burada ben... İzin verirseniz...

- Malatya'da 20 bin oy alan... En son seçimde 5 bine inmişti oyu. 24 bin oy alan parti, oyu 5 bine iniyor...

H.K.: Şimdi efendim. Tamam, haklısınız. Yalnız, bu strateji güdümü konusunda konuşurken, yedek güçler diye bir konu vardır. Onun üzerinde fazla durmadım. Çünkü, bu soyut sorunu koymak hepinizi uyutacak biliyorum.

Yedek güçler arasında iki tip vardır: bir dolaylı yedek güçler, bir de dolaysız yedek güçler... Dolaysız yedek güçler, işte köylülük örneğin... İçerde... Bir de dışarıda vardır. İçimizde dolaylı yedek güç, bu tip, örneğin Doğunun ağası... İşçi sınıfından değil, köylüden de değil... Ama eğer hoşnutsuzsa ve bir işçi partisine -oyla ölçmek biraz aykırı ama- böyle bir güç getirebiliyorsa, getirdiği güçte de içtense, bence yedek güç olarak, dolaylı yedek güç olarak bizim teorimize sığmayacak bir olay değil bu.

Ancak, dediğim gibi, bizim dışarıdan ezan okumamızla bu iş çözümlenir sanırsak, haksızlık olur. Mutlak içinden... Evet?

- Hocam. Burada Aybar'ın "Adamın Anadolu'da 13 bin oyu var, bu partiden atamayız" demesi doğru bir yol mudur?

H.K.: Şimdi. Aybar'ın zaten bu tartısı, bu değerlendirmesi ne dereceye kadar yerinde? Yani onu tartmak gerek. Evet buyurun.

- Siz önce belirttiniz. Örgüt eğer gerçekten öz örgütse, bunun içine dolaylı ya da burjuvadan kişiler girebilirler, girmelidirler. Ve bunu saflarımıza alacağız. Fakat örgüt güçlüyse, bunların niteliklerini, niceliklerini biz bilip ona göre onları sınayabiliriz. Fakat, bugün ortada bir TİP vardır. Bunun tam sağlam bir parti olduğunu biz bilmiyoruz. Yalnız hatalı olduğunu görüyoruz, bir yerde eleştiriyoruz. Şimdi bu partinin saflarına

giren ağalar ya da aşiret reislerini ben gayet haklı olarak eleştirebilirim yani. Eğer örgüt sağlam olmuş olsaydı, bunun içine dolaylı olarak giren, belirttiğiniz gibi dolaylı olarak giren ağa gelmiş olsaydı, içimize alabilirdik. Fakat bugünkü ağayı eleştirme hakkımız vardır.

H.K.: Efendim. Şimdi, ağa olduğu için eleştirdik mi, salt ağa olduğu için...

- Ağa olduğu için değil, yönetim içindeki yeri.

H.K.: Şimdi. O yönetim içine de, diyelim ki yüz tane ağa girdi. Bunun doksan dokuzu ajan olabilir, egemen sınıfın ajanı... Bir tanesi içtense, biz yüzünü de mahkûm edebilir miyiz? Bunu demek istiyorum. Yani elimizde belge yok. Belgesiz insanı mahkûm etmek sosyalistlerin harcı değil. O bakımdan diyorum. Yani insaflı olmak zorundayız ve gerçekçi olmak zorundayız hattâ. Yoksa Aybar'ın o parolası oy getiriyor falan. O anlamda söylemedim ben. Sadece oy getirmek değil. Oy getirir de, neler, daha neler getirir.

Evet buyurun. İsminiz?

- Hocam. Mehmet. Bizim için, benim kendi düşüncem, gelen adamın niteliğiyle birlikte, bu adamın proleter ideolojisini benimseyip benimsememesi önemli olmalıdır. Biz 13 bin oy getirecek yargısıyla, ne yapamayız? Bir ağayı sinemize çekemeyiz. İlkelerimize de aykırı düşer. Şunun için aykırı düşer: Biz ağa-köylülük arasındaki çelişkiyi koyarak, mücadeleyi bu yoldan yapma iddiasındaysak, mücadele edeceğimiz adamı da sinemize çekmek bilmiyorum ne derece doğrudur? Bunu açıklar mısınız?

H.K.: Evet, tamam. Şimdi bakın. Mehmet arkadaşımız diyor ki, gelen ağanın biz niteliğine, yani insan olarak karakteristiğine ve ideolojisine de bakacağız. Gayet tabii... Yani bu, iki kere iki dört. Fakat bu bile yetmez. Baktık, sapasağlam bir adam: konuşması, sözü sazı yerinde... Sözünde duruyor. E, yeterli değil. İdeolojiyi de, sınava çektik, Marksizmi de ezberlemiş. Hemen üye mi yapacağız? Yağma yok. Değil mi? Herşeyden önce eylemde onu denemeye vuracağız; orada sağlam çıkarsa, o zaman sineye çekeceğiz. Yani şimdi demek istediğim bu.

Elbette, İşçi Partisi'ne moloz da girdi, belki temiz insan da girdi, pis insan da... Ajan da girdi. Tabii, açık bir parti. CIA'nın yüz tane ajanı da girmiş olabilir. Biz onu yalnız ideolojiyle ölçtük mü, karşımızda bülbül gibi Marksizmden...

- Ölçülerden biridir diyorum.

H.K.: Ha!.. Hayır, yani hayır, ben de ekliyorum sözünüze.. Haklısınız.. Haklısınız, hattâ eksik bile söylediniz demek istiyorum.

Fakat partiye kimler üye olabilir? Bütün sorun da budur zaten.. Yani dünyada bilimsel sosyalist partilerin can damarı, partiye kim üye olabilir?. O noktada toplanır. Bütün dünya partilerinin özü oradan başlar.

Şimdi, İşçi Partisi'ne kim üye olabilir? Biliyoruz. Aidatını veren, oy getiren herkes olur. E, bu mu bizim bildiğimiz, bizim anladığımız?.. TİP'in yapısı böyle.

Ama ne oluyor bu yüzden? Gerçekten TİP'e tertemiz bir ağa çocuğu da gelebilir, idealist, kendini adamaya gelmiş olabilir. Fakat biz ötede bozuklar da girer, sağlamlar da girer, bu da bozuktur diye onu bile ithama kalkıyoruz.. Ki bu da günah oluyor. Yani günah ve kayıp oluyor tabii...

O açıdan demek ki, biz falan ağayı, filan aşiret reisinin çocuğunu itham etmeden önce, şu önümüzdeki örgütün önce bir dürüst sosyalist örgüt olmasını hesaplamalı, düşünmeliyiz. Onu sağlamadıkça, yalnız o görünüşe dayanarak, atıflar yapmak nesnel değil, yani bir kez bilimsel bir davranış değil.. O yüzden yanlış. Yanlışa da düşmek, sosyalizmin beğeneceği bir şey değildir. Yani yanlışı düzeltmek gerek. Düzeltmek için, gene partiyi düzeltmek gerek. Bunu anlatmak istiyorum.

Evet. Başka var mıydı, bu noktalarda arkadaşların?.. Buyurun. Ha!.. Pardon.

- Tekrar söz almakta yarar buluyorum. Ben bunu sorarken, kişiler üzerinde değil, genel olarak proletaryanın yasal örgütünde bu yedek güçlerden yararlanılabilir mi ya da alacak mıyız falan şeklindeki... Almamız gerek, devrimciysek.. Şimdi örneğin arkadaşlarımız, birtakım kişiler üzerinde, nitelikleri üzerinde falan konuşmalarında haklıdırlar..

H.K.: Haklı olabilirler.

- Haklı olmadıklarını önermedim.. Ama o zaman bizim de bildiğimiz kişiler var. Yine örgütüm için o kişileri savunmuyorum. Fakat ben kendi ilimde, örneğin o kişileri gördüğüm zaman, TİP'e girdikleri andan bugüne kadar, o partinin ya da sosyalist bilincin o kişiler sayesinde yayıldığını ve büyük katkıda bulunduğunu.. Ve nitekim öyle anlar olmuş ki, bu adamlara 20-30 arkadaş gelip yalvarıyorlar. Siz bıraktığınız anda parti kapanır! Hiç kimse burada söz edemez.. Üç kişi bir araya gelip yürüyemez.. Ve bu kişilerin bu örgütü orada ayakta tutmalarıyla, zaman zaman mitingler olmuştur, yürüyüşler olmuştur, köylü hareketleri olmuştur. Fakat bu kişinin ne yazık ki babası, ki babasıyla ilgisi yoktur...

H.K.: Neden ne yazık? Canım. Belki var ama.. o babanın çocuğu olmakla, yani ona içerlenecek bir yan yok.

- Ağalığa karşı çıkıp, nitekim en ağıza alınmayacak küfürlerle bile

ulusu ağalığa karşı bu şekilde tahrik ediyor..

H.K.: E, küfür etmesin ama.. Evet, ağalara karşı savaş yapsın.

- Yapıyordu. Fakat yine örneğin görüyoruz, dediğim gibi başta, Türkiye'de sol yayın organları acaba bilerek mi bu şekilde tek tek kişi üzerine karşı cephe aldılar?

H.K.: İşte, bir defa parti üyesiyse o ağadan gelmiş insan, onun üzerinde değerlendirme ancak parti içinde bir ağırlık taşır. Dışardan.. Demin de söyledim, uzaktan ezan okumak gibi bir şey olur. Fakat, siz de söylüyorsunuz ve ben de demin, yani bizim stratejik güdüm açımızdan sorunu koymaya çalıştım. Değil bir parti üyeliğine gelmiş, ama onun dışında, yani parti dışında bile, hiç parti üyesi olmayan ağadan bile, herhangi bir eğilimiyle bir yardımda bulunacaksa, yedek güç olarak, dolaylı yedek güç olarak ondan bile parti yararlanabilir. Ama parti olmak koşuluyla ha.. Sen parti değilsen, zaten işte en mavi gömlekli işçiyi de alırsın, bakarsın pekâlâ CIA ajanı çıkabilir. Yani bunun kişi olarak ölçümünde böyle genel kavramlarla değerlendirme yapmak yanlış olur.

Bütün sorun, bizim burada şu ya da bu insanı suçlamaktan önce, partiyi parti yapmak, daha doğrusu Türkiye'de gerçek bir bilimsel sosyalist proletarya partisinin kurulmasını sağlamak, faal olmasını sağlamak.. Buraya gelip dayanıyor. Söylemek istediğim bu.

Başka arkadaşların konuşmak isteyecekleri var mı? Efendim?

- Hocam, pratikte nasıl olacak? Savaş verecek bir partinin içinde, örgütün içinde...

H.K.: Şimdi burada ilk toplandığımız zaman yüz kişi vardık. Bu yüz kişi buradan çıkar çıkmaz gitsin TİP'e girsin.. Pratik, yani onun içine girsin bir kere.. İlk adım böyle başlasın. Örneğin... Buna benzer bir yığın önlem düşünülebilir. Tabii o atacak.. Ve orada savaş olacak. Benim anladığım böyle. Kavgadan dönenin kaşığı kırılır mı, ne diyorlar? Pilavdan dönenin. Böyle olmalı.

Ama bu, mutlaka, her ne pahasına olursa olsun, illa ki bu TİP'i adam edelim demek değildir. Böyle bir tez de kendi başına yeterli değildir. O ayrı konu. Ama denenmeli demek istiyoruz. Hiç değilse onun onbin üyesi içinde eğer bin tane içten sosyalist eğilimli insan varsa, onları kurtarmak, eğer onları bir tehlikede görüyorsak, hepimizin boynunun borcu olmalı.

Evet. Şimdi artık konuyu bağlayalım diyor arkadaşlar. Ben, konuştuğumuz kadarıyla yeterli görüyorum. Bağlayacak bir tarafı yok. Evet... Yeterli sayıyoruz. Arkadaşların izlenimi o.. Olur. Sözümü burada kesiyorum.

İdeolojik, Politik ve Örgütsel Açıdan
PROLETARYA SOSYALİZMİ, KÜÇÜK-BURJUVA SOSYALİZMİ VE SAPMALAR

(22.1.1970)[5]

Önce dünyamızı, ardından o dünya içinde kendi ülkemizi gözden geçirdik. Geçen oturumda da, özellikle strateji ve taktik üzerine tartışmalar yapıldı. Bugün sosyalizmin türleri diyebileceğimiz: proletarya sosyalizmi, burjuva sosyalizmi diye ikiye ayrılıyor, fakat gerçekte bu kadar basit iki tip değil sosyalizm, bunlar üzerinde duracağız.

Yeryüzünde işçi sınıfı davranış alanına çıktığı günden beri, onun ağır basan eğilimi sosyalizm oldu ve toplumun hemen bütün diğer sınıf ve zümreleri içinde işçi sınıfının eğilimine çalar bir yığın "izm"ler, akımlar, düşünce sistemleri ortaya çıktı. Bu sistemlerin topu birden proletarya sosyalizminin karşısında yer aldılar. Proletarya sosyalizmi, bildiğiniz gibi, bilimsel sosyalizmdir. Bilimsel sosyalizmin dışındaki bütün diğer toplum sınıf, tabaka ve zümrelerinin sosyal eğilimlerine ayrı ayrı adlar verilebilir. Bu adların sıralanması, sınıfların sıralanmasına, zümrelerin sıralanmasına uygun düşer.

Genel olarak, bilimsel sosyalizmin, çoğu kez sosyalizmi yalnız kanlı devrimlerle başarır diye bir ünü vardır. Oysa hiçbir zaman bilimsel sosyalizm bu tür atıfları kendi içgüdüsüyle ortaya koymamıştır. Toplumda aslında bilimsel sosyalizmin kendi kafadan uydurma hiçbir düşünce ve eğilimi yoktur. Toplumun nesnel durumu neyi gerektiriyorsa, onu bilimsel bir titizlikle olduğu gibi ele alır. Eğer toplum insancıl yoldan değişmeler getirirse, bilimsel sosyalizm bunu hep insanca karşılamıştır. Fakat toplum dayattıysa bazı zorlu değişiklikleri, bunu da, neden toplumda böyle bir olay oldu diye eleştirmek gibi kuruntuya düşmemiştir bilimsel sosyalizm.

Örneğin Engels'in ünlü sözü, *Fransa'da Sınıflar Savaşı* üzerine Önsöz'ünde, hatırlarsınız, geçen defa da işaret ettik: Demokratik yoldan da sosyalizme geçilebilir, şu koşulla ki, toplum, nerede geçilecekse oradaki toplum gerçekten demokratik olmalı.. Gerçekten demokratik olmanın da

---

5. Oturumun ancak yarısı kadarı banda alınabilmiştir. Alınan kısımlar da başka başka bölümlere aittir

iki belgesi vardır: Birisi militarist olmayacak, askercil olmayacak toplumun yapısı; ikincisi bürokratik olmayacak demişti.

Bundan sonra, Marx ve Engels ustalardan sonraki en çetin proletarya devrimini başarmış, en büyük devrimcilerden Lenin de, kendi toplumunun en kritik günlerinde, Çarlığın devrildiği günlerde -ki devrim artık günün sokağa dökülmüş bir olayıyken bile- yazılarında birçok kez barışçıl geçiş olanaklı olsa da gerçekleşse diye yazmıştır. Bunun bir ufak pasajını ben size -birçok pasajları var, aynı deyimdedir, bir tanesini- şöyle okuyabilirim.. Diyor ki:

"Proletarya yukarıda açıklanan program dışında olanaksız olan devrimin başarısını sağlamak için hiçbir özveri önünde gerilemeyecektir." Sorunu önce böyle koyuyor... İkinci cümle: "Ancak, sovyetler şu devrimin o barışçıl gelişme şansını gerçekleştiribilirlerse, proletarya bütün araçlarla sovyetlere dayanak olacaktır."

Demek ki, en dehşetli devrim sayılan devrim içinde bile, o devrimin başladığı günlerde bile, bilimsel sosyalist devrimci, "barışcıl gelişme" şansını her zaman desteklemiştir, ona dayanak olmuştur. Çünkü proletaryanın, ezilen insancıl sınıf olarak işçi sınıfının, zaten kimseyi ezmeye, kimseyi kahretmeye hiçbir zaman bir eğilimi yoktur. Ve bu açıdan, sosyalizmin insanca gerçekleşmesine, bütün diğer sınıflardan çok daha elverişli bir sınıftır.

Ama bu yazılı basılı yüzlerce örneğe karşın, biliriz ki, karşı cephe, yani bilimsel sosyalizmin karşısında olan bütün eğilimler, hep bir ağızdan durmadan bunun tersini söylerler. Sanki bilimsel sosyalizm savaşçılmış da, onlar hepsi barışçılmış gibi sorunu koyarlar.

Bu küçük noktayı hatırlattıktan sonra, gene bundan yüzyıl kadar, hattâ daha öncesi, ilk bilimsel sosyalizmi kuranların o günkü toplumda sosyalizm çeşitleri üzerinde -öyle diyelim- tipleri üzerinde yaptıkları karakteristikler, bugün de aşağı yukarı bizim için örnek olabilir.

O zaman "kaç türlü sosyalizm var" sorusu karşımıza çıktı mı, bunu iki aşamada bölümlemek daha doğru ve anlaşılır oluyor: Birinci aşama henüz proletaryanın, işçi sınıfının tam siyasi örgütünü bütünüyle kuramadığı çağlardaki sosyalizm akımları, bir de artık sosyalizmin kendi partisini, proletaryanın, işçi sınıfının kendi siyasi partisini kurduğu çağlarda ortaya çıkan, pratik gereklerle ortaya çıkan bir yığın sosyalizm tipleri... diye ikiye bölmek olanaklı oluyor.

Bu bölümlerin karşısında, bilimsel sosyalizmin, proletarya sosyaliz-

limsel sosyalist ne ister, nasıl düşünür, nasıl, ne yapar diye ortaya çıkan soruya verdikleri karşılıkları gösterir. Bunları burada size ben cümle cümle okumayı faydalı gördüm. Diyor ki:

1- "*Bilimsel sosyalistler, öteki işçi partileri karşısında özel bir parti değildir.*" O zaman, ilk kuruluş çağındayken, ilk bilimsel sosyalistlerin örgütlenmeye başladıkları Birinci Enternasyonal daha henüz doğmak üzereyken, bilimsel sosyalistlerin toplumda etkin olmak için savaşa girdikleri gün böyle söylüyor. Diğer işçi partileri karşısında özel bir parti değildirler diyor.

2- "*Onların (yani bilimsel sosyalistlerin) tüm proletarya çıkarlarından ayrı hiçbir çıkarları yoktur.*"

3- "*Onlar proletarya hareketini kalıplamak isteyen hiçbir özel ilke koymuyorlar.*"

Bu üç cümlenin içindeki anlamlar üzerinde ne kadar durulsa azdır. Çünkü, günlük sosyalizm tartışmalarında "bilimsel sosyalizm nedir" diye birbirimizle karşılıklı konuşur ve tartışırken, çoğu kez bazı klişe kavramlarla birbirimizi haklı çıkarmaya ya da haksız göstermeye girişme halimiz var. Oysa bu işi kuran ustalar hiçbir zaman böyle soyut kavramlar ortaya koymuyorlar. Tam tersine, bizim, bilimsel sosyalizmin bir tek çıkarı varsa, o da proletaryanın çıkarıdır diyor. Başka çıkar aklına getirmiyor, işçi sınıfının çıkarından başka.. Ve proletarya hareketini de biz bir kalıba dökelim, yani beğendiğimiz, doğru bulduğumuz, güzel bulduğumuz, iyi bulduğumuz biçimde biçimlendirelim diye bir şey aklımızdan geçmez diyor. Proletarya hareketi neyse, olduğu gibi, bilimsel sosyalistler onu benimserler. Uydurma yoktur onlarda, hayal, kuruntu yoktur demek istiyor.

Peki, farkı o halde -birçok proletarya partisi, o zaman olduğu gibi bu gün de var olduğuna göre- farkı nedir sorusuna karşı da, gene onlar tüm proletaryanın ortak çıkarlarını gözönünde tutarlar diyor. Yani yeryüzünde ne kadar işçi sınıfı zümreleri vb. varsa, işçi sınıfını bir bütün dünya sınıfı olarak ele alır ve o sınıfın da şu ya da bu zümresini önermez. Bütünüyle..

Çünkü biliyoruz, işçi sınıfı içinde de, her sosyal sınıfta olduğu gibi, zümreler vardır: Aristokrat işçi vardır, uzman işçi vardır, sonunda sıradan işçi vardır, bir de doğrudan doğruya yeni köyden gelmiş, yeni işe girmiş kara işçi dediğimiz işçi vardır.. Bunlar hepsi, proletarya dediğimiz işçi sınıfının zümreleridir.

Bilimsel sosyalizm, bunlardan hiçbirini özel olarak ele almaz, tümünün birden çıkarlarını göz önünde tutar. Ve bu tümün, ikinci şık olarak da bu tümün hareketini asıl savar. Yani, dünya ölçüsünde proletaryayla

burjuvazi arasında bir çelişki ve çatışkı bulunduğuna göre, bunun yalnız falan köşede ya da falan zamanda olan biçimini değil, bütün tarih içinde ve bütün dünya ölçüsündeki hareket biçimlerinin tümünü birden hesaba katar. Diğer partilerden, diğer sosyalist ve hattâ işçi partilerinden farkı, bu bütünlüğündedir.

İşçi partilerinin, bilimsel sosyalist görüşle karşılaştırılmasında pratik farkı nedir diye bir soru çıkıyor. Ona da, en güzel deyimi gene Almanca'sında, Almanca bilenler için okumuş olayım: "Entscheidende" diyor.. Yani kesin kararlıdır bilimsel sosyalist. Sağa, sola yalpa vurup, "acaba, dur bakalım böyle miydi?" falan değil.. Kesince karar veren sosyalisttir. Pratik olarak.. Ve ikincisi de "Treibende" diyor, gene Almanca.. İtici, sürükleyici düşünce ve davranış sosyalistidir. Bilimsel sosyalist deyince, onun proletarya partileri içinde göze çarpan karakteristiği, bu iki cümleyle özetleniyor.

Teoride de, proletarya hareketinin, yeryüzündeki işçi sınıfı hareketinin genel olarak gidişini, genel olarak yarattığı sonuçları oldukları gibi ele alıyor. Biliyoruz, proletarya da, toplumun çeşitli tabakalarından, yığınlarından döküle döküle, bir pota içindeymiş gibi, işçi sınıfının potasında yani erir ve olgunlaşır. Fakat uzun süre, bu geldiği yerlerin koşullarını, o gelen insanların, proletarya potasına giren insanların ruhlarında, davranışlarında iz bırakmış olabilir. Bilimsel sosyalistler, bu başka yerden gelmiş unsurları değil, bütünüyle işçi sınıfının, demin anlattığımız tarzda proletarya denince anlaşılan dünya ölçüsünde ve tarih içindeki bütünüyle işçi sınıfının bir biçimlenişi vardır, onu gerçekleştirmekte yardımcı olurlar. Yani herhangi bir sapıtma, işçi sınıfının tarihsel ve sosyal bütünlüğü içinden biraz sağa sola aykırı gitme durumlarında, hep asıl proletaryanın biçimi, proletaryanın sınıf olarak olgunlaşması şudur diye, teorik olarak bunu göze çarptırmakla görevlidirler.

Tabii, burjuva egemenliğinin ve tahakkümünün kalkması ve proletaryanın siyasi iktidarı ele geçirmesi...

Bu üç konudur, teorik bilimsel sosyalizmi öteki sosyalizmlerden ayırdeden şeyler.

Bunun dışında, teorik kavramlar diye, gene üç nokta üzerinde duruyor kurucu ustalar. Ve bu üç noktanın birincisi, yukarıda söylediğimizin bir tür açıklanması, aydınlanması oluyor. Diyor ki "*Bilimsel sosyalizmin teorik kavramları, şu ya da bu dünyaya düzen verenlerce keşfedilmiş düşünce ve ilkelere yaslanmak değildir.*" O zamana kadar çok akıllı insanlar ortaya

Nasıl değiştireceğiz? Akıllı adamız biz, oturalım, bir biçim yaratalım, keşfedelim... Öyle bir dünya keşfedelim ki, bütün insanlar bunu kabul etsin. Bizim bilimsel sosyalizmimizin, bu çeşit dünyayı düzene koymacıların keşfettikleri ilkelerle hiçbir ilişiği yoktur.

Bizim neyle ilişiğimiz vardır? Varolan sınırlar savaşının olayca ilişkileri, olaylarla... Sosyal sınıflar var, karşıt durumda... Bunların karşılıklı ilişkileri var. O ne ise, bizim kavramlarımız ancak odur. Bir de, gözlerimiz önünde tarihsel hareketin akışı var. Yani, işçi sınıfının sınıflar savaşı gibi, ne ise, nasılsa öylece, bir de tarihin kendi akışı vardır... İşte bizim bilimsel sosyalizm dediğimiz de bunu olduğu gibi hesaba katmaktır, diyor.

Hâttâ, mülkiyet üzerine bir yığın atıflar oluyor, bugün de oluyor hâlâ. İşte mülkiyeti ortadan kaldırma, falan... Bilimsel sosyalistlerin başlıca amacı budur, falan... Biliyorsunuz, onun hakkında söylediklerini... Fakat, geçerayak, iki cümle, -gene güzel cümlelerdir çünkü, usta cümleleri,- onlardan okuyalım:

"*Şimdiye kadarki mülkiyet ilişkilerini yok etmek hiç de sosyalizmin belirlendirici özelliği (yani alâmeti farikası) değildir" diyor. "Çünkü bütün mülkiyet ilişkileri, durup dinlenmeksizin tarihsel bir değişiklik, tarihsel bir başkalaşma içindedirler.*"

Yani, bilimsel sosyalistler mülkiyet değişikliği yapmıyorlar; o değişikliğin kendisi zaten toplumun içinde tarihsel bir zorunlulukla başkalaşıyor her gün. Bununla beraber bu başkalaşmayı bilimsel sosyalistlere atfetmek abestir, saçmadır.

Gene kişi mülkiyeti etrafında, bilimsel sosyalizme en çok savrulan sövgüler içinde birisi de, siz, alınteriyle çalışmış insanların mülkiyetini, kişi mülkiyetini yok ediyorsunuz, falan filan... Ona da gene şu güzel cümleyi söyler:

"*Kişisel emeğin, çabanın, liyakatın meyvası olan mülkiyet... Küçükburjuvanın, küçük köylünün mülkiyetinden mi söz ediliyor? Biz onu ortadan kaldıracak değiliz. Endüstrinin gelişimi onu ortadan kaldırır ve her gün kaldırıyor.*"

Yani onu kaldıran zaten burjuvazidir, neye bize suç atfedersiniz demek istiyor. Böylece, bilimsel sosyalizm üzerinde ilk kurucu ustalarımızın sözleri özetlenmiş olabilir.

Ondan sonra, bilinçli proletarya siyasi iktidar partisinin kurulmasından önce, kapitalizmin klasik çağının sosyalizm tipleri var, onu ustalarımız özellikle üc bölüme ayırıyorlar:

1- Birisi "tepkisel sosyalizm".. Ona işte Fransızca'da Avrupa dillerinde "reaksiyoner" diyorlar. Türkçe'de gerici de diyoruz falan. O da belki, bir derece... reaksiyon, biliyorsunuz, yani aksiyonun, etkinin tepki yapmasıdır. Bugün tepkisel diyebiliriz. Niçin tepkisel? Onu kısaca anlatmaya çalışacağız.

Bu tepkisel, reaksiyoner sosyalizmi üç tipte ayırıyor kurucular: a) Birisi feodal sosyalizmi, derebeyi sosyalizmi; b) Birisi küçük-burjuva sosyalizmi; c) Birisi de şu; o zamanki Almanya'nın tipik bir özelliği var ve ona Marx-Engels, onlar değil ya, Alman sosyalistlerinin, bilimsel sosyalizm dışındaki Alman sosyalistlerinin verdiği adla "Wahre" sosyalizm diyorlar, "Gerçek" sosyalizm..

Bu üçünü reaksiyoner sayıyor, üçünü de gerici sosyalizm tipi olarak veriyor ustalar.

2- Burjuva sosyalizmine de tutucu sosyalizm diyor, konservatif... Türkçe'de eskiden muhafazakâr diyorduk. Şimdi tutucu diyoruz galiba, değil mi? Evet.

3- Üçüncüsü de, kritik ütopik sosyalistler; büyük ütopik sosyalistlerin kurdukları sosyalizm.

Bu üçünden de bilimsel sosyalizm ayrıdır diyebiliyoruz. Bunların içinden önce reaksiyoner sosyalistlerden feodal sosyalizmini ele alalım.

Feodalizm, tarihen, tarihçe yıkılmaya mahkûm bir sınıftır. Bu sınıfın sosyalizmi ne olabilir dendiği zaman... Bu sınıf, tabii kuyruk acısı var, kapitalistler onları iktidardan alaşağı etti, ona karşı affetmez bir kin besliyor ve tabii bu kinini, modern toplumun ileri gidişi içinde tolumu geri almak biçimiyle tatmin etmenin yolu yok, onu seziyor. O zaman ne yapsın? "Dur, ben de sana bir sosyalizm çıkarayım ki.. Sen beni yıkar mısın? İşte seni de sosyalizm yıkacak, ey zıpçıktılar!" falan filan diye, başlıyorlar kapitalizme karşı derebeyler, derebeyi sosyalizmi eğilimi biçiminde bir yığın saldırılar yapmaya...

Ve bu derebeyi sosyalizminin Türkiye çapında çok ilginç uygulamalarına tanık olduğumuz için ben biraz zamanınızı uzunca almayı göze alarak, bazı pasajları aynen okumayı tercih edeceğim. Diyor ki kurucular:

"*Artık derebeyi sosyalizmi için ciddi bir siyasi mücadele söz konusu değildi. Ona edebi mücadeleden başka yapacak hiçbir şey kalmıyordu.*"

Anımsarız, Türkiye'de sosyalizm, yani en ciddi bir konuymuş gibi, hep edebiyat, edebiyat da sosyalizm oldu. Hâlâ da öyle. Bu rastlantı değil... Türkiye'nin derebeyi artığı, derebeyi kalıntısı toplum oluşundan, Türkiye'de çıkan ve en zirve gibi gözüken, çoğumuzun da çok değer ver-

diği sosyalizm daima bu edebiyatçı sosyalizm oluyor. Yani, bir şiir yazdık mı ya da bir roman döşendik mi "İşte sosyalizmin son sözünü biz söyledik... Artık üstad-ı azamız... Ve zaten yapılacak başka birşeye de gerek yok..." Bu tip şey, ustalarımızca feodal sosyalizmi diye tanımlanmış. İlginçdir ve hâlâ da bugün Türkiye'de egemen bir eğilim olarak özellikle aydınlar içinde yer tutmuştur. O bakımdan, ibretle, feodal sosyalizmin bu tipini gözönünde tutmak yararlı olur.

"*Ama, edebiyat alanı bile, eski saltanat sözebeleri için olanaksız kalıyor*" diyor ustalar. "*Sempati uyandırmak için kendi çıkarlarını bir yana bırakıp, burjuvaziye karşı salt sömürülen işçi sınıfının çıkarını bir suçlama belgesi olarak kullanıyorlar. Kendisine kalan tatmin, yeni efendisine karşı küfürbazca mısralar şakımak, onun kulağına az çok tehditlerle gebe kehanetler üfürme casaretini bulmaktır.*"

Bütün yaptıkları bu edebiyatın, birtakım acıklı yasa havaları, ağıtları yaymak ve sık sık, işte ona gene Almanca "drohen" diyor. Fransızca'da da yok onun tam karşılığı onun için çok yanlış yapılmış Fransızca'da da, yanlış çeviriliyor her zaman Türkçe'de bir "zılgıt" var, yani, sen görürsün bak, sana sosyalizm ne yapacak der gibi, böyle gümbürdeyerek, gök gürültüsü gibi -edebi biçimlerde tabii- yeni çıkan, iktidara yeni gelen burjuvaziye karşı, eski derebeyi efendileri, ya da onların sözcüleri tehditle zılgıt yağdırıyorlar. Yazınsal alanda tabii... İşte "Yürekler parçalayıcı, ruh dolu, acı yargılar ortaya atarak, burjuvaziyi kalbinden vururlar" diyor. Bir vuruşta öldürüyorlar, edebiyatla. Bu, bizim genellikle egemen sosyalizm akımlarımızın karakteristiği oluyor.

Bu edebiyat alanındaki görünümümüzün, eğer bir siyasi oluşum biçiminde, yani toplumda bazı insanları harekete geçirme biçiminde bir gelişmesi olursa, gene feodal sosyalizme özgü bir ikinci karakterle karşılaşıyoruz. Onu da şöyle açıklıyorlar.

"Bu feodal sosyalizminin elinde tuttuğu, sallandırdığı bayrak" -onun tam Türkçesi de yok, tam şeysi de... Fransızlar "dilenci torbası", işçi sınıfının "dilenci torbası"dır diyorlar. Ama değil. Yani "züğürt dağarcığı".. Onu alıyor..- Bak, işçi sınıfının yiyeceği, içeceği yok, falan diye, onu bayraklaştırıyorlar. Fakat bunlar, bu bayrağı alıp da öne düştüler de, ardlarına da kimi insanlar takıldı mı ne oluyor? Onu gene Marx'ın o sevimli cümlelerinden biriyle şöyle ifade edilmiş buluyoruz:

"*Bunların ardlarına takılıp da gerilerindeki derebeyi armalarını görür görmez, saygısızca kahkahalarla darmadağın oluyorlar.*"

Yani derebeyi öne düşüyor, derebeyi sosyalisti.. Arkasından da bir sürü adam.. Ama giderken, bir de bakıyorlar ki; aaa, bunun arkasında derebeyi arması var. Başlıyorlar gülmeye...

Tanıdınız mı bu adam kimdir? E, bizim TİP'in ünlü asilzâdeleri.. İşçi sınıfının önüne düşünce, bir de bakıyoruz ki, arkalarından saklı armaları çıkıyor ve kahkahayla gülüyoruz. Ve bu işi darmadağın ediyor. Demek ki, Türkiye ikinci derebeyi sosyalizmi tipi olarak ve bu tipi de yaşadı. İnşallah bundan sonra bu tip sona erer artık. Bu armalarıyla giderler.

Bir üçüncü tip var, gene derebeyi artığı, Türkiye'nin bugünkü havasına uyan, bu da, politika pratiğinde biraz etken olmaya başladı mı bu derebeyi sosyalizmi, bakıyoruz, bütün edebiyatı, işte genel sözler var: Sadakat, aşk, şeref falan.. Bunlar derebeyi için, yani birinci derecede yüksek değer bu gibi sözler oluyor. Fakat, pratiğe girdi mi, sadakatin yerini yün ticareti alıyor, aşkın yerini pancar şekeri alıyor, şerefin yerini de keskin rakı ("şnaps" diyorlar) alıveriyor.

Fakat tabii bu işin yalnız ideolojik yanı.. Bir de pratik yanı var ki, trajedi orada kendini gösteriyor. Bunlar, işçi sınıfına karşı, iş biraz ciddiye bindiği zaman, işçi sınıfına karşı her zoru kullanmaya katılıveriyorlar. Ki bu sosyalisti de herhalde hatırlıyoruz, bizim toplumumuzda son günlerde, son yıllarda: ortanın solu.. Sosyalistiz, sosyal-demokratız diyorlar. Fakat feodal artığı bir sosyalist oldukları için, Demirel: "Ben baskına gidiyorum, Teknik Üniversite'ye" dedi mi, "iyi ediyorsun" diyorlar, perde arkasından. Üçüncü tipi demek derebeyi sosyalistinin bu oluyor.

Tabii bu karakteristik, görüyoruz, yüz küsur yıl önce dünyada yapılmış. Türkiye'de biz henüz bugün bunların görüntüleriyle karşılaşıyoruz.

Feodal sosyalizmi üzerine daha çok durmaya değmez.

Gene ustalar, o feodal sosyalizminin bir türü olarak dinsel sosyalizmi de ele alıyorlar. Ve diyorlar ki: "*Ortaçağda papazlar nasıl derebeylerle elele yürüyordularsa, şimdi de papaz sosyalizmi, derebeyi sosyalizmi olarak, burjuvalarla elele verip yürüyor.*"

Bunların iddiası, yine özellikle sosyalist sandıkları şey şudur: Hıristiyan dininde bir "asetizm" vardır, yani "imsakçılık"; öyle harama el sürmemek ve az yemek, itikâfa çekilmek falan gibi şeyler.. Ona ustalarımız "sosyalizm badanasıyla sıvamak" diyorlar. Hıristiyanlıkta var bunlar. Örneğin hıristiyanlık da özel mülkiyete düşmandır diyorlar, çünkü sadaka ve dilencilikle geçinir, hiç özel mülk edinmez. Sonra evliliğe karşıdır, bütün papazlar bekâr kalırlar. Devlete karşıdır, çünkü devletin yerine manastırı kurmuştur, orada herkes itikafa çekilir, dünyayla, bu pis

devlet şeysiyle ellerini bulaştırmazlar.. Falan...

Böylece, bir de *kutsal sosyalizm* dedikleri, gene derebeyi tipi sosyalizmin bir türü oluyor. Türkiye'de de bunun örneklerine rastlıyoruz.

Bunları söyledikten sonra, hemen bir noktayı hatırlamak yerinde olur. İslam dini, hıristiyan dininden taban tabana zıt bir gelişim aşamasıdır insanlık tarihinde.. Hıristiyanlık, bir medeniyetin *batış* eğilimidir. Roma batarken hıristiyanlık çıkmıştır. İslamlıksa, tam tersine; bir medeniyetin *doğuş* ideolojisi, doğuş hamlesidir. Bütün dünyada medeniyetler Pers ve işte Acem ve Bizans medeniyeti, Roma medeniyeti çökerken, bir İslam medeniyeti, Arap medeniyeti doğmuştur, onun ideolojisi olmuştur.

Böylece bizim Türkiyemiz ölçüsünde, Yakındoğu ölçüsünde hattâ, İslamlığın doğan devrimci bir geleneği vardır. Yani İsa gibi "bir yanağıma bir tokat vurdular mı, çevireyim diğer yanağımı da, bir de oraya vur" diyeyim.. İslamlıkta bu yok. Daha buna benzer yığınla devrimci, ilerici gelenekleri vardır. Hele Hülefa-i Raşidin devrinde... Ama sonra, tabii, bütün toplumlar gibi, bütün medeniyetler gibi İslam medeniyeti de, biliyoruz, derebeyleşecektir, toprak temelinde başlayan soysuzlaşmalarla... O ayrı bir konu tabii.

Yalnız ben kısaca, hani derebeyi sosyalizminin bir tipi olarak dinsel sosyalizm de vardır dedikten sonra, onun o derebeyleşmiş tipini derebeyi sosyalizmine koymak gerektiğini belirttim. Fakat, İslam dininin tarihte bir devrimci aşama olarak olumlu geleneklerini hor görmek doğru değildir.. O anlamda bunu kullanmamış bulunuyoruz.

Feodal sosyalizminden sonra *küçük-burjuva sosyalizmi*ni ustaların tanımı var.

İşte bunlar küçük-burjuva, yani esnaflar ve köylüler, ortaçağda burjuvazinin "*vorläufer*"i, önde koşanı, eski Türkçe'de "müjdecisi" de deniliyor. Fakat bunlar da, tıpkı derebeyler gibi, modern kapitalizm doğduktan sonra, bu sınıfların sosyal ölçüde bir aksiyon yapmaları konu değildir. Çünkü kapital doğar doğmaz, bunlara veryansın eder kılıcını, rekabet kılıcıyla, hepsinin her gün durumlarını kökünden yolar, bildiğimiz gibi. Kapitalizm kurulduğu günden beri, küçük-burjuvazi bir yandan biçimlenmeye çalışır, fakat o büyük sanayi geliştikçe, gerek köylü olsun, gerek esnaf olsun sapır sapır dökülürler. Ve hepsi işçi sınıfına gelirler.

Ama her sosyal kategori gibi, bu küçük-burjuva insanlarımız da, insanları da yeryüzünde, bıraktıkları geçim biçimlerini...[6]

---

6. Konuşma burada kesiliyor (banda alınamamış), fakat sonra yeniden de-

* * *

H.K.: Kapital deyince, iki tip kapital Türkiye'de, bir gerçeklik.. Birisi, kapitalizm-öncesi kapital, ki ona tefeci-bezirgan diyoruz, bir de asıl kapitalist kapital, ki modern kapital bu. Bu ikisi, her zaman üzerinde durduğumuz gibi, birbirinin düşmanıdır. O kadar ki, birinin fazla geliştiği yerde, yani tefeci-bezirganlığın azgın bir biçimde geliştiği ülkede, kapitalizm doğamıyor. Bunun en iyi örneği 7 bin yıl, Sümerler'den başlamış olan medeniyetin, tefeci-bezirgan medeniyet tipinde ta İngiltere'ye gidinceye kadar, bir türlü kapitalizme geçememeyişidir. Birçok aşamada, son derece ileri gelişimler sağladığı halde toplum, kapitalizme varamamıştır. Şimdi bu böyle...

Ama, gene biliyoruz ki, kapitalizm somut olarak hangi ülkede geliştiyse... Marx'ın ve Engels'in bir sözünü özetledim, orada diyor ki; küçük-burjuvazi kapitalizmin "*vorläufer*"idir diyor, "önde koşucusu"dur.. Tefeci-bezirgan da, unsur olarak, tarih içinde kapitalist kapitallerin adeta "*vorläufer*"i durumundadır. Yani ondan unsurlar buraya geçer.

Şimdi, Anadolu burjuvazisi deyince, tabii bunun içinde büyük kalabalığı, elbette -hâlâ bugün de olduğu gibi- tefeci-bezirgan hacı ağalardı, o zaman da.. Hattâ o zaman daha da fazla.. Yalnız, bu büyük kalabalık, kapitalistler için, kapital için hiç olmazsa, üst egemen sınıflar için büyük bir kalabalık.. Ama bu büyük kalabalığın pek azı da, özellikle Tanzimat'tan beri, hele Meşrutiyet üzerine, modern kapitalistliğe doğru bir gelişme göstermişlerdi. Bunu unutmamak gerek. Hele Birinci Emperyalist Dünya Savaşı'nda, İttihatçılar'ın ilk Teşvik-i Sanayi Kanunu'nu kurmaları yolunda, adeta böyle bir modern kapitalist sınıfının, Türkiye'de doğması zorla gerektirilmiştir. Ayrıca, 1919'dan önce, hiç değilse 1914-18 arasındaki yıllarda, Türkiye'de o antika tefeci-bezirgan sermaye kalabalığı içinden daha öncü durumunda olan unsurların modern kapitalist anlayışa -modern kapitalist duruma daha doğrusu- gelmeleri bir gerçekliktir.

İşte bunların egemen oldukları örgütler, 1919 yılında "Müdafaa-i Hukuk" örgütü oldu. Saf olarak böyle değildi.. Yani Müdafaa-i Hukuk örgütü içinde tefeci-bezirgan da vardı, sürüyle hele asker-sivil bürokrat vardı.. Ama sınıf yapısı ve sınıf eğilimi açısından koyduk mu Müdafaa-i Hukuk'un ne olduğunu, daha Millet Meclisi açılır açılmaz gördük. Ondan sonraki gelişimlerinde gördük.

Tabii bunların içinde hattâ sosyalizme kadar edebiyat yapanlar da oldu. Anımsarsanız, Ankara'da bütün milletvekilleri hep kırmızı külahlı,

Bolşevik edalı şeyler... Hepsinin giyimleri kuşamları bile sosyalizan eğilimde gösterişli oluyordu. Bunların altında burjuva sosyalizmi yatıyor.

Burjuva sosyalizmini de demin birkaç kelimeyle özetledik. Rejim tehlikeye girdiği zaman, onu sağlama bağlamak için, alt sınıfları tavlamanın yolu.. Kara Türkçesi bu oluyor. O zaman da öyle olmuştu. Ama gerçeklik de budur.

Bununla birlikte, şimdi Birinci Kuvva-yı Milliye, Birinci Milli Kurtuluş Savaşı'nda, işte bu modernleşmiş Anadolu burjuvazisi.. Pek az olabilir bunlar. Sorun zaten hep oradan karıştırılıyor. Biz nicelikle niteliğin birbirine karışmasından kurtulamıyoruz çok kez. Azlık olursa yok demektir sayıyoruz. Öyle değil. Sosyal gerçeklik içinde nitelik önemli. Niceliğin de, zaten bir dereceden sonra nicelik olarak kalmasına olanak yok, bildiğimiz diyalektik gerekle. Ancak az olması, nitelik olarak ülke ölçüsünde bir eğilimi temsil etmesine engel değil.

Nitekim bugün, tartışmalarda o da karşımıza çıkıyor. Biz finans-kapitaldir diyoruz, onlar hayır, kompradordur diyorlar.

- Hayır işte, Türkiye'de finans-kapitalist kimdir? Yoktur diyorlar hattâ.
- Koç nedir diyoruz.
- O bir kişi diyorlar.
- Öteki yüz tane milyoner nedir?

Susuyorlar falan. Yani bir sosyal sınıf ya da zümrenin nicelikçe az oluşu, sanki yokmuş gibi sayılabilir şeklinde..

Ötede, 6 milyon insan var, 3 milyon köylünün yanında boğaz tokluğuna çalışıyor. Kimdir bu 6 milyon insan köy ekonomisinde? Harıl harıl, geceli gündüzlü çalışıyor. Ne adı var, ne sanı. Ama en kalabalık insanımız. Bugün Türkiye'nin istatistiklerinde 3 milyon köylü var, küçük köy ekonomisinin sahibi.. Onun yanında, hiçbir ücret almayan (işçi değil), başka bir özel kazancı da olmayan insanlar çalışıyor harıl harıl. Fakat bunların adı bile yok. Toplum ölçüsünde hiçbir sıfatları yok. 6 milyon insan, yok! İşte bir nicelik, sayı ki, muazzam toplam, ama toplum ölçüsünde etkileri sıfırın altında.

Buna karşılık, 240 tane finans-kapitalist -vergi dairelerinin belgeleriyle okuyoruz- Türkiye'nin havasına, suyuna, ekonomi temelinden din kurumuna kadar her alanında, kültüründe vb. yüzde yüz etken ve egemen olabiliyor. Onların 100 kişi, 300 kişi olması önemli değil... O tarihsel çağda, belirli tarihsel çağda, belirli sosyal sınıfın eğilimini temsil etmeleri önemli.. Temsil etti mi, o tarihsel gelişim ister ister istemez onu ağır bastırıyor.

Anadolu'daki Milli Kurtuluş Savaşı'nda yerli burjuva sınıfının etkenliği bu tarzda anlaşılabilir.

Ondan sonra, burjuvazi iktidara gelince, anımsıyoruz, komprador burjuvazinin binbir ihanetine uğradı. Komprador burjuvazinin Alman yanlısı olanları, İngiliz-Amerikan-Fransız işgali altında olduğu için büyük merkezler, onlardan korktular. Sivas Kongresi'ne mektup yazdılar. İşte Halide Edib'in mektupları.. Kara Vasıflar falanlar kanalıyla... Bunlar üç-beş kişi alt tarafı ama, düşünün ki, o sırada Türkiye'ye hükmeden bir organizmanın içinde oldukça sözü geçen insanlar rolünü oynuyorlar. Ve Türkiye'yi Amerikan mandasına doğru götürmek istediler. Filipin tipi bir refaha kavuşsun Türkiye falan teziyle. Eğer o tez orada egemen olsaydı, Türkiye belki mahşer yerine dönecekti. Amerika gelecekti ve biz bugünkü Amerikan aleyhtarı savaşımızı belki 30 yıl önce daha kanlı koşullar içinde yapmaya zorunlu kalacaktık.

Öyleyse, pekâlâ burjuvazinin bir koluydu, komprador burjuvazi, Türkiye burjuvazisinin bir zümresiydi. Bu zümre ihanet etmişti, Alman zümresi.. Öteki büsbütün, arkadan önden hançer vuruyordu ulusal harekete.. Yani İngiliz yanlısı, Hürriyet ve İtilafçılar.. Almancılar; İttihat ve Terakkiciler..

İngiliz-Fransız-Amerika yanlıları; Hürriyet ve İtilafçılar'dı. Bunlar açıkça casus örgütleri kurmuşlardı Anadolu'da ve ulusal harekete her yerde arkadan isyanlar kopartmak, hattâ Çerkes Ethem'i satın alıp Yunanlılar'a teslim etmek.. gibi oyunlarla ulusal kurtuluş savaşını hançerlemişlerdi.

Böyle bir durumla yüz yüze gelmiş olan ulusal kurtuluş hareketinin güdücüleri, zafer kazanılır kazanılmaz, bu komprador burjuvazi denilen burjuva zümremizin, artık vatan haini olduğuna tanık oldu. Ondan sonra, o günkü mekanizma içinde, biliyoruz, bu kompradorlar, özellikle Hürriyet ve İtilafçı kompradorlar, kolay tasfiye edildi. Çünkü onlar açık düşmandılar.

İttihatçılar öyle değil... Gene hâlâ Anadolu hareketinde "bizim de bu aşta kaşığımız var" falan şeklinde hesap kurmuşlardı. Ve ulusal cumhuriyet kurulur kurulmaz, derhal iktidarı, o günkü kadrosunun elinden almaya çalıştılar. Ve bunu, bir yanda Terakkiperver Fırka'yı kurarak, ta Şark isyanları falanları da arkasından getiren bir eğilim içinde, Musul petrolleri sorununa kadar bağladılar.

Başka bir kısmı da, daha umutsuz yollara saptılar. Yani Gazi'ye suikaste kalktılar. Bu konuda, arka arkaya yıl geçmedi, üç-beş tane suikast..

Haa, anlaşıldı ki, bu kompradorlarla bu bizim yeni kurduğumuz Cum-

huriyet düzeni yürümeyecek. O zaman bunları tasfiye gerekti, tasfiye edildi. Tasfiye edilen komprodar burjuvazinin politik kadrolarıydı.

Sonra ülke kalkınsın dediler Kuvva-yı Milliyeciler... Nasıl kalkınacak ülke? Zengin olsun.. Türkiye yoksul ülkedir, Türkiye zengin olsun. Nasıl zengin olacak Türkiye? Batılılaşarak! Kapitalistleşmek demiyorlar da, Batılılaşmak.. Peki, Batılılaşmak nasıl zengin eder bir memleketi? Batının tekniğini, yöntemini Türkiye'ye getirmekle.. Öyle koydular. Mantıkları, kendileri için doğruydu. Başka türlü olmaz dediler.

Oysa, sosyal ölçüde koyarsak, zenginleşmek nedir? Herşeyden önce yoksullaşmaktır. Yani bir toplumda zenginin, zengin diye bir kategorinin bulunuşu, aynı toplumda bir yoksulun bulunuşu zararınadır. Yoksul olmayan yerde zengin de olmaz. Herkes insandır ve eşittir aşağı yukarı. Sosyalist toplumda böyledir. Sosyalist toplumda ne zengin vardır, ne fukara.. Sonuncu sosyalizmde olduğu gibi, ilkel komünal toplumda da bu böyleydi, biliyoruz. İlkel komünada hiç kimse ne zengindi, ne yoksuldu...

Daha bu -zengin sözcüğünü demek istiyorum- kelimeyi kullanırken o günkü cumhuriyet burjuvazisi, Türkiye'de sınıflı bir parçalanışın tek uygulanır yol ve düzen olduğunu söylüyorlardı.

Bunu uygulamaya geçince... Hangi çağda yapıyor? 19. yüzyılda olsa, belki tam burjuvazinin bütün zümrelerinin egemenliğiyle bir cumhuriyet kurardı. Ama 20. yüzyıldayız. 20. yüzyılda, yalnız finans-kapital egemen olabilir.

Yani bunu biz böyle uygun buldular, böyle düşündüler, plan kurdular da yaptılar demek istemiyoruz. Olayların akışı, ister istemez buraya vardı. Devletleştirilen, ulusallaştırılan komprador girişimleri, serbest bırakılır bırakılmaz, onlar şirketleşiverdiler; T.A.Ş. diye sonuna hepsi de Türk Anonim Şirketi koydular. Ve Türk Anonim Şirketi, Türkiye'nin ekonomik alanından sanayine, ticaretine, bankacılığına vb. birdenbire elkoyuverdi. Bir de bakıyoruz ki, dünkü komprador, egemen durumdan çıkmış ama, onun yerine başka bir zümre, finans-kapital zümresi geçivermiş.

Benim anladığım anlamda değişiklik böyle olmuştur. Bilmiyorum, yeterince açıklayabildik mi? Başka arkadaşların...[7]

---

7. "Dev-Genç Seminerleri"nin yer aldığı sırada *Aydınlık* bölünmesi birkaç aylık güncel bir konuydu. Bu bakımdan, seminerlerde birkaç kez tartışma konusu yapılmak istenmişti. Bunun üzerine Dr. H. Kıvılcımlı, konuyu ayrıntılarıyla ele almak üzere 26 Ocak tarihli oturumun son kısmını buna ayırdı ve orada uzun uzadıya konuyu işledi.

* * *

(Arkadaşlar devam ediyor, devam ediyor, özür dilerim, bandı değiştirdik..)

H.K.: Zaten bitiyor, evet. Arkadaşlar yoruldu muhakkak ama...

İkinci aşama, o ülkede ilkel komünadan kalmış mir diye bazı topluluklar var, özellikle köylerde, hattâ sosyalizmi buradaki güçlerle o kendi ülkelerinde kurabileceklerine inanıyorlardı. Bildiğiniz gibi, bunlar da en sonunda, istibdat baskısı altında, terörizmden başka çıkar yol bulamadılar.

En sonra, *Emeğin Kurtuluşu* diye, üç aydının kurduğu ilk Marksist bir topluluk, bir grup o geri ülkeye bilimsel sosyalizmi sokmuş oldu. Fakat o sırada bile, yalnız dergi çıkarmak, 1 Mayıs'ı kutlamak vb. gibi olaylar uzun süre sahneyi tuttu.

En sonunda Sosyal Demokrat İşçi Partisi doğdu. Birçok dağınıklıktan sonra.. İşte o zaman bu partinin içinde ve dışında, bilimsel sosyalizmin gelişimini baltalamak için, tıpkı yukarıdaki üç konak gibi, üç konak tutan kalb sosyalizmler ortaya çıktı.

Birincisi *ekonomizm* adını aldı. Yani "Marksizm işçi sınıfının bilimi midir? Devrimci bilimi midir? Tamam, öyleyse, bu aydınların işi ne işçi sınıfı içinde?" Bu tez tutuldu. Ve bu tezi de, o ülkenin polis şefi, jandarma kumandanı ya da gizli servis ajanları, işçi sınıfı içinde yaygın bir biçimde etken yaptılar.

Buna benzer tepkiler, belki genç arkadaşlarımın gözüne çarpmamıştır. Ama Türkiye'de, biz bunlarla uzun yıllar çok karşılaştık: "İşte canım, bu aydınlar, bu işte kendilerine sosyalist diyenler yok mu, başımıza bela açıyorlar." İşçi sınıfı içinde hep bu hava.. "Sosyalist" bunu, bu havayı yaratanlar, hem de keskin sosyalist.. "Aydın ne gerek! Bunlar serüvenci adamlar, amaçları işçi sınıfının sırtına basamak yapıp sivrilmektir, falan.." Bu hava. "İşçi sınıfının yapacağı iş, madde durumunu, ekonomik durumunu düzeltmektir. Bu sosyalizm, mosyalizm, lâf bunlar.. Biz lâfa tokuz, biz işçi adamız, dinlemeyiz böyle palavraları, falan filan.." diye.. Ki her temasınızda bunların karşısında kalabilirsiniz.

Yani hâlâ da bu eğilim sönmemiştir. Bir süre bu gitti, yani aydını işçiye düşürmek.. Gayet kurnazca hazırlanmış, sosyalizm ismi altında.. Yani yüzde yüz işçi, aydınları sokmayalım aramıza.. İşçi sınıfı kutsal bir sınıftır. Onun sosyalizmini ancak işçiler hak eder. Ve aydının orada işi yoktur. Buna ekonomizm denildi.

Egemen sınıflar iyi bilirler ki, sosyalizm işçi sınıfına hep dışarıdan

gelir. Yani öteki sınıflardan, toplumun bütün sınıflarından gelen hoşnutsuzlukların ülke ve dünya ölçüsünde anlam taşıması, sosyalizmi bir eğitim olarak işçi sınıfına getirir.

İşçi sınıfını kendi surları içinde hapsettik mi, saf, yüzde yüz işçi kaldı mı, tamam, öldü o, artık ondan hayır yok. Hiçbir sosyal ideali düşünemez. Günü gününe grev yapsın, metelik kavgası, ücreti arttırsın, eksiltsin.. Tabii arkasından fiyatlara zam olunca, gene elinden kaçırsın. Danae'nin Fıçısı'nı doldurma işkencesi altında, işçilere işte arasıra da ufak tefek hakçıklar tanınsın. Hiçbir zaman kapitalist ya da derebeyi sistem zedelenmesin.. Sosyalizmin ekonomizm denilen iktisatçılık sosyalizmi, aşağı yukarı bu.

Ve bunu, tekrar edeyim, 1926 yılına kadar, yani devrimden yıllarca sonra o ülkenin en büyük sendika merkezinde etkin üye olan birisi savundu. Ancak o yıl, bunun eski egemen sınıfların casusu olduğu sahneye çıktı, ortaya çıktı, anlaşıldı. Yıllarca adam, o kadar bağrı yanık işçi yanlısı görülmüş ki, "bizim bir numaralı düşmanımız bu aydınlar ve sosyalistlerdir" demiş, fakat bunu o kadar ustaca söylemiş ki, devrimden sonra bile yıllarca maskesi düşmemiş adamın. Bu kadar esnekliği var. Ve tabii tehlikesi de o ölçüde yaygın.

Derken, bu yapılan eleştiriler yetersiz kalıyor. İşçi sınıfının kendiliğinden hareketleri vb. bilinçli bir duruma gelince, artık bu tip sosyalizmin tutmayacağı görülüyor. O zaman o eski "Narodnaya Volya" dediğimiz "Halkın Dostları", "Halk İradesi"nin bir dirilişi siyasi parti biçimine sokuluyor. Adına "devrimci sosyalistler" akımı deniliyor. Devrimci sosyalizm..

Bunlar, yeniden "ülkede yalnız köylü sosyalisttir. Çünkü, madem köyün ilkel komünaları var, mirleri var, o halde bizim köylümüz başka ülkelerin köylüsüne benzemez, sosyalist olabilir. Ve sosyalizmin öncüsü de, ancak köylü olabilir.." temasını ele aldılar. Ve işçi sınıfının öncülüğüne karşı, ülke ölçüsünde ajitasyon yaptılar. Bu aşamada ülke gelişti..

Yani örnek olarak bir ülkeyi alıyoruz, fakat bu aşağı yukarı bizim gibi geri ülkelerin de çeşitli aşamalardaki tiplerini bize hatırlatacağı için, özetliyoruz.

Ondan sonra Sosyal Demokrat İşçi Partisi içinde sosyalizm tipleri birbirinden ayrıldı, başlıca üç kısma bölündüler.. Bir kısmı "işçi partisinin bir savaş gücü olması olanaksızdır" dediler.

Dikkat ederseniz son zamanlarda bizim Türkiye'mizde de aşağı yukarı

buna çalar iddialarla karşı karşıyayız. Demek ki, aşağı yukarı bu aşamaya gelmiş durumdayız. Birisi böyle diyor: "İşte önümüzde örnek, demek ki işçi partisinden hayır yok. Eh, aksiyon yapabilecek bir parti de bu ülkede kurulamaz.. Şu halde, ne düşünüyor? Bırakalım, burjuvazi kendi devrimini yapsın da, ikinci basamak olarak biz de proletarya partisinin aksiyonuna alan buluruz.." gibi bir iddia...

İkinci iddiaysa.. İsimleri söylemiyorum, gerek yok. Sosyalistler arasında parti ölçüsünde birtakım tartışmalar var.. Onlara karşı, oldukça yüksekten filozofça: "Canım çocukça şeyler bunlar, önemi yok bunların" eğilimini güdüyor. "Teori olarak, önemsiz şeyler" diyor. Hattâ kişisel kaygıymış gibi göstermek ve önemsememek tartışmaları..

Oysa, en kişisel tartışmalar, çatışmalar, çelişkiler de, bildiğimiz gibi, hiçbirimizin tek kişiliğinden çıkamaz. Kişi olarak hepimiz, gene bu toplumun belirli bir sınıf, zümre ya da tabakasının sözcüsüyüz. Bilerek, bilmeyerek.. Yani onu bilincimize çıkarmış olmamız şart değil. Şu halde, en sapa yerde, en tarafsız görünen iki kişi arasında bile bir çelişki, bir tartışma çıktı mı, onun ardında sosyal sınıf, zümre vb. ölçüsünde bir eğilim yatar. Bununla birlikte, onu, en çocukça göründüğü zaman bile, ciddiye alıp, hangi sınıfın, hangi zümrenin eğilimi olduğunu karakterize etmek gerekir.

İkinci eğilim ise, Sosyal Demokrat İşçi Partisi'nde, bunu önemsememek, işi ciddiye almamak yanlısı, teorik alanda. Pratik alanda, gene aynı sonuç. Devrim zaten nesnel bir olaydır -yani nesnelciliği de fatalizm anlamında koyuyorlar- öyleyse o gelirse gelsin zaten, ne oturup da uğraşalım? devrim hazırlanır mı? Kendisi gelir.

Doğrusu, devrimin nesnel gelişi -her zaman ben de tekrarlarım- böyle olur. Yani devrim nesneldir, bizim arzumuz dışında, bizim yakıştırmalarımız dışında ortaya çıkan, önüne geçilmez bir olaydır, bir değişiktir. Ama bunun karşısında biz insanlarız.. Bir sele kapılmış çöp değiliz. İnsanların düşünceleri vardır, davranışları vardır. Her davranışları, mutlak önceden düşüncelerinden geçer ve bir planla gerçekleşir. Devrim eğer insanların yapacağı bir işse, mutlaka düşüncede planlaşacaktır. Onun, bırakalım kendi kendine ne olursa olsun biçiminde karşılanması, insan dışı bir kavrayış olur ki, insanı hayvan yerine koymak gibi bir şey olur.

Fakat böyle bir eğilim, Sosyal Demokrat İşçi Partisi'nde gene oldukça ciddi yandaşlar bulmuş ve sosyalizmin bir tipi olarak görünmüştür.

Üçüncü bir tip de, Sosyal Demokrat İşçi Partisi'nin gerçek bir çelik çekirdek olmasına karşı çıkan sosyalist akım olmuştur. Ona göre madem-

ki sosyalist partidir, kim sosyalistim diyorsa, buyursun girsin. Hele işçi sınıfı bütünüyle bu partinin içine girmelidir. Nedir bu merkeziyet? Nedir bu sıkı eleyip taramalar?.." şeklinde itirazlar yapmıştır. Ve buna, o zaman için, dünya ölçüsündeki adıyla Troçkizm denmiştir, hatırlarsınız. O da bir sosyalizm..

Örneğin, bir demokratik devrim var, bir de sosyalist devrim var. Bu ikisi nasıl birleşir? Doğru bir birleştirme yapanlar -ki bilimsel sosyalistler bunu öneriyorlardı- "bunların sözleri anlaşılır şeyler değil, sırdır" diye karakterize ediyor bu Troçkizm. Sonra, bütün tezleri olayların akışı içinde yalanlanınca, devrim gelip de, böyle bir çelik çekirdiğin çerçevesi içinde gerçekleşmeye başlayınca, aynı tezin sahipleri, aynı sosyalizm, tabii sapık sosyalizm bu kez diğer uca geçiyorlar... İşte, ünlü deyimiyle sürekli devrim teorisini ortaya atıyorlar.

Öyleyse, bilimsel sosyalizmin karşısına, özellikle proletaryanın bilinçli sosyalist partisi kurulduğu zaman, çıkan sapık sosyalizmler ya da diğer sosyalizmler pratikte bu üç akımı temsil ediyorlar.

Benim bu konuda söyleyeceklerim bu kadardır. Bunlardan da karıştırılmış, anlaşılmamış, arkadaşların eksik gördüğü yerler varsa, onları lütfetsinler. Acaba?..

(Dinleyicilerin sözleri alınmamış.)

Coğrafi, doğa ölçüsünde büyük yıkılışları kayaların ansızın devrilmesi, yerin çatlaması falan gibi.. Bunlara *kataklizm* diyorlar. Yani bilimsel sosyalizm deyimi değil, doğa bilimlerinin bir deyimi..

Şimdi, Tamer arkadaşımızın "sosyalizm barışçıl yoldan olur mu? Engels'in, Amerika, İngiltere örneğini göstermesi ve bugünkü somut durum.." üzerine sözleri var. İlkay arkadaşımız da "bir ülkede geçmiş olaylar üzerine, devrim liderinin, popüler yazılarla kadroya hitaben diyelim -yeni Türkçesi nasıldır bilmiyorum- yazıları arasında, bu barışçıl sözünün bulunmadığını.." söylüyor.

Tabii haklıdırlar.. Şimdi, bu "sosyalizm" ve "barışçıl yol" konusu, bilimsel açıdan, teorik açıdan, işçi sınıfı sosyalizminin barış düşmanı olmadığı, mutlak olarak barış düşmanı olmadığı, barış yolunu sevmez olmadığı anlamında suçlamalar karşısında söylenmiş doğru sözlerdir.

Yalnız, tabii önce, o Amerika ve İngiltere örneği, biliyorsunuz ki, 19. yüzyıldaki Amerika ve İngiltere'dir. O zaman, gerçekten Amerika'da bir burjuva demokrasisi gelişme yoluna girmiş... Ve militarizm ile bürokrasi, örneğin Çarlık Rusyasında, Osmanlı padişahlığında ya da başka cumhuriyetlerde olduğu gibi, azıtmamış... O durumda bir şans olarak, bilimsel bir

olasılık olarak, bu da düşünülebilir denmiş.

Yoksa, 20. yüzyılla birlikte biliyoruz, kapitalizm artık serbest rekabetçi, yani demokratik kapitalizm olmaktan çıkmış, bir avuç finans-kapital zümresinin en zorbaca egemenlik çağına girmiştir. Ve bu çağda elbet, bildiğimiz gibi, I. ve II. Emperyalist Dünya Savaşları'nın kanlı örnekleriyle de ortada olduğu gibi, artık emperyalist devletler içinde gerçekten bürokrat ve militarist olmayan bir tanesi bile kalmamıştır.

Bu, o çağ için söylenmiş bir sözdür. Onu, tabii konuşurken, geçen gün de konuda geçtiği için, tekrarlamak istememiştim. Tabii, arkadaşımız açıklanmasını öne sürmüş olmakla, bunu tekrar etmek gerekti. Onun için kendisine teşekkür ederim. Bu anlamdadır. Haklıdır arkadaşımız. 20. yüzyılda barışçıl yolun olanağı hemen hemen yok gibidir. Ama biz gene de, bilimsel sosyalizme yapılan suçlamaları göz önünde tutarak ve bunların ikide bir karşımıza ceza yasaları biçiminde çıktığını düşünerek, bu teorik olasılığın, hiçbir zaman bilimsel sosyalizmde yok olmadığını hatırlatmak ve söylemek gereğini duyduk.

İlkay arkadaşımızın sözleri, teşekkürle karşılanacak bir aydınlatma olmuştur. Elbette çok güzel dikkat çektikleri gibi, sosyalizmin barışçıl olma şansı, ancak, tüm ülke yığınları ölçüsünde, öncrilecek bir konuydu. Bir çelik çekirdiğin kendi mekanizması içinde, elbette böylc bir olasılığın birinci sorun haline gelmesi düşünülemezdi. Çünkü gaflet yaratmış olabilirdi.

Ama eğer -tarih olsayla bulsayla olmaz ya, fakat- örneğin Komilov olayları, yani gene gericiliğin, burjuvazinin ihanetleri ve ihanetten sonra da kanlı saldırıları olmasaydı, o şansın da o zaman için, yığınlara söylendiği gibi, ülkede gerçekleşmesi akla gelebilirdi. Ama böyle olmadı. Gerçeklik böyle olmadı. Çünkü hiçbir sınıf tarihte, kendi egemenliğini insanca, barışçıl yoldan bırakmıyor. Bırakmamakla kalmıyor, tam tersine, insancıl bir gelişimi baltalamak için en kanlı silahları kullanıyor.

Fakat, gene burada ne oluyor? Yani bizim burada önerdiğimiz nokta şu: Bu tür barışçıl durumları yok eden, barışçıl yoldan kazançları olanaksız bırakan bilimsel sosyalizm değildir. Bilimsel sosyalistler değildir. Her zaman, sosyalizmin düşmanlarıdır bunu yapan.. Bunu anlatmak gerekiyor, gerek insanlarımıza, gerek kendi kendimize. Elbette biz barışçıl olanakları reddeden insanlar değiliz, tam tersine, bunun en kritik çağda bile olabilmesini düşünebilmişiz.. Bunu söylemek istiyoruz.

Yoksa somut olarak, falan yerde, filan gelişim acaba barışçıl mı olacak, yoksa savaşçıl mı? Bu ancak, o yerde o olaylar gerçekleştiği gün,

kendi kendine ortaya çıkar. Yani bizim önceden bunlar üzerinde hüküm yürütmemiz olanaksızdır.

Bizim önceden söyleyebileceğimiz, karşımıza çıkıp da bizi kanlı savaşçılıkla suçlamak isteyenlere: "Hayır, bizim öğretimiz, bizim ustalarımız ve ilkelerimiz bunlardır.. Eğer siz gerçekten barışçılsanız, gerçekten barışçıl yoldan bir gelişime, demokratik bir oluşuma taraflıysanız, buyurun. Her zaman bu yolu biz de yeğleriz.." Bunu keskin ve kritik anlarda, en büyük ustalar pekâlâ kabul etmişler ve önermişlerdir. Bunu demek istiyoruz.

Evet, yeryüzünde şu özellikle İkinci Emperyalist Dünya Savaşı'ndan sonra, kimi demokratik devrimini yapmış ülkelerde, sosyalizme doğru barışçıl bir gidiş vardır diyorsunuz. Örneğini kendiniz de veriyorsunuz. Evet, hattâ Mısır örneğin, kendine göre bir demokratik devrimle önce krallığı kaldırmıştır. Sonra sosyalizme doğru gelişiyor bugün. Tam olarak gelişir mi, gelişemez mi?.. Ama bir olay olarak var. Ayrıca söylediğinizin olay karşlığı bir tane de olsa yeryüzünde, demek var.

Ondan sonra diğerleri, özellikle Doğu Avrupa devrimleri.. Gerçi bir savaştan sonra ama, bir sınıflar savaşından sonra değil.. Ondan sonra, buyurduğunuz gibi, yani sosyalizmle kuşatılmış alanlar olarak, sosyalist devrimlerini barışçıl yoldan gerçekleştirebildiler. Ayrıca o olayda var.

O halde, zaten örnekler vererek, bugün bile, bunun olanaklı olduğu kesimlerin yeryüzünde bulunduğunu açıklamış oldunuz. Teşekkür ederim.

- Bir de başka sorum var Hocam...

H.K.: Necmi arkadaşımız: "Engels'in söylediği günlerde, Amerika ya da İngiltere'deki bürokrasi ve militarizm yokluğu, o günkü toplum sınıf ilişkilerinin gereği olabilirdi. Ama toplum geliştiği ölçüde, özellikle proletarya bilinçli ve örgütlü savaşına giriştiği ölçüde, kapitalizm de, otomatikman adeta, ister istemez buna karşı, militarizm ve bürokrasiyle savaşa girecekti. Ve bu savaş da, barışçıl gelişim yollarını tıkayacaktı. Nitekim tıkamıştır.." diyor.

Evet, arkadaşımızın söylediği doğrudur. Yani buna eklenecek bir şey ben kendim görmüyorum. Arkadaşlar içinde buna söyleyecek şeyi olan varsa... Buyrun efendim. İsminizi rica edeyim.

Bizim bundan sonraki toplantımızda, oturumumuzda, bu demokratik devrimle sosyalist devrimin ilişkileri konu olacak. İsterseniz bu soruları, o konunun konulduğu güne bırakalım.

Yalnız... bir dakika efendim. Bu kuyrukçuluk konusu, başka ülkelerde şöyle olmuştur: "Proletarya gelişkin değildir. Proletaryanın bilinçli siyasi

partisi bir devrim başaramayacak kadar zayıftır. O halde, bu geri ülkede önce burjuvaziye yol verelim -işte, Zemstvolar falanlar diye Çarlık döneminde- kapitalist devrim olsun, arkasından sosyalizme doğru biz de savaşımıza girişiriz. O zaman daha iyi çarpışılır.."

Buna işte o zaman "*kvostii*" dediler, "*kuyrukçuluk*" Türkçesi.. Böyle bir kuyrukçuluk biliyorum. Bu "yeni-kuyrukçuluk"un ne olduğunu bilmiyorum, affedersiniz. Yani kim bu terimi, kime karşı, neden kullanmış? Onu olanaklıysa metinlerden izleyebilsek, belki, üzerinde düşünmek olanaklı olur. Evet, kuyrukçuluk diye, terim olarak başka bir yorum yapma olanağı görmüyorum ben, kendim için. Buyurun efendim?

(Burada bir kısım sözler banda alınamamış.)

H.K.: ... bahsetti. Gürel arkadaş da (Gürel miydi? Gürel, değil mi?). Gürel arkadaş da *Aydınlık*'taki bölünmeden söz etti. Demek, iki bölünme var. Arkadaşımız da diyor ki, (isminiz neydi affedersiniz?) Faruk arkadaşımız da diyor ki, bu *Aydınlık* bölünmesinin terminolojisi, *Aydınlık*'ın (son iki sayısında mı? Kaçıncı sayısında?) 15. *Aydınlık*'ta yazılı biçimde konulmuştur... Buyurun efendim, buyurun...

H.K.: İki Aydınlık sayısını ben okuyayım. Yani gelecek defa gene toplantıyı açan insan olarak bilmem gerek. .

Bilimsel sosyalizm, ta başta dediğim gibi, mutlaka olayları ele alacak.. Kavram yüzünden de, bazı olayların önemi kayboluyor adeta. Nitekim bözde özellikle "*sivil-aydın bürokrasi*" diye bir terim var ve bu terimin de karşılığı olan kimi olaylar var. Örneğin, 27 Mayıs olayı.. Burada "sivil-asker aydın"ın özel bir durumu var. Bunun üzerinde geçen defa da kısmen durmuştuk. Türkiye'nin tarihsel gelenek-göreneklerinden kalma.. Osmanlı İmparatorluğu'nda *sünuf-u devlet* dediğimiz, üst güdücü insanların ülkeyi 400 yıl gütmelerinden kalma bir gelenek-görenek var. Onun, bizim yakın tarihimizdeki etkileri bulunuyor. Bu bir gerçeklik. Bunu değerlendirmek var.

Fakat, biz bunu değerlendirirken, onun görünüşüne kapılıyoruz. Burjuvazi de yoktu diyoruz hattâ. Ona dikkat ettim ben, bir iki yerde rastladım. Hattâ teorisyen durumunda olan arkadaşlar, kolayca 1. Ulusal Kurtuluş Savaşı'nı burjuvazinin değil, küçük-burjuvazinin yaptığını iddia ediveriyor.. Neye dayanıyor? Yok öyle bir dayanak.. Dayanak bulmakla yükümlü değil! Yani madde kanıtını, madde belgesini ortaya koymuyor.. Sosyal karşılığını koymuyor.. Yalnız böyledir diyor.

Bu, bilirsiniz, medresede hocalar, bizim ülûm-u diniyye hocası "bunu böyle bilin!" derdi. Bilelim ama, o bildiğimizin altında yatan sosyal

gerçeklik ne? Onu da söyle ki, bildiğimizde tam aydınlığa kavuşalım.. Öyle söylemiyorlar. İşte, "1. Kuvva-yı Milliye'yi sivil-asker bürokrat aydınlar yapmıştır ve küçük-burjuvazinin bir devrimidir" diyorlar. Halbuki, biz geçen seferlerde birkaç kere dokunduk. Olayların içyüzü bu çıkmıyor. Bunun gibi, bu konu da öyle.

Fakat, mademki bundan sonraki tartışmada asıl milli demokratik devrim ile sosyalist devrimin ilişkileri ve anlamları, kavramları üzerinde duracağız, oraya bırakalım bu tartışmayı.. Daha uygun olur. Zaten de yorulduk. Daha serin kafayla o sorunu aydınlatmış oluruz, o zaman tartışırız.

Adaş arkadaşın söylediği bu, yani *Aydınlık* konusu.. Bölünmeden olduğunu.. Bunlar kimlerdir şeklinde mi sormuştu? Bir daha rica etsek?..

(Sözler alınmamış.)

H.K.: Evet. Ben şöyle, şu anlamda bir tezle karşılaştım.. Onlar diyorlar ki, "İşçi Partisi, işte gördüğünüz gibi tuz buz oldu.. Artık bunun ağıza bile alınması gereksizdir. Öyleyse bundan hayır yok, bununla hiç ilgilenmeyelim.." Böyle bir tezle karşılaştım ben, kişi olarak. Bunu söylemek istedim demin. Yoksa, "onun içinde ya da dışında böyle tezler savunanlar vardı" demedim. Öyle aklıma geliyor.

Oyleyse, o konu da tartışılabilir bence. Çünkü Doğu Perinçek arkadaşın bir istatistiği var, ne dereceye kadar doğruysa, ki doğru olması gerek, İşçi Partisi'nin onbin üyesi olduğunu söylüyor, yani onbin kişi yazılmış oraya...

Bunun onbininin de orada aktif olmadığını yüzde yüz biliyoruz. Çünkü zaten aktif olmak için bir organda görevli olması gerek. Oysa, İşçi Partisi'nin tüzüğü de, ondan sonraki tartışmaları da, hep İşçi Partisi'nin üyelerinin içinde, azınlığın azınlığı olan bir avuç adamın organlar içinde sorumlu olduğunu gösteriyor. Geri kalan büyük üye yığını nedir? Üyedir diyorlar. Nasıl üyedir? Biz böyle üye de bilmiyoruz. Yani bilimsel sosyalist partide bir organın görevlisi olmayan üye olamaz, bizim bildiğimiz. Oysa orada varmış.. Demek ki, TİP'te bu tarz bir üye tanımı da var. Ki, bilimsel sosyalizmin tam dışı.. Asıl proletarya partisinin organik yapısına, tüzüğüne hiç sığmayan bir biçim bu.

Onu tabii, değerlendirme yaparken, hesaba katmak olanaklı oluyor. O zaman onbin üye saymıyoruz da, bunun belki bin üyesi organlardadır diyoruz... Onda biri bir organa seçilse... Bu onda bir üyenin de elbet proletaryanın bütün bilimsel ve örgütsel ilkelerini benimsemiş olduğunu kabul etmek gene güç, rastladığımız örneklere bakınca. O halde, içinden hiç değilse yüz tanesinin, yani Marx Ustanın söylediği gibi, "kesin kararlı" ve

"itici", "sürükleyici" rolde olduğunu kabul edelim. Eğer yüz kişi böyle varsa, önemli bir rakamdır. Yani, bu nicelik bir nitelik olabilir.

O halde, İşçi Partisi'ni, yani o rastladığım tezdeki arkadaşın söylediği gibi hiçe saymak, bugün için, benim kişisel kanımca, doğru değil. Orada bir ekmek, bir hamur vardır. Onu yoğurmak ya da yemek, devrimcilerin yararına olabilir. Ben böyle düşünüyorum. Böyle düşünmeyenler de var. Onu tartışabiliriz gene...

Onu söylemiştim ben, öteki türlü bir şey hatırlamıyorum çünkü. Efendim? Buyurun!...

O gün belki geleceğiz: Asker-sivil... Zaten örnek 27 Mayıs, çocuklar... "Asker-sivil bürokrat" zümre bir gece yarısı 30 subay İstanbul'da, 30'u da Ankara'da bir baskın yaptılar, iktidarı ele geçirdiler.

İktidarı ele geçirmek çok kolay bir şey zaten. Bizim ustalarımız da her zaman onu söyler. İktidarı almak değil, orada kalabilmek önemlidir. Beceri odur.

İktidarı, bu durumda böyle bir baskınla, böyle bir sürpriz saldırıyla ele almak beceri de değil, sonuç da değil... Asıl ondan sonra, yürütmek konusuna gelince ne oldu?

Modern bir toplumda, modern bir devletin iktidarı, ancak modern bir sosyal sınıfın tabanı üzerine dayanırsa, ayakta durabilir. Modern sosyal sınıf, bugün ikidir. Birisi finans-kapitaldir, egemen sınıf, birisi alt sınıf proletaryadır. Bunun dışında bir modern sosyal sınıfımız yok. Dünyanın hiçbir yerinde yok zaten.

"Asker-sivil bürokrat" zümre ise, bir sosyal sınıf değil, küçük-burjuva tabakalarından birisidir. Her gün biçimlenir, kimi dökülür, kimi yeniden kurulur... Fakat, bir sosyal sınıf değil, bir defa. Modern eğilimli, modern örnekli ve elemanlı da olsa, sosyal sınıf değil...

Buna biz çok önem veriyoruz. Sınıf bizim için, sosyal sınıf, terminolojimizin en köklü ilkesidir.

Şu halde, bu iki sınıf var. 27 Mayıs iktidara geldi... Hangisine dayanacak? Mertçe bunu koyacaktı önüne. Biz Türkiye'de bir devrim yaptık. Güzel... İktidar elimizde. Şimdi, bu iktidarı işçi sınıfına mı vereceğiz, yoksa finans-kapitale mi? Çünkü, kapitalist sınıfına da değil.. Bugün Türkiye'de egemen olan kapitalist sınıfı değil onun içinden bildiğimiz finans-kapital zümresidir. Finans-kapitale mi verelim, proletaryaya mı verelim diye koyacaktı ve bunlardan birinden birine seçim yapacaktı. Ama, böyle bir konuyu "asker-sivil bürokrat" zümremizden beklemezdik.

Nitekim, konulmadı. Konulmayınca da, bütün iyi niyetleri -içlerinde

sosyalizan olanlar da dahil, bütün iyi niyetleri- iktidarı kendi ellerinde tutamayınca, finans-kapitale teslim etmek zorunda bıraktı onları. Bugün de, kendileriyle konuştuğumuz zaman, bunu saklamıyorlar.

Demek ki, bu olay neyi gösteriyor bize? "Asker-sivil aydın bürokrat" zümreyle bir ülkede iktidarı almak, kazara olağan da olsa o iktidarın yaşaması, yani gerçek bir iktidar haline gelmesi için, yeterli değildir. Mutlaka modern bir sınıf bulup ona iktidarı teslim etmek zorunda kalır. Kalmıştır. Açıkgöz olan finans-kapital, binbir yolunu bulmuş, 27 Mayıs'ı pekâlâ hiç sezdirmeden eline almıştır.

Bundan iki oturum önce "Türkiye'miz" konusunu konuşurken, Anayasa'ya 65. madde gibi sokulan maddenin ne korkunç biçimde Türkiye'yi Amerikan emperyalizmine teslim ettiğini, bütün dünya finans-kapital yabancı sermaye şirketlerine Türkiye'yi nasıl açık pazar haline getirdiğini gördük. Yasa maddesiyle... O kadar ki, değil Ecevit ya da CHP, AP bile buna karşı duracak şeyi kendinde bulamaz. Yani, istese... Çünkü, Anayasa ile sınırlanmış. Anayasa diyor ki "Anlaşmalar gerçi meclis'ten geçer ama, falan falan falan geçmeyebilir. Hele ekonomik olursa, bir senelik bir anlaşma yapılırsa, Meclis'e haber vermeye gerek yok, Meclis'ten buna yasa çıkarmaya gerek yok..."

Yani, bütün dünya şirketleri bugün, Türkiye'ye gelir, iktidardaki bir avuç adamla anlaşırsa, güya bir senelik bir anlaşmayla... Bir senelik bir büyük,yüz milyonluk bir sermaye yatırımı bir ülkeye nedir? Anlarız... Hele yabancı sermaye olduğu zaman. Bir sene yerleştikten sonra ülkede, artık onu oradan çıkaracak hiç bir güç kalmaz. Ve tabii kitabına uydurmak da, kendiliğinden var o maddede. Yıl biterken, ikinci bir yıl daha yapar... Yıl yıl uzatırız. Hiç Meclis'in sorumluluğu hesaba katılmaksazın, milli irade sıfıra düşürülerek, pekâlâ dünya finans-kapitalini Türkiye'de sittin sene egemen kılabiliriz.

Yani, bu tip oyunlara gelmişiz. Nereden? "Asker-sivil bürokrat" zümrenin bir sosyal sınıf olmayışından... Ve bir sosyal sınıfa dayanmak kavramı kafasında bulunmadığı için... Şeylerin akışıyla, yani düşünerek değil... Elbette şimdi onlar da üzülüyorlar. İnsan olarak hepsi de halk çocukları, kimi köylü, kimi esnaf, kimi küçük aydın çocuğu... "Neden gene bu vurgunculara teslim ettik?" diye üzülüyorlar. Fakat, ellerinde değil ve farkına varmadan teslim ediverdiler. Bu da bir olay.

Bu olay ortada dururken, bizim kalkıp da hâlâ "Sivil-asker-aydın" büroratlarla bir iktidar, Türkiye'de bir iktidar değişikliği ve bir sosyalizm

sığmaz. Ben bunu söylemiş olayım. Mutlak bir sınıf ortaya koysunlar. Açıkca, mertçe koysunlar. Finans-kapital, tamam. Yani, mantıki o... Finans-kapitale teslim edilecek, zaten edilmiş. Ama eğer sosyalizmse konu, mutlak proletaryanın öncülüğü, proletaryanın temel oluşu ortaya konulmak zorundadır. Yoksa, hayal, kendi kendimize kuruntu yaparız.

Ama, bunun için de... Şimdi bu adeta soyut bir koyuş oluyor. Somut örnekler de olmasına karşın, gene genel bir koyuştur. Özellikle Türkiye'de, dediğim gibi, daima tekrarladığımız gibi, tarihsel gelenek-görenek... 400 yıl sürmüş Osmanlı toplumunun Sünuf-ü devletle idare edilişi, güdülüşü olayı, Türkiye'de bir gelenek-görenek bırakmıştır. Birinci Kuvva-yı Milliyede de bu gelenek-görenek adeta bütün sahneyi kaplamıştır.

Geçende de söylemiştim. Mustafa Kemal'in ilk Erzurum Kongresi'ndeki fotoğrafına bakın. Ortada M.Kemal oturur, seyfiyenin temsilcisi, kılıçlı adam... Sağında sarıklı hoca, solunda şıh, ikisi de heybetli, onlar da ilmiyye... Seyfiye ile ilmiyye birleşmişler ve Türkiye'nin milli mücadele savaşında organizatörlük yapıyorlar.

Ama bu ilmiyye ve seyfiyenin bütün alanı kaplayışı altında ne var? Hepimizin bildiği gibi, Müdafa-i Hukuk Cemiyetleri var. Müdafaa-i Hukuk Cemiyetleri bal gibi burjuvazidir. Bizim o zamanki Türkiye'mizin burjuva örgütleridir. Nitekim, Müdafaa-i Milliyenin devamı da, bugün hâlâ ana muhalefet partisi olan CHP'nin kurulmasıyla gerçekleşmiştir.

Öylcyse, bu tartışmalarımızda, mutlaka kendi yapımızın, kendi toplumumuzun, özellikle sosyal sınıf gerçeklikleri açısından ortaya konması gerek. Yoksa genel kavramlarla, işte sen falan devrimi istiyorsun, ben de filan devrimi ya da sen oportünistsin, ben işte revizyonistim falan gibi, bu tarzda tartışmalar hiçbir şey ifade etmez. Bunların, Türkiye toplum yapısı içinde, hangi sosyal sınıf, zümre, tabakanın eğilimine karşılık olduğunu ortaya koymaya zorunluyuz. O zaman anlaşılır olur kavgamız. Ve birbirimizi aydınlatabiliriz de. Yoksa, madrese kavgasına düşeriz. Hiç yoktan, finans-kapitalin istediği gibi, birbirimize karşı yapma bir tartışma ve çelişki içine düşeriz. Bundan sakınmamızı her zaman arkadaşlara rica ediyorum.

MİLLİ DEMOKRATİK DEVRİM VE SOSYALİST DEVRİMİN BAĞLILIĞI

(26.1.197*)[8]

Sevgi ve saygıdeğer arkadaşlarım,

Biraz geciktiğimden ötürü affınızı dilerim.

Bundan önceki dört oturumda önce dünyamızı, ikincide Türkiyemizi üçüncüde strateji ve taktik konusunu dördüncüde proletarya sosyalizmi ile burjuva sosyalizmi, daha doğrusu sosyalizm türlerini gözden geçirdik. Bugün demokratik devrimle sosyalist devrim konusu üzerinde arkadaşların zihinlerini kurcalayan konularda tartışma yapacağız.

Biliyorsunuz, sosyal devrimler yeryüzünde kapitalist sınıfı tarafından açıldı. Ondan önce, tarihsel devrimler dediğimiz, uygarlıkların batışı vardı. Yeryüzünde ilk kez bir uygarlık batmadan, uygarlığın kazançları yok edilmeden, bir sosyal sınıfın öteki sosyal sınıfı alt etmesini kapitalist sınıfı buldu, insanlık için. Bu buluş üzerine, devrim olayını inceleyen sosyal devrim ustaları, önce iki sosyal devrim öne sürdüler:

1- Birisi kapitalist devrim, yani derebeyliği deviren kapitalizmin iktidara geçmesi

2- Ötekisi sosyalist devrim, yani kapitalizmi deviren işçi sınıfının iktadara geçmesiydi...

Ancak bu devrimler, özellikle kapitalist devrim, biliyorsunuz, her ülkede aynı zamanda olmadı. İngiltere'den başladı, Kara Avrupasına geçti, falan... Bu oluş, yani kapitalist devrimin eşitsiz gelişimi yüzünden her ülkede ayrı ayrı çağlarda oluşu, özellikle 19. yüzyılın sonuna doğru bir üçüncü devrim tipi ortaya çıkarmış oldu. Derebeyliği deviren kapitalizm iktidara gelmek için geciktiği ülkelerde, devrimci bunalımı günün konusu yaptığı zaman, bir üçüncü, ama modern olmayan sosyal kümenin, yani küçük-burjuvazi adıyla andığımız büyük ortaçağ artığı, kalıntısı - genellikle ortaçağ kalıntısı, çünkü bir kısmı da, biliyoruz modern çağda

8. Ufak tefek boşluklar hariç, oturumun tümü banda alınmıştır.

da yeniden oluşuyor. Geçen defa konuşmuştuk. Ama büyük çoğunluğu ortaçağdan kalma olan köylülük, esnaflık vb.- bu yığınların da bir devrim isteme, yani yaşanan ilişki ve çelişkilerden kurtulma özlemi anlamında, bir de demokratik devrim ismi ortaya çıktı. Böylece, Engels'in son yıllarında tanımladığı gibi bir kapitalist sınıfının doğrudan doğruya derebeyliği devirmesi olan net *kapitalist devrim* bir küçük-burjuvazinin devrim özlemini deyimlendiren *demokratik devrim*, bir de proletaryanın devrimi ve devrim özlemi diye üç devrim tipi oluştu.

İşte bu üç devrim tipi içinde, özellikle 19. yüzyıl bittiği günden beri, artık klasik kapitalist devrimi tası tarağı toplamış oldu. Onun yerine, yalnız demokratik devrimle sosyalist devrim diye, aktüalite, günün konusu, toplumun başlıca olayı olarak sahneye çıkmış bulundu. İşte bizim de konumuz, bu iki devrimin anlamı üzerinde ortaya çıkan tartışmaların karakteristiğini yapmaya çalışmak olacak.

Sosyalist devrim, biliyoruz, oldukça yalınkat deyimlendirilecek kadar açıktır. Kapitalist sınıfının yerine, iktidarı yerine proletaryanın iktidarı geçti mi, buna sosyalist devrim diyoruz.

Peki, bu demokratik devrim nedir?

Demokratik devrim de, 19. yüzyılda başlamış, küçük-burjuva yığınlarının devrim özlemi olarak gözükür. Ama 20. yüzyılda, hele geri kalmış sömürge ve yarı-sömürge ülkelerin devrim bunalımları sırasında, sosyal devrimin iki tipini de ilgilendiren bir aşama olarak insanlığın önüne çıkmış bulunuyor. Bu aşamanın en kesin dönemi, dönümü daha doğrusu, 1917'de oldu. Ondan önce de elbet burjuvazinin artık devrimci karakteri yittiği için, burjuva devrimi diye bir konu yoktu. Ama, hele 1917 yılından sonra, artık devrim öncülüğü hangi sınıfındır denildiği zaman, gerek demokratik devrimde, gerek sosyalist devrimde işçi sınıfından başkasının devrim özgücü olma şansı kalmamış bulundu. Ve bu, iki kere iki dört edercesinde ortaya çıkmış oldu.

Bunu anlamayanlar, hâttâ bizi, bir başka bir konuşmamdan ötürü, bunu söylediğimizden ötürü dava açmaya kadar kaltılar. Anlamadılar tabii ne dediğimizi çünkü... Not ediyorlar, fakat söyleneni ters anladıkları için, ya da hiç anlamadıkları için, akıllarının çapı neyse ona uygun bir tutanak tutup, hadi Adliyeye veriyorlar. Onun için burda biraz daha bu konuyu açıklamak gerekiyor.

Demokratik devrim adını alan şey, milli demokratik devrim ya da, biliyoruz bilimsel sosyalizm için, küçük-burjuvazinin özlemi olarak sahneyi kaplıyor. Ama bunun gelişiminde, özgüç ancak işçi-sınıfı olursa,

devrim olağanlaşıyor. Çünkü, modern toplumda, biliyoruz, ortaçağın herhangi bir sınıfı, yani başka çağların sosyal tabakaları ve yığınları özgüç olma yeteneğinden yoksun kalmışlardır. Onlar adına da, gene özgüç olup öne düşerek demokratik devrimi yapması gereken bir modern sınıf ortaya çıkmıştır. Ki bu burjuvazi olamadığına göre, proletarya dediğimiz işçi sınıfı olmuştur.

Buraya gelince, sosyalist devrimle demokratik devrim arasındaki tartışmaların kaynağı nerden çıkar diye... Yani bu kadar, bilmiyorum belki yeterince basitleştirdim, basitleştirebilirdim mi, onu da bilmiyorum. Yani çok basit de konulabilir. Bu kadar basit bir konu, nasıl oluyor da, zihinlerimizi bu kadar karıştırıyor?Bu soruyla karşılaşmış bulunuyoruz. Bu sorunun en iyi karşılığını, gene bizim bilimsel sosyalizm ustalarımızın devrim üzerine yaptıkları tanımlamalardan çıkarabileceğiz.

Devrim yasası diye mutlak bir formül ortaya atılabilir mi? Ve bu formül, demokratik devrim diye, ya da sosyalist devrim diye öne sürülen devrim aşamaları için yürürlükte olabilir mi? Ve her ülke için değişmez bir yasa mıdır? Var mıdır böyle bir şey? Soru bu biçimde konuldu mu, buna karşı bir bilimsel sosyalist ustası şöyle diyor:

"Eğer Kautsky ciddi ve namusluca düşünmek isteseydi, kendi kendisine sorardı; devrim konusunda istisna tanımayan bir takım tarihsel yasalar var mıdır? O zaman, alacağı karşılık şu olurdu; hayır, yoktur. Devrim üzerine olan tarihsel yasalar yalnız tipik olan şeyi. Marx'ın bir gün ortalama, normal, tipik kapitalizm anlamına gelen ideal sıfatını verdiği şeyi göz önünde tutarlar."

Bu kısa sözcük, devrim, genel olarak devrim konusu gözönüne konuldu mu, nasıl soyut ve genel lâflardan, vebadan kaçar gibi kaçmak gerektiğini, bize kısaca anlatmış oluyor. Bir yasa ortaya atalım, üç kelimeyle, üç sözcükle artık o dünyanın her yerinde bütün devrimler için harfi harfine uygulansın.. Ne kolay? Yani iş böyle olsaydı demek istiyor, Kautsky'yi döneklikle suçlayan ve ünlü yazısını yazan usta.. Bu ancak bir ortalama, normal, tipik, ideal bir yasa olarak, yani soyut bir şema gibi ortaya konulabilir. Ama gerçekte bu ideal formülü alıp da, dünyanın her yerinde aynen, olduğu gibi uygulamaya kalktık mı, o zaman devrimin ne olduğunu bilmiyoruz demektir. Onu söylemek istiyor. Ve onun için, Batı kapitalizminin sınıflar ilişki ve çelişkileri için 19. yüzyılda görülmüş olan devrim yasalarıyla, Doğu Avrupa'nın 20. yüzyılda, emperyalizm çağında başına gelen sosyal bunalımlar ve devrimler çağında kendisini insanlığa dayatan devrim yasaları elbette aynı olamazdı.

Öyleyse, bunu demokratik devrim için de olduğu gibi göz önünde tutmak zorundayız. Yani bütünüyle, bütün sosyal devrimler için mutlak bir formül ve yasa, nasıl her yerde, her zaman hükmünü yürütür, istisnasız uygulanır değilse, elbet demokratik devrim de kocaman bir lâf olarak söylenirse, tamamen soyut kalır ve bizi içinde bulunduğumuz toplumun somut ilişki ve çelişkileri yönünde yeterince aydınlatmaktan uzak kalır. Ve işte başımıza gelen de bu oldu. Yani o kadar soyut biçimde ve mutlak, istisnasız bir yasaymış gibi aşamaları ve bu aşamalara uygun biçimiyle demokratik devrimi koyduk ki -elbet koymak da gerekirdi- ama bu biçimde konulunca, yani işte bu koyduğumuz biçimiyle, dünyanın her yerinde demokratik devrim şudur der gibi bir anlam çıkınca, o zaman ister istemez, düşünen ve davranan arkadaşlarımız içinde yahu, bunun şu yanı bizim ülkeye uyar mı, bu yanı uymaz mı diye, kuşkulara yol açtı. Ve artık yavaş yavaş gittikçe yayılan tartışmalar, çatışmalara dek ilerledi. Bugün önümüzde olan karışık sorun buradan geliyor.

Oysa, demokratik devrim deyince -demokratik devrimin bile özgücü işçi sınıfı olacağına göre- 20. yüzyıldayız ve küçük-burjuvazinin bir devrimde, antika bir sınıf yadigarı olarak, öncü olması, özgüç olması, sosyal determinizm, toplumun ekonomik ve sosyal belirlenişi açısından olanaksız olduğuna göre -elbet hangi demokatik devrim diye soracağız.. Türkiye'deki demokratik devrim olduğunu unutmayacağız. Türkiye'deki demokratik devrimi elimize aldık mı, somut olarak şu 50 yıllık diyelim, 40 yıllık diyelim, son yarım yüzyıllık sosyal ve politik olaylar karşımızıa dikiliverecck. Ve bunlara gerçekçi yorumlar yapmak gerecekecek.

O zaman demokratik devrim, Türkiye'de şimdiye kadar ne durumdaydı, bugün ne duruma giriyor gibi bir soru çıkıyor. Ve bundan önce Türkiye'de demokratik devrim olmuş mudur, olmamış mıdır sorusu somut yanıtlar, karşılıklar istiyor. Bundan önce elbette olmuştur demokratik devrimler. Hepimizin bildiği gibi, Meşrutiyet bile -şu Birinci ve İkinci Meşrutiyet var biliyorsunuz, ikisini de Abdülhamit ilan etmiştir, en des-pot adam Türkiye'de iki kere hürriyet ve meşrutiyet ilan etmiştir. Bu iki devrim de kendine göre bir demokratik devrimdi. Fakat elbet çok yetersizdi. Nedenleri üzerine durmayalım. Ancak demokratik devrim ve ileriye gidiş açısından kesin bir dönüm yapmış olan demokratik devrim cumhuriyet devrimidir. Bu devrim, genel bir demokratik devrim sözcüğüyle tam aydınlığına kavşabilir mi? Yani, dünyanın her yerinde... olmuş demokratik devrim, onu bir yana bırakalım ama, Türkiye'deki demokratik devrimi bize bütün genişliğiyle açıklayabilir mi? Açıklamıyor. Önce öyle koyalım. Çünkü,

bugün de biz, haklı olarak, gene bir demokratik devrim aşamasında olduğumuzu iddia ediyoruz. İddia doğru. Ama, tabii, soyut bir iddia, genel bir formül biçiminde konuldu mu, nedenleri elbette "şairin karnında" dedikleri eski edebiyatta, söyleyenin kafasının içinde kalmış oluyor. Oysa, her sosyal olay gibi, devrim olayı da, ancak her ülkenin kendi sosyal sınıf ilişkileri içinde anlam kazanabilir. Yani, Türkiye'nin sınıf ilişkilerini hiç anmaksızın, onlar üzerinde 40 yıllık gelişimimiz süresince olmuş bitmiş değişiklikler gözönünde tutulmadıkça, yalnız bir genel kocaman milli demokratik devrim sözcüğünü yuvarlayıvermemiz, herşeyi aydınlatmaktan çok uzak kalır. Çünkü en azından cumhuriyet devrimi dediğimiz milli demokratik devrimle bugün önümüzde bulunduğunu söylediğimiz milli demokratik devrimin, devrim aşamasının ya da, bir gerçeklik olduğu su götürmez, o halde bu gerçekliğin açıklanması, nedenlendirilmesi nasıl olacak? Türkiye'de bundan 40 yıl önce hangi sosyal sınıf değişikliği oldu? Bugün hangi sosyal sınıf değişikliği olacak? Bunu önümüze oldukça somut olarak, elle tutulur biçimde koyarsak, ancak o zaman Türkiye'de demokratik devrim sözcüğünün ve formülünün canlı, yaşayan anlamı üzerinde aydınlığa doğru gidebiliriz.

Bunu söylerken, bundan önce, geçen oturumlarda da açıkladığımız gibi, hepinizin de az çok bildiğiniz gibi, bu milli demokratik devrim sözcüğünün -ki yuvarlak bir söz, bir balon, içinde özü nedir diye aradığımız zaman- özü, bundan tam 51 yıl önce, 1919 yılında Türkiye'de, Türkiye açısından bir proletarya partisinin minima programı olarak ortaya konulmuştur. Bugün de demokratik devrimin anlamı minima program olmasıdır. Maksima program denince, biliyoruz sosyalist devrim akla gelir.

Türkiye'de 50 yıl, 51 yıl öncki minima programla bugünkü minima program arasında, bir ayrım yok mu? Elbette var. Ama bu ayrımı biz soyut kavram tartışmalarıyla aydınlatabilir miyiz? Hiçbir zaman aydınlatamayız. Türkiye'de 40 yıl önceki sosyal sınıf ilişkilerini oldukları gibi gözümüz önüne koyarsak, o zamanki milli demokratik devrimin karakteristiğini buluruz. Ondan sonra, bugünkü ulusal karakteristiği anlamak, milli demokratik devrimin karakteristiğini anlamak için, bugünkü sosyal sınıf ilişki ve çelişkilerini, gene oldukları gibi gözümüz önüne koyarsak işin içinden çıkabiliriz. Yoksa, soyut kavramlarla, her zaman söylediğim gibi, yani bilardo masası üstünde istakayla yuvarlakları birbirine tokuşturmak gibi tartışmalara gireriz. Yani devrimciliğin skolastiğini yapmış oluruz. Bundan kurtulmak gerekir. Fakat formülün genel karakterinden kurtulmak için, bundan önce, 51 yıldan beri, Türkiye'de minima

program üzerine, yani demokratik devrim üzerine konulmuş, çeşitli aşamalara uygun tanımlama ve uygulamaları gözününden kaçırmamak gerek. Ve adlandırırken de, kendi yapımıza uygun adlar koymak daha doğru olur. Yani böyle genel bir lâf koyup da, altında ne olduğu herkesin kafasında ayrı ayrı ve çok defa da aykırı biçimlerle ortaya çıkarak birbirimizle çatışma konusu olacağına, onu gerçekte olduğu gibi koymalıyız. Türkiye'de birinci milli demokratik devrim diyebileceğimiz Kuvva-yı Milliyecilik.. Eğer Kuvva-yı Milliycci deyimi eskimişse, bugünkü öztürkçe zevkimize uygun değilse kurtuluş savaşı, kurtuluş devrimi de diyebiliriz.. Fakat, mutlaka 50 yıl 40 yıl önceki kurtuluş savaşı, ya da Kuvva-yı Milliyecilik, artık bugünkü kurtuluş savaşı ve Kuvva-yı Milliyecilikten farklıdır. Onun için birinci Kuvva-yı Milliyecilik ya da birinci kurtuluş savaşı demiştir, bundan önceki bilimsel sosyalist arkadaşlarımız. Fakat her nedense, o alafranga deyim daha hoşumuza gitmiş ve bunun soyut formülü ısrarla yaygın duruma girmiş. Ama işin sosyal sınıf açısından aydınlanmasına ve tartışılmasına girişince, işte hepimizin zihnini kurcalayan bir yığın aykırı durum ortaya çıkıvermiştir.

Özetle... milli demokratik devrim, biliyoruz ki, Batının literatürüne ve Batının sosyal yapısına daha uygun bir deyimdir. Çünkü, Batıda bu tip devrimler, kendi sosyal sınıf ilişkileri içinde ve kendi ulusal çerçevesi içinde olmuş bitmiştir, olup bitiyor ya da, diyelim. Yani ne demek istiyorum? Türkiye Birinci Kuvva-yı Milliye savaşına girdiği zaman, kendi içinde sosyal sınıfların çatışması, çelişmesiyle patlak vermiş bir devrim, bir demokratik devrim yapmadı, bildiğimiz gibi. Tam tersine, dışarıdan bir saldırıya uğradığı zaman Türkiye, bir kurtuluş savaşı biçiminde savunmaya girdi ve bu kurtuluş savaşını yaparken, kendisi de farkına varmadan, Türkiye'nin birinci milli demokratik devrimini yapmak zorunda kaldı.

Hattâ, Birinci Büyük Millet Meclisi'ndeki tartışmaları dikkatle izlersek, orada özellikle "Halkçılık Programı" tartışılırken, bunu savunanların bir sözü vardır. Çok ilginç bir söz. Derler ki "Biz buraya herhangi bir (o zamanki deyimle) inkilâp yapmak için falan gelmiş değiliz. Öyle şey aklımızdan bile geçmedi. Ama ülkeyi yabancı emperyalist saldırıya karşı savunmak gerekince, iş başa düşünce, bir de baktık ki, öyle soyut bir emperyalizm yok.. (Böyle koymuyorlar ya, yani ben açıklamaya çalışıyorum onların sözlerini. Sözleri olsa, okusam, daha ilginçtir. Çünkü bir gerçekliği söylüyor..) Biz burada savaşırken, bir inkilâp da yapmak gerektiğini gördük. Çünkü bu savaşı ancak Türkiye'nin çarıksız köylüsü ve işte mutsuz esnafı ve geniş halk yığınları yapacaktır. Onu gördük. Görünce, e

bunları savaşa çekmek için elbet zorunluyduk, ister istemez birtakım devrimsel davranışlar yapmaya..."

Gene de tam bilinçle değil.. Bütün burjuva devrimleri ve devrimcileri, biliyoruz ki, bilimsel sosyalizm gibi, yaptığı işin önünü sonunu bilerek düşünür ve davranır durumda değillerdir. Onlar adeta içgüdüleriyle, ama içinden geldikleri ya da sözcüsü oldukları sosyal sınıfın itkisi altında, günün somut koşulları içinde yönelirler. Yani onların yönelişinde de, kendilerince bir bilinç yok denemez ama, bu bilinç bizim anladığımız kadar duru, açık bir bilinç hiçbir zaman olamaz. Çünkü, burjuvazinin de bir huyu vardır -huyu egemen sınıf olmak eğiliminden gelir- bütün sosyal olayların, bütün değişikliklerin ancak sosyal sınıflarla açıklanabilir olduğunu açıkça koymaktan çekinir. Çünkü o zaman proletarya sosyal sınıf mı -bir de proletarya var çünkü, motoru proletarya devrimin- öyleyse, ben de işçi sınıfı olarak, hadi bakalım, sen nasıl sınıfını ararsan, ben de sınıfımı ararım deyiverir. Böyle bir kutsal çıkış önünde kalmamak için, burjuvazi ve burjuva devrimcileri, milli demokratik devrimi yaparken bile, işin tam bilincinde değillerdir. Ama biz, tersine böyle bir korkusu olan insanlar değiliz. Yani halkın her türlü davranışına yüzde yüz saygı duyuyor ve uygun buluyoruz. Onun için, sosyal devrimlerin sosyal sınıflarla ilişkisini, değil gizlemek, her yerde arayıp izlemek zorunda kalırız. Ve zaten onu yapmadıkça da, bilimsel sosyalistlik iddiasına kalkışmayacağımızı da biliriz.

Bu durumda, buraya kadar söylediklerime göre, demokratik devrimin bizdeki karşılığı, bütün geri ülkelerde olduğu gibi anti-emperyalist savaş biçimiyle başladığı için, ister istemez kurtuluş savaşı adını almıştır. Ve bu, Türkiye'mizin yapısından çıkan bir gerekliliktir. Onu genel, Batıda yaygın ve çok bilimsel sayılan, ama bizim için ne yeterli, ne de tam karakteristiğini vermeyen milli demokratik devrim sözcüğüyle deyimlendirmek, görüyoruz ki yeterli olmuyor. Onun yerine, Türkiye'nin kendi başından geçen serüveni ulusal kurtuluş savaşı ya da Kuvva-yı Milliyeciliktir. Bunun birincisi 40 yıl önce olmuştur. İkincisi de bugün gene kaçınılmaz bir gereklilik olarak Türkiye'mizin önüne çıkmış bulunuyor. O zamanki Birinci Ulusal Kurtuluş ile bugünkü İkinci Ulusal Kurtuluş arasındaki ayrım, o zamanki, 40 yıl önceki Türkiye'nin sosyal sınıf yapısıyla bugünkü sosyal sınıf yapısı arasındaki ayrımdan kaynaklanır. Onu sosyal sınıf karakteristiğine bağlayabiliriz.

40 yıl önce Türkiye'de egemen durumunda olan Meşrutiyet devrimiyle özellikle -Tanzimat'tan beri uğraşır ama, Meşrutiyet devrimiyle, İkinci

Meşrutiyet devrimiyle birlikte- iktidara gelen sınıf, yani sosyal devrimi başaran sınıf burjuvazidir. Ama bu sınıfın da içinde -Türkiye'nin kaderi böyle oldu- ancak bir zümresi mutlak egemen durumuna girdi.. Ki o da komprador dediğimiz burjuvaziydi. Geçen sefer de bunu açıkladık. Hiç unutmamak gerektiği için tekrarlıyoruz, özür dilerim. Komprador burjuvazi, biliyoruz, üretimle ilişkisi bulunmayan bir sosyal sınıf zümresidir. Burjuvazinin egemen, o zamanki egemen, ama üretimle ilgisi olmayan egemen zümresidir. Avrupa'nın mallarını, ürünlerini Türkiye'de yalnızca satmakla ilgilenir.

Oysa bu zümre, bildiğimiz gibi, finans-kapitalin, Avrupa -yabancı sermayenin- ajanlığını yapması görevi olduğu için, bu ajanlık yalnız malları, Avrupa mallarını alıp satma biçiminde kalmadı tabii... İster istemez, bildiğimiz gibi, bu ekonomik tabandaki ilişkiler o zümrenin kafa yapısında da etkisini, yankısını yaptı. Ve malların acentesi olduğu gibi, politikada da yabancı sermayenin, finans-kapitalin acenteliğini yapmak durumuna girdi. Ve bu acentelik, tam milli mücadele, birinci Kuva-yı Milliye, birinci kurtuluş savaşı günlerinde ikiye bölünmüştü, biliyoruz, birisi İttihat-Terakki kompradorları, öteki Hürriyet ve İttilaf kompradorları..

Bunların dünya emperyalizmi, dünya finans-kapital grupları içindeki karşılıkları da şu; ittihatçılar Alman tarafına ağır bastılar... Onların da içinde, tabii, öbür tarafı tutmak isteyenler vardı ama, ağır basan İttihatçı eğilimi Alman grubu, o zamanki Alman-Avusturya grubunun emperyalistlerinden taraf çıktı. Türkiye'yi dünya savaşına soktu. Ateşkes ile birlikte Türkiye yenildi ve teslim olmak zorunda kaldı. Artık bunların iler tutar yeri kalmadı.

Öteki İtilafçılar, Hürriyet ve İtilafçılar, hemen Türkiye'yi İngiliz-Fransız-Amerikan grubu emperyalistlerinin bir sömürgesi biçiminde kullanmaktan daha akıllıca davranış olamayacağını düşündüler ve onu, o cephevi tuttular. Oysa Türkiye'yi istila eden, Türkiye'yi işgal eden emperyalist grup Fransız-İngiliz-Amerikan emperyalist grubuydu. Şu halde Türkiye'yi, vatanı ve milleti, köle etmeye gelen güçlere, adeta açıktan açığa Hürriyet ve İtilafçılar uşaklık etme yoluna girdiler.

Bu, ister istemez, daha ilk günden itibaren, milli kurtuluş hareketini bu Hürriyet ve İtilafçı'lara karşı önlem almaya itti. İttihatçılar da hiçbir zaman sahneye çıkamadılar. Ama el altından, hele bildiğiniz gibi, Sivas Kongresi'nde gayet suret-i haktan görünerek (eski deyimiyle), yani çok haklı gerekçeler öne sürermiş gibi yaparak, Türkiye'yi Amerikan man-

dalığına sokmaya çalıştılar. Hani Fransızdan, İngilizden kaçırmak için... Almana girmenin olasılığı yok, Alman kendisi yıkılmış, Alman finans-kapitali... Hiç değilse Amerika'ya teslim oluş edebiyatını kuvvetle yapmışlardı.

İşte komprador burjuvazinin bu iki yanlı vatana, millete ihaneti, zaferden sonra da bir yığın eylemleri, işlemleriyle taşımaz yük haline getirdi... Yani isyanlar, Gaazi'ye suikastlar ardarda geldi. Onları, o tarihi okursanız görürsünüz. Biz içinde bulunduğumuz için çok iyi hatırlıyoruz. E, bunlarla yani burjuvazinin, egemen sınıf olarak iktidara gelmiş burjuvazinin bu zümresiyle artık Türkiye'nin egemen iktidarını sürdürmek olanaksız duruma girdi. ve bunlar tasfiye edilmek yoluna gidildi. Nitekim tasfiye edildi.

Fakat ondan sonra, geçen oturumlarda açıkladığımız gibi, -şimdi özetini yapıyoruz; biraz uzuyor ama, ister istemez konu burdan çıkıyor, onun için tekrar ediyoruz- bu sefer komprador kalktı... Burjuvazinin egemen zümresi kompradorluk olmaktan çıkarıldı... Bugün de kompador olabilir, ama egemen olmaktan çıktı. Onun yerine, egemen zümre olarak, doğrudan doğruya Türkiye'nin yerli malı finans-kapital zümresi geçti... Ki bu artık, komprador gibi, burjuvazinin öteki zümreleriyle az çok bir halhamur olan zümre de değil... Ötekileri, yani burjuvazinin finans-kapital dışında kalan zümrelerini finans-kapital zümresi tamamen "vahşi" sayarak, yani kendinden uzak, uygarlık dışıymış gibi sayarak hiçe sayarak, adeta ulusal gelir paylaşımında kaymağını yalnız bu finans-kapital ele geçirdi (ele geçiriyor bugün de öyle), diğer zümreleri adeta karşısına aldı. İşte böylece ortaya ulusal sınıflar diye bir deyim çıkıyor. Bu ulusal sınıflar arasında, bir de, böyle burjuva sınıfının, kapitalist sınıfının bile, finans-kapital zümresi -ki asıl zorba, egemen zümre, -onun dışındaki burjuvalar bile, böylece Türkiye'de demokratik bir gelişim özlemi içinde kalan insanlar oldu.

Bunlar hangi dereceye dek gerçekten demokrat olabilirler ya da demokrattırlar?.. Bunu tartışmak böyle genel formüllerle olmaz. Her günkü düşünce ve davranışlarımız sırasında önümüze çıkan ayrıntılı konuları ele alarak işlemek olanaklıdır. Yalnız, genellikle bir şey söylemek gerekirse, işte diyebiliriz ki "Türkiye'de bugün emperyalizm deyince, artık onun Türkiye'deki karşılığını, sosyal sınıf karşılığını gözününde tutmak zorundayız. Bu karşılık, Türkiye'nin finans-kapital egemenliği altında bir ülke olduğu biçimindedir. Ve işte bu sınıf, bu zümre, kapitalist sınıfı içinde bile, kendi sınıfının diğer zümrelerine karşı bile egemenlik kurar.

Özellikle halk yığınlarımıza, yani köylü ve işçilerimize neler yaptığı, Türkiye'nin kısa tarihçesiyle ortadadır. Bunun her günkü olaylar içinde örneklerini hepimiz izliyoruz.

Bildiğimiz gibi bir defa ekonomik olarak... Gene bugünkü gazete söylüyor; 40 yılda eşya fiyatları 60 misli artmış... Yani öyle bir soygun egemenliği kurmuş ki bu finans-kapital Türkiye'de her yıl bir buçuk katı fiyat zammı koyabilmiş... Değil mi? 40 yılda 60 katı arttıysa, 60 katı, demek ki yılda bir buçuk kat pahalılaşma getiriyor. Ona görc işsizlik getiriyor. vb. Ve tabii %100 aynı zamanda ülkeyi politika alanında, bildiğimiz gibi, gizli oturumlarda, milletten saklı anlaşmalar, antlaşmalarla yabancı emperyalistlere rahat rahat üs yapmakta, adeta peşkeş çekmekte...

Bu sınıfın, bu sınıf zümresinin, finans-kapital zümresinin karşısında, kapitalist sınıfının diğer zümrcleri de dahil olmak üzere, bütünüyle halk yığınlarımızın bir kurtuluş arayacakları kendiliğinden ortadadır.

O halde bugün hangi demokratik devrim aşamasındayız? Önce demokratik devrim aşamasında mıyız dedik mi? Evet, öyle bir aşamadayız... Hangisinde? İkincisinde diyeceğiz. Birincide kompradoru temizledi Kuvvayı Milliyeciler. Ama, yerine finans-kapital yavaş yavaş geldi. Ve bugün, ikinci emperyalist dünya savaşı biter bitmez, Türkiye'yi olduğu gibi finans-kapitalin kayıtsız şartsız iktidarına da geçiriverdi. Durum bu... Buna karşı demokratik bir direnme, halkın kaçınılmaz zorunluluğu durumuna geldi. İşte o ikinci ulusal kurtuluş aşaması adı verilebilen bir durumdur.

Şimdi, demek ki, demokratik devrim deyince, bunun genel formülü içinde Türkiye için bir, bundan 40 yıl önceki milli demokratik devrim, yani asıl Türkiye'ye özgü karakteristiğiyle milli kurtuluş savaşı, birinci milli kurtuluş savaşı...

(Burada teyp bandı değiştirmeden kaynaklanmış olabilecek kısa bir kopukluk var.)

Tartışmalar:

H.K.: Şimdi, demek ki, sosyalist devrim iki kere iki dört belli olduğuna göre, yani proletaryanın doğrudan doğruya iktidarı demek olduğuna göre, bundan önceki aşama diye savunulan milli demokratik devrim üzerine söylediklerim, şu özet içinde toplanıyor. Ondan sonra, geçen seferki oturumda, arkadaşlarımız daha somut, daha güncel politik, sosyalistlerarası çelişki ve çatışkılara değindiler. Burada son olayları hepimiz aşağı yukarı biliyoruz... Bunların da tartışılmasını istediler. Ancak şimdi genel olarak konunun birinci parçası, programımızdaki deyimiyle milli demok-

ratik devrimle sosyalist devrim konusuydu... Bunu önce, isterseniz, arkadaşlar isterlerse tartışalım. Ondan sonra, ikinci olarak, geçen oturumda daha politik ve günün konusu diye öne sürülen *Aydınlık* ayrılması falan filan biçimini almış yeni durumu da tartışmaya çalışalım. Ne dersiniz? Ben böyle düşünüyorum. İsterseniz, bu söylediklerim üzerinde, arkadaşların yanlış gördükleri, eksik gördükleri ya da tartışılmasını, açıklanmasını gerekli gördükleri noktalar varsa, onları konuşalım.. Ki ötekine daha rahat geçebilelim. Buradan çıkıyor zaten işler. Yani, bugünkü kargaşalık ve çatışmaların temeli, bu milli demokratik devrim sözünün genelliğinden doğmuş oldu. Önce o genel konuyu özetlemeye çalıştım. Arkadaşlarım da eleştirsinler, lütfen...

Evet, bir dakika yalnız, evet bir kağıt var mı acaba?

(Sorular duyulmuyor)

H.K.: Celal kardeşimizin çok güzel ve olgun bir kavrayışla üç noktada tartışması ortaya çıkıyor. Birincisi demokratik devrim deyimini zaaf değil bir güç saymak gerek diyorlar... Çünkü, oportünizme karşı, önce bilimsel sosyalizmin genel doğrularını koymak gerekirdi. Güzel.. Burada haklıdır. Ancak, yani, zaaf anlamına.. Öyle mi söyledim? Belki, aklımda değil... O kelimeyi de kullanmış olacağım. Zaafı şurası, genel bir soyut koyuş, sosyal sınıf ilişkileriyle bağları koymamış... Zaafı burada, eğer zaaf dediysem. O zamanki, yani 1919 ve 1923 yıllarının olayları, sadece ulusal kurtuluş karakterindedir, diyorsunuz galiba.. Üçüncü soru olarak, ikinci itirazınızdan sonraki deyiminiz de o... O halde, önce onu ele alalım. Sonra, öteki iki sözcüğün, noktanın açıklanmasına girelim.

1919 olayı, yani ulusal kurtuluş savaşı sırasında, demin de işaret ettiğim gibi, savaşanlar, o savaşı güdenler Birinci Millet Meclisi'nde hiçbir zaman, bunun bir devrim için yapıldığını akıllarına getirmeden bir araya geldiklerini, kendileri bile söylemişlerdir. Ama olayların gidişiyle, bunun bir demokratik devrim, yani küçük-burjuvazinin özlemine uygun bir devrim olması gerektiğini de savunmak zorunda kaldıklarını açıklamışlardır. Şu halde, demokratik devrim olmamıştır demek, o birinci ulusal kurtuluş hareketini yalnız bir savaştan ibaret ve sosyal sınıf ilişkileri açısından hiçbir anlamı olmayan bir olay gibi koymak gerekir ki, bu bence yanlış... Yani, o zamanki sosyal sınıf ilişkilerini ve bunlardaki değişiklikleri hiçe sayarsak, o zaman, ancak o zaman cumhuriyet devrimini bir ulusal demokratik devrim saymamak gereklidir. Fakat, öyle olmamıştır, bildiğimiz gibi. Daha doğrusu, açıklamaya çalıştığım gibi, Türkiye'de komprodor burjuvazinin kayıtsız şartsız egemenliğini ortadan kaldırmakla so-

nuçlanmıştır. Sosyal sınıf yapısında o zamana dek burjuvazinin egemen zümresi, bütünüyle birlikte en ağır basan zümresi kompradordu. Bu komprador zümre değiştirildi, tasfiye edildi. İktidardan atıldı. Bu değişiklik bir gerçekliktir ve ister istemez bir devrimdir. Bir sosyal sınıfın bir zümresinin bile devrilmesi, gene bir devrimdir. Sadece politik anlamda kalmış bir devrim değildir. Bunu iddia ediyorum, ben. Bu böyle konulursa, yani cumhuriyet devriminin de, kendine göre bir zümrenin egemenliğini altetmek yoluyla bir demokratik devrim yaptığını kabul etmemek olanaksız olur.

Bunu kabul ettikten sonra, bugünkü aşamada hangi değişikliğin bizi beklediği etrafında söylediklerim kendiliğinden çıkıyor. Ve formülün, pratik alanda bir bayrak ve bir derleniş toplanış, ve buyurduğunuz gibi, çok güzel anlattığınız gibi, opportünizme karşı genel doğruları savunma yolunda basitleştirilmiş ve kolay anlaşılır bir formül olması açısından, rolü olumludur.

Ancak, şimdi biz, özellikle şu dinleyici yığınımız, çoğunluğu yüksek öğrenim ölçüsünde bilim yapan insanlarız. Ve yarınki, eğer önümüzde bir devrim varsa, ki var olduğunu iddia ediyoruz, onun kadrosunu, ideolojisini savunacak insanlarız, buradaki yığınımızla... Bunların, böyle yalnızca bir slogan, ama genel bir slogan ve bizim gerçekliğimize az cevap veren, yalnız genellikle bir şema veren, bir sloganla yetinmeleri, yetersiz olur. Nitekim, bu yetersizlik de, son olaylarla ortaya çıktı... Yani, formülün bizdeki sosyal değişiklikleri, sınıf değişikliklerini yeterince aydınlatmaması, kavramların sosyal sınıf bağlarını bulamaması, kavramlar arasındaki yapılan tartışmaların da, genel politik tartışma biçiminde tabandan kopmasına yol açtı. Ve bugün de zihinler o karışıklıkla yürüyor. Zaten buradaki oturumumuz da aşağı yukarı bu tip kargaşalıklarda, her yerde kullandığımız ölçütleri, pusulayı, yani sosyal sınıf pusulasını burada da elimize alalım, anlamını taşıyor. Buraya kadar gelen biçimiyle, bugün gelmiş, bir noktada takılmış oluyor. Bunun açıklanmasını yapmazsak, ileriye doğru giderken yeteri kadar aydınlık olmamamız ve çelişmelerimizi arttırmamız, yapma olarak da arttırmamız olanaklıdır.

Bu açıdan, şimdi 1919 hareketini milli kurtuluş sayalım da, milli demokratik devrim saymayalım, diyorsunuz ikinci şeyde.. Öyle mi, yanlış mı anladım?

Bir ses: Duyulmuyor...

H.K.: Evet. Onu siz, Yalnızca şeye bağladınız, kavramlara, üstyapı deyimlerine... O zamanki birinci ulusal kurtuluş savaşı güdücülerin bu

işte tam bilinçli olmayışı (eğer yanlış anlamadıysam böyle dediniz), şu halde ulusal kurtuluşun demokratik devrim derinliğini kavramamalarına neden oldu ve o yüzden de demokratik devrim olmadı ya da eksik oldu diyorsunuz.

Bu, işte, bizim daima çekinmemiz gereken, siyasi olayları sadece siyasi olaylar gibi ele almamız konusudur. Politik olarak dediğiniz doğrudur... Ama bizim aradığımız burada, bu politik eksikliğin determinizmidir: hangi nedenden çıktığıdır... Ve bu nedeni, mutlaka bir sosyal sınıf değişikliğine ya da statükosuna bağlamak zorundayız. Yoksa o zaman, akılları ermedi (böyle de söylenebilir), o zamanki devrimciler biraz cahildiler, biraz da zekalarını iyice işletmediler... Ama, biz, şimdi daha bilgiliyiz, daha da zekiyiz, onlardan iyi yaparız. Yok.. Böyle koyarsak, biz toplum olaylarının açıklamasını, karşımıza, başka türlü, yani bizim bu sözümüzün tam tersini savunan yığınla tezler çıkar... Artık tartışma çatışmaya kadar gider... Ki, bugün de manzara biraz o durumdadır. Sınıf pusulamızı bırakıyoruz, yalnız yakıştırma siyasi olayları birinci derecede önemli sayıyoruz. Siyasi olayları siyasi olaylarla açıklamaya gidiyoruz. O zaman kopuyoruz ama.. Yani bilimsel sosyalizmin sınıf ve ekonomik taban sorununu birinci derece açıklayıcı, belirleyici faktör olmaktan adeta çıkarıyoruz. Üstyapıdaki kavgalarla üstyapının kavgalarını açıklıyoruz. Bu bilimsel sosyalizm olmaz o zaman.

Benim, arkadaşımın bu iki itirazı ve bir sorusu üzerine söyleyeceğim bundan ibaret kalacak.

Bugünkü ayrılıkları aydınlatmak için, Türkiye'nin sosyal sınıf yapısındaki değişiklikleri mutlaka gözönüne koymak zorundayız. Ve bu sosyal sınıf değişikliklerinin de, kendiliğinden, bir akıllılık ya da akılsızlıkla, yani üstyapı ve psikoloji unsurlarıyla değil, hangi ekonomik temel, taban ilişki ve çelişkilerden çıktığını, arayıp bulmaya zorunluyuz. Benim, eski bir arkadaşınız olarak, aklımın erdiği kadar ve bu işte bundan önce de epeyce yıl araştırma yapmış bir insan olarak bulabildiğim açıklama budur. Bunun üzerinde siz daha iyi bir sınıflar ve ekonomik neden öne sürerseniz, birinci ulusal kurtuluş savaşının bugün ikinci ulusal kurtuluş savaşı biçiminde tekrarlanması gereğini daha iyi aydınlatmış olabilirsiniz.

Ben bu kadarla yetineceğim. Başka arkadaşlar var mı, bu noktada?.. Buyurun efendim.

Bu ayrım ve hemen hemen diyebiliriz ki bütün geri kalmış ülkeler için de bu ayrım milli demokratik devrim sözüyle deyimlendirilebiliyor. E,

bütün dünyada herkes bu deyimi kullanıyor. Ancak, bunun Türkiye'ye uygulanmasına gelince, Türkiye örneğin Çin'den de farklı bir gelişim gösteriyor. 40 yıl önce, buraya kadar söylediklerime göre -eğer doğruysa söylediklerim- bir demokratik devrim oluyor.. Ama buna biz artık ulusal kurtuluş hareketi diyoruz. Bugün Vietnam'da da bir ulusal kurtuluş hareketi yapılıyor. Ama aynı zamanda milli demokratik devrim. Şu halde geri ülkelerde... Onları da bırakalım.. Biz bütün dünyanın adlarını tabii öğreneceğiz. O da gerek. Ama, bizim kendi toplumumuz içinde olmuş olayları karakterize ederken, bu ulusal demokratik devrim genel bir anlam taşır. Oysa bizde bu genel anlamla 40 yıl öncekı ve bugünkü olayları kavrasak bile (soyut olarak), somut olarak açıklama olanağımız yoktur demek istiyoruz.

Dünya buna milli demokratik devrim demiş... Biz de diyelim. Yani genel olarak yanlış değil. Ama bizim ülkemizde 40 yıldan beri bir milli demokratik devrim oluyor... Ondan sonra, hatta 27 Mayıs bile kendine göre demokratik bir devrim denemesi oluyor.. Ama biz gene yetinmiyoruz haklıyız da... Gene bir demokratik devrim önünde bulunuyoruz bugün... E, ne oluyor bu üstüste boyuna demokratik devrim, demokratik devrim, demokratik devrim demek zorunda kalıyoruz..

Şu halde, bu demokratik devrim genel sözü, genellikle yanlış olmamakla birlikte, Türkiye'miz ölçüsünde yeterli olmaktan çıkıyor. Türkiye'mizin dünkü, bugünkü ve yarınki değişikliklerini, sosyal değişikliklerini deyimlendirecek tam kavram bulmak gerekiyor. Bu bizde ulusal kurtuluş adını almış ve bütün geri ülkelerde aşağı yukarı bu ulusal kurtuluş adıyla anılıyor. Yani emperyalizme karşı savaşılırken, içeride ister istemez milli demokratik devrim gerçekleşiyor. İşte Vietnam'ın olayları bunu kanıtlıyor. Önce emperyalistlerle savaşılıyor, fakat daha savaşa girer girmez, halkın o savaşta tam gönüllü ve tam enerjili biçimde katkı yapması ve dövüşmesi için, ister istemez demokratik devrim, yani derebeyliğin tasfiyesi yolunda önlemler alınıyor. Şimdi bunu böyle Türkiye için uygulamaya gittik mi, zorunluyuz Türkiye'nin kendi yapısından doğmuş terimler kullanmaya. Ki bu terimleri bizim icat etmemize gerek yok. Madem ki genel terim milli demokratik devrim terimi, bizim cumhuriyet devrimimiz, 27 Mayıs'ı ve bugünkü devrim aşaması tezimizi genel olarak kapsasa bile karakteristiklerini veremez durumdadır, ister istemez biz zorunluyuz daha anlaşılır konuşmaya. Ve bunun sosyal sınıf açısından ayrı değişikliklere karşılık geldiğini ortaya koymaya.

O zaman tartışırken aramızda hiddet, şiddete gerek kalmaz. Yani an-

laşmış insanlar olarak. İçimizde illa ki kavga çıkarmak isteyen varsa, ona bir şey diyemeyiz... Ama iyi niyetli ve yalnızca aydınlanmak isteyen arkadaşlar olarak bir araya geldiysek burada, bilimsel sosyalizmın genel kuralı sınıf pusulasını ve onu belirleyen ekonomik taban ilişkilerini gözümüz önüne koyarak cumhuriyet devrimini, 27 Mayıs'ı ve bugünkü aşamayı karakterize etmek zorundayız. Bunu demek istiyorum.

Evet buyurun.

(Sözler alınamadı)

H.K.: Efendim, Mustafa arkadaşımız, 1919'daki burjuva zümresinin durumu üzerine sorular açtı. Bu sorular şöyle oluyor, yani soruların sırası. Birincisi; Almancı-Fransızcı kompradorlarla finans-kapital aynı zamanda mı Türkiye'de vardı? Yoksa, ne zaman finans-kapital Türkiye'de etkin oldu?

Türkiye'de milli mücadele yıllarında yalnız komprador burjuvazinin etkinliği konu. Finans-kapital, bu komprador burjuvazi tasfiye edildikten sonra, Türkiye'de yeniden oluşmuş ve iki basamakta iktidara gelmiştir. Bunu ayırdetmek zorundayız. Yani, birinci Kuvva-yı Milliye savaşı, finans-kapitalin ulusal bir sınıf olarak, ulusal bir zümre olarak rol oynadığı alan değildir. Yoktur ki o zaman. Yerli, ulusal yani Türkiye ölçüsünde etkin bir finans-kapital zümresi, ulusal kurtuluş, birinci ulusal kurtuluş yıllarında yoktur. Onun yerine, 19. yüzyıldan artakalmış komprador burjuvazi vardır. Burjuvazinin bir zümresi olarak. Hangi grubun kompadoruysa, hangisinin malını satıyorsa, onun arabasına binip onun türküsünü de çağırıyor. Komprador bu. Ve bu komradorlar ikiydi dediğimiz gibi. Ama bunlar finans-kapitalist değil. Yani Türkiye'nin, Türk burjuvazisinin bir zümresi olarak, ancak kompradordular. Bunlar tasfiye edildi.

O zamana kadar Türkiye'de finans-kapital vardı ama yabancı olarak vardı, yabancı sermaye olarak finans-kapital. Hâttâ ben her zaman söylerim, finans-kapital Avrupa'dan önce Türkiye'de müthiş etki yapmış bir şeydir. Ama yabancı finans-kapital.. Yerli finans-kapital, yerli-milli finans-kapital, ancak cumhuriyet zaferi gerçekleştikten sonra.. Kompradorlar tasfiye edilince, kalıp değiştirdiler, finans-kapital oldular, finans-kapitalist oldular. Yani bu ayrımı yapmak gerek.. Yerli milli diyeceğimiz finans-kapital yok, milli mücadele sırasında...

Şimdi, ikinci sorunuz sizin... Haklı olarak "E, bu bir ulusal sınıf mıdır, ulusal bir zümre midir?" diyorsunuz.

Şimdi, biz duygusallıkla hareket etmemek zorundayız. *Ulusal* nedir? Bildiğiniz gibi, kapitalizmin yarattığı bir kavramdır. Yani kapitalist

snıfının, kapitalist ekonomisinin yarattığı bir sosyal yapıdır. Ulus budur. Ulus deyince biz.. Kapitalizmden önce ümmettik, her zaman söylüyoruz Muhammet ümmetiydik.. Fakat kapitalizmle birlikte, Türkiye'de kapitalizm egemen oldu olalı, ya da egemenliğe adaylığını koydu koyalı hiç olmazsa, bir "millet" lafı çıktı, "ümmet"ten başka, bir de bakıyoruz.

Bu iki sözün anlamı üzerinde, geçende de söylcdim, bir fark da yok. Yani onların Arapça ikisi de, ikisi de birbirine yakın sözcükler... Ama birisi derebeyi devrinin Türkiye'sini alıyor, insanlarına ümmet diyoruz, Muhammet ümmeti gibi... Avrupa'da İsâ ümmetiydi çünkü derebeylik zamanında.. Birisi de, kapitalizm iktidara geldikten sonra Türk milleti diyoruz. Yani bu milletle ümmetin ayrımı böyle oluyor.

Kapitalizmdeki bütün sosyal sınıflara ulus diyoruz. İster burjuva olsun.. Ki burjuvazinin içinde zamanla komprador da olabilir, sonra kompdor tasfiye edildiği zaman finans-kapital de onun ycrine cgemen duruma girmiş olabilir.. Ama madem ki burjuvazinin bir zümrcsidir, bu ulusun içindedir. Yani bizim finans-kapitalistlerimiz Avrupa'da değiller, Türk ulusu içinde.. O halde onlar da ulusdan bir parça...

Bu gibi deyimlerde yakıştırmalara kayıyoruz daima, o sınıf pusulasını kaçırınca.. Bu alçaklara ulusal sıfatını nasıl véririz? Yani içimize dokunuyor.. Ulus biziz. Bu bir avuç üç yüz, beş yüz kişiyi gcçmeyen finans-kapitalist bu milletin dışındadır, falan diyoruz. Ama değil dışında.. Yani geçcn oturumlarda konuştuk bal gibi içimizde ve iliğimize, kemiğimize kadar ağlarını sokmuş.. Üretimimizi, sosyal ilişkilerimizi, politikamızı, kültürümüzü, hâtlâ dinimizi bile tekeline almış.. Böyle bir yaman zümre. Şu halde içimizde o.

Zaten bütün şey de ordan çıkıyor... Sorunu böyle sınıfsal açıdan koymadık mı, anti-emperyalistiz dediğimiz zaman, emperyalizm dışarıdaymış gibi geliyor bize. Yani emperyalizm dışarıda ama 1919 senesinde dışarıda.. Bugün içimizde. Yerli milli bir zümre olarak finans-kapital zümresi, dünya emperyalist topluluğunun bir parçası durumunda, bizim ulusumuzun bir bölüğü durumundadır. Ve o sıfatla zaten bu kadar etken olabiliyor.

Şimdi, evet? Estağfurullah! Tamam. Evet..

(Soru soranın sözleri alınamadı)

H.K.: Şimdi, arkadaşımız diyor ki o zaman birinci ulusal kurtuluş küçük-burjuvazinin yaptığı bir iş midir? Bu, sınıfsal açıdan nasıl kavranılabilir? Böyle mi? Böyle soruyorsunuz..

Şimdi, bakın, biraz yorulduk tabii. Belki de söylediğim yeterince an-

laşılmıyor.

Bir defa finans-kapital yok birinci milli mücadelede. Yerli milli finans-kapital yok. Ama Batının finans-kapitali, elbette, emperyalizm biçiminde gelmiş girmiş Türkiye'ye, zaptediyor, istila ediyor. Ona karşı halk savaşıyor.

Bu savaşta öncü: Örgütüyle, ideolojisiyle, politikasıyla, vb. Türkiye'nin burjuvazisidir. Bu burjuvazinin içinde çeşitli zümreler var. Her sınıfın, modern her sınıfın, işçi sınıfının olduğu gibi, onun da zümreleri var. Bunlardan, o zamana kadar, 1919 yılına dek egemen olan zümresi burjuvazinin komprador burjuvazi.. Finans-kapital değil. Onlar ancak, bu komprador burjuvazi tasfiye edildikten ve onun yüzde yüz uşaklığını yaptığı yabancı sermaye Türkiye'de devletleştirildikten ve tabii milletleştirildikten sonra meydana çıktı. Bunu ayırtetmek gerekir.

Bu Birinci Kuvva-yı Milliye küçük-burjuva hareketi değil. Ki öyle söylüyoruz.. Ve yakıştırma oluyor. Tutmuyor. Çünkü küçük-burjuvazi köylülükle esnaflıktır. Hangi köylü, hangi esnaf Birinci Büyük Millet Meclisi'ne girdi? Bir tek girdi mi? Yooo.

Girmediğini nereden biliyoruz? Hani, orada mıydın diyeceksiniz. Orada değildim ama, orada olanların bağırıp çağırışlarını biliyoruz. "Halkçılık Programı" konuşulduğu zaman, Mahmut Esat kalkıyor, bakıyorsunuz: "*Bu meclise mübarek oraklarıyla köylüler, kasketleriyle esnaflar girmedikçe, bu meclis Türk milletine yeteri kadar devrimci ve ilerici bir hamle getiremeyecektir*" diye bağırıyor. Aynen sözleri aklımda değil ama, söylediği bu.. Yani o devrimi, birinci kurtuluş savaşını yapan ve güden Büyük Millet Meclisi içindeki devrimciler bile, yalnız Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti'nin, ki Türk burjuvazisinin örgütüydü..

Bir ses: Hangi kesiminin?

H.K.: Kesim yok.. O zaman sınıf bütünüyle konudur. Bütünüyle, yani burjuva dediğimiz sınıfın her zümresi Müdafaa-i Hukuk Cemiyetleri içinde... Yalnız bu zümreler içinde en hinoğlu hin, o zamanki koşullara göre, komprador burjuvazi. Fakat komprador burjuvazinin o hinoğluhinliği.. Hürriyet ve İtilafçı kompradorlar, doğrudan doğruya işgalci emperyalizmin uşaklığını, ajanlığını yapmak istedikleri için çarçabuk hain ilan edilip tasfiye edildiler, susturuldular hiç değilse.. Almancı kompradorlarsa suret-i haktan göründüler, Sıvas Kongresi'ne kadar etkin olmaya çalıştılar.. İngilize düşmandılar. İngiliz efendileri sayılmıyordu onlar için. İngilizi istemiyorlar, yani isteyemiyorlar.. Fakat daha yumuşak, uzak falan filan -gerekçe mi bulunmaz lâfta- Amerika gelsin, mandası olalım de-

diler. İşte bu ikisi de komprador burjuvazi ama, burjuvazi deyince, Müdafaa-i Hukuk deyince, yalnız kompradorların örgütü değildi.. Bütünüyle Türkiye'nin o zamanki her zümresinden burjuva sınıfının, burjuva dediğimiz sınıfın bir örgütüydü.

Yani Birinci Kuvva-yı Milliyeciliği, öncü örgüt rolüyle güden sınıf, elbette burjuvazidir. Küçük-burjuvazi değildir. Ama elbette küçük-burjuvazinin coşkulandırılması, cephede dövüşmesi için, milli demokratik devrim anlamına gelecek değişiklikler savunuldu. Bu bir...

Bu durumda şimdi, neden ulusal kurtuluş dedik?.. Çünkü bugün türkiye'de finans-kapital egemenliği, yani finans-kapital dediğimiz zümre, biliyorsunuz nedir.. İsterseniz gene iki sözcükle özetleyelim:

19. yüzyılda kapitalizm bir kapitalist sınıfı, bir de büyük emlâk sahipleri sınıfı diye iki üst sınıfla yönetiliyordu. Yani birisi kapitalist sınıfı, doğrudan doğruya işçiyi ücretle çalıştırıp artı-değer sömüren sınıf.. Diğeri de, bu artı-değerden rant diye, irat diye pay alan büyük emlâk sahipleri sınıfı.. Bunlar eski derebeylikten aktarılmış bir sınıf ama, egemen sınıf. Çünkü, burjuvazi tek başına iktidarı tutamayacağını anladı, halk yığınının karşısında. Eski kurnaz, deneyimle derebeyi artığı büyük emlâk sahiplerini de kendi yanı başında bir sosyal sınıf olarak beslemek zorunluluğunu duydu. Öyleyse, işte 19. yüzyılın bütün demokratik, demokrasi dediğimiz, burjuva demokrasisi oyunları, bu iki sınıf arasında ulusal gelirin paylaşılması kavgalarıydı. Bu 19. yüzyılda kaldı. Bütünüyle kapitalist sınıfının her zümresi ve bütünüyle büyük emlâk sahiplerinin her zümresi, egemen iki sınıf olarak topluma hükmediyorlardı.

20. yüzyılla birlikte, bu iki sınıfın içinden, her zümresinden en kodamanları kapitalist sınıfından en kodaman tüccar, en kodaman sanayici, en kodaman bankacı vb. zümreler -en kodamanları yani, her zümresinin içinden kodamanları- büyük emlâk sahiplerinin de gene en kodamanları geldiler bir araya, kaynaştılar. Bankalar içinde oldu çok kez, bizde örneklerini bildiğimiz gibi.. Ve buna bilimsel sosyalizm bu finans-kapital zümresidir dedi... Artık bu, kendi sınıfını bile inkâr eden, "vahşi" diye hor gören ve yalnız tabii platonik küçük görmeyle kalmayıp, onun da rızkını kesip kendisine aşırı-kâr diye yutan bir ayrı kapitalist zümresi, ama egemen olan kapitalist zümresi oldu. İşte buna biz finans-kapital diyoruz.

Bu finans-kapital bizde ancak Cumhuriyet'ten sonra türedi. Yabancı finan-kapitalistle anlaşması falan filan.. Ne yapıyor şimdi? Bunun durumu önümüze gene sınıfları koyduk mu, kendiliğinden çıkıyor.. Finans-

kapitalist zümresi, dünya emperyalist sistemini savunan ve temsil eden, dünya kapitalistleriyle işbirliği halinde.. Gördüğünüz gibi işte..

Bir ses: Ne zamandan beri?

H.K.: Evet, oraya geleceğim. Bu ne zaman başladı? Bu, 1923 ile 1925 arasında, yabancı finans-kapitalin, şirketler adını alan Türkiye'deki örgüt ve organizasyonları, yani kurumları vb.. bunlar tasfiye edildiği zaman.. Tasfiye edildi de, şöyle edildi tabii; millileştirildi, biliyorsunuz; bir kısmı da devletleştirildi. Yani, daha doğrusu, Türkçesi bizim burjuvazinin satın alabildiklerini, onlar satın aldı; alamadıklarını da devlet burjuva adına, onun devleti olarak satın aldı.

Fakat ne oldu? Eski, 19. yüzyıl kalıntılı, yani serbest rekabetçi kapitalizm tasfiye edildi. İlk günden beri, o günden beri yani, daha 1923 biter betmez Türkiye'de bir edebiyat çıktı.. Bizim kuşak çok iyi hatırlar, "gayrımeşru rekabet!" edebiyatı.. Sanayiciler ya da gemiciler birbirleriyle rekabet etmesin. Ne yapsınlar? Gitsinler Ankara'da, devletin önünde konuşsunlar, uzlaşsınlar, Türk ulusunu kazıklasınlar elbirliğiyle.. Ne zorları var, rekabet yapacaklar falan.. Yani bu oldu ve bu uygulandı. Yani Türkiye'de finans-kapitalin doğuşu, öyle zannettiğimiz gibi çok geç bir olay değil.

Ancak, bütün bu olaylar, diyalektik gelişim yasalarına uygun yürürlüğe girdi. Finans-kapital o kadar azlık, o kadar ulus dışı, vatan haini bir... *(Birkaç kelime kaydedilemedi.)*

Ama duyulmuyor galiba, değil mi? Duyuluyor mu efendim? Hah, duyuluyor. Evet, bu zümre, hemen yani maskesini düşürüp de, ben artık bu ülkede, burjuvazi de dahil, ulusal burjuvazi de dahil bütün sınıfların kayıtsız şartsız sultanıyım, egemenliğimi yürüteceğim diyemezdi. Bunun için uzun bir birikim gerekti. Ve bu birikim İkinci Emperyalist Dünya Savaşı'na kadar devam etti. Birikimden sonra ne olur? Bildiğimiz gibi atlama.. Evet, atlamasını İkinci Emperyalist Dünya Savaşı'ndan sonra başardı.

Onun için, biz bugün yalnız İkinci Emperyalist Dünya Savaşı'ndan sonraki değişikliği farkediyoruz. Ondan önce uzun yıllar finans-kapitalin birikimini gözden kaçırıyoruz. Neden? Çoğumuz zaten o dönemleri yaşamamış... Sizleri bu konuda hiçbir zaman sorguya çekmek olanağı yok. Ama, toplumun o günkü olaylarını bilen arkadaşlar, bunu size aktarmak zorundayız. O zamandan başlamıştır finans-kapital. Birikimini yapmış, ondan sonra İkinci Emperyalist Dünya Savaşı biter bitmez, geçen oturumlarda konuştuğumuz gibi, çok güzel bahaneler de bularak, iktidarda en utanmaz bir biçimde egemenliğini sürdürmenin yollarını bulmuştur.

Şu halde gelişimi.. Ondan önce, Halk Partisi içinde karma bir yönetim yürütüyordu. Fakat ondan sonra "yok!" dediler.. Savaş günleri bile, hatırlarsınız Milli Şef, değişmez Milli Şef'di İnönü. Ve onun her dediği, sultan'ın fermanından daha güçlü sayılıyordu. Fakat, savaş biter bitmez yoo dediler, önce şu "değişmez"i kaldırın.. Sonra Milli, zilli şef yok, kaldırın onu da.. O da kalktı. Bu sefer, Halk Partisi'nde, ayağının altındaki karpuz kabuğunun kaymaya başladığı izlenimi belirdi. Yabancı finans-kapitalle bizim yerli finans-kapitalin aşna-fişneliği gittikçe korkunç bir hız kazanmaya başladı. Bütün Kuvva-yi Milliye gelenekleri yavaş yavaş ortadan kalkıyor. Ee, ne yapalım? Hiç değilse bir toprak reformu.. Zaten savaşın içinde de vardı. Toprak reformuyla birlikte, finans-kapital derhal Genç Osman gibi atladı, bütün Anadolu'nun büyük derebeylerini, büyük ağalarını "Bak sizin toprağınızı elinizden alacaklar" şeklinde, kendi dümen suyuna bağlamak, sokmak olanağını buldu. Ve hatırlarsınız ya da hatırlamazsınız, biz çok iyi hatırlıyoruz. Halk Partisi içinde ilk isyan bayrağını kaldıran dört kişi olmuştur ve bunlar doğrudan doğruya toprak kanununa karşı ayaklanmışlardır. O maske altında, sanki ağaları koruyormuş gibi... Oysa, tabii o, finans-kapitalin oldukça hinoğluhin bir taktiği ve stratejisiydi... Ama bu genişletiyor konuyu. Yalnız, ben şimdi özet yapayım, çünkü öteki konuya sıra kalmayacak. Böylece, finans-kapitalin iktidarı, kayıtsız şartsız egemenliği, İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra Demokrat Parti dediğimiz şeyin kurulmasıyla ve onun 27 Mayıs'ta sallantısı üzerine bu sefer AP biçiminde kurulmasıyla yürütülüyor.. O da yetmiyor, bugün işte başkaları da çıkıyor.

Şu halde, sınıf pusulamız, gözümüz önündeki olayların akışı içinde, budur. Görebildiğimiz kadarıyla bu. Bunu tartışmak tabii olanaklı.

Bu durumda, milli demokratik olması, devrimin finans-kapital dışında kalan kapitalistlerin, hâttâ bir kısım orta ve küçük ağaların bile, ayrı sınıf ve zümreler olarak, böyle bir devrim içinde bir köşe başına kadar ya da bir noktaya kadar halk yığınlarıyla kimi durumlarda işbirliği yapması olanaklı görülüyor.. Ve bizim de izlenimlerimiz, elimizde istatistik yok ama, kişi olarak, bu ülkede yaşayan yurttaş olarak gördüğümüz olayların kimileri, böyle bir sınıfın bulunduğunu gösteriyor. Fakat, kapitalist sınıfı olmasa bile, sonunda küçük-burjuva nedir, o da burjuvadır, ama küçüktür, küçük-burjuvadır. Ulusal bir sınıftır. Öyleyse, küçük-burjuvazinin elbirliğiyle olacak bir gelişim Türkiye'de ancak, ulusal bir gelişim adını alır. Ve biz ona genel olarak milli demokratik devrim diyoruz.

Fransızca söz daha bilimsel gibi geliyor bize. Ama, biz bilimin olay-

lardan çıktığını olay dışında bilim olamayacağını düşünerek onun birincisine, eski yıllarda söylendiği gibi birinci milli kurtuluş, bugünküne de ikinci milli kurtuluş demeyi öneriyoruz. Kabul ya da red, tabii arkadaşların bileceği iş.. Yani, daha sınıfsal karakteristiğini ve tarihsel karakteristiğini bu deyimlerle bulur, sayıyoruz.

Süleyman arkadaşımız?..

(Sesi duyulmuyor)

Bu "Milli Cephe Politikası ve Önümüzdeki Görevler" diye bundan sonraki, gelecek Perşembe günü oturumumuz var, bu oturumda o konu, minima program sonunu üzerinde durulacak, ister istemez. Milli demokratik devrim ya da ikinci kurtuluş savaşı aşamasında olduğumuza göre minima programdır, günün problemi.. Onun için, şimdi burada onun üzerinde durmak, konuyu dağıtmak ve o oturumun hakkına tecavüz etmek olacak.

Başka bu noktada, arkadaşların?.. Buyurun efendim!..

(Sesi duyulmuyor)

Teşekkür ederiz. Şimdi, Tarık arkadaşımız.. Efendim? Önce, oradan şey etsek ötekine daha kolay gireceğiz. Nurettin arkadaşımızın söylediği Meşrutiyet de bir milli demokratik devrim, cumhuriyet de bir milli demokratik devrim olduğuna göre, şimdi de onun içinde bulunduğumuza göre, buna sınıfsal açıdan ne diyelim, devrim mi diyelim, yoksa hareket mi diyelim? Bu konuyu, bundan sonraki bölümde, zannediyorum iki tez olarak karşımızda bulacağız ve orada işleyeceğiz. Siz de zaten onu söylediniz. Yalnız, meşrutiyette ve cumhuriyette yalnız siyasi bir değişiklik olmuştur, biçiminde koyarsak yanlış olur. Her ikisinde de sosyal değişiklik olmuştur. Meşrutiyetler iki tanedir, hâttâ.. Birincisi zaten "mürdezâd" dedikleri, yani doğmadan öldü anasının karnında.. İkincisinde, komprador burjuvazi iktidara geçti.. Egemen iktidarı anlamında. Fakat, Cumhuriyette, Cumhuriyet'in zaferinden sonra finans-kapital geçti, diyoruz. Böyle bir sosyal değişiklik var, komprador tasfiye ediliyor. Yani, her ikisinde ekonomik temelden başlayan sosyal değişiklikler, politik değişiklikleri belirlendirdi. Yalnız o kadarcık söyleyeceğim.

Tarık arkadaşımızın sözlerindeki terminoloji birliği.. muhakak ki yararlı olur. Ancak, onun için tabii teklif yapılır ve içimizden bir heyet seçilir; bilim terminoloji heyeti...o alıp bir terminoloji yapabilir. Böyle bir çözüm düşünülebilir. Ama, burada bizim şimdi, böyle teknik konularla uğraşacak zamanımız pek uygun değil.

Evrensel karakteri bakımından milli demokratik devrimin ya da milli kurtuluş hareketlerinin, dünyada açıklamasına örnek olarak arkadaşımız,

Mao ile (Çin ile yani) Libya'yı gösterdiler. Bence bu iki olay, muhakkak ki muazzam anlam taşıyan ve üzerinde çok durulması gereken olaylardır. Ancak, bunlardan birincisi (Çin olayı), bizim buradaki konumuzla ilişik bir anlam taşır, Libya olayı başka bir anlam taşır.

Önce Çin olayı üzerinde duralım.. Mao "Milli demokratik devrim" ile yetindi; biz de yetinemeyiz mi? diye bir soru çıkıyor karşımıza. Çin olayında, Çin'deki devrimin gerçekleşmesi gözümüz önüne gelince biz şimdi kalkıyor milli kurtuluş demeye çalışıyoruz.. Mao pekâlâ 700 milyon insan ölçüsünde bir tek milli demokratik devrim sözçüğüyle yetindi. Biz niye yetinmiyoruz?

Şunun için yetirmiyoruz, çünkü Çin ve Çin'deki devrim gelişimiyle Türkiye'deki devrim gelişimleri çok ayrı karakterler taşımıştır. Yani, Türkiye'de birinci milli kurtuluş savaşı, demokratik devrimi yaptıktan sonra, Türkiye sosyalizme doğru gidecek yerde, finans-kapitalizme gitmiştir. Çin'de bunun tersi olmuştur. Çin'de de komprador burjuvazi tasfiye edilmiştir ama, finans-kapital Çin'ine gidilmeden olmuştur. İşte burada ayrımımız var. Yani, Mao için böyle bir konu yok, ama bizim için var. Biz Türk devrimcileri olarak, Türkiye'de, komprador burjuvazinin tasfiyesinden, temizlenmesinden sonra, bir de yerli-milli finans-kapital zümresiyle karşılaşıyoruz. Çin için böyle bir şey yok. Böyle bir şey olmadığı için, iş daha basit, daha kolay oldu, bildiğimiz gibi, doğrudan doğruya, komprador tasfiye edilir edilmez, yani milli demokratik devrim, kendiliğinden sosyalist devrime gelişti, oluştu. Türkiye'de böyle bir gelişim olmadı. Bunun tersi oldu. Şu halde, bu tersini biz değerlendirmek zorundayız. O zaman, Mao'nun kullandığı deyimler, bizim kalıbımıza tıpatıp uygun düşmüyor.

Dikkat ederseniz zaten, sonraki tartışmada da göreceğiz, Türkiye'de bizim bir aydın rahatsızlığımız var.. Bu rahatsızlığımız kötü mü? Elbet çok iyi, bir bakıma.. Okuyoruz.. Ama okuduğumuzun etkisi altında yüzde yüz kalıp ta, çevremizin olaylarını gözden kaçıracak kertede hafız olduk mu, işte o zaman olumsuz duruma düşüyoruz. Ve aramızda da çatışmalar buradan çıkıyor. Okumayalım mı? Elbette okuyacağız. Domuzuna okuyacağız hem de.. Geceli gündüzlü okuyacağız. Dünyanın neresinde ne yazıldıysa hepsini bileceğiz. Bilmezsek, nasıl olur?.. Dünya ölçüsünde bir toplum içindeyiz bugün. Fakat, bunu bilirken, eğer kendi ilişkilerimizi, çelişkilerimizi, kendi toplum yapımızı, bütün çiğliğiyle, netliğiyle, duruluğuyla gözümüz önünde tutmazsak, o zaman işte ezbere formüllere

birbirimize biraz medrese "kaale"-"kavale" tartışmalarına da düşebiliriz.

O açıdan, Çin ile Türkiye'nin sınıfsal ve tarihsel yapı ayrımını hiç gözümüz önünden kaçırmamak zorundayız. Çin örneği bize bunu öğretir. Mao'nun kitabını okuyalım.. Ama onun bülbülü, onun papağanı gibi, onun formüllerini ve terimlerini, illaki Türkiye'ye de uygularız, dersek, o zaman yanılırız. Çünkü işte, işaret etmeye çalıştığım gibi, Çin başka, Türkiye başkadır. Ve bu başkalık çok önemlidir.

İkinci nokta da, Libya probleminin bize daha açıkça belirttiği demokratik devrim ve sosyalist devrim ilişkisi problemidir.

Deminden beri, ilk söze başladığım andan beri, hep üzerinde durduğum bu iki aşama metafizik biçimde konulmamalıdır, diye özetlenebilr. Diyalektik biçimde konulmalıdır. Yani, kimi oluyor biz, demokratik devrim dediğimiz şeyi koyduğumuz zaman, adeta, bunun dışında sosyalist devrimi ağzına alan kafirdir, gibi bir de hava yaratıyoruz. İşte bu olmadı!.. Yani, biraz bu havadır ki, gençlik arasında özellikle, son günlerdeki çatışmaları ortaya çıkardı. Çünkü kargaşalık yarattı.

Gerçeklere, milli demokratik devrimle (alıştık artık ona, öyle diyelim) sosyalist devrim elbette iki ayrı aşamadır. Ve bu iki ayrı aşama arasında bir saatlik bir ara bile olsa, -hani, yatsı saatinde milli demokratik devrim, sabaha karşı da sosyalist devrim olsa,- gene de bu iki aşamanın karşılık düştüğü devrim karakteristiğinde ayrım yapmak gereklidir, bilimseldir.

Ama, bu ayrımı yaparken eğer biz "sosyalist devrimi ağzımıza almayız" biçiminde konuşursak, o zaman yanılırız.. Ki bu yanıltı, demokratik devrim çabası ile arasıra önümüze çıkıyor. Ve o zaman kimimiz: "Yahu biz sosyalist değil miyiz, ne demek ağıza almayacağız?" ya da "Demokratik devrim dediysek, biz burjuva devrimi için mi çarpışıyoruz?" falan şeklinde, ister istemez kuşkulara düşüyoruz. Ve bu kuşkuyu da çözümleyemedik mi, yani diyalektik biçimde koymadık mı, ne oluyor? Tam medrese kavgasına dökülüyor iş.. Bir kısmı diyor ki "Hayır, Türkiye'de milli demokratik devrim tamam işte M. Kemal'in yaptığıdır, daha ne istiyorsun, artık sosyalist devrim gerek bize.." Kimimiz de "Vay, sen kafir, sosyalist devrim dedin.. Halbuki biz bu aşamadayız", diyor.

Şimdi, ikisi de doğru, ikisi de yanlış.. Değil mi? "Hangisi doğru?" diye beni sıkıştırırsanız, "Şu doğrudur" demek için yeterli bir realite yok ortada.. İkisinin de doğru yanı var, ikisinin de yanlış yanı var. Ve bunu, diyalektik olarak, diyalektik dediğimiz zıtlar bir arada, çelişkiler bir arada metodumuzla gözönünde tuttuk mu, hiç şaşacak bir şey yok. Olaylar

içine girmiş ki, orada diyalektiğin en şiddetli çelişkileri bayağı rol oynuyor.

Biz bundan korkacakmıyız, bu diyalektiğin çelişkili oluşundan? Hayır. Çelişkiyi olduğu gibi uygun, hiç de birbirimize düşmeye gerek bırakmayan bir realite olduğunu kavrayacağız. O zaman rahat edeceğiz.

Şimdi, demek ki, Libya olayı.. Bakın ne oldu? Libya'da 8-10 subay bir gece yarısı baskın yaptı.. Ertesi sabah "Biz sosyalistiz", dediler. Sosyalist devrimi yapmış Libya. Yaptı mı? Sudan'da aynı şey oldu.. Demek ki.. Ama, o gece yarısı o sosyalist devrim ilan edilinceye kadar geçen aşama, ister istemez demokratik devrim aşamasıydı.. Yani, bunu böyle koymak zorundayız, ve ancak böyle koyarsak hocalıktan, metafizik metottan, yani "Ya evet, ya hayır de, yoksa kelleni uçururuz" gibi tartışmalardan kurtulabiliriz.

Biz, diyalektik olduğumuzu, diyalektik metodla, diyalektik mantıkla kafamızın işlediğini her zaman hatırlamak zorundayız. Zaten, bu toplantılarımızın tek yararlılığı bu olacaktır, zannediyorum. Yani, bu klişe kavramları ezberleyip, "kavram kavrama karşı" tartışma metodundan çıkalım. Olaylardır, bizim için tek bilimsel gerçek.. Olayları da "çelişkiler bir aradadır" diyen diyalektik mantığımızla kavrayalım.. Çünkü, olaylar ister doğada ister toplumda olsun, daima çelişkili, çelişkiler bir arada bulunarak vardır. Ve realite budur, gerçeklik budur.

Onun dışında, alıştığımız, küçüklükten beri, özendiğimiz ve benimsediğimiz skolastik metod, yani Aristotalis'in "ya evet diyeceksin ya da hayır.. İstisna-i salis (üçüncü bir şık) olamaz" metodu.. Hepimizin kafası böyle.. Doğduğumuz günden beri -her zaman söylüyorum- öyle alışmışız düşünmeye.. Ama bu yanlış düşünce.. Bunu, bilimsel sosyalizm bize öğretiyor. Bu düşünceden kurtulmak kolay bir şey değil. Diyalektiğin formüllerini tekrarlamak da yeterli değil. Hepimiz biliyoruz, değil mi? Diyalektiği içimizde okumayan da yoktur ama, bu okumak ve bilmek diyalektik olmak, diyalektik düşünmek ve davranmak değildir.. Onu gene fırsat geldikçe göreceğiz. Uygulamak, yani olayların içinde çelişkileri yakalamak ve bilince çıkarmaktır diyalektik..

İşte, sosyalizmle milli demokratik devrim arasındaki ilişki de böyle bir çelişkidir. Ve biz bunları, bu iki momentini toplumun, birbirine karıştırmamak zorunda olduğumuz kadar, birbirinden ayrı kopuk düşürmemek zorundayız da.. Çünkü, olaylar bunu emreder. Yani, biz böyle arzu ettiğimiz için mi? Yoo. Bizim arzumuzla değil, gerçek olaylar böyle olur.

Alalım Çin'i.. Çin de Mao.. Ne diyordu arkadaşımız: "Dünya ölçüsünde milli demokratik devrimi formüle eden; yeni biçimiyle.." Şu halde bu memlekette milli demokratik devrim gerçekleşmiş.. Bugün, Çin'de milli demokratik devrim mi egemen, sosyalizm mi? Sosyalizm, hepimizin bildiği gibi. Hani, Mao'nun milli demokratik devrim aşaması nerede kaldı? Vallaha bilmem.. Belki Mao'ya da sorsak, o da gösteremeyecek. Nerede bitti milli demokratik devrim, nerede başladı sosyalizm? Var mı böyle bir ayrım, Çin'deki literatürde? Benim okuyabildiğim kadarıyla, yok. Siz benden çok okuyorsunuz, maaşallah.. Buldunuz mu böyle, "hatt-ı fasıl" dedikleri eskilerin, keskin bir çizi, oradan ötesi Mao demokratik devrimci, ondan sonra da sosyalist.. Benim okuyabildiğim kadarıyla, yok. Ve yok zaten. Hayat öyle.

Vietnam'da gene öyle. İşte, Libya'da ve Sudan'da da en son olaylar gene bunu gösteriyor.

Şu halde, yani milli demokratik devrim ile sosyalist devrimi koyarken, metafizik-skolastik alışkanlığımızla "ya evet, ya hayırdır; bunun ikisi ortası bir üçüncü şık olamaz" falan mantığına kapılmayalım. Çok hakim bir mantıktır, -tekrar tekrar söyleyeyim,- doğduğumuz günden beri evimizde annemiz, babamız, sokakta arkadaşımız, okulda hocalarımız, bütün basınımız, kışlada subaylarımız.. hep bu mantıkla bize söylerler ve biz de kafamızı hep bu mantıkla işletiriz. En büyük zalim içimizde, en büyük "emperyalist" hâttâ diyeyim isterseniz, bu metafizik-skolastik düşünce metodudur, yani metafizik ve skolastik mantıktır. Milli demokratik devrimle sosyalist devrimin de ancak çelişkili olarak ilişkili bulunduğunu koyarsak bu bir gerçeklik, bütün dünyada olan olaylar, devrimler bunu kanıtlıyor gözümüz önünde. Bizim için de aynı çelişkili durum gerçekliktir deriz ve rahatlarız.. Yani, kafamızda o mantık dürtüsüyle kavramlar yüzünden duyduğumuz rahatsızlık kalkar.. Rahatça evet, bu iki aşama birbiriyle çelişiktir ama, aynı zamanda bu çelişki bir aradadır da deriz ve rahatsızlıktan kurtuluruz.

Evet, bu konuda benim söylemek istediğim bu kadar. Başka arkadaşlarımızın.. Buyurun canım.

Sözler alınamadı.

H.K.: Tıpkı bizim 27 Mayısçılar gibi.. Onlar da anladılar bugün, biliyoruz, konuştuklarından hep onu öğreniyoruz. Fakat, onlar da öyle mi olacak bilmiyoruz, yani tıpkısı şeyde benziyorlar. Bu kez ikinci bir aşama oldu. Ve bu kez artık doğrudan doğruya sosyalistiz demeye başladılar. Bunu arkadaşımız açıkladığı için benim buna katacak fazla bir şeyim yok. Ve

demin de söylediğim gibi, zaten demokratik devrimle sosyalist devrim arasındaki ilişkiyi bir çelişki olarak koyduktan sonra, bu çelişkinin birbirini reddeder anlamına yorumlanması tehlikelidir, diyalektik dışıdır, metafiziktir ve skolastiktir. Biz bunu daha çok burada aydınlatmağa çalışıyoruz.

Buyurun. Evet.. Evet..

(Sözler alınamadı)

Şimdi.. Arkadaşımız, sosyalizmle, "sosyalist devrimi yapmak konusunda Avrupa'dan bir örnek verdi. Örneğin İsveç.. Hatta isterseniz İngiltere'yi de alalım. Orada da şimdi sosyalist parti, Labour Party, sosyalistim diyor.

Bunların, önce, burjuva sosyalisti olduğunu ve bundan dolayı bundan önceki toplantılarımızda konuştuğumuz gibi, burjuva sosyalizmi ile proletarya sosyalizminin ayrımını gözönüne getirmek gerekir. Elbette İsveç'teki sosyalizm, bir iktidar değişmesi, yani proletarya iktidarının kapitalist sınıf iktidarı yerine geçmesi anlamına gelen bir değişiklik getirmiyor. Finans-kapital kuvveti yanında, bir de zaafı var. İktidarda tutunabilmesi çok güç bir şey, bir avuç adamın.. 100 aile, bir koca, milyonlarca nüfuslu ülkede iktidarda kalsın yıllarca.. Kolay değil bu. Onun için, özellikle, büyük sömürge ya da büyük dünya pazarı soygunu yapan Batı emperyalist ülkelerinde, kendi vatanlarının işçi sınıfı içinde bir aristokrat işçi zümresi, aristokrat amele dediğimiz eskiden, bir zümreyi satınalmaya götürmüş ve o zümre kanalıyla da, onları sosyalist ilan ederek "İşte, kapitalist-sosyalist farkı yok artık, sosyalist de iktidara geldi" der gibi, ama elbette finans-kapitalin egemenliğini devam ettiren birtakım "sosyalist" klişeli, etiketli, maskeli hükümetler kurulmuştur. Bu, iktidar değişmesi, sosyal anlamda bir iktidar değişmesi olmamıştır.

Oysa ötekilerde, Libya'da ya da Sudan'da ve geri kalmış ülkelerde olan iktidar değişmesi, ciddi olarak finans-kapitalin egemenliğini sahneden temizleme yönünde gelişiyor. Hiç değilse gelişmesi bugün için böyle görünüyor. Ve onun için, sosyalizmin, proletarya sosyalizmi diyebileceğimiz anlamda bir sosyalizmin gerçek iktidarı durumunda oluyor.

Onun için, arkadaşımızın bu sorusu, bize bir noktayı daha çok dikkatle üzerinde durulacak biçimde ele almamızı gerektiriyor. Çok kere, devrim sözü ederken, bir sloganla (öyle diyoruz) herşeyin çözümüne erebileceği sanısına da kapılıyoruz. Oysa eğer devrim gerçekten devrimse, slogan onun ancak bir işaretidir, devrimin en önemli elamanı değildir. Devrimin en önemli elamanı, yani devrime devrim dedirten şey iktidar elemanıdır.

Arkadaşımızın da dediği gibi. Ve bu iktidarın, hangi sosyal sınıfın iktidarı olduğu anlamına tanımlanması gerekir. Bizim çok ihmal ettiğimiz bu noktanın da, sosyalistler olarak, hiç aklımızdan çıkmaması gerekir.

Ben bu kadarla yetiniyorum.

* * *

Aydınlık olayı hepimizi ilgilendirdi. Şimdiye kadar bir tek *Aydınlık* çıkamazken, iki *Aydınlık* birden çıktı.

Bunun anlamı, elbette, tek tük olumsuz yanlarıyla birlikte, çok olumlu bir gelişme içinde bulunduğumuzu ve her gelişme gibi bu gelişmede de gene diyalektik çelişkilerin bir arada kaynaştığını bize gösteriyor. Bu konuyu ele alırken, elbette, iki cephe gibi olmuş, tez-antitez gibi karşılamış olarak konunun eleştirisi yapılıyor. Bundan korkmamamız gerekir. Tam tersine mademki orada bir çelişki var, şu halde bir zemberek var, bir gergin yay var ve bu yay yeni bir gelişime gebedir diyeceğiz. Bunun, bir akımın sağlığı açısından anlamını, bir ustanın bir sözüyle size belirtmek yerinde olacak..

Bu söz, proletarya partisi içinde ve proletarya partisi için söylenmiştir. Ama biz de kendimizi, bir "parti" sayalım isterseniz.. Mani, politik biçimli parti değil de, bir bölük insan olarak, bir bölük sosyalist sayarsak, o bir parti için söylenmiş sözün bize de birşey öğretmesi mümkündür. Şöyle der usta:

"*Devrimci proletarya partisi, kendi kendisini açıkça eleştirecek derecede güçlüdür; bir yanlışa yanlıştır, bir zaafa zaaftır diyecek kadar güçlüdür.*"

Böyle demiş.. Yani, tartışma açıkça yapılabilirse, bu bir zaaf değildir. Zaafı ortaya koymaktır. Ve tabii, o zaafı gidermek için de ilk yapılan iş, ortaya konulmasıdır.. O zaafa basarız, daha yüksek, daha güçlü bir duruma geçeriz demektir. Usta bunu söylüyor.

Aydınlık tartışmalarının bütün kavga noktası "sapma" deyimiyle deyimlendiriliyor. Sapma, eski Osmanlıca'da "inhiraf", "devriation" dedikleri, ordan geliyor galiba.. Fakat yalnız sapmadan konuşuluyor, bizim karşılıklı tez-antitez tartışmalarında.. Sapmadan sonra bir de "oportünizm" vb. sözleri de giriyor. Bunların, bu iki deyimin bilimsel sosyalizmde net anlamları vardır. Önce onu belirtmek gerekir.

Sapma; ham, henüz biçimlenmemiş bir eğilimdir (yanlış eğilim ya da doğru eğilim, neyse).

Oportünizm ise; yerleşmiş, kökleşmiş bir sapmadır.. Biçimi vardır,

fraksiyonu vardır, örgütü vardır hâttâ. Kendine göre bir, ayrı bir organizma haline gelmiştir sapma.. O zaman oportünizm olur.

Bu iki deyim farkını göz önünde tutarsak ve iki tarafın da karşılaşmalarında en çok sapma sözünü ele aldıklarını düşünürsek, demek ki henüz tehlikeli bir hastalıktan önce, biçimlenmemiş bir araştırma aşamasında gözüküyoruz. Böyle bir iyimserlik çıkarmak olanaklı.

Yalnız, bu aşamanın, şimdi biz burda incelemesini yapacağız. Nasıl inceleme? Bilimsel inceleme..

Bizim bilimsel inceleme metodumuz, bildiğimiz gibi, diyalektik metoddur. Bu metodun iki çelişik momenti vardır. Yani biz herhangi bir konuyu ele alırken, önce onun "aydınlanma"sını (Eskiden "izah" derdik, "açıklama"mı diyoruz şimdi, -ben de şaşırdım, ne dediğimizi bilmiyoruz,- "izah"ını ya da başka bir deyimle "yorum"unu) yapmak zorundayız.. Sonra da, o yorumun doğrultusunda ve doğruluğunda, o durumu "değiştirme"ye gideriz. Bizim bilimsel sosyalizmde, Marx ustanın ta *Feuerbach Tezleri*'nden beri ortaya attığı sorunları eleştirme, ele alma metodumuz ve mantığımız böyle işler.

Bu iki moment aynı zamandadır. Fakat bu iki moment birbirinin taban tabana zıttıdır. Bunu da unutamayalım. Yani, biz yorumlarken, herhangi bir konunun ne olduğunu, nasıl olduğunu açıklar ve aydınlatırken,en ufak bir sübjektivizme düşmemek zorundayız. Yani konu ne ise, olaylar nasılsa oldukları gibi, hiçbir duyumuza, hiçbir eğilimimize en ufak, zerre kadar pay bırakmaksızın, sorunu önce olduğu gibi önümüze koymak zorundayız. Ancak ikinci momentine geçtiğimiz zaman eleştirimizin, yani durum iyice aydınlandıktan sonra, bu durumu değiştirme konusuna geldik mi, diyalektiğin bütün değiştirme davranışları ve düşünceleri birinçi safa çıkar. Yani, yorumlarken, açıklarken ne derece objektif ve somutsak değiştirirken, en az o derecede sübjektif ve gene somut olmak zorundayız.

"Yorumlama"nın objektif ve somut oluşunun ne olduğunu artık ben size tekrar açıklamayayım hepiniz biliyorsunuz. Olayların dışında biz, düşüncemizden, duygumuzdan hiçbir şeyi bu olayların içine katmayacağız. Objektif ve somut ve nasılsa öylece olayı ele alacağız. Bu birinci moment.

"Değiştirme"ye gelince.. Çünkü, biliyorsunuz işte, Marx ustamızın söylediği ve bilimsel sosyalizmin en baş kuralıdır, bilimsel kuralı; biz birşeyi bakmakla, aydınlatmakla, yorumlamakla yetinmeyiz, mutlaka ona

oluruz. Ama nasıl subjektif?

İşte burada çok dikkatli olmak gerek, çünkü sübjektivizmi diyalektik anlamıyla uygulamak zorundayız. Yoksa, yani subjektif oluruz, dedik mi herkes keyfine, aklına ne gelirse, öyle bir değişikliğe gider.. Böyle yaparsak, bu tabii diyalektikle hiçbir ilgisi olmayan, tam kapris ve kişisel davranış ve düşünce olur ki, bilimsel sosyalizmin semtine bile uğramaz bu tarz şeyler. Ne anlamda kişisel? İnsancıl diyelim. Yani insancıl, toplum ölçüsünde değiştirme momentine gireriz. Toplum ve insanın bütünü için en yararlı değişiklik hangisi ise, onu öneririz. O anlamda subjektif... Biliyoruz, insanlık eğer sınıfsız toplumdaysa, bütünü için, bütün insanların yararına değişiklik gerekecektir. Sınıflı toplumsa, hangi sınıf açısından konuluyorsa, o sosyal sınıf açısından en yararlı çözüm ve değişim yapacağız.

Şimdi, öyleyse, yani bu kayıtlarla konuya bakmazsak, elbette konu içinde o zaman hepimiz, o andaki duygularımız ya da düşünce potansiyelimize göre bu konuda taraf tutarız ve bir çıngardır kopar, kimse tam bir yönelişe eremez.

Bu iki kuralla *Aydınlık* konusuna bakarsak, önce demek ki ne yapacağız? Bir *Al-Aydınlık* var, bir *Mor-Aydınlık* var. Alı al, moru mor oldu bu iki Aydınlık.. Bunların içlerinde, -gerek Al, gerek Mor,- ne söyleniyor. Bir tek harf bile katmaksızın duygumuzdan, düşüncemizden, onların ne dediğini önce anlamak zorundayız. Birinci yapacağımız iş burda budur. Yani her iki tezden de içimizde arkadaşlar varsa, onlardan özellikle onu rica edeyim. Önce kendi formüllerini, düşünce cümlelerini, nasılsa öylece aydınlatsınlar ve biz de onları olduğu gibi bir kere önümüze koyalım. Ancak ondan sonra, işçi sınıfına hangisi daha yararlı, daha yararsız biçiminde değiştirme momentine geçebiliriz.

Ben, affedersiniz, bu Aydınlık'ın 15. sayısına gelinceye kadar içinde yazılan bütününü hemen hemen hiç okumamıştım. Yani parça parça okudum ama, doğrusunu, isterseniz, bu parçalar içinde ana tezler nereye doğru gidiyor, ne diyor?.. Bunları fazlaca araştırmış ve tespit etmiş değildim. Şurda iki gün içinde, aksi gibi de bir sürü engeller ortasında, *Aydınlık*'ın ikileşmesini gerektiren tez ve antitezlerin ne olduğunu çok kısa zamanda böyle yakalayıp bulmak zorunda kaldım. Onun için çok eksiğim olacağını sanıyorum. Arkadaşlarım bu alanda beni tamamlarlarsa, önce bu yorumlama momentinde daha objektif ve somut olma olanağına kavuşuruz.

Yalnız, bu iki tez ve antitezin karşılaştırılmasında bir de *Filizi-*

gene Aydınlık'ta, bugünkü tartışmayı ilgilendiren birtakım yazılar çıkmış.. Ben onları izleyemedim hepsini. Bu üç Aydınlık'ın elimden geldiği kadar satırları üzerinde, tez sayılan, buna geçen oturumda bunlardır önemli dediklerinizi üzerinde durmaya çalıştım. Ve onlardan bazı pasajlar aldım. Ama bu pasajlar o kadar çok ve dağınık ki.. Sonra aynı sözcükler iki taraftan da o kadar çok kullanılıyor ki.. Ayırdetmek de güçleşiyor kimi yerde. Şimdi, örneğin, daha kapağından başlıyor.. *Mor-Aydınlık* "proleter-devrimci" Aydınlık adını alıyor. Al-Aydınlık'ı açıyorum, her sayfasının, her satırı demeyeyim ama, hemen hemen her iki üç satarında bir "proleter devrimci" sözcüğü, sözü, terimi geçiyor. Şu halde iki taraf ta biz proleter devrimciyiz, diyorlar. Manzara bu.. Objektif, somut görünüş bu.

Bu deyimin önce yanlışlığı dikkati çekiyor. İkisi de "proleter devrimci", öyleyse nedir aradaki şey? demeden önce "proleter devrimci" deyimi nedir?.. İster istemez insan onun soruyor bir defa. Çünkü, belki çok tuhaf gelecek hepimize ama, yani, iki taraf ta proleter değil.. Belki proleteryanın devrimcisiyiz demek istiyorlar ama, ikisi de aydındırlar. Yani Mor-Aydınlık da aydınların tezini savunuyor, Al-Aydınlık da aydınların tezini.. O halde ne Mor-Aydınlık ben proleterim diyenlerin tezidir, ne Al-Aydınlık.. İkisi de aydın zümremizin karşılıklı tutumlarını gösteriyor. Ve bu oldukça ilginç bir konudur, arkadaşlarım.

Sonra, o iki Aydınlık'ın metnine girdiği zaman insan.. Ben eski bir arkadaşınızım ve bu sosyalizme işçilerle başladım. Yani sosyalizme doğduğum günden beri, bizim memleketimizin adsız işçileriyle sosyalizmi tartıştık, uygulamaya çalıştık, falan filan.. Yani düşünce ve davranışımız hep öyle oldu. Elimde olmayarak, bu iki tez-antitezin çarpışması ortasında, onu gözümün önüne getirdim. Eğer bu iki Aydınlık gerçekten proleterlerin ortamında bulunsaydı, acaba nasıl tartışma olacaktı diye.. Herhalde başka olacaktı gibi geliyor bana. Fakat, tabii, bu tartışma proleterlerin ortamında olmuyor, proletaryanın ülküsünü benimsemiş sosyalist aydınların ortamında oluyor. Bu oldukça düşündürücü ve ilginç bir gerçeklik.

Burada, bir söylenen sözler var, her iki Aydınlık'ın yazıları ölçüsünde bir de, bu sözler üzerine çıkmış davranışlar var.. Doğrusunu isterseniz, ben, bu sözlerin kendileri kadar, bu sözler çevresindeki davranışların da önemini belirtmeyi yararlı buluyorum. Her ne kadar elimizde gereği kadar malzeme yoksa da, davranışlar üzerine işittiklerimiz ve bilebildiklerimiz de, bize bazı şeyler öğretecek değerdedir.

İki tarafın tezini, hiçbir şey katmaksızın, karşılıklı olarak iki sütun

yapmaya çalıştım. Fakat çok uzadı.. Şimdi bu uzun sütunların hepsi üzerinde ben burda açıklamaya kalkarsam, belki sabahı buluruz. Onun için oraya, yani hepsine ister istemez girmeyeceğiz.

Parça parça alırsak ve özetlersek.. Bir defa sapma deyimi çevresinde, sen saptın ya da ben saptım diyen iki Aydınlık'ın kişilerinin bir de ortak bildirileri var.. Aydınlık'ta 9 aydın arkadaş var, bunlardan 7'si Mor-Aydınlık'a, 2'si Al-Aydınlık'a giriyor. Fakat 9'u birden Aydınlık'ın bir sayısında sapma üzerine yazı yazmışlar, imzalamışlar.. Bu yazıda şöyle deniyor:

"*Proletaryayı bilinçlendirme ve örgütlenme mücadelemizi ihmal şeklinde bir sağ sapma*".

"*Milli Cephe politikasını terkederek ittifakları yıkan eylemlere girişme şeklinde görünüşte 'sol' ama, özünde sağ bir sapma*".. olabilir. Bir olasılık olarak bu ikisini koymuş bütün Aydınlıkçılar.. İki grup da.

Gene aynı metinde:

"*Kitleden kopuk, terörist ve anarşist eylemler olabilir ki, artık bu bir sapma değil, doğrudan doğruya bireyci küçük-burjuva devrimciliği söz konusudur*"..

diyorlar. Bunda hepsi anlaşıyor.. Yani iki taraf ta imzasını atmış altına bunun.

Demek ki, Aydınlık'ın bu ayrılma öncesinde, aydın arkadaşlar Türkiye'de bir olasılık anlamında: bir sağ sapma, bir de sol sapma -ki ona ustalar tırnak içinde "sol" derler daima; orda ona da dikkat edilmiş, tırnak içine alınmış "sol" ama, gerçekte zaten sol olmaz, gene o da sağdır- o anlamda iki sapma.. Ya da hâttâ, bundan da "kitleden kopuk terörist ve anarşist eylemler olabilir" diye bir tehlike sezmişler.. Ve bunu elbirliğiyle dikkatin önüne koymuşlar.

Ondan sonra ne olmuş da, bu sapmada, yani bu sapma deyiminde, bu iki Aydınlık cephesini tutanlar birbirlerinden ayrılmışlar?

Bunu metinlere bakıp anlamak epeyce güç oluyor. Çünkü iki taraftan da son derece açık bir sağ sapma ve sol sapma savunması netleşmiyor, metinlerde. Yalnız, Al-Aydınlık'ın çerçevesi de göze çarpan bir nokta var; çok daha öncelere ait bir sınıf bulanıklığı.. Sınıf.. Türkiye'nin sınıfları tabii.. Yani kitapta yazan sınıf deyimi değil, Türkiye'deki sosyal sınıflar konusunda bir belgeli tanımlama var. Gözüme çarpan o oluyor.

Bu tanımlamayı yapan arkadaş, önce formül olarak sınıf esasını koyuyor. Şöyle koyuyor:

"*Bir toplumda her sınıf veya zümrenin devrime karşı tutumunu tayin*

eden şey, son tahlilde toplum ekonomisindeki yeridir."

Doğru. Bunda hiçbir sapma yok ve açıktır. Fakat, 5 Ağustos günü "Kime Karşı Milli Demokratik Devrim?" şeyinde, şöyle bir deyim var:

"Kompradora karşı, feodal ağaya karşı.."

Şimdi, "bir toplumda herşey sınıfa indirgenir" gerçeği söylendikten sonra, bu iki sözcük: "Kime karşı?" deyince, "Türkiye'deki kompradora karşı ve feodal ağaya karşı" deyimi eksik kalıyor, benim kanımca. Çünkü komprador zaten Türkiye'de bugünkü egemen zümre, kapitalist sınıfı zümresi değil.. Asıl egemenliği finans-kapital kuruyor. O bakımdan, sınıf karakteristiği açıklaması eksik kalıyor. Ondan sonra feodal ağa deyip geçiliyor. Oysa feodal ağa çok su götüren bir şeydir. Çünkü feodalite ve ağalık, antika toplumda tefeci-bezirgan sınıfın son dejeneresansıdır. Öyleyse eğer toplum sınıfı, ekonomik tabanda rol oynayan, ekonomisiyle ve sosyal ilişkileriyle bir sınıf konu olunca, mutlaka, tefeci-bezirgan sınıfı demek gerekir. Denmiyor.

Böylece, demek ki, *Al-Aydınlık*'ın sınıf probleminde genel ve soyut tanımlaması doğru. Ama işte diyalektik burda çıkıyor. Hiçbir zaman biz soyut ve genel tanımlamalarla yolumuzu aydınlatamayız. İş, somut olarak, objektif olarak Türkiye'deki sınıflar konusuna gelince, bir eksiklikle karşılaşıyoruz.

Ve örneğin gene *Türk-Solu*'nun bir şeysinde bir pasaj görüyoruz:

"*Burjuva demokratik devrimi bağımsızlıktır, feodalitenin yok edilmesidir*."

O kadar deniliyor. Bu da yukarıdaki sınıf karakteri.. Türkiye'nin sınıf yapısının eksik anlatılmasından çıkan ister istemez eksik bir şey oluyor. Yani, demokratik devrimi, yalnız "bağımsızlık" biçiminde ve "feodalitenin yok edilmesi" biçiminde koymak yeterli olmuyor. Çünkü, finans-kapitalin egemenliği kalkmadıkça, ne feodalitenin zararı giderilebilir, ne de bağımsızlık bağımsızlık olabilir. Bu, elbet o tanımlama, yani sınıf açısından tanımlamanın bıraktığı izlenim oluyor. Fakat o fazla yaygın, daha doğrusu fazla derin bir konudur, ayrıca üzerinde başka zamanlar dururuz. Onu geçelim.

Asıl *Al-Aydınlık*'ın özellikle ideolojisinde başlıca tema parti konusu çevresinde toplanıyor. Ve bu parti için şöyle deyimler tespit edebildim.. Deniliyor ki bir yerde:

"*Filipin demokrasiciliği düzeninde ulusal güçlerin hiçbirinin; ne proletaryanın, ne küçük-burjuvanın kendi öz siyasi örgütüyle politika alanında yer almasının imkansız olduğunun gittikçe daha iyi, daha açık seçik an-*

laşılması.."

Bilmem izleyebildiniz mi benim okuyuşumdan, ya da okuyabildim mi? Bunun anlamı biraz şaşırtıcı oluyor. "Öz siyasi örgüt" gittikçe "olanaksız" olur. Benim çıkardığım anlam bu.. Hâttâ o kadarla da kalmıyor. Aynı tezin sahibi, bir başka yazıda:

"Yalnız genel olarak sol kanatta değil, özel olarak proleter devrimci saflarda bile tam bir ilke birliği ve dayanışmadan söz etmek aşırı iyimserlik olur."

Demek ki, parti şöyle dursun, bir aydın sosyalist zümrenin içinde dahi ilke birliği ve dayanışma vardır, dersek, aşırı iyimser oluruz. Orda da yoktur, deniliyor. Bu bir obzervasyon (gözlem).

"Ve sahte demokrasiciliğin sınırlarını aşıp daha demokratik bir ortama varmak için görekli mücadeleyi vermedikçe bu yoksulluğmuz sürecektir."

Daha başka bir yerde gene:

"Türkiye proletaryasının öncülüğünün objektif şartlarının ve dolayısıyla proletaryanın hegemonyası gerçekleşmedikçe milli demokratik devrimi sonuna kadar yapmak olanaklı olmadığına göre, devrimin kendisinin objektif şartlarının bulunmadığı sonucu çıkarılabilir mi?" diye bir soruya varılıyor. Yani anlaşılıyor.. Bilmiyorum anlaşılıyor mu okuduğum şeyler? Efendim? Ha, az mı işitiliyor? Affedersiniz..

Şimdi, demek ki, Türkiye'de işçi sınıfının partisinin olanaksızlığı düşünülüyor ve bunun objektif şarttan da yoksun olduğu söyleniyor. O halde devrim de, demokratik devrim ya da sosyalist devrim, bunun da şartları yok mudur Türkiye'de diye soruluyor. Hayır deniyor.

"Sorun emperyalist sistemin bütününde devrimin objektif şartlarının var olup olmadığı sorunudur. Sistem bütünüyle devrim için olgunlaşmıştır." deniliyor.

Önce bir karamsar tanımlama yapılıyor. Türkiye'nin sosyal sınıf ilişkileri içinde bir proletarya partisinin, öz örgütünün olanaksız olduğu söyleniyor. Ondan sonra, ama devrim gene de olur, deniliyor. Nerden olurmuş? Dünyada emperyalist sistemin objektif şartlarından.. Bu fazlaca soyut ve fazlaca bilimsel sosyalizm açısından .....[10] bir koyuş oluyor. Yani, Türkiye'de ve dünyanın her yerinde, herhangi bir devrim, modern anlamıyla sosyal devrim, eski barbarlarının devrimi ayrı, o yok bugün, sosyal devrimde mutlaka bir sosyal sınıf kılıcını ortaya koyacak.. Fakat sosyal sınıf da, mutlaka kendi sınıf öz-örgütünü gerçekleştirirse, sosyal

---

10. Bir kelime anlaşılamamıştır.

devrimi yapabilir. Eğer Türkiye'de böyle bir sosyal sınıfın sosyal örgütü yoksa, yalnız dışarıdaki emperyalizmin yıkılış şansı objektif bir realitedir diye, Türkiye'de devrim olur mu? Buna inanmak bir hayli güç oluyor. Ama böyle bir tez bütün ciddiyetiyle öne sürülüyor, görüyorsunuz.

(Bazı itirazlar oluyor. Sözler tespit edilmemiş..)

H.K.: Daha aşağıda.. Efendim? Kırmızıdan okuyorum şimdi. Yanlış mı acaba? Yani *Kırmızı-Aydınlık* cephesinin tezinin sözleri bunlar.. Şimdiye kadar böyle söylenmiş, *Al-Aydınlık* kişilerinin zaman zaman yaptıkları şeylerden bazen notlar almışım, kısmen onları koyuyordum. Sözler hiçbirisinin bir artık ya da eksiği olmaksızın yazanlarındır. Yani benim bir virgül dahi değiştirmem akla gelmez, Fakat *Al-Aydınlık*'ın genel tezinin doğuşunu bu sözler temsil ediyor. Bu açıdan onları da araya koydum.

Şimdi, diyor ki örneğin bir yerde.. "*Bugünün Türkiye'sinde devrimci eylem nedir?*"den alınmış pasajlar:

"*Gerçi bu acıdır ama, Türkiye'de henüz sosyalist devrimin sübjektif şartları yoktur*" deniliyor.. Bundan sonra: "*Objektif şartlar bakımından, biz 1937'de bugünden daha yakındık sosyalizme*", "*Sübjektif şartlar bakımından sosyalizme inanmış çevreler çok daha geniştir bugün*" deniliyor..

Yani, bir pasajda, "sübjektif şartlar yoktur" deniliyor; bir pasajda, "*sübjektif şartlar bakımından sosyalizme inanmış çevreler çok daha geniştir bugün*" deniyor.

Böylece, şimdi, *Al-Aydınlık* tezlerinin doğuş felsefesi ve ideolojisi, bu okuduğum cümlelerin gösterdiği gibi, tatmin edici olmuyor. Dünyanın hiçbir yerinde, kendi ülkesinin sosyal sınıf ilişkileri dışında, salt dünya olayları gerektirdi diye, bir kapitalist sınıfının ya da finans-kapital zümre egemenliğinin düştüğü şimdiye kadar görülmemiştir. Mutlak, o finans-kapital ya da zalim sınıfın o ülkede kendi öz-örgütünü kurmuş, yani siyasi iktidar partisini kurmuş bir sosyal sınıf tarafından giderilmesi, bu egemenliğin kaldırılması gerekmiştir.

İşte bu bizim, yukarıda, sınıf sorunlarında yanlış koyuşlarımızın sonucu oluyor. Kendi sosyal sınıf ilişkilerimizin tam aydınlığa kavuşturulması başarılmadan devrime gitmek istiyoruz.. Ve devrime içeride bu sefer bu başarıyı sağlayacak olanakları bulamıyoruz. Bulamayınca, öyleyse dünyada.. Elle gelen düğün bayram.. Dünya emperyalizmi yıkılacak, biz de demokratik devrimi yapacağız, gibi bir söz oluyor ki.. Anlatmak istediğim bu, pek tatmin edici olmuyor.

Bu tezden *Al-Aydınlık*'ın genel tezi içinde, Türkiye'nin bugünkü durumda bir proletarya öz-örgütünün olanaksız olduğunu söylemek yoluyla, adeta onun gölgede bırakılması anlamı çıkıyor. Bu, yüzde yüz onaylanacak bir tez olmuyor o zaman. Neden Türkiye'de proletaryanın öz-örgütü olmasın? Olamaz. Ya olur diyen varsa? Bizim olamaz dememiz birşey kanıtlamaz. Olamadığını kanıtlamak gerek. Olamamıştır da ondan, denecek, Ne biliyoruz, olamamıştır? Türkiye'de benim bildiğime göre, 40-50 yıl öncesinden beri Türkiye'nin işçi sınıfının öz-örgütü zaman zaman kendi varlığını bazı gösterilerle ortaya koymuştur. 40-50 yıldan beri olanların bugün neden olamayacağı, niçin olanaksız olduğu anlaşılır şey değildir.

Ama yazan acaba bu amaçla mı yazdı bu cümeleri? E, ben onu bilmem. Şu yazılardan nesnel olarak, hiçbir şey katmaksızın çıkacak sonuç bu oluyor.

Buna karşılık, *Mor-Aydınlık*'a geçince.. *Mor-Aydınlık*'ta o en çok Şahin Alpay adındaki arkadaşın bir etüdü tedirginlik yaratmış arkadaşlar arasında, işittiğime göre. Fakat, not aldığım halde -ne yazık ki buraya gelirken farkına vardım- o *Mor-Aydınlık*'ın o etüd pasajlarını, notlarını getirmemiştim. Fakat bir arkadaşım geçen oturumda lütfetti. Ankara'da bu iki *Aydınlık* zümresi arasında bir "açık oturum" yapılmış ve hangi arkadaşım, bilmiyorum. belki içimizde, bu oturumda bulunmuş ve not etmiş, notlarını buna lütfetti verdi geçen oturumda.[11] Ve o notlardan aldığım parçada, aynı tezin sahibinin, tıpkı o *Aydınlık*'ta çıkan etüdündeki düşüncelerine yakın düşüncesini buldum. Onun için büyük bir eksik sayılmıyor, yani tekrar gibi olacaktı, hem ordan hem ordan alsaydık.. O "açık otu-rum"da söylediklerini ilginç bulmak olanaklı ve tez olarak o.. Yani karşı tez gibi. Daha doğrusu sapma sanılan tez bu oluyor. Diyor ki:

"*Türkiye'de devrimci hareket bağımsız sınıf hedefine doğru ilerleyen bir hareket olarak henüz ortaya çıkmamıştır.*" "*Proleter devrimci ideoloji işçi sınıfı hareketi içine girme olanağı bulamamıştır..*" Karşı tarafın sözcüsü "*hiçbir yazısında öncü güç, temel güç ayrımını yapmamıştır.*"

Böyle diyor.. Ve bu sapma denilen olayın, yani *Mor-Aydınlık*'taki sapmanın en karakteristik deyimi oluyor bu cümle: "*Türkiye'de devrimci hareket bağımsız sınıf hedefine doğru ilerlemiyor*" diyor, "*henüz ortaya çıkmamıştır.*"

E, biz neyiz? Sokaklarda bile çarpışan aydın-gençlik, grevlerde kurşunla ölen işçilerin davranışları.. Bunlar Türkiye'nin devrimci hareketi

---

11. Burada sözü geçen "Açık Oturum"la ilgili "Notlar" ekli olarak verilmektedir.

değil mi? Ve bunlar, "bağımsız sınıf hedefine doğru" atılmış adımlar değil mi?

Bunu sormak bile insana saçma geliyor. Ama bu genç arkadaşımız *Aydınlık*'ta bu tezi daha geniş ölçüde savunmuş ve *Al-Aydınlık* bu tezin sapma olduğunu iddia etmiş bulunuyor.

Şimdi. . Gerek bu, "bağımsız sınıf hedefine doğru" giden devrimci hareketin yokluğunu savunan *Mor-Aydınlık* tezi, gerek *Al-Aydınlık*'ın Türkiye'de devrimci sınıfın, proletaryanın bir öz-örgütünün olanaksız oluşu tezi.. her ikisi de, birbirine çok benzeşen ve iki gerçek dışı tez ve antitez gibi geldi bana. Arkadaşlarım da tartışacaklar tabii.. Çünkü devrimle sınıfın ve sınıfın öz-örgütünün ilişkileri, bilimsel sosyalizm ustalarının koyduğu biçimde konulmuyor. Her iki açıdan da.

Devrim üzerine usta sözü şu oluyor örneğin, "II. Enternasyonal..." konusunda:

"*Kautsky'nin sol düşmanları çok iyi bilirler, bir devrim yapmak diye bir şey olamaz. Devrimler objektif olur. Partilerin ve sınıfların iradelerinden bağımsız olarak fışkırırlar.*"

Devrim üzerine üç tezi var bilimsel sosyalizmin.. Birincisi bu devrimin nesnel oluşu.. "Partilerin ve sınıfların iradesinden bağımsız olarak fışkırır." Ne bir partinin isteği, ne bir sınıfın arzusu, bir ülkede devrim yapamaz. Birinci, Kautsky'e karşı bu tez.

İkincisi; "*örgütsüz yığınların biricik iradeleri olamaz*.." Demek ki, devrim konusunda, bir sosyal sınıfın biricik iradesi, bir eylem yapmak için bir şeyi istemesi, dilemesi ve davranması, ancak örgütle olanaklıdır. Ve örgüt yoksa, örgütsüz yığınların iradeleri de sıfıra düşer, yoktur, olamaz. Olamaz ve merkezileşmiş devletlerin militarist ve terörcü örgütüne karşı mücadele hem uzak, hem güçtür.

Bir üçüncü öğe konuluyor devrim için.. Bu ikisi arasındaki diyalektik zıtlığı, çelişkiyi görüyorsunuz.. Bir yandan ne diyoruz, ne diyor usta; devrim, bir partinin, bir örgütün arzusuyla olan bir olay değildir, tamamen nesnel bir sosyal bunalım sonucudur, kendiliğinden fışkırır.. Bu adeta, metafizik mantıkla koyarsak, insanın aksiyonunu felce uğratacak bir yargıdır.. Yani, devrim kendi kendine olacaksa biz ne yapabiliriz gibi bir şey.. Ama, hemen arkasından iki devrim koşulunu daha koyuyor; önce "örgüt gerek" diyor, örgüt olursa iradeler birleşir.. Ve üçüncü.. İki koşuldan birisi *örgüt*.. İkincisi de; kritik dakikada, bunalım anında, şefler ihanet ettiler mi, yığınlar bir şey yapamazlar.

Demek ki, bir ülkede bilimsel sosyalizmin anladığı yönde devrimden

söz etmek için, edebilmek için, herşeyden önce devrimin nesnelliği düşünülecek.. Fakat, bunun karşısında da, onunla çelişen sınıfın örgütü ve örgütün şefinin namuslu olması gibi, iki önemli konu karşımıza çıkıyor. Şimdi, böyle devrim anlayışı, son derece gerçek olayların candamarıdır. Bu gerçek açısından, böyle bir devrim konusu açısından, yukarıdaki iki tez de, bizi aydınlatmış olmaktan uzak kalıyor.

Bu açıdan, sapma sözcüğü, hangi yanda karşımıza çıktı mı ve ben kendi hesabıma olayı olduğu gibi koyarken, büyük bir ayrım yapamıyorum. Bilmiyorum, arkadaşlar yaparlarsa aydınlanmış olurum. O halde, yani karşılıklı yanlış ve eksikler kaçınılmaz olmuş.. İki *Aydınlık*'ın, iki grup aydın arkadaşın -"proleter devrimcilerimiz"- yapılan tartışmadaki ana fikirlerinin özü karşılaşınca, özetlenince daha doğrusu, onların sözüyle aynen özetlenince, iki tarafın da eksikliklere düştüğü kendiliğinden çıkıyor.

O zaman, acaba bu iki taraf, bu tartışmaları daha uygun bir ortamda yapamazlar mıydı gibi bir soru insanın aklına geliyor. Nitekim onlar da, birbirlerine atıf yaparken, yer yer birbirlerine yakın olduklarını da kimi sözleriyle ortaya koyuyorlar.

Örneğin, bakıyoruz: "*Vahap Erdoğdu, Atilla Sarp ve Mihri Belli yeni parti kurmak fikrindedirler, böylece TİP içindeki mücadeleyi reddetmişlerdir*" diyor Doğu Perinçek arkadaş.

Fakat bunu söyler söylemez -ya da daha önce, daha sonra bilmiyorum- bunun karşısında Atilla Sarp'ın karşılığı var, bakın.. Atilla Sarp diyor ki "Eleştiri" başka, "hakaret" başkadır.. "*Omuzlarına basarak yükseldikleri devrimcilere küstahlık yapmakta*"dırlar diyor. "*Masonik örgütlenme çünkü kendi denetimi dışında bütün hareketlere şüpheyle bakmaktadırlar*" vb. dedikten sonra da diyor ki: "*Yeni parti de kurabiliriz. Ancak TİP'teki mücadeleyi reddetmiş değiliz.*"

Şimdi, biri diyor ki TİP içindeki mücadeleyi reddediyorlar.. Öteki hayır biz o mücadeleyi reddet iyoruz diyor. O halde anlaşıyorsunuz.. Yani anlaşılabilir bu noktada.

Eleştiri sorunu da öyle.. Eleştiri sorununda, 12. *Filizi-Aydınlık*'ta şöyle bir pasaj var -onların pasajı, artık karıştırdıysam kusura bakmayın, muhakkak ki söylenmiş bu sözler- diyor ki:

"*Bugün Türkiye'de proleter devrimci eylemin taktik hedefi ikidir: 1- Emperyalizm ve işbirlikçilerinin gücünü kırmak, 2- Milli demokratik cephe saflarını güçlendirmek..*"

Birincide karşı tarafın hiç itirazı yok. İkincide, "cephe saflarını güçlendirmek" konusunda bir nüans beliriyor:

"Ama o noktada, milli demokratik devrim hedefini slogan olarak benimseyen, ancak onun özünü, devrimci politikasını ve taktiklerini kavramayan her eylem, proleter devrimci çizgiden sapma eğilimleri taşımıştır."

Bunu söylüyor bir arkadaş ya da belki de hepsi.. Ama sonunda da şöyle bir öz-eleştiri yapıyor:

"Milli demokratik devrim sloganını bayrak edinerek, milli cephe politikasına aykırı tutumun izlerini taşıyan eylemler yapılabilmektedir." Milli demokratik devrim milli cephesine zararlı olabilecek işler yapılabiliyor. *"Aynı eylemlerin kitleden kopuk ve kitleyi devrimci saflara kazanma hedefine yönelmeyen yönleri, küçük-burjuva devrimciliğinin damgasını da taşımaktadır."*

Böylece bir eleştiri yapıyor, *Mor-Aydınlık* cephesindeki sözcüler. Fakat arkasından diyor ki:

"Bu çeşit davranışları zaman zaman hepimizin paylaştığı olmuştur."

Ee, demek ki, şimdi bu eleştiriyi yapan *Mor-Aydınlık* cephesi, kendisini de katarak, bu yanlışları, sapmaysa bu sapmaları "hepimiz yapıyoruz" diyor. Bir tür öz-eleştiri yapıyor.

Karşı tarafın da, deyimi gene o: *"Proleter devrimci saflar, hatasını anlayana, öz-eleştiri yapma, ama içtenlikle eleştiri yapma şartıyla açıktır."*

Bu, iki yan arasında bir "tradünyon" oluyor, bir bağ yapıyor.

Beri taraf, terörist, anarşist eylemler vb., vb. gibi genel sözler içinde bir takım atıflar yapıyor. Bunun karşılığı nedir, bilmiyoruz. Yani, bunlarda ne dereceye kadar haklı, bunun için rakamlar vermiyor ki, ölçelim. Yalnız, tabii bu sözlerden genç devrimci arkadaşlardan birçoğu alınmışlardır.

Fakat bir de bakıyoruz ki, o alınacak sözleri kullanan yan, bu tür davranışları zaman zaman hepimiz paylaştık diyor. Kendisini de onlara katıyor. Şu halde, bir öz-eleştiri yapıyor. Karşı taraf, buna karşı: *"Proleter devrimci saflar, hatasını anlayana öz-eleştiri yapmak şartıyla açıktır"* diyor. Demek ki öz-eleştiri yaparsan saflarımızda yerin var diyor *Al-Aydınlık*. *Mor-Aydınlık* da, yani öz-eleştirisini yaparak, bu safta yeri olabileceğini ortaya koymuş oluyor.

Yalnız, Mor Aydınlık'ın bütün verdiği örnek şu, yani beğenmediği işlemlerden biri de *İşçi Köylü Gazetesi*'ni küçümseme, eylemini baltalama.. *"Uygulanamayacak eylemler önerilerek, günün eyleminden ve görevinden kaçma"*.. Böyle özetliyor.

Kimdir bunlar? Bilmiyoruz. Yok.. Hangi günün eyleminden

lamışlar? Bu, *Mor-Aydınlık*'ın iddiası ama, soyut ve genel bir suçlama kabilinden oluyor.. Ee, bizim böyle bir oturumda ele alıp, inceleyip çözüme vardırabileceğimiz iddia olmak dışında kalıyor.

O bu duruma düşürülmesinin nedenlerini de alıyor: Önce toplum yapımızı öne sürüyor, kapitalizmöncesi kalıntılarından, emperyalizmin egemenliğinden söz ediyor.. Bunlar neden oluyor diyor. Böylece nesnel bir sosyal açıklama yapıyor.

İkincisi, proletaryanın bilinç ve örgütlenme düzeyinin ileri olmayışı, sapmalar karşısında, bir proletarya örgütünün olmayışı neden olarak gösteriliyor.

Üçüncü olarak da, kadroların yığınla bağ kurmayışları.. Ya da kurma yolunda köklü deneyimsiz bulunuşları.. Proletarya ile özdeş olma yolunda deneyimsiz bulunuşları.. (Özdeş nedir çocuklar? Ben.. Evet, aynı olmak..) Proletarya ile özdeş olma yolunda köklü deneyimsiz bulunuşları.. İdeolojik yetiştirme yolunda yetersiz kalması..

Böylece, tamamen nesnel görünmek isteyen bir eleştiri yapıyor. Buna çare? *Proleter Aydınlık*'ın tezi: kendini eleştirme, bireyciliği yıkma, eylemde eğitim, sapmalara karşı ideolojik mücadele yapılmalıdır.

Fakat özellikle o Ankara'daki "açık oturum"un tez ve antitezlerini özetleyince, önümüze bir şey çıkıyor. Bu şey, önce işte her zaman hepimizin üzerinde durup düzeltmeye çalışacağımız bir atmosfer, bir havadır. Bu hava, bazı bazı Türkiye'nin kendi orijinal ekonomik, sosyal, sınıfsal ilişkilerini bütün derinliğiyle aramaktan çok -ki bu çok zor bir iş, zaman da istiyor, sabır da istiyor ve nankör bir iş- buraya girmekten çok, benim sezdiğim "armut piş ağzıma düş!".. Mao yazmış, bilmem Che Guevera yazmış falan.. Al onu, midene indir, hazmet.. Ve onu ye.. Karşılıklı tartışma yap.. Bu hava rol oynuyor.

Bunu nereden anlıyorum? O tartışmadaki sözlerden. Bakın neler söyleniyor? Bir kaçını ibret olsun diye not ettim.

Seyhan Erdoğdu: "*Onlara göre Ho ve Giap da Mao'nun arkasından gitmedikmeri için oportünisttirler.*"

Şimdi, *Al-Aydınlık* tezcisi, *Mor-Aydınlık*'ı suçlarken, diyor ki: bunlar Giap'la Ho Şi Minh'i de oportünist sayıyorlar. Çünkü bu iki adam Mao'nun arkasından gitmemişlerdir iddiasındalar.

Yahu bizim işimiz mi yok? Mao'nun arkasından Giap gitmiş mi, gitmemiş mi? Ho Şi Minh gitmiş mi, gitmemiş mi? Gittiyse oportünist oldu mu, olmadı mı? Size ne be çocuklar? Bunların işlerine bak! Kavga fırsatı olur mu bu be kardeşim? Ben anlamıyorum.

Ve hepsinde böyle dikkat ederseniz. Evet...

Örneğin Vahap Erdoğdu "*Onlar Maoizm adıyla hareket ederek her devrim milli bir yol izler gerçeğine karşı gelmişlerdir*" diyor. Gene o da aldı Mao'yu; Mao'nun sözüne karşı gelmişler.. "Bu adamlar bizi.." Şimdi bir kere kendisi onları Maoist yaptı.. Ondan sonra: "*Bu adamlar bizi Ksatrit, Gueveracı vb. diyerek, ihbar etmektedirler*" diyor.

Onlar da, karşı taraf da bunu yapmışlar.. Gene aynı çıkmaz.

Yani şimdi dikkat ettim, o açık tartışmada bütün kavga: "Benim okuduğum Mao'nun kitabında şöyle yazar." "Hayır, benim Castro böyle der" falan.. Yani Türkiye'nin tamamen sınırları dışında, hem de biri Uzakdoğuda, biri de Amerika'nın ortasında.. Orada geçmiş deneyimler üzerine yazılmış kitaplara dayanarak birbirimizi suçlama.. Olur mu canım? Yani şimdi Türkiye'nin devrimci, hele proleter devrimci, yani proletaryanın, işçilerin devrimcisi durumunda olan arkadaşların, böyle dünya ölçüsündeki olayların yazılmış kitaplarından alınmış formüller çevresinde birbirlerine silah çekmesi.. Bu ne dereceye kadar akla uygundur? Benim aklım ermiyor, doğrusunu isterseniz. Ve tartışmaların da ayrıntılarına fazla girmeden teker teker bakıldığı zaman, insanın tüyleri diken diken oluyor. Bu çocukların hiçbiri Türkiye'de değil sanki. Turistler gelmişler; Çin'in, Maçin'in, işte Amerika'nın, Afrika'nın falan sorunlarını burada tartışıyorlar.. Canım, Türkiye'nin hiç mi sorunu yok birader?

Türkiye'ye gelince, bir formül atıyorlar.. Birinin formülüne bakıyorsunuz, sanki Türkiye'de parti kurulamaz demek gibi bir şey.. Ötekine bakıyorsunuz, Türkiye'de devrimci hareket hiçbir zaman hedefine varacak olgunlukta değildir..

Öyleyse, kapatalım bu sayfayı, başka "Kur'an-ı Kerim" açalım, oradan okuyalım.. Yani şimdi nesnel olarak koyunca, ne tartışıldığı bilinemeyecek kadar yabancılaşmış..

Şimdi, fazla başınızı ağrıtmayayım.. Bunun üzerine, bu hava üzerine benim görebildiğim bunlar.. Arkadaşlarım beni aydınlatsınlar, daha başka olaylar varsa..

Bu olayların dışında, hatırladığınız gibi, karşılıklı terör iddiası ya da uygulaması faslıyla karşılaşıyoruz. Ve o zaman biz, ister istemez, bu olaylar içinde ustaların kimi sözlerini dikkatle bir daha önümüze koymak zorunda kalıyoruz.

Hatırlıyorsunuz, bu *Mor-Aydınlık*'çıların bir şikayetleri de.. İçimizde var mı onlardan hiç kimse acaba? Yok mu? Ya da var.. Neyse! Evet,

Aydınlık'a baskın yapılmış.

Diğerleri de diyor ki, tabii baskın yaparız diyorlar. Sen de kabadayıysan niye kaçtın? Çıksaydın karşıma!..

Şimdi, bu biraz fazla çocukça.. Yani ciddiyetle ortaya koyduk mu, insan elinde olmadan gülüyor. Fakat işin altında bir de ciddi yan var, işte sapma orada başlıyor sanıyorum. Ve onun için, ben, bu konuda kesin bir yargıya varabilmemiz gerekiyor kanısındayım. Ve ustaların, kimi zaman çocukça çalışmalar üzerine değil ama, daha çok ciddi olaylarda söyledikleri sözlerde, bu bizim aydın kişiler arasındaki ilişkilere elverişli, aydınlatıcı bazı pasajları okumak istiyorum. Bundan çıkan sonucu da gene hep birlikte tartışalım.

Pitirim Sorokin'in Değerli İtirafları (Orada da bir "bitirim" varmış, fakat bizim bitirimler onları geçtiler..), o itiraflar üzerine usta şöyle diyor: "Ülkeyi.." Terör konusunu -terör yani zılgıt- kim kime yapar zılgıtı?.. Onu mutlaka öğrenmemiz gerek. Çünkü epey yanılıyoruz. Diyor ki:

"Ülkeyi, yabancı 'müttefik' emperyalistlere satan toprak beylerini, kapitalistleri ve uşaklarını akıllandırmaktan, zılgıtlamaktan caymak, gülünç bir sersemlik olurdu. Onları 'kandırma'ya (iknaya yani), *üzerlerinde 'psikolojik etki' yapmaya çabalamak komedi olurdu."*

Biricisi bu. Demek ki zılgıt burada gerekiyor.

"Ama olayların akışı, demokrat küçük-burjuvaları bize dönmeye zorlarken, demokrat küçük-burjuvalara karşı aynı akıllandırma ve zılgıt taktiğinde ısrar etmek -eğer daha çok fazla değilse- en az o denli sersemlik ve gülünçlük olurdu."

Bu çok ciddi uyarıyı olayların içinde almış.. Proletarya, kendisine yedek güç, müttefik seçtiği yığın olarak küçük-burjuvaziye karşı değil, vatanı milleti satanlara karşı zılgıt yapar diyor.

Ama bu küçük-burjuvaziden bıktık, yahu bir gün buraya gider, bir gün buraya, sürekli sallanır.. Nedir bu başımıza bela, falan.. Biraz korkutalım da doğru yoldan gitsin.. Şimdi bizim zılgıtçılar da öyle konuşuyorlar. Usta diyor ki, küçük-burjuva her zaman ikircikli yani tereddütçüdür:

"Tereddüt etti, tereddüt ediyor, tereddüt edecek.. Tereddüt edenleri etkileme sorunu, sömürücülüğü devirme, etken düşman üzerinde zafer sorununun tıpkısı değildir." "Esnafa, zanaatkâra, daha çok küçük-burjuva şartları içinde yerleşik bulunan ya da daha çok küçü-burjuva kanılarını korumuş olan işçilere karşı da, çok sayıda memura, subaya ve hele genellikle aydınlara karşı da böyle davranmalıdır."

zılgıdın kime nasıl yapılacağı düşünülmeli..

Ve bizim burada da zılgıt, sanıyorum, aydınların birbirlerine karşı uygulaması biçiminde olmuş. Bu yanlış. Bununla, birbirimizi suçlayıp, birbirimize düşelim anlamı çıkarmayalım. Tabii, bu çok acı olur. Yalnız, hem gülelim, hem ağlayalım. Durumumuz, ustaların öğütleri açısından, hem sersemlik hem de gülünçlük diye karakterize ediliyor. Buna düşmeyelim.

Gene devam ediyor:

"*Burjuva aydınlarından korkmuyoruz. Fakat aralarındaki kasıtlı sabotajcılara ve akbekçilere* (faşistlere diyelim bugünkü anlamda), *sabotajcılara ve akbekçilere karşı bir an bile zaaf göstermeyeceğiz. Ama şu saatin parolası, onlarda bizim lehimize beliren dönümden yararlanmayı bilmektir.*"

Dikkat edin arkadaşlarım, yanlış nereye varıyor.. Devrimler ve devrimciliğe yaraşan anababa günleri sırasında, "sabotajcılar" ve "akbekçiler" (faşistler), onlara karşı zaaf göstermeyelim ama diyor, bugün üzerinde durulacak parola, onların eğer bize karşı bir yakınlıkları varsa, bundan nasıl yararlanacağız? Biz, yani işçi sınıfına bundan nasıl yararlılık sağlanır?.. Bunu düşünmektir diyor.. O anacık babacık günündc bile.

Halbuki burada ne Al-Aydınlık ne Mor-Aydınlık ne sabotajcıdır ne akbekçidir falan. Böyle bir iddia, zaten iki taraftan da yok. Ama öyle bile olsa, eğer o taraftan bir yakınlık görme olasılığı varsa -hoşgörünün ustaca genişliğine dikkat edelim- hoşgörüyle karşılamalıyız diyor.

"*Kendiliğinden anlaşılacağı gibi, orta köylüyle, dün Menşevik olan işçiyle, dün sabotajcı olan müstahdem ya da uzmanla anlaşma, hızlı bir tempoyla gelişen karmaşık koşullar içinde yapılan her politika davranışında olduğu gibi, becermeyi bilmek ister.*"

Yani orta köylü, hattâ Menşeviklik, yani hain sosyalizm, burjuva sosyalizmi yapan, ihanet etmiş insanlar ve sabotajcılarla bile anlaşma yapılabilir. Ama bu karmaşık koşullar içindeyse eğer ortam -bizde de pek basit bir durum yok- öyle ortamlarda, politika davranışı çok ince bir beceri ister diyor. Her davranış ve düşüncemizde becerikli olmak zorundayız.

"*Bütün sorun, daha önceki deneyimizin bize öğrettiğiyle yetinmemekte, belki mutlak surette daha uzağa gitmekte, mutlak surette daha fazlasını elde etmekte, daha kolay görevlerden daha güç görevlere mutlaka geçmektedir.*"

Yani işin kolayına kaçmayalım. Karşımızdaki, küçük-burjuva sapması ya da hattâ ihaneti derecesine düşmüş olduğu zaman bile, eğer bir tövbe

yapmak kolay, işin kolay yanıdır, daha gücü, onu kazanmak ve ondan dava için yararlanmaktır diyor.

Gerçi, büyük toplum ölçüsünde devrimler için söylenmiş bu sözler.. Ama bizim, bugünkü devrimciler, hele proleter devrimciler olarak birbirimizle ilişkilerimizde dikkatle gözden kaçırmayacağımız gerçekler vardır burada.

Gene buna benzer, kişisel sertlik-yumuşaklık davranışları için, iki pasajı tekrar okuyacağım izninizle.. Bu kırgınlık, içerleme sorunu. Diyor ki usta: "*Genellikle politikada içerleyiş, en yakıcı yıkıcı bir rol oynar.*"

Korkunçtur yani, politikada içerlemek kadar kötü bir şey olamaz demek istiyor. "*Düşünceme göre, Stalin'in acelesi ve idare tutkusu, ayrıca onun ünlü 'Sosyal Nasyonalizm' dediği şeye karşı içerleyişi, uğursuz bir rol oynadı.*"

Stalin'in kim olduğunu söylemeye gerek yok.. Bu ölçüde bir insan için bile, böyle kafasını takıp bir şeye, işte "Sosyal Nasyonalizm" var, veryansın etmesi "uğursuzdur" diyor, "uğursuz" rol oynamıştır.. Bu, kişisel mizaçların bile, sosyal devrim ölçüsünde nasıl hizaya getirilmesi gerektiğini bize gösteriyor. Gene bir başka olay: "Düşünceme göre, bu kaba kuvvet olayı.." Baskın yapmışlar, zılgıt, bir yerde.. Duymuş onu usta, diyor ki: "Bu kaba olay yolları.."; böyle bir yanı olaylarla islah edelim.

Kulağıma çalındı da çocuklar, onun için söylüyorum. Yani "sapıtanı biz fiili olarak hizaya getirmek için kafasını kırıveririz" falan şeklide.. Böyle bir kolaylık düşünülmüş.

Ama bunun, usta bilimsel sosyalistlerin deneyleri içinde ne olduğunu şuradan anlıyoruz: "*Bu olay yolları hiçbir provokasyonla, hattâ hiçbir tecavüzle haklı çıkarılamaz*" diyor. Yani provokasyon bile yapsalar, tecavüzde bile bulunsalar, gene bizim kaba bir baskı ve zılgıt yoluna girmemiz "olay yolu" budur deyip davranmamız, haklı çıkarılamaz diyor.

"*Ve Çercinsky yoldaş, bu olay yollarını çokca hafiflikle aldığı için, onarılmaz bir yanlışa düştü. Orjonikidze, Kafkaslar'daki tüm yurttaşların gözünde iktidarı temsil ediyordu. Onun ve Çercinsky'nin bir savaş diye çağrıştıkları kızgınlığa Orjonikidze'nin katılma hakkı yoktu. Tam tersine, Orjonikidze, başka her yurttaştan daha çok serinkanlılık göstermek zorundaydı.*"

Demek ki, içimizden herhangi birimiz, az çok eylemde ve düşüncede otoriter durumundaysak, o zaman kızmak ve içerleyip de zılgıt yoluna gitmek, büsbütün yaraşmayan bir davranış olur. Ben bu konuda diğer uzun ayrıntılarla sizi daha fazla meşgul etmek istemiyorum. Söylemek iste-

diğim aşağı yukarı budur.

Bu açıklama ne sonuç çıkarır? Demin de söylediğim gibi, aslında öz-eleştiri yapılıyor. İki taraf arasında zaten karşılıklı yanlışlar kaçınılmaz olmuş. Bunları en kestirme yoldan düzeltmek olağandır. Çünkü henüz oportünizm derecesinde biçimlenmiş sayılmamalıdır. Kendilerinin hepsinin de kullandığı deyim "sapma"dır. Sapma, amorf, yani biçimlenmemiş, biçimsiz henüz, bazı yanılmalardır. Bu yanılmalar yüzünden zılgıt derecesinde karşılıklı çatışkı ve çelişkilere düşmemek iyi olur kanısındayım.

Ben bu kadar söylüyorum. Arkadaşların bu noktada düşünceleri varsa.. Buyurun canım.

- 12. sayısında değindiği bir konu vardır: "Proletaryanın bugün objektif ve sübjektif şartları tam olgunlaşmamıştır. Vb." Buna dayanarak, gene aynı şekilde "milli demokratik devrim döneminde değiliz, milli hareketler dönemindeyiz." Ayrılmasını şu şekilde yapıyor. "Milli demokratik devrim, proletaryanın öncülüğünde yapılan bir devrimdir. Küçükburjuvazinin yapmış olduğu devrimler devrim değildir, harekettir. Örnek, Mao'nun yapmış olduğu olay bir devrimdir; Libya olayı, Suriye olayı, Mısır olayı bir harekettir.."

Gene buna dayanarak, "proletaryanın özörgütü" konusunda ayrılıklar başgösteriyor. Bu şekilde TİP, kesin olarak proletaryanın özörgütü haline gelemez. Olsa olsa, proletarya ideolojisini benimsemiş olan kişilerin egemenliğinde yığınsal bir parti haline gelebilir.Diğer görüş: TİP, proletaryanın özörgütü haline gelebilir. Gene aynı şekilde ayrım, bugünkü Türkiye koşullarında proletaryanın örgütünün bu duruma öncü örgüt olması söz konusu değildir. Çünkü proletarya dağınıktır. Ve aynı şekilde küçük-burjuvazinin atılımları vardır, devrimci atılımları desteklenmelidir diyorlar. Buna dayanılarak, yalnızca milli demokratik devrim stratejisi Çin'de ulgulanmıştır. Çin'de geliştirilmiştir. Güney Amerika'da Castro hareketi hiçbir şekilde sosyalist bir hareket değildir, Castro'nun hareketi küçük-burjuva bir harekettir. Castro küçük-burjuvadır.. Söylenen bu..

H.K.: Efendim, teşekkür ederiz Yavuz arkadaşımıza.. Biraz daha ayrıntılarını vermiş oldular bize. Gerçekten, bunlara yakın bazı şeyleri ben de not etmiştim ama, o kadar fazla sizi meşgul edecek kadar önemli saymamıştım. Arkadaşımız mademki önemli buldular, onun üzerinde de iki kelime söyleyelim ya da tartışalım.

Evet.. Şimdi Şahin Alpay adındaki arkadaşın, 12 sayılı *Aydınlık*'ta: "Öz-örgüt olamaz" dediğini söyledi arkadaşımız. Fakat, ben size zannedirim okudum. Aynı tezi, *Al-Aydınlık*'ın sözcüleri de "proletaryanın kendi

öz siyasi örgütünün de politika alanında yer almasının imkansız olduğu" şeklinde yazmışlar.

Şimdi, acaba bu Şahin Alpay'ın sözü, bu daha önce söylenmiş sözden kinaye, bir telkin altında kalıp da yazılmış bir söz müdür? Yoksa, üzerinde ısrar ettiği söz müdür?

- *Israr ettiği sözdür.*

H.K.: Evet, şimdi izin verin, izin verin... Şimdi, Şahin Alpay'ın öyle bir söz söylemesi olanaklıdır. Çünkü, ben de tespit etmiş bulunuyorum. Yalnız, şimdi sorun zaten o sözde değil.. Bakın, ondan sonraki öteki sözde. Öteki taraf da aynı sözü söyleyince, ortada bir çelişki, çelişkinin çatışkı olmasına gerek kalmıyor gibi geliyor.

Onun gibi, şimdi Mao böyle yaptı, Libya, Suriye, Mısır devrim değil, harekettir falan gibi sözler... Şimdi bunlar nedir? Gene bence, deminden beri açıklamaya çalıtığım gibi, Türkiye dışında sosyalizm tartışmaları.. Biz gene yabancılaşıyoruz memleketimize. Onların: devrim mi, hareket mi olduğu, bizim tarafımızdan... Bize mi soruldu? Böyle bir şey geliyor.

Efendim, evet..

- *Türkiye'de küçük-burjuvazi anti-emperyalist yaparsa, yani..*

H.K.: Bu tarzdan amacı, Türkiye'de bir 27 Mayıs olayı, bir devrim getiremez, milli demokratik devrim getiremez tezi.. Olamaz bu. Evet.

- *Duyulmuyor!*

H.K.: Evet, işte yani bu da, çocukca bir iddia.. Yani, çocukca dediğim anarşi anlamına demiyorum da, hem yanlış, hem temelsiz, hem de biçimden ibaret bir çatışma vesilesi, Bugün dünyanın hiçbir yerinde küçük-burjuvazi iktidara gelmiş bir sınıf değil ki.. Yok böyle yeryüzünde bir yer. Bilmiyoruz. Onu önce kanıtlaması gerek, eğer bu kanıyla söylediyse.

Ondan sonra; devrim midir, hareket midir?

Şimdi, bu da, böyle kan dökmeye gerekli bir ayrılık konusu sayılmamalı. Yani, devrim nedir? Devrim; ani değişikliktir. Hareket nedir? O ani değişikliğe kadar olan birikimdir. Şu halde, bu iki şey arasında, yani bizim mantığımız ve felsefemiz açısından bu iki şeyin arasında bir çelişki var mıdır? Vardır; birisi birikim, diğeri atlayış momenti.. Ama, bu çelişki, sürecin bütünlüğünü temsil eder.

Şu halde, burada çelişki var diye, biz bu çelişkinin birini alalım; yok harekettir diyelim; ötekisi de, yok hayır devrimdir desin.. Ve bundan kavga çıkaralım. E bu, medreseden de geçtik yani, softalığın da aşırısı bir kavga oluyor. Yani diyalektik mantığın sınırı içine giren bir şey değil.

Ondan sonra, bir Libya'yı, Suriye'yi alalım, bunlar harekettir demiş bu arkadaş. Der ya, ama yani saçmaladıysa, bizim bunun bu sözünü ciddiye almamız doğru mudur? Yani, Libya'da ve Sudan'da geceyarısı bir ihtilal çıkmış. Bu devrim, kardeşim. Yok, biz buna hareket dersek, değişir mi bunun niteliği? Değiştiğini sanıyor...

Yani, kelime oyunlarıyla bir takım mız çıkarmalar.. Ama bunlar, bizim ilişkilerimiz ölçüsünde değerlendirilirse, hiçbir zaman ciddiye alınmaması gereken çocukça yanlışlar deyip geçilecek şeyler olmalıdır. Benim kanım bu.

Proletaryanın özörgütü konusunda, dediğim gibi, *Al-Aydınlık*'ın sözcüleri de, *Mor-Aydınlık* da aynı şeyi söylemişler.

Bütün sorun, dünyada, Türkiye dışında olayların kitaplara geçmiş formüllerini bizim okuyup da, kavrayabildiğimiz ölçüde, Türkiye'ye hemen, okur okumaz uygulamaya kalkmamızdan geliyor. Yanlış burada... Biz dünyayı okuyalım ama; Türkiye'deki olayları, Türkiye'nin kendi ilişkileri ve çelişkileriyle tartmaya çalışalım.

Bunu yapmadık mı, işte böyle kelime oyunuyla.. Tıpkı yani medrese hocalarının; "kaale" mi diyelim, "kavele" mi? "Kaale" diyenler bıçağı çekiyor, "kavale" diyenler çekiyor.. Aynı, ikisi de bu iki sözün; "dedik" anlamına gelir. Burada da; "devrim" mi diyelim, "hareket" mi? E hadi, çekelim kılıçları, birbirimize girelim.

Yani bu, görüyoruz ki, genel stilimizdeki sakatlıktan geliyor. Kendi ülkemizin olaylarına önem vermiyoruz. Ve kitabi, kitapçıl tartışmaları birinci sorun haline getiriyoruz.

Bu da, dediğim gibi, ilk söze başlarken söylediğim gibi, bizim ne yazık ki proleter devrimci olmayışımızdan ileri geliyor. Yani, hepimiz onu iddia ediyoruz ama, hepimiz de *aydın* devrimciyiz. Bu bir gerçeklik. Kimse içimizden ben proleterim, diyemez burada. Hemen hemen görmüyorum proleter. Ve o arkadaşlar da öyle, aydın devrimci.. Aydın devrimciler, kitaba fazla düşkün oluyoruz. Kaçınılmaz bir şey. Yani, bundan ötürü kendimizi mahkûm etmeyelim. Yalnız bu zaafımızı bilelim ve buna çıkar yolu, birbirimize baskın yapmakta, zılgıt yapmakta bulmayalım. Benim demek istediğim buydu.

Buyurun canım.

- *(Sözleri alınmamış)*

H.K.: Haklısınız. Biz bütün dünya olaylarını değerlendirmeliyiz. Ama şimdi, bu değerlendirme faaliyetimiz, çabamız hep dünya üzerinde oluyor da, kendi içimizin sorunları üzerinde zaman bulup düşünmeye, dav-

ranmaya gücümüz kalmıyor.

- *(Dinleyicilerden bir ses, ama anlaşılmıyor.)*

H.K.: (devamla): Doğru.. İşte bunlar hepsi, benim anladığım, eğer sapmaysa bunlar aydın sapması, çocuklar. Yani bizim zümremizin sapması. Kitabı olaydan daha önemli sayışımızın sapması. Bu hastalığımızı teşhis ederek buna çare düşünelim. Benim söylemek istediğim bu. Ben de mi gideyim Kastro'yla Mao'yu falan tartışayım burda. Ne hakkım var?

(Dinleyicilerden bir ses, ama anlaşılmıyor)

H.K.: (devamla): Etüdlerimizi derinleştirelim. Türkiyemiz'in bütün ekonomik, sosyal, politik olaylarını masanın üstüne koyalım; onlar içinde çözemediğimiz ve bize örnek olacak başka ülkelerin olayları varsa, o zaman onlardan ders almaya gidelim. Biz kendi sorunlarımızı bırakıyoruz, tamamen dışarıyla uğraşıyoruz. Bu yanlış.

Efendim, saygılarımı sunarım.

MİLLİ CEPHE POLİTİKASI VE ÖNÜMÜZDEKİ GÖREVLER

(29.1.1970)[12]

Sevgi ve Saygıdeğer Genç Arkadaşlarım,

İlk iki oturumda dünya ve Türkiye şartlarının somut tahlilini koyduktan sonra, üçüncüsünde strateji ve taktik üzerinde durduk. Sonra, sosyalizmin proletarya ve burjuva sosyalizmi diyebileceğimiz çeşitleri üzerinde durduk bir önceki oturumda. En son da, milli demokratik devrim ile sosyalist devrim kavramlarının üzerinde durduk, geçen oturumda. Ve bu fırsatla da, Aydınlık bölünmesi üzerinde, objektif olmaya çalışarak bir kaç noktayı belirttik.

Şimdi, bütün bu konuşmalarımızın sonucu anlamına gelen bir oturum oluyor bu 6. oturumumuz. Burada, "Önümüzdeki Görevler" konuşulacak. Fakat, bu görevlerin de ayrıntılarına girmeden önce, "Milli Cephe Politikası" karakteristiğini vermek için, bugünkü Türkiye'nin sosyal ve politik durumu üzerinde açıklamalar yapmak gerekiyor.

Bu politikanın genel gidişi üzerinde, ne yazık ki, henüz alt sınıflarımız, çalışan sınıflarımız büyük rol oynamıyor. Daha doğrusu, bu sınıflarımız, henüz kendi problemlerini, politikanın memleket ölçüsünde yankı yapan kürsülerinden konuşamıyorlar.

Buna karşılıksa, burjuva dediğimiz, -ki burjuvazi bile değil, içerisinden bir avuç tekelci sermaye, yani finans-kapital- en geniş ölçüde kendi kötülüğünü diyelim, 30 milyon insanımıza bol bol yağdırıyor ve bizim başımıza da aynı tehlikeli ve zehirli etkilerini yağdırmak istiyor. Bunları, bugüne kadar geçen konuşmalarımızdaki ayrıntılar açısından koyunca, ben iki noktada topluyorum. Burjuvazi bugün -finans-kapital ya da, diyelim- özellikle sol kanat karşısında Türkiye ölçüsünde iki cepheli bir provokasyon yapıyor:

1) Önce, kendi cephesini, finans-kapitalin etken olduğu alanı duman perdesiyle boğmak istiyor ki, o duman perdesinin altında, kendi çapulunu,

---

12. Ufak tefek boşluklar dışında, oturumun tümü banda alınmıştır.

vurgununu, kötüye kullanımını örtebilsin.

2) Sol kanada karşı ise, aynı finans-kapital, panik yaratma metodunu kullanıyor.

Şu halde, finans-kapitalin, bugün, duman perdesi nedir ve niçin yapılıyor? Bunu koyarsak, bundan kendiliğinden, bu yapmak istediği duruma karşı gelebilecek sol kanadın üzerinde de neden panik yaratmak istediği çıkacaktır.

*

Türkiye'deki finans-kapitalin yaratmak istediği duman perdesini, bizim 27 Mayısçı devrimciler kanadı, kendi düşünce ve yazılarında çok güzel deyimlendiriyorlar. Örneğin Tunçkanat, Türkiye'nin durumunu incelediği bir yazısında şöyle diyor:

"*27 Mayıs İhtilalinden sonra, Dış ve Milli Savunma politikamızda eskiye oranla büyük ve temelli değişiklikler getirilmek istendi ve uygulandı. İyiye ve gerçeğe doğru hızla değişme gerektiren değişmesi gereken bu gidiş, ne yazık ki sonraları hızını kaybederek yavaşladı ve hâttâ aksi yönde bir gelişme kaydetti.*"

27 Mayıs devrimini yapan demokratik devrimci askerlerimiz, bu görüşü ; biz iyiye doğru gitsin dedik, döndü tersine, kötü oldu, şeklinde belirtiyorlar. Ve:

"*Sanki,* diyor, *gizli bir el, bu ülkenin ve insanının varolan potansiyel ve kapasitesini hapsetmiş, onu hareketsiz bırakmak veya ezmek için devamlı çalışmakta, varolan gücümüzü daima karşı iki kampa bölerek birbirleriyle çatıştırıp etkisiz duruma getirmektedir.*"

27 Mayıs devrimcilerine, bugünkü, kendilerinin istediğinin tam tersi sonuç veren politik durum, böyle, "gizli bir el" izlenimini veriyor. Ve gerçekten gizli bir el bunu yapıyor. Yalnız bu gizli elin adı, bizim bugüne kadar söylediğimiz gibi finans-kapitaldir. Bütün eylemleri gizlidir ama, kendisi oportadadır. Çünkü iktidardadır ve memleketin ekonomik, sosyal, politik, kültürel, dinsel, vb. bütün ilişkilerini tekelinde tutmaktadır. O açıdan, pek de gizli değil.. Diyalektik demek, hem gizli, hem de gayet oportada bir felaketimiz..

Şimdi, bu gizli el dediğimiz finans-kapital, Türkiye'de, son ayların özellikle, bütün tartışmalarında bir metod aldı ele. Bu metod; kendi gizli çalışmalarını kanun dışı, anayasa dışı, insanlık dışı çapulunu ve vurgununu örtbas edebilmek için, duman perdesi salıyor. Bu duman perdesinin adı da demokrasi adını alıyor.

Demokrasi, duman perdesi midir bizim için? Değil. Halkların en kutsal haklarıdır. Ama, finans-kapital bunu da tekeline almış bizde. Diyoruz ya, herşeyi tekelinde tutuyor. Demokrasi de onun tekeline geçti mi, artık o halkın özlemini duyduğu bir insancıl idare olmaktan çıkıyor.

Bu duman perdesini biz ilk defa Türkiye'de görmüyoruz. Dünyanın her yerinde finans-kapital, -finans-kapital oldu olalı yani, iktidarı ele geçirdi geçireli,- daima işçi sınıfına, halk yığınlarına karşı sistemlice onu kullanır. Hürriyet dersiniz, karşınıza finans-kapital çıkar; hürriyet kahramını odur.. Demokrasi dersiniz, gene karşınıza finans-kapital çıkar; "demokrasi demek, ben demekim!" der... Ve böylece, eğer onu, asıl içyüzünden yakalayıp ortaya koymazsak, pekâla bizden, içimizden kimilerini bile bu sözcüklerle, -sadece hürriyetti, demokrasiydi, parlemantarizm vb. gibi genel sözcüklerle,- avlamaya çalışır.

Bütün bezirgan partilerin son aylardaki kampanyaları, hep budur. Sol kanat demokrasi istemiyormuş. Ne istiyormuş? Dikta istiyormuş. Ve demokrasiyi, parlemantarizmi istemeyen bu insanlar, çok kötüymüş.. vb...

Oysa, en büyük demokrasi denemelerini yapmış olan ülkelerin sosyalist cephesinde, daha önce bu demokrasi tartışmaları olmuştur. Ve orada, örneğin, Kautsky isminde birisi çıkmıştır, yapılan bir proletarya devrimini kötülemek için, onun demokrasi düşmanı olduğunu öne sürmüştür. Ve bu düşmanlığı da, oy hakkıyla ölçmüştür. Ona karşı bir devrim ustasının söylediği, yazdığı metin aynen şöyledir; -karşı taraf demokrasi iddiasını yaparken teorik bir poz da takınıyor: "Teori bizdedir" diyor- ona karşı diyor ki usta:

"*Teori, bir ülkeye has olmayan genel sınıf prensiplerinin etüdüdür. Demokrasinin ve diktatoryanın teorisi, oy hakkı gibi spesiyal, yani özge bir sorun üzerine yürütülmemelidir. Şu toptan problem üzerinde yürütülmelidir: sömürücülerin devrilmeleri ve sömürenler devleti yerine sömürülenler devletinin geçirilmesiyle damgalanmış bir tarihsel dönem içinde demokrasi, zenginler için de, sömürücüler için de korunabilir mi? Problem budur*, diyor. *Bir teorisyen, problemi böyle ve yalnız böyle koyabilir, diyor. Sömürücü sınıflara karşı demokrasi ihlal edilmeksizin proletarya demokrasisi uygulanabilir mi?* diye de soruyor."

Böyle bir durumda, bilimsel sosyalizmin yapacağı şey ikidir, diyor. Teorik anlamda.. Birisi; önce, proletarya demokrasisinin genel bir tanımlanmasını yapmak gerekir, diyor. İkincisi; onun, o genel tanımlanan deyimin, özel milli biçimi olan olayı gözden geçirir ve geçirmelidir, diyor. Bununla demek istiyor ki, somut ve tarihsel şartlardan dolayı falan

ülkede proletarya demokrasisi uygulanırken oy hakkında kimi kısıtlamalar gerekmiş olabilir. Ama bu, bütün dünya için proletarya demokrasisinin mutlaka her yerde oyları kısıtlayıcı davranması anlamına gelmez, diyor.

Nitekim bunu sonra da gördük; biliyorsunuç, İkinci Dünya Emperyalist Savaşı'ndan sonra, birçok ülkede sosyalizm iktidara geldi ve buralarda oy kısıtlaması çok az yapıldı.

Demek ki, oy avcılığı ya da oy kısıtlaması üzerinde yapılan haklı görünüşlü suçlamalar, gerçekte demokrasiye karşı tarafı boş düşürmek için uydurma temalar oluyor. Yani sanki, oyun kısıtlanmasında bir yerde gerek, zorunluluk, kaçınılmazlık varsa, orada demokrasi de sıfıra düşer, anlamına geliyor.

Bu, Türkiye için de bir ölçüde akla gelen bir noktadır. Türkiye'de biliyoruz, bir tekparti devri olmuştur, ondan sonra da çokparti devri olmuştur. Hatırlarsak, tekparti devri de, bugünkünden çok demokratik bir düzen olduğu savunmasını yapmıştır. Sonra; hayır, demokrasi şimdi geliyor, dediler. Biliyorsunuz, ikinci emperyalist dünya savaşından sonra... Ve, çokpartilidir demokrasi, dediler.

Ama, biz bugün eğer, bu demokrasi lafına, oyların kullanımı açısından değer vermez de, asıl bunun temel ekonomik ve sosyal yapı ilişkileri açısından anlamını araştırırsak, görüyoruz ki finans-kapital, tek parti devrinde ekonomik alanda Türkiye'de etken bulunuyordu. Çokparti devrinde, güya oy kısıtlamaları epeyce kaldırılmış gösteriliyor. Ama bu oy serbestliği sözümona Türkiye'de yaygın bulunmasına karşın, bugün finans-kapital şarsız kayıtsız egemendir. Hani o Demokrat Parti kodamanlarının her kasabada bağırdığı gibi "Bilâ-kayd ü şart egemendir millet" falan diyorlardı. Çok parti devri gerçekte finans-kapitalin şartsız kayıtsız egemenliğini geçirdi.

Şimdi, onun için, bugünkü kuşakta ve tarihin içindeki gelişimi izleyen insanlar da, kendi kendine ister istemez soruyor, yani sormak durumuna düşmüş bulunuyoruz. Bugünkü demokrasi adı verilen ve oy avcılığıyla sağlanan sistem mi acaba demokrasiye daha çok yakındır, yoksa dünkü tekparti devriminin sistemi mi? Bunun ayrıntılarına girmeyeceğiz, ama, biriyle öteki arasında seçim yapacak kadar hiçbir fark olmadığı işçi sınıfı için söylenebilir.

Yalnız, bu konuda bütün egemen çevrelerin ve başka siyasi partilerin ve siyasi kodamanların bütün iddiaları gözönüne geldi mi şimdi, şunu söylüyorlar: Sollar, sosyalistler demokrasi düşmanıdırlar. Niçin? İşte bunu açıklamıyorlar. Başka bir sözcükle karşılık veriyorlar; çünkü parlemanta-

rizme karşıdırlar. Ama hangi parlamentarizme sorusunu hiçbir zaman sormuyorlar kendi kendilerine. Parlemanterizm, onlar için, hacıağanın kandırdığı köylü ve şehirli çalışanların oylarından ibarettir.

Sorun böyle konunca, işte o eski, sosyalizmin bundan önce, yarım yüzyıl önce tartışıp çözümlediği probleme geliyor. Sadece oy avcılığıyla demokrasi bir ülkede gerçekleşir mi, gerçekleşmez mi?

Bunu, gene 50 yıl öncesi, 1924 yılında Çin'de de görmüş oluyoruz. Ve Çin'in sosyalist partisi değil, biliyorsunuz, Sun-Yat-Sen'in kurduğu Kuomintang partisi, kesin bir tanımlamayla bildiri şeklinde memlekete ve dünyaya yaymıştı o zaman. 1924 senesinde Kuomintang'ın Birinci Milli Kongre'sinin bildirisi aynen şöyle der:

"Bugün çeşitli ülkelerde uygulanmakta olan sözde demokratik sistem genel olarak burjuvazinin bir tekel metaı olup, halkı ezmeye yarayan bir alet derecesine düşmüştür. Kuomintang'ın demokrasisi ise, bütün halkın palaştığı ve bir avuç insanın özel malı haline gelmesine olanak bulunmayan bir demokrasidir."

Görüyoruz. Yalnız sosyalistler arası değil sorun. Milli kurtuluş çabasına girmiş 700 milyonluk (bugün) bir ülkede bile yığınların, hâttâ burjuva açısından örgütleyicileri ve devrimcileri bile, demokrasiyi, burjuva demokrasisini koyarlarken, eğer finans-kapital tekelinde bir matah ise, finans-kapitalin oyununa elverişli bir mal durumuna geldiyse, bunun demokrasi değil, sözde demokrasi olduğunu açıklamışlardır. Ta 1924'te. Demek ki 45 sene önce.

Öyle ise bizim efendiler neden bu kadar demokrasi üzerinde hassas ve titiz davranıyorlar? Gayet açık. Çünkü, demokrasi lâfıyla bir duman perdesi yayıp, onun altında kendi vurgunlarını, çapul sistemlerini haklı gösterme çabasında oluyorlar. Bu, finans-kapital cephesinin kendi sistemini savunma metodu oluyor.

Aynı finans-kapitalin ekonomik olaylar alanında yaptığı çabaları göz önünden geçirirken, neler duyuyoruz? Ve neler öğreniyoruz? Bunlar günlük gazetelerin hiçbirine yansıtılmıyor. Biliyoruz, günlük gazetelerin konuları nelerdir. Ama finans-kapitalistlerin kendileri, gizli kapaklı 5-10 kişiden oluşan ahbapçavuş meclislerinde oturdular mı, -kimisi bilgin, kimisi büyük politikacı, kimisi büyük hukukcu falan, böyle 5-10 kişi bir araya geldi mi,- zaten birkaç yüz kişiden oluşan finans-kapitalin bütün içyüzünü rahatça konuşabiliyorlar. Ve bu konuştuklarını da çok defa Türkçe yayınlamaktan bile kaçınıyorlar.

Ben onlardan size, birkaç yayının içindeki incileri, hiç değilse birkaç

tanesini belirtmek istiyorum[13] Bunu yayınlayan da Amerikan Haberler Merkezi oluyor. Yayın Serisi: "Çağdaş Ekonomi Problemi" adı altında oluyor. Bu "Çağdaş Ekonomi Problemi"nde bütün kavga, biraz daha dikkat edersek Türkiye'nin başına hangi çorabı öreceğiz? Türkiye'nin başına derken de, özellikle Türkiye'deki zenginliklere ve zenginlik kaynaklarına nasıl elkoyacağız, bu elkoymada kimlerden yardım umacağız? Bütün konu bunun etrafında toplanıyor. Ve bu konu, Türkiye'de, bildiğimiz gibi, devletçilik ile özel sektör arasındaki tartışma biçimine giriyor.

Biz biliyoruz, Türkiye'deki devletçilik finans-kapitalizmin en büyük dayanaklarından biridir. Biri olmuştur hiç değilse. Ama, finans-kapital artık iktidara geldiğinden beri, yani ikinci emperyalist dünya savaşından beri iktidara geldi ve iktidara geldikten sonra "Bu devletçilik de ne oluyor?" demeye başladı. Bir taraftan bütün devlet yatırımlarını özel sermayeye aktarma planını yapıyor, bir taraftan da bu planı uygularsam acaba sonu nereye varır diye ürküyor.

Biliyorsunuz, Halk Partisi'ne karşı Demokrat Parti'nin bayrağında tek dişe dokunur yenilik devlet sermayesini, devlet işletmelerini özel sermayeye aktarmak, vardı. İktidara geldi. Aktarmak için pazarlığa oturulduğu zaman, başta devlet işletmelerini satınalalacak olan insanlar şöyle bir öneri yaptılar. O önerinin anlamını hepiniz biliyorsunuz, bir daha hatırlatayım. Bir defa hiç para vermiyorlardı. Krediyle bize verirsiniz devlet malını ve bu krediyi şu kadar senede gene ya öderiz, ya ödemeyiz, diyorlardı. Ama, bir de şartımız var, diye ekliyorlardı; şimdi devlet işletmelerinde çalışan personelin en az beşte dördünü taburcu edeceğiz biz. Çünkü burada yığınla hazıryiyici besliyor devlet işletmeleri. Yani, randımanı yükseltmek ve maliyeti alçaltmak için zorunluyuz devlet kapısına girmiş bu yüzbinlerce adamı kapı dışarı etmeye. İş buraya gelince, bunu uyguladığı gün herhangi bir parti, ne duruma düşeceğini görüverdi ve hemen tersine döndü, vazgeçti ondan.

Fakat içinde acı kaldı bu finans-kapitlin. Ve hâlâ, son zamana kadar, bu demokrasi, parlemantarizm duman perdesi altında, gene onları tartışıyor. Çünkü, Türkiye'nin 1963 yılında milli geliri 62 milyar lira tutarken, 64 yılında kamu tesisleri 60-70 milyar lira tutuyor. Yani, hemen hemen milli gelirimize yakın değerde bir devlet yatırımı var Türkiye'de. Bunu yutmak istiyor finans-kapital, bu kavga gürültü arasında. Fakat, yu-

---

13. Burada konu edilen broşürlere dayanarak Dr. H. Kıvılcımlı: "Amerika Nasıl Kalkındı? (Şu Amerikan Profesörleri)" başlıklı 3-4 sayfalık bir de makale yazmıştır.

tamayacağını da biliyor. Şu halde nasıl tırtıklayayım bunu hesabını yapıyor.

Bunun tartışmasını yaparken, yalnız, bizim için çok ilginç olan bir problem çıkıyor ortaya. Türkiye'nin işadamları adına, işadamlarının görüşünü savunan Halil Kaya adında bir kişi, (Bilmiyorum içinizden adını işitenler var mı? Ben işitmedim. Fakat Türkiye işadamları adına konuşuyor bu isimde bir insan..) diyor ki:

"*AİD Karşılık Paralar Fonu'nun önemli kısmı kamu sektörüne tahsis ediliyor. Amerika Birleşik Devletleri gibi özel teşebbüsün beşiği olan bir memleketin nasıl olup ta özel sektörü desteklemede hiçbir çaba göstermediğini anlamak güçtür.*"

Cümleyi herhalde takip edebildiniz. Bizim finans-kapitlimiz şaşıp kalıyor. Yahu, bu Amerika, hani sen özel sektör için geldin Türkiye'ye? Yani bizim için geldin, demek istiyor.. Nasıl oluyor da gene hâlâ Amerikan parasının önemli bir kısmını bize vermiyorsun da, devletçi sektöre, kamu sektörüne veriyorsun diye sitem ediyor.

Buna karşı, Türkiye'deki AİD'nin başında bulunan Amerikan uzmanı şu cevabı veriyor. Diyor ki, başka bir söylevinde:

"*Acaba..* (o da devletçiliğe vuruyor önce) *acaba 30 yıllık devletçilik çatısının tekrar gözden geçirilmesine gereksinim yok mudur?*"

Türkiye'nin milli geliri kadar yatırımı olan bir kuruluşa, 30 yıl önce belki tam zorunluluk vardı; ama bugün var mıdır, yok mudur? diye düşünüyor. Ve şunu da belirtiyor:

"*Bizim dairemiz, çoğu özel sektör elinde bulunan sanayi alanına yardımla görevlidir.*"

Bizim finans-kapitle teselli veriyor. Amerika'nın görevi size yardımdır, kamu sektörüne değildir, diyor. Ve tekrar ediyor, başka bir cümlesiyle:

"*AİD kesin olarak özel sektörün yanındadır.*" diyor. Yalnız, bu sefer, bizim finans-kapitalin bir açığını söylüyor. Diyor ki:

"*Açık konuşmak gerekirse, kamu sektörü, proje hazırlama işinde bir hayli ileridir.*"

Yani, biz, elbette sizi severiz, ama kendimizi daha çok severiz, gibi bir söz bu. Kamu sektörüne veriyoruz elbette, çünkü kamu sektörü bize daha yağlı kar sağlayacak yatırımlar teklif ediyor. Özel sektörse, henüz bu alanda yeteri kadar becerikli çıkmıyor. Bunu söyledikten sonra, korkusunu da belirtiyor Amerikalı:

atması korkusunu belirtmek isterim." diyor.

Böylece, Amerikalı finans-kapital sözcüsüyle, yerli finans-kapitlimizin sözcüleri karşılıklı tartışma yapıyorlar ve ikisinin son sözü şu oluyor. Amerikalı şöyle diyor:

"*Biz de bütün iktisadi devlet oluşumlarının satılmasını, tasfiye edilmesini arzu etmiyoruz.*"

Böylece bir taviz veriyor.

Güya devletçiliği savunan Okyar ismindeki profesörümüz de:

"*Aslında ben Ereğli'nin özel şirket oluşuna karşı değilim.*" deyiveriyor.

Böylece iki taraf ta şunu demek istiyor; yani ikimiz de aynı ahbapçavuşlarız; ister Amerikalı yabancı finans-kapital olalım (uluslararası), ister yerli milli finans-kapital olalım, ikimizin de amacı bu devleti, devlet sermayesini yutmaktır. Ama bu, işte kursağımızda kalacak bir şey. Çünkü 300 bin devlet kapısında geçinen insan var. Bunların eğer biz 250 binini bir anda sokağa atarsak, Türkiye'de belki de ihtilal olur. Bu korku da var.

Ve bu, asıl problemlerini -bütün öteki çapul sistemleriyle birlikte- kendi aralarında tartışırken, sanki böyle bir sorun hiç yokmuş gibi, Türkiye halkına da en önemli sorun solların aşırı gitmesi, demokrasiye karşı koyması, parlemantarizmi istemeyişidir, biçiminde bir duman perdesi yaymış oluyorlar. Bunun anlamı üzerinde fazla durmaya değmez.

Bu duman perdesi altında, finans-kapitalin, (çünkü parti adlarını söylemek bize çok az şey belirtiyor), finans-kapitalin bu duman perdesi altında yaptığı ve yapacağı hepimizin her gün gözü önündeki kanlı olaylardır. Bu olaylarla da bütün arzusu sol kanatta, sol insanlarımız arasında bir panik yaratmak oluyor.

Bu paniğe karşı en önemli görev, gençliğe ve en başta da örneğini verdiğimiz aydın gençliğe düşüyor. Neden gençliğe düşüyor? Bunun tarihsel nedenleri çok. Yalnız, bir gerçeklik var. Türkiye'de her zaman ileri gelişim atılışları hep aydın gençlikten çıkmış oluyor.

Ve bu gençliğin karşısına çıkanlar da, çok defa finans-kapitalin acemi yaşlı elemanları oluyor. Ama bunlar daha konuşurken bile... Rastantı elime, bir eski kağıt üzerine almış olduğum bir not geldi. Bu notu gazetelerden almışım. O zamanki Genelkurmay Başkanı panturanist Tural, general Tural Paşa orduya tamim etmiş. Şu iki cümleyi size de okumak ibret verici olacak. Okumuşsunuzdur herhalde. Şurda bir de topluca okumak faydalı olacak. Bir kere bütünüyle o bildiri, ilkokul öğrencisinin bile daha doğru anlatabileceği düşünceyi karmakarışık vermek biçiminde oluy-

madım bir şey. Şu cümleden ne anlaşılır? Diyor ki:

"*Türk çocukları ezeli düşmanının tatlı sandığı bu hayalleri, onu boğucu hayaletler haline getirecektir.*"

Ben bir şey anlayamadım bundan. Yani,. siz anlıyor musunuz, bilmem. "*Türk çocukları ezeli düşmanının tatlı sandığı bu hayalleri, onu boğucu hayaletler haline getirecektir.*" Ondan sonra da, gene bir başka cümle:

"*Komünistlerin tarih boyunca tekrarladıkları hatalı davranışları gibi, bu kere kendisini daha ağır olarak pişmanlar safına sokacağı âşikârdır.*"

Gene, hani Arabın dediği gibi "Eşamânâ?" Anlam ne?.. Anlaşılmıyor. Yazmış ama bunu. Kim yazmış? Türkiye'de yarım milyon insana "Ha!" dedi mi, silahlıca hepsi birden harekete geçecek.. Kara, Deniz, Hava kuvvetlerinin başkumandanı durumunda olan bir Genelkurmay Başkanı böyle cümleleri yazabilmiş. Ve burada da gençliği uyarmak istediğini söylüyor. Nereye uyandırıyor? Şöyle diyor, bir cümlesinde:

"*Asırlardan beri İslamiyetin gerici bir yönetim içine sokulmasında planlar Moskova'da yapılmaktadır.*"

Hangi asırlardanberi? İslamiyetle ne ilgisi var? Şu hale bakın. Yani ne günlere gelmişiz?

"*Bugün Türkiye'de..* (gene aynı bildiriden), *bugün Türkiye'de din sektöründeki kaynaşma ve parçalanma bilhassa komünizmin eseridir.*"

Demek o Süleymancılarla Nurcuların kavgası da komünizmin eseriymiş. Böyle görüyor.

Şimdi, bunları söyleyen sıradan bir bunak falan olsa, acınır, gülünür geçilir. Ama, dediğim gibi, koskoca bir devletin en büyük dayanağı yarım milyon insan, silahlı, onun ağzına bakıyor. "Ha!" dese, hepsi birden kurşun atacaklar. Ve bu adam böyle konuşuyor. "Asırlardan beri" diyor, "Moskova'da.." Hangi? Daha 50 yıl olmadı Moskova'da komünizmin iktidara gelişi. Bu, asırlardan beri, yüzyıllardan beri bu iş böyledir, hep orda hazırlanır diyor. Evet.

Ve gene kemâl-i cesaretle":

"*Komünist alemin merkezi önüne asırlardan beri bir mani halinde çıkan Türkiye'mizdir*" diyor.

Demek ki.. Bravo demekten başka yapacak bir şey yok!

Sizden önceki kuşakların akıl hocaları, ya da en akıldâne büyük komutanları aşağı yukarı bu kafa yapısında, E, bu kafa yapısındaki insanlara karşı haklı olarak siz gençlerimiz, artık bir tür ayaklanma durumundasınız. Yani, suradaki toplantımızın devimlendirdiği gibi, artık siz bun-

dan önceki kuşakların "Allah bir" dediğine bile inanacak durumdan çıkmış bulunuyorsunuz. Ve haklısınız. Yani, böyle bildiriler yayabilen büyük komutalar, büyük yöneticiler Türkiye'nin başında durdukça, sizi elbette çileden çıkarıyor.

Şu halde, gençliğimizin, en önde davranış gereğini duyması ve kolu paçayı sıvayıp ulus önüne atlaması, kaçınılmaz bir tarihsel görev haline gelmiş bulunuyor.

Bu görev, yani aydın gencin ulus adına mitlletin önüne düşme görevi, aşağı yukarı bütün geri ülkelerde günün gerçekliği olmuştur. Çin'de, bakıyoruz, nesnel olarak aydın gençliğin durumunu böyle ifade ediyor Çin'in devrimci düşünürleri: "*İşlerini ve öğretim olanaklarını yitirmek tehlikesinde olan aydın gençler, tümüyle devrimcilerdir*." Tıpkı bizde olduğu gibi.

Bolluk içinde bir burjuva toplumu.. Batıda, biliyoruz, kapitalizm bolluk içinde bir toplum yarattı ve kendi yetiştirdiği aydın insanlara da ekmek bulabildi. Ama bizde? Üniversitemiz 100 bin öğrencili duruma geldi. Bu yüz bin kişi, 10 tümen asker, yarın hayata atılırsa, hangi işe, nasıl kayrılacak, ne yiyecek, ne içecek? Bu günün sorunu...

Çin'de de aynı şey olmuş. Bütün geri ülkelerin alınyazısı bu. Hem işlerini yitirmiş durumda kalıyorlar, hem de öğrenim olanaklarını yitirmiş. Ve bugün bizde de onu görüyoruz. Ben, her zaman gördükçe, içimden adeta gözlerim dolarak düşünceye dalıyorum. Yüksek öğretim genci arkadaşlar içinde, kimisinin pabucu delik, kimisinin elbisesi yamalı. Bu durumda adeta bir kutsal savaşa girmiş gençlerimiz. Bu maddi durum, dünyanın her geri ülkesinde, kendi çocuklarını besleyemez hale gelen finans-kapital sisteminin kaçınılmaz ürünü oluyor.

Şimdi, böyle bir gençlik üzerine biz artık kendi ölçümüzde karşılaştırma yapmak için, örneğin, neler aklımıza gelir aydın gençlik deyince? Bunu Çin'deki tanımlamalardan gözümüz önüne korsak, ilginç olacak. Bir kere Çin'de aydın gençliğin çoğunluğu "*Dağarcıklarında bir miktar bilimsel bilgi ve politik bilinç olan insanlar*" olarak görülüyor. Hem bilim, hem de bilgileri dağarcıklarında var çoğunluğunun. Ve bunları, o zaman için, yani demokratik devrimin zafer kazanmasından önceki günler için: "*Bugünkü konağında Çin devriminin sözcüsü, öncüsü olabilirler*." diye tanımlıyorlar. Aşağı yukarı bizim bugünkü aydın gençliğimizin durumunu yansıtıyor bu cümle. Bu cümleye göre, teorik açıdan aydın gençliğin görevinin tanımlaması şöyle oluyor: "*Çin'de Marksizm'in iyi kabul görmesi herşeyden önce onların emeği sayesindedir* "

diyor Çinli düşünürler. Nitekim bizde de öyle oluyor. Gençliğimizin sayesinde bugün bilimsel sosyalizmin, yani gerçek sosyal bilimin, memleket ölçüsünde iyi kabul görmesi olanak durumuna geliyor. Pratikte de "Devrimci aydınların katılışları olmaksızın, devrimci güçlerin örgütlemesine ve devrimci davranışların başarı kazanmasına olanak yoktur." diyor, gene Çinliler. Şu halde, sizlere düşen görev, gençliğimize, özellikle aydın gençliğimizin ileri elamanlarına düşen görev yalnız teoride bilimsel sosyalizmi Türkiye'ye maletmek değildir, bu yetmiyor. Pratik olarak da devrimci davranışa katılmanız, devrimci güçleri örgütlemeniz, devrimci davranışların başarı kazaması için birinci şart ve olanak durumuna girmiş bulunuyor. Bu, aydın gençliğin büyük çoğunluğunun hiç değilse, özlemi ve eğilimi olarak bizde de aynen bugün önümüzde olan şey. Yani oradaki örnek Türkiye için de yüzde yüz uygun düşüyor.

E, bu kadar güzel özellikleri olan aydın gençliğin, hiç değilse bir kısmının, elbet olumsuz yanları da olabilir. Onu da gene orada deyimlenmiş buluyoruz. Diyorlar ki "*Çin aydın gençliğinin bir bölüğü çok defa kritik anlarda pasifleşirler, hâttâ kimi olur düşmanlığa bile düşerler.*" Bu da var hesapta yazılı. "*Uzun süre yığın dövüşünde bilenmelidirler, bunun için*" diyor. Demek ki, zümremizin -hepimiz aydınız- özellikle aydın devrimciler zümresinin bir korkacağı şey şudur: Azınlık da olsa, kendi içlerinde zaman zaman pasifliğe düşmek, hâttâ düşman cepheye geçmek tehlikesine uğrayanlar çıkabilir. Bunun önüne geçmenin denenmiş yolu yığının dövüşüne, mücadelesine girmek ve orada bilenmek olabilir, diyorlar. "*Halk devrimine katılmadan önce, halkın hizmetine girmeye, halk gibi yaşamaya karar vermerden önce, düşünce ve davranışları kararsız olur aydınların.*" diyor.

Bu iki olumsuz karakteristik gözümüz önünde durursa, tabi bundan sakınmamız gerektiğini daha bilinçle hesaba katarız ve davranışlarımızı ona göre kontrol ederiz. Onun için okumuş bulunuyorum bunu. Yalnız olumluluk zaten Allah'a mahsus, diyecektim. Öyle de değil.. Onun bile olumsuz yanları, şeytan biçiminde çıkıyor.. Aydın gençliğin de olumsuz yanları, elbet olumlu yanını örtecek değildir. Tam tersine, belki yarattığı diyalektikle, zıtlıkların bir arada oluşuyla halka daha iyi öncülük yapmakta, yani gerek bilimsel sosyalizmi yaymakta, gerekse devrimci halk hareketini örgütlenmekte daha yararlı olur.

Bunun gibi, gene Vietnam devrimcilerinin oradaki gençliğin neler yarattığı üzerindeki pasajlarını hep okumuşsunuzdur. Burda bir daha beraberce okumuş olmak için not ediyorum:

"Vücuduyla bir havan topunun ağzını tıkayan Tru Van To, savaşa devam edebilmek için yaralı kolunu kesen May Van Te, tek başına üç helikopteri ardarda düşüren Nguyen Viet Ka, tek başına üç amfibi, zırhlı arabasını haklayan Li Van So, grup olarak ünlü Ap. Laç grubu 29 gün ve gece durmaksızın dövüşen Long Tru gerillacıları. vb.." diye sayıyorlar. Bütün bunlar gençliğin yapabileceği işler. Ve bunlar, özellikle geri ülkelerin kurtuluş savaşında en önemli görevlerden birinin nasıl aydın gençlere düştüğünü bize gösteriyor. Bizim gençliğimiz de, şükürler olsun ki artık, bu tarihsel misyonunu kavramış durumda bulunuyor.

Bunun yanında bizim bir eksiğimiz var. Geçende bir toplantıda konuşmuştum. Orada arkadaşlara, genç arkadaşlara özellikle, onu hatırlatmıştım. Marx'ın Kugelmann'a yazdığı mektuplarda bir sözü vardır: "*Devrimler, der ferment féminin* (diye Fransızcası, yani "dişi maya") *olmaksızın başarılı olamaz.*" Bizim, ülke olarak bu noktada, tarihten gelen bir baskıyla, büyük zaafımız var. Ve hâttâ onu uzunca bir etüd konusu yapmak gerekti. Türkiye'de finans-kapital zümresi, burjuva sınıfı, proletarya sınıfı, vb. sınıflar olduğu gibi, bir de adeta Türkiye'nin özelliğine ait bir müthiş olay olarak, sanki ayrı bir sınıf olarak, bir kadın sınıfı var diyebiliriz. Ve bu sınıfı biz bütün eylemlerimizden soyutlamış durumdayız. Anadolu'da en ağır yükü kadın taşır. Ama kadının gerek sosyal, gerek politik alanda, yani tarla ve ekonomi alanının ağır işleri dışında, en ufak bir insanlık hakkı yoktur. Bu büyük ağır basan yığınlarımızın kasabalardaki durumu da şöyle ya da böyle devam ediyor.

Bu durum, tabii, bu toplantımızda istisna.. Görüyorum yani, kadın arkadaşlarımız da oldukça katılıyorlar. Yalnız, başka geri ülkelerin devrimlerinde bu elemanın çok büyük rol oynadığı örnekler gözümüz önünde durduğuna göre, bizde de bundan, yani kadının politik ve sosyal aksiyon alanında soyutlanmasından kurtulmamız mutlaka gerekir gibi geliyor. Sonunda yarı insanımız demektir. Bu yarımızın kopması, bütün bizim erkek arkadaşlarımızın yarım kalmasına, aksiyonda yarım kalmasına mutlak surette neden oluyor.

Oysa, örneğin, Vietnam'da kadının rolünü şöyle görüyoruz:

"Süngülerin barikatını delerek şehirlere dalan ve kızgınlık çığlıkları koparark sokakları ve kaldırımları titreten onbinlerce köylü kadınını kim unutur?" diyor. *"Bir stratejik yol yapılacak diye köyünün yıkılmasını önlemek için buldozerin önüne kendini atan Thai Nguyen'li köylü kadını, ya da Nam Bo'da köyüne ateş edilmesini önlemek üzere kendi vücuduyla topun ağzını tıkayan kadını kim unutabilir? Şehirde liseli ve üniversiteli*

öğrenci kızların siyasi savaşta övülecek rol oynamalarına karşılık, köyde kadınlar çok birbirlerinin her zaman önlerinde gitmişlerdir."

Demek ki, milli kurtuluşunu yapan geri ülkelerde kadının oynadığı rol, Marx'ın çok iyi gördüğü ve belirttiği gibi, vazgeçilemez ve kaçınılmaz önemde bir roldür. Özellikle Türkiye gibi daha dün çarşaftan çıkmış bir ülkede, genç arkadaşlarımızın bunun üzerinde durarak gençlik deyince, kendi yarıları olan kadının bile mutlak sosyal ve politik eyleme katılmasını çok dikkatle ele almaları ve geliştirmeleri şarttır.

* * *

İşte bu kadar önemli devrimci tarihsel bir misyonu olan aydın gençliğin davranışları üzerine karşı tarafın, yani finans-kapitalin duman perdesi yanında niçin panik yaratmak istediği, bu saydığımız gençlik karakterlerinden çok kolay anlaşılıyor. Eğer onu kırabilirse, onun gözünü yıldırabilirse, finans-kapital adeta emin oluyor ki, Türkiye geniş halk yığınlarımızın işçimizin, köylümüzün ve diğer tabakalarımızın durumunu geriletebilir. Buna karşı gençlerimiz elbette bilinçle direniyorlar. Bu direnmenin şu ya da bu biçimi, şu veya bu alanı üzerinde hepiniz her gün bulunuyorsunuz. Ve o alanlardaki yapılan işlerin de nasıl yürüdüğünü, içinde bulunduğunuza göre benden de çok daha iyi kestiriyorsunuz.

Bu davranışlar içinde son tartışma konusu olan problemin, başka ülkelerde geçmiş daha kritik durumlardaki olaylarla değerlendirilmesi faydalı olur diye, bir pasaj almış bulunuyorum.

Çin'de "*Yabancı emperyalizm ve uşaklarıyla her türlü uzlaşmayı reddederek, sonuna dek dövüşmek azminde olan bir devrimci güçler kanadı gençlik.. Bu kanat iyice sağlamlaşıp, kendilerinden emin olmadıkça, düşman güçleriyle kesin savaşa girişmekten kaçınmak zorunda bulunduklarına göre...*" Yani savaşa girilirken, savaş güçlerinin, eğer karşı taraf güçleri ağır basacak ta, ezilmeleri tehlikesi ortaya çıkarsa daha sağlam duruma gelinceye kadar kendilerini ezdirmemeleri gerekir, demişler. Ve, "*Yapacakları iş, köylere sığınmak, köylülüğe sığınmak olur.*" demiş ve oralara gitmişler. Biliyorsunuz, orada yapılan eylemleri.. "*Bu durum uzun süredir düşman işgali altında olan ve gericiliğin kara güçlerinin egemenliği latında bulunan şehir ve köylülerdeki parti propaganda ve örgütlenme çalışmalarında, aşırı derecede atak ve serüvenci bir çizi yerine, taze güçleri gizleme, güç biriktirme ve şimdilik bekleme çizisini benimsememiz gerektiğini gösterir.*" demiş. o zaman için. "*Düşmana karşı mücadeleye gi-*

rerken, kanunların, kararnamelerin, gelenek-göreneklerin olanak verdiği bütün biçimlerden azami ölçüde yararlanarak, meşruluk amaca elverişlilik ve tedbirlilik prensiplerine dayanarak, yavaş fakat emin adımlarla ilerleme taktiğini benimsemeliyiz. Ortalığı velveleye verme, acelecilik kimseyi başarıya ulaştıramamıştır."

Demek, dünyanın en büyük başarısını kazanmış olan bir ülkede, genellikle küçük-burjuvazinin aydın kanadı dediğimiz en öncü, en atılgan bölümü üzerinde o zaman böyle düşünülmüş ve bu öğütler açısından davranılmış, onun için de başarıya ulaşalmıştır.

Böyle bir durumda, herhangi bir eylemi eleştirmek söz konusu değil. Yalnız, eylemlerin zaaflarını gözönünde tutarak, daha tedbirli nasıl davranabileceğimizi düşünmek görevimizdir. Ama bu tedbirliliği kim ayarlayacak? Soru buraya geliyor. Yani, aydın gençliğimiz, eğer yalnız kendi içgüdüsüne bırakılmış durumda kalırsa, elbette dünyanın her yerinde olduğu gibi, bu demin eleştirisini yapmış bulduğumuz biçimde yanlışlıklara düşmesi kaçınılmazdır.

Bunu önleyecek şey ve bundan çıkacak paniğin.. Ki finans-kapitalin de bugün en çok üzerinde durduğu, sürekli olarak kurşun sıkıp insan öldürerek canavarca uyguladığı taktiği, gençliği paniğe uğratmak, onun atılganlıklarını işlemez hale getirmek, ondan yararlanmayı bilmek oluyor.. Buna karşı, öyleyse gençliğimize düşen tek görev, bugünün görevi ne olabilir? Bütün bu davranışları bir çerçeve içinde organize edecek ortam yaratmak olabilir. Buna da, bildiğimiz gibi örgüt adını veriyoruz.

Finans-kapial bu alanda bize şaşılacak kadar örnek veriyor. Yani, kendisi birkaç yüz kişi olmasına karşın, Türkiye ölçüsünde, göz karartıcı bir çabuklukla boyuna örgütlenme yolunda çaba harcıyor. Ve bunun ürünlerini de her gün topluyor. Ben, bize ibret olsun diye, geçende öğretmen boykotu üzerine geçmiş Boyabat olaylarından bir küçük örnek almış bulunuyorum.

Boyabat olaylarının ne olduğu şöyle bir pasajda özetleniyor. Hep okudunuz belki. Ama burada, karşı tarafın nasıl çalıştığını göstermesi açısından, bu pasajı, daha iyi, daha çabuk okuyabilen bir arkadaşımız, zahmet olmazsa bir daha okusun. Şurdan aşağısını lütfen:

"Saat 10 sırasında, dükkanlarında çalışan halk zorla çıkartılarak yürüyüşe getirilmiştir. Yürüyüş AP İlçe Başkanlığı önünden başlatılmıştır. Yürüyüşe katılan Emniyet Amiri, TÖS lokali önüne gelince, yürüyüşe katılanların isteğiyle lokal önünde asılı 'Boykot Var' yaftasını indirmiştir. TÖS tabelasının da indirilmesi isteği üzerine: 'Az bek-

leyin, ben bir yere varıp geleyim' demiştir. Yürüyüşe katılanlar, Emniyet Amiri gelene kadar oldukları yerde beklemişlerdir. Bundan sonra, Emniyet Amirinin ve Tahrirat Katibinin yardımıyla, tabela indirilerek halkın ayakları altına alınmıştır. Tahrip edilen tabela kaybolmuştur. Bundan sonra, Emniyet Amiri omuzlara alınarak, Liseye yürüyüşe geçilmiştir. TÖS lo*kali önünde, lokalin 8 tane camı kırılmış ve bu arada Kaymakamın kafasına lahanalarla vurulmuştur. Yürüyüşe katılanlar 'Komünistlere ölüm!', 'Moskova'ya, Moskova'ya!' diye bağırmışlardır. Ve bu arada İl Jandarma Komutanı da saldırıya uğramış, o da lahanadan nasibini almıştır. Bu sırada lokalde öğretmen yoktur. Lise binası jandarma kordonuna alındığından, saldırı olmamış. Ancak paniğe kapılan öğrencilerin bir kısmı pencerelerden atlayarak kaçmışlardır. Kaymakamın evi lise yolundadır. Kaymakamın karısına söylenen sözlerden sözetmek olanaksız.*

"Neden lokal önünde-tedbir alınmamıştır? Belli değil. Yürüyüşçüler.. vb."

Olay bu. Günlük gazetelerde geçiyor. Ve bunun üzerine, artık Kaymakamın da başına lahana düşünce, 32 kişi tutuklanıyor. Ben, bu 32 kişinin kimler olduğunu çok merak ettim. Ve onların, buradaki verilebilen ölçüde, bir sınıflamasını yapıp ondan ders çıkarmaya çalışım. Burada da o sınıflamayı arkadaşlarıma anımsatmak istiyorum.

Bir kere, iki elebaşı grup çıkıyor. Bakın, 32 kişi bir kazayı alt-üst ediyor. Hâttâ kendi egemen sınıflarının devletini bile dinlemeyecek, taşlayacak kadar ağır basıyor. Kimdir bu 32 kişi diye merak edince insan sosyal açıdan iki zümreye ayırmak olanaklı. Ben bunları -şimdi size de açıklayacağım- 7'sini finans-kapitalin adamı, 9'unu da tefeci-bezirganın adamı olarak buldum.

Finans-kapital deyince, biliyoruz, büyük petrol şirketleri ve onların Türkiye'deki ortakları akla geliyor. Gerçekten bakıyoruz, bunlardan 7'si, petrolle işleyen araçların temsilcisi görünüyorlar. Birisi kereste tüccarı, ama, şoförler cemiyeti'nin başkanı aynı zamanda. Birisi benzinci, aynı zamanda hacı. Birisi şoför, o da keresteci, ve Nurcular Derneğinden. Birisi lastikçi, gene oto taşıtları, petrol şirketinin hesabına çalışan, yani petrol yakan, kullanan insanlardan. Birisi oto yazıhane katibi. Birisi şoför gene. Biri daha gene şoförler derneği üyesi.

Diyeceksiniz ki, bunlar finans-kapitalist mi? Değil. Ama taşrada büyük petrol şirketlerinin geniş şebekesi içinde rol almış ve kendine göre bir kazanç sağlayan insanlar. 32 kişi içinde 7'si böyle.

Geri kalanı da tefeci-bezirgan sınıfı, temsilcisi. Örneğin biri var gene

benzinci, ama hacıdır kendisi. Pirinççi, o da hacıdır. Marangoz ve bakkal diye iki esnaf var. Onların da biri hacı, ötekisi eski imam ve Nurcular Derneğinden. biri hamal, şöyle hamal deyince, acaba işçi mi diyoruz? Bir de bakıyoruz, hamal da hacı. Beşincisi, Dayı köyünden gelmiş. Köylü diyeceğiz, fakat bir de bakıyoruz, o da köy imamıymış meğer. Altıncısı doğrudan doğruya imam, ve Din Görevlileri Derneği başkanı. Yedincisi imam, gene Din Görevlileri Derneğinin üyesi, aynı zamanda İmam-Hatip Okulu Yaptırma Derneğinin üyesi,. Sekizincisi müezzin. Din görevlileri Derneği üyesi. Bir daha İmam-Hatip Derneği üyesi.

Demek ki, 32 kişinin 16'sı bunlar. İkiye bölününce: yarısı finans-kapital cephesinin askeri, yarısı da tefeci-bezirgan derebeyliğinin ideolojisine bağlanmış insan. Fakat bunların hepsi örgütlü. Zaten rolleri de burdan geliyor.

(Sözler banda alınamamış)

H.K.: ... Yalnız Boyabat'a gitmeye gerek yok tabii. Biz gazetede bir şey bulduk ta, onun için, yani inkar edilmez bir olay olarak örnek verdik. İstanbul'da da demek ki, yanıbaşımızda aynı finans-kapital, aynı oyununu, işçi adreslerini toplayıp, arkadaşımızın anlattığı biçimde, halkımızı idealist gençlerimize karşı kullanma denemesini yapmıştır.

Benim en çok üzerinde durduğum, bu tip, bu sosyal yapılı insanlarımızın davranışlarında sosyal sınıf açısından ve örgüt açısından nasıl sıralandıklarını ibretle gözönünde tutmaktır. Örneğin, örgüt deyince, bakıyoruz bir tanesi siyasi parti, ve en başta o.. Kereste tüccarı, büyük, aynı zamanda Şoförler Cemiyeti'nin başkanı Boyabat'ta. O adam, orada siyasi partinin de başında. Bütün ötekileri seferber eden bu siyasi partinin adamı oluyor. Ondan sonra iki ekonomik örgüt var; Şoförler Derneği.. Bu doğrudan doğruya petrol şirketlerinin alanı.. Bir de Esnaf Kefalet Kooperatifi; bu da gene finans-kapitalin banka kolu.. Böylece, bir siyasi, iki ekonomik örgüt çıkıyor. Ayrıca dört tane faşist örgüt. Birisi açıkça, açık faşist örgütü; milliyetçi öğretmen sıfatıyla, asıl öğretmen yığınına karşı koyan faşist örgütün sözcüsü. Üçü gizli faşist örgüt; Nurcu teşkilatının adamı oluyor. 7'si de dini örgütlerin adamı oluyor. 3'ü resmi din görevlisidir. 4'ü de özel İmam Hatip Okullarının üyesidir.

Demek ki, küçücük bir kasabada, 14 örgüt, bir siyasi partinin güdümü altında, 32 kişiyi çevresinde toplayınca, bunlarla adeta iktidarı ele alacak kadar bir baskın yapabiliyor. Ve böylece devrimci eylemleri paniğe uğratmaya girişiyor.

Bunların sosyal sınıf yapıları da (yani kim, hangi-sınıfa daha çok

bağlı); 9'u kapitalist, 9'u esnaf, 9'u resmi görevli çıkıyor. 9 kapitalist şunlar: Birisi müteahhit, parti başkanı. Birisi Şoförler Cemiyeti başkanı, kereste tüccarı. Bunlardan birisi Nurcu. Hacı benzinci ve pirinçci hacı. İmam-Hatipçi kırtasiyeci, manifaturacı, nalbur, inşaatçı, sıvacı.. Böylece 9 kişi o küçük kasabanın kapitalist sınıfından. 9 da esnaf bulmuşlar: Birisi Esnaf Kefalet Kooperatifinden ve terzi kendisi. İkisi Nurcu: hem bakkal imam, hem marangoz. Birisi hacı marangoz. Birisi İmam-Hatip, gazete bayii. Birisi muhtar ve kasap aynızamanda. Lastikçi, bakkal, berber..

Demek ki, devrimci hareketin karşısında örgütlenen sosyal sınıflar bunlar. Bir de iktidara sahip olan bu sınıfların devlet cihazı var. Bu devlet cihazından da 9 resmi görevli onlarla karışıyor. Yani, bir kapitalist sınıfın 9'u, bir esnaf dediğimiz Babil çağından kalma tabakanın 9'u ve resmi görevlilerin 9'u.. Resmi görevlilerin birisi emekli faşist, birisi ormancı, birisi postacı. Üçü de yani idareden. Üçü din adamı ikisi imam, biri müezzin. Üçü de köyden köy imamı, köy muhtarı, köy korucusu..

Doğrudan doğruya, ne işçi sınıfımızdan, ne de gerçekten memleket ölçüsünde en büyük oy kaynağı olan köylü yığınlarımızdan, ne de aydın, hele aydın insanlarımızdan bu elebaşılar içinde kimseyi görmüyoruz. Şu halde finans-kapital şebekesi, böyle tipler içinde, bir küçük kasabada 14 tane örgüt yapmak suretiyle ve bu 14 örgütün, çeşitli örgütün başına da bir politik örgüt ajanı koymak yoluyla, yüzbinlerce insanı tedirgin eden davranışlar yapıyor ve bu davranışlarla devrimci hareketi paniğe uğratmaya girişiyor.

Bu, bizim için çok ibret verici bir olaydır. Bize, devrimci insanlara nasıl çalışmak gerektiğini öğretici olaydır. Çünkü.. Gerçi bunları bilmiyor değiliz. Ama, bir de karşımızdakilerin deneylerini gözönünde tutarsak, daha iyi aydınlanmış oluruz diye, ortaya koymak gerekti. Çünkü onlar, 30 milyon insanı bu metodlarla ve bu örgütlerle kendi etkileri altında tutabiliyorlar.

Bu durumda, özellikle şu toplantının arkadaşları içinde davranış görevlerimiz neler olacak? dediğimiz zaman, genellikle davranabilmek için, -gerek teorik, gerek pratik açıdan,- Türkiye'nin sınıf yapısını gözümüz önünde tutmamız birinci problemimiz oluyor.

Türkiye'de sınıf yapısı derken, elimizde egemen sınıfın istatistiklerinden başka bir materyalimiz yok. Olmasına da olanak yok. Ve o istatistiklerin ne kadar yetersiz olduğunu da en çok kendisi daima söyler. Hâttâ, demin o konu ettiğimiz finans-kapitalist Amerikalılarla yerlilerin konuşmasında, iki taraf anlaşıyorlar. Evet, bizde istatistiklerle pek de yola

çıkılmaz. Yani, Türkiye'nin bugün resmen yayınlanan istatistikleri asla herhangi bir sosyal ve ekonomik problemi tam çözümlemeye yetmez, diyorlar, Onun için, istatistiklere dayanıp, kesin yargılara varmak epey de güç. Ama gene de, bazı rakamlrı gözönünde tutmak ilginç olur.

Örneğin, Gelir Vergisi Beyannamesi verenler diye bir grup insanımız var. Kimlerdir bu gelir vergisini veren ve ne kadar kazançları var diye araştırınca, iki bölümde etüd edilmeleri olanaklı. Bunlar, bu gelir vergisi verenler, 1956 yılında 109 bin küsur, 1963 yılında 337 bin küsur kişi.. 30 milyon nüfusun ancak yüzde 1'i demek. Yani, gelir vergisine uyan, yüz kişide ancak bir kişimiz.

Bu bir kişimizin de, yüz kişide bir kişimizin de nasıl bölündüğü, her sene verdikleri beyannamelerle şöyle oluyor. Önce bir üst zümre.. Bu zümre içinde 1963 yılı 122 tane milyoner var. Senede (?) 1 milyon 7 yüz küsur bin lira kazanıyor. Bunların nüfusumuz içindeki yeri; 10 binde 3 kişidir. Ve finans-kapital zümremiz, demek o 122 kişi.. Bunların yıllık ve aylık kazançları hesabedilirse milyonerler ayda (?) 1 milyon 7 yüz bin küsur alıyor ortalama.[14]

Öteki dört grup üst tabaka sayabileceğimiz, birisi 21 bin lira kazanıyor ayda, bunu ben cumhurbaşkanı seviyesinde saydım, iki bin küsur kişi, bir, kazancı başbakan seviyesinde sayılabilecek, 9 bin lira kazananlar var; sonra, 6900 lira kazananlar, bunlara da bakan diyelim, ve bir de, 2-5 bin lira kazananlar, milletvekili seviyesi diyelim.. Bunların hepsini toplayınca yüzde 3'ü geçmiyor. Ve bunlar %1 kişinin bölümü oluyor.

Buna karşılık alt tabaka; onları da 5 gruba ayırmak olanaklı.. Onların da karakteristiklerini zümre olarak vermek gerekirse; birinci zümre sendika, federasyon başkanlarının kazancı 3600 lira kadar, doğrudan doğruya sendikacı; 1900 lira kadar; kalifiye işçi; 888 lira kadar, Orta işçi; 343 lira, Kara işçi; 95 lira.. Kazançlar böyle.

Bu bölümün bizde, üstyapıyla, yani sınıfların iç kurumları açısından, alt-yapı arasında bir benzerlik göze çarptırıyor. Üstyapıda 10 binde 3 kişi, aşağı yukarı ikişer binden 9-10 bin kişiyi kendi çevresinde toplamış; böylece, bütün üst ilişkileri, bunlar, bu 10 bin kişi sayesinde güdüyor. Fakat bununla kalmamış. Bir de alt tabakalarda, bizim hergün gördüğümüz örnekleriyle büyük sendikacılar kafilesi denebilecek ölçüde insanlar satınalmış ve bunlar %2'yi geçmiyor. Geri kalanlarsa %8 sendikacı tipinde, %13 kalifiye işçi, %34 orta işçi, %40 kara işçi olmak üzere,

14. Bir yerde "yılda", daha aşağıda "ayda" deniyor. "Ayda" olması gerek herhalde.

büyük yığınların üzerinde etken oluyorlar.

Bu zihninizi fazla karıştırmasın. Yalnız, bizim kazanç açısından insanlarımızın birbirleriyle ilişkisinde böyle bir küçücük zirve milyoner.. Bakıyoruz, onun altında bir 10 bin kişi kadar ona bağlı insanlar.. Sonra asıl yüzbinlerce insanın bulunduğu alt tabaka diyeceğimiz, alt sınıflar.. Onların da başına gene bir sendika büyük liderlerini getirmiş koymuş. O kanalla onları etkiliyor. Bu bizdeki finans-kapitalin egemenlik sistemini adeta gözümüz önünde diriltiyor.

Bu alanda bizim sınıf olarak dayandığımız insanlar, biliyoruz işçi sınıfıdır. Karşıdaki sınıf da burjuvazidir. İşçi sınıfının tutumunu ve durumunu uzun uzun anlatmaktansa, yalnız çoğalış temposunu gözönüne getirmek, neden o sınıfa özellikle devrimci gençlerin birinci derecede önem vermeleri gerektiğini kendiliğinden ortaya çıkarır.

Bu, eski istatistiklerde, 1955 ila 60 yıllarında artış şöyle oluyor: Genel nüfus artışı 5 yılda %27 oluyor, fakat aynı yıllar içinde Tarım işçileri %280 artıyor. Demek ki, genel nüfus artışımız içinde tarımdaki, köylerimizdeki işçilerin sayısı, genel nüfusun artışına oranla, 10 kat daha çabuk, hızlı artıyor. Tüm işçi sınıfının, tüm işçilerin sayıca artışı da, gene bu 5 yıl zarfında %150 oluyor. Demek genel nüfusun içinde, hani artarsa, eğer bir dengeli artma olsa nüfus ne kadar artıyorsa, işçi de o kadar artsın, köydeki tarım işçisi de o kadar artsın.. Öyle olmuyor. Nüfus %1 artıyor. Nüfus'un yüzde 1 arttığı yerde tarım işçisi yüzde 10 artıyor, tüm ücretliler yüzde 5 artıyor.

Buna karşılık öteki.. Neden öteki köylüler, öteki tabakalarımız, yani işçi sınıfı dışındaki tabakalarımızın dinamizini birinci derecede önem verilecek durumda değil? Onu da onların artışından anlıyoruz. Genel nüfus %27 artıyor. Esnaf %21 artıyor, 5 sene içinde. Demek ki nüfus artışından eksik, esnafın artışı, esnaf dediğimiz nüfusun. Aynı yıllarda, 5 yıl içinde, köylünün artışı %9 oluyor. Ki nüfus artışının üçte biri. Demek eksiliyor.

Yani, şimdi, Türkiye ölçüsünde halk yığınlarımızın durumunu gözönüne getirdik mi, tarımda ve sanayide işçi sınıfının artışı 5-10 kat süratli oluyor; köylü ve esnafın, sadece köylü ve esnafın değil, bütün memleketin nüfus artışına nazaran.. Bu, biz devrimcilerin niçin proletaryaya, işçi sınıfına önem vermemiz gerektiğini gösteren rakamdır.

Böyle bir sınıf proletarya. Bunların ayrıntıları üzerinde gene durmayalım fazla. Çünkü az çok hepiniz bunları görüyorsunuz. Zaten görmediğiniz birşeyden de sözettiğim yok. Fakat özetliyorum ben, hepimizin bildiklerini.

Şimdi, bu açıdan, bizim görevlerimiz deyince, hangi stratejik ve taktik (son zamanda en çok bu deyimler kullanılıyor), hangi stratejik ve taktik özellikleri önereceğiz? Problem buraya geliyor. Geçen oturumda bir arkadaşımız milli demokratik devrim sloganının 1919 yılında hangi problemleri ortaya atan insanların minima programı olduğunu sormuştu. Ben onu kısaca sayacağım.

O zamaki, 1923 yılındaki devrimci arkadaşların örgütü, şöyle bir bildiri yayınlıyor, diyor ki:

"*Şimdiden heyetimiz İşçi-Çiftçi Partisinin halihazır için asgari programı olarak kabul ettiği esasları ve şiarları* (yani prensipleri ve parolaları, sloganları) *özetle tespit ve sizlere arzetmeyi uygun bulmuştur.*"

1923 yılı devrimcilerinin asgari program adı altında ortaya koyduğu - bir mücadele parolaları, bir de örgüt parolaları var, örgüt biçimleri var- mücadele parolaları, savaş parolaları şunlar oluyor:

1- "*Milli hakimiyet ve temsil, resmi müdahaleden uzak seçim.*" diyorlar, birincisi. Ve "*18 yaşında kadın-erkek herkesin seçime gizli oyla katılması.*" diyorlar.

Bunlardan bir kısmının nasıl sonradan egemen sınıflar tarafından bile kabul edildiği hepimizin bildiği şeylerdir. Ancak;

2- "*Aşar ve temettü yerine varlıkla orantılı gelir vergisi.*"

Birinci ve ikinci mücadele parolalarının uygulanma biçimini hep biliyoruz. Fakat burada "aşar ve temettü" kaldırılsın deniyor ve kaldırıldı. Ama ondan sonra "varlıkla orantılı gelir vergisi" deniliyor, herkesin varlığıyla orantılı. Bu "varlıkla orantılı gelir vergisi"nin ne kadar haksız uygulamaya uğradığını hepimiz gene biliyoruz.

Ha, bir de, o "aşar ve temettü"yü kaldırdıktan sonra, "orantılı gelir yergisi" için, "yılda 500 lira vergisiz" olsun diyorlar, örneğin o zaman. Ki o zamanın 500 lirası, bugün 7500 liradır. Oysa bugün vergiden muaf kazanç, bunun yarısından çok azı. Aklımda değil tam rakam, belki arkadaşlar daha iyi hatırlarlar; 3600, evet, işte o kadar. Demek yarısından çok azdır. 7500 istenmiş o zaman.

3- "*Yabancı sermaye reji ve tekeli yerine, bunların millileştirilmesi.*" deniyor.

Yabancı sermayeyi ve tekelleri millileştirme denildi. O da, bildiğiniz gibi, kısmen yapıldı.

4- "*8 saat İş Kanunu.*"

5- "*Gece işine iki kat ücret verilmesi.*"

6- "*Kadın ve çocuğa özel koruma şartları.*"

7- "*14 yaşından küçüklerin yarı çalışıp, yarı öğrenim yapması sırasında ücret almaları.*"

Ki buna ait hiçbir uygulama yok bugün daha, hâlâ daha, O zaman atılmış şeyler, parolalar.

8- "*İşçiye grev hakkı.*"

Verildi ama..

9- "*Serbest halk gösterileri hakkı.*"

10- "*Memurlara siyasi hak. Ve memurların azil ve tayinlerinde otonom oluşları.*"

Otonom örgütleri içinde tabi..

II- "*Yetim, dul ve sakat maaşları asgari geçim endeksi ile orantılı olmalı.*"

Mücadele parolaları o zamanki arkadaşların, bu 11 maddede toplanıyor.

Teşkilat biçimleri de:

1- "*Dış ticaret devletleştirilecek.*"

Yani, dış ticareti devletleşme biçiminde bir örgüte bağlamak, devlet örgütüne bağlamak gerekir, diyor.

2- "*Sanayi, ticaret, ulaştırma, iktisat ve ekonomi alanları bankalıkların kontrolunda olacak.*"

Bütün ekonomik ilişkileri, bakanlık, hükümet kontroluna alıyor.

3- "*Tarım, ticaret ve sanayi kooperatifleri kurulup kooperatifleştirilecek.*"

4- "*İşçilerin sendikaları ve birlikleri olacak.*"

5- "*Köylülerin sendikaları ve birlikleri olacak.*"

6- "*Memur ve öğretmen sedikaları ve birlikleri olacak.*"

Bunlarda, bu sendikalarda, özellikle memur ve öğretmenler azl ve tayin işlemlerini kendileri, kendi örgütleriyle denetleyecekler ve uygulayacaklar.

7- Ayrıca, "*Askerlik te kısa süreli olacak ve askerlik kurumu bir işçi-köylü okulu durumunda değerlendirilecek.*"

İşte, 1923 yılındaki minima program bu mücadele ve örgüt biçimleri ve paroláları çevresinde toplanmış oluyor, demek.

Sonra, 1937 yılına geliyoruz, gene bir atlamayla. O yılda demokratik devrim açısından parola şu oluyor.[15]

"*Demokrasi = anti-emeperyalizm + anti-feodalizmdir*" diyor.

Yani, Türkiye'de demokrasi demek ancak emperyalizmle ve derebeylikle mücadele demektir, deniliyor. Ve bu, üç alanda inceleme konusu

15. *Demokrasi: Türkiye Ekonomi ve Politikası Hakkında...*

yapılıyor. Birincisi endüstri, ikincisi toprak, üçüncüsü barış..

Endüstri bölümünde şöyle deniliyor:

"*Türkiye Cumhuriyetinin tarihi milli kurtuluş biçiminde bir demokratik inkılap tarihidir.*"

Demek ki, demokratik devrim denmiyor o zaman, demokratik inkılap kelimesi kullanılıyor. Yalnız, bu demokratik inkılabın, geçen oturumlarda belirttiğim gibi, milli kurtuluş biçimi üzerinde de duruluyor. Ki ilginç olan, bize has olan karakteristik de ihmal edilmiyor.

"*Kurtuluş, ecnebi finans-kapitalini kovmaktır, inkılap Türkiye'yi modernleştirmektir*" deniliyor.

Sonra, gene endüstri konusunda, bir başka pasaj:

"*Modern teknik Türkiye'ye anti-emperyalist bir biçimde girerse kurtuluşu sağlamlaştırır*" deniyor. "*Modern işgücü, demokratik haklarını kazanmış işçi demektir. İşçinin demokratik hakları, Türkiye'nin sendüstrileşmesi için hayati bir meseledir*" deniliyor.

Böylece, demokrasi sloganı ve sorunu, kendi boyutları ve gerçekliği içinde, 1937 yılında bir daha konulmuş oluyor. Ve devam ediliyor, gene sanayi alanında:

"*Tekniğin ilerlemesi, Türkiye'de tekniğin ilerlemesi, başta işçi sınıfının demokratik mücadelesi sayesinde olur.*"

Sürekli olarak işçi sınıfının demokratik mücadelesi ve demokratik hakları birinci sorun sayılıyor, o zamanki demokratik devrim programında..

"*Türkiye endüstrisi, derebeyi artıklarından kurtularak en mükemmel makinelere kavuşur ve modernleşebilir*" deniliyor.

Demek, işçiye demokratik haklarını vermek, ülkenin gelişimi gereğidir. İşçinin demokratik hakları verilsin ve böylece ulusal kurtuluşun en önemli bir aşaması daha gerçekleştirilsin.

Sanayi alanında, demokratik devrim sorunu 1937'de böyle konulmuş. Toprak bölümünde de şunlar söyleniyor, bir daha açıklama yapılıyor:

"*Her milletin davası gibi, ona bağlı olan her demokrasi inkilabı da, herşeyden önce, temeli toprağa dayanan bir köylü meselesidir*" deniliyor. "*Türkiye'deki asıl demokratik inkilabın konusu köylü çoğunluğudur. Klasik anlamı ile demokrasi demek, genellikle köyde ve şehirde her türlü derebeyi artıklarını temizlemek, özellikle köylüyü toprak sahibi etmektir. Ancak köye demokrasiyi sokmakla, finans-kapitali sokmak, iki bambaşka problemdir.*"

Demek, daha o zaman Türkiye'de milliyet davası, yani ulusal devrim ve demokrasi devrimi davası gerek sanayi başlığı altında işçi sınıfının sa-

vaşı, gerekse köyde, köylümüzün toprak ilişkileri savaşı olarak somut biçimde konulduğu gibi, bir de, köye demokrasinin nasıl gireceği anlatılıyor. Ve bunun, köye finans-kapitali sokmaktan bambaşka bir şey olduğu üzerinde ısrarla duruluyor.

* * *

Bundan önceki, yani bundan 30-40 yıl önceki strateji ve taktik üzerine Türkiye'deki devrimci, proletarya devrimcisi eğilim ve akımların önerdikleri slogan ve örgütler bunlar oluyor.

Bugün için ne düşünebiliriz?

Bugün için, ister istemez, bundan önceki oturumlarda işaret ettiğimiz gibi, Türkiye'de demokratik devrim sorununun iki aşaması mutlak belirtilmek ve sosyal sınıf temeline oturtulmak zorunluluğundadır.

Birinci Kuvva-yı Milliyecilik, yani eski milli kurtuluş, Türk ulusunun komprador burjuvaziye ve derebeylik saltanatına karşı kurtuluş savaşı oldu deniliyor, denilmesi gerek bugün. Yani birinci Kuvva-yı Milliyecilikte savaş, komprador burjuvaziye ve derebeylik saltanatına karşıdır, onun için bir kurtuluş savaşıdır.

Bu savaşta yalnız, işçi sınıfımız, fiilen yabancı işgali altında bulunuyordu. İstanbul'da, Marmara'da, Trakya'da, Ege'de, Antalya'da, Finike'de, hattâ Zonguldak dolayında bile bir miktar, büyük şehirlerde esir durumdaydı. Bu açıdan, sosyal bilinci arandığı taktirde o zamanki işçi sınıfımız, ancak "kendi içinde sınıf" durumunda kalmak zorundaydı. Birinci Kuvva-yı Milliye, ya da birinci milli kurtuluş, ya da birinci milli demokratik devrim, bu sınıfın karakterini taşıyor.

İkinci Kuvva-yı Milliyecilik ya da ikinci milli kurtuluş ya da ikinci demek zarureti olan milli demokratik devrim, Türk milletinin finans-kapitalist zümresine ve derebeyi artıklarının egemenliğine karşı kurtuluş savaşı olabilir. Bu savaşta, işçi sınıfı, 50 yıllık sayı (kantite) ve kalite birikimiyle, toplum ve politikanın en dinamik ve en ilerici biricik sosyal sınıfı olmuştur. Ve bir sınıf olarak, demokratik haklarını arayan, gittikçe daha bilinçli örgütlenmeye doğru gelişen bir "sınıf kendisi için" durumuna gelmiştir.

Tartışmalar, biliyorsunuz, sorunları hep üstyapıda koymak eğiliminde oluyor ve o zaman işin içinden çıkılamıyor. İşçi sınıfı için acaba "sınıfın kendisi" mi, yoksa "sınıf kendisi için" mi diye bir ayrım var.. Bilimsel sosyalizmin kolay anlaşılması için konulmuş bir ayrım. Sınıf kendi bilinciyle, kendisi bağımsız bir savaş yapacak düzeye mi gelmiştir? Yoksa,

öteki egemen sınıfların oyuncağı olan, yalnız bir sınıf mıdır, sınıfın kendisi midir? Bu anlamda.

Birinci Kuvva-yı Milliyecilik çağı için, zaten esir durumundaydı işçi sınıyfımız. Gene de onun, birinci Kuvva-yı Milliye savaşında hiçbirimizin bilmediği kadar çok önemli rolü olmuştur. Ama bunu, "sınıfın kendisi" olmak durumundan çıkmadğı için, bağımsız bir proletarya örgütü ve hareketiyle, memleket ölçüsünde etken kılamamıştır, bildiğimiz gibi. Yani, bütün bu büyük şehirlerin esir edilmiş işçi sınıfları -eğer o zamanın böyle özellikle "Teşkilat-ı Mahsusa", vb. gizli servislerinin raporlarını, anılarını okursanız görürsünüz- karıncalar gibi çalışmışlar ve düzenlice İstanbul'un özellikle büyük isalh depolarını boşaltmışlar, Anadolu'ya taşımışlardır. Yani, Anadolu'aki milli kurtuluş savaşının silahlanmasında, Türkiye işçi sınıfının muazzam rolü olmuştur. Ölümü göze alarak, yabancı askerlerinin gözü önünde, kimi vurarak, kimi arkadan duvarı delerek, kimi başka kombinezonlarla silahları Anadolu'ya kaçırmıştır. Anadolu mücadelesi başarılı olsun diye. Ama, buna karşın esir durumda bulunduğu için -büyük yığınıyla tabii- büyük merkezlerdeki işçi sınıfı, "sınıfın kendisi" durumunda kalmak gibi bir paradoks da gözüküyor.

Bugün için, böyle bir şey artık akla gelmekten çıkmıştır. Onun için, hâlâ daha bazı arkadaşların, işçi sınıfımız "sınıf kendisi için" mi, yoksa "sınıfın kendisi" midir diye tartışmalarla birbirlerini örselemeleri çok yersiz geliyor bana.

Fakat, bu ayrım da bize gösteriyor ki, Türkiye ölçüsünde davranışımızın ve düşüncemizin bilimsel, yani sosyal sınıflar temeliyle açıklanması gerektiği zaman, mutlak bu ayrımı yapmak zorundayız. Önce, sadece milli demokratik devrim gibi soyut, her memlekete genel olarak uygulanabilecek bir slogandan önce, bizim Türkiye'mizin özel kurtuluş savaşı tipini hesaba katmalıyız. Ve onun birincisinin cumhuriyet devriyle gerçekleştiğini ve oradaki sınıf değişikliklerinin söylediğimiz gibi olduğunu; ikincisinin de ancak, bugün "ikinci" adını almak suretiyle gerçekleşmesinin günün problemi olduğunu görmeliyiz. Ve burada, finans-kapital ile tefeci-bezirgan zümrelerin karşısında milli demokratik devrimin gerçekleşeceğini anlamalıyız.

O zaman, bugünkü toplumumuzda -bundan önce de belirttiğimiz gibi, kısmen işaret ettiğimiz gibi- iki cephe önümüze çıkıyor, görevler benimsenirken gözönünde tutulması gereken. Birincisi finans-kapital cephesi, ya da emperyalist cephesi diyelim. Burada, emperyalizm cephesinin özgücü

lanmıştır. Yedek gücü finans-kapitalin, emperyalizmin, antika çağdan kalma tefeci-bezirganlıktır. Ve taşra kasabalarında yuvalanmıştır. Karşı cephe bu iki zümredir.

Bunların sayıları üzerinde finans-kapitalistlerin sayısı yüzlerle ancak sayılıyor, tefeci-bezirganların sayası da ancak binlerle sayılıyor. Yani, on-bini pek geçmiyor. Hele yüzbini hiçbir zaman bulmuyor. Bunu, bu rakam gerçekliğini gözönünde tutmak gerekiyor.

Buna karşı, karşı cephe halk cephesidir. Halk cephesinde özgüç modern işçi sınıfı'dır.

Ancak, Türkiye'nin tarih gelenek ve görenekleri ve bütün dünyadaki örnekler gözönünde tutulunca, aydınlara, hele genç aydınlara nasıl önemli tarihsel misyon düştüğünü, daha önce söylediklerimiz örneklerle belirtmiş oldu. Bu örnekler, Türkiye'nin özgücü sırasında, hiç değilse işçi sınıfının hemen yanında, onu örgütleyen, ona bilinç götüren önemli bir zümre olarak aydın, proletarya aydınlarının bir rolünü önemsemeyi gerektiriyor. Ve buna biz, vurucu güç adıyla özel bir isim Türkiye'nin kendi stratejisinde kendini has bir isim vermek durumunda kalıyoruz.

Yedek güçler deyince -ki asıl stratejinin de en önemli, daha doğrusu nazik şeysi buraya geliyor, dayanıyor, bütün görevler ona göre çıkıyor- Yedek güçlerin en önemli yığını, bildiğimiz gibi, küçük-burjuva tabakaları'dır. Türkiye'de küçük-burjuvazinin devrim stratejisindeki önemi, devrimci antuzyazmlarına göre, devrimci heyecanlarına göre, şöyle sıralanmak olanaklı:

1- Küçük ve orta aydınlar zümresi, dargelirliler de diyoruz bunlara.

2- Fakir ve orta köylü yığınları, bunlara yarı-proleterler de diyebiliyoruz.

3- Küçük ve orta esnaf tabakaları..

Yani, bugün için, devrim antuzyazmını en çok göstermeleri açısından, birinci tabakada, birinci safta adeta, yedek güç olarak ve vurucu güç konumunda aydınların rolü başta geliyor. Öyle görülüyor. Ondan sonra, yoksul ve orta köylü yığınları, yarı-proleter yığınları büyük.. Ondan sonra da, küçük ve orta esnaf tabakaları.

Türkiye'nin yapısı içinde, bu yedek güçler sırasında sayılan bir de orta tabakaları görüyoruz. Bunlar, emperyalizm cephesi ile halk cephesi arasında bulunan insan yığınlarımızdır. Bunları emperyalizm, adeta Arafat'ta bıraktığı için, bunlara orta tabaka adını verebiliriz. Bunlar da gene üç bölük gözükebilirler:

1- Büyük aydınlar. 2- Küçük ve orta işverenler. 3- Küçük ve orta em-

lak sahipleri..

Bunlar, finans-kapitalin karşısında ana yedek güç olan küçük-burjuvaziden sonra, bir devrim stratejisinde ayrı ayrı hesaba katılması gereken insanlar olarak sıralanmak gerekiyor.

Bugünkü stratejik bir planda, sosyal sınıflarımızın aldıkları durumlar ve tutumlar, bu birkaç şematik sözle özetlenmiş oluyor.

Yalnız, emperyalist cephenin özgücü ile yedek gücü arasındaki ilişkiler, bugün için, iktidarda iken finans-kapital, çok müthiş.. Görüyoruz, örneğin bir Boyabat'ta 14 tane örgüt kurmuş finans-kapital. Yarısını petrolle ilgili adamlarına, yarısını tefeci-bezirgan din adamlarına ayırmış ve bu örgütlerle, bir bölgeyi olduğu gibi tekelinde tutuyor. Oyunu da alıyor, onlara aksiyon da yaptırıyor. Bu kadar müthiş bir kuvvet.

Ama, bu müthiş görüntüsüne karşın, finans-kapital özgücü, o uzun tarih deneyimleriyle çok kolay soyutlanan bir sınıftır. 27 Mayıs'ta da onu gördük. Hatırlarsınız, devrim oldu o bir avuç finans-kapital alınıp da Yassıada'ya atılınca, beride o onbinlerce tefeci-bezirgan taşra hacıağalarından hiçbir tanesi kılını bile kımıldatamadı.

Demek ki, Türkiye'deki devrimci olaylar sırasında, vurucu güç rolünü bilinçle yapabilirse, başarabilirse, finans-kapitalin kendisi, bir avuç adam olarak, adeta bir adliye takibatıyla egemenliğinden uzaklaştırılabilir. Ve bu uzaklaştırma sırasında, en çok güvendiği tefeci-bezirgan zümre, taşra hacıağaları, eşraf vb. bir anda soyutlanıp zararsız hale kendiliğinden getirilebilir. 27 Mayıs bunu yapmıştır. Bu şans da, herhangi bir stratejik davranışta gözönünde tutulmalıdır. Ve tutulacaktır.

Şimdi, bu plan da söylendikten sonra, bugün Türkiye'de devrimcilerin neler yapması gerektiği, artık uzun boylu düşünülecek bir şey olmaktan kendiliğinden çıkıyor; paniğe kapılmamak.. Paniğe kapılmamanın tek yolu da bilinçlice örgütlü olmak.. Örgütlü deyince de, tekrar edelim, zarar vermez, birisi doğrudan politik bilinçli örgüt, ve onun paralelinde sayısız ekonomik, sosyal, kültürel vb. örgütler anlaşılır. Türkiye'de devrimciler için, şu aşamada örgütten başka kurtarıcı hiçbir yol kalmıyor.

Bu örgütün hangi parolalarla, hangi mücadele ve örgüt biçimleriyle ortaya çıkacağını, burada şimdi ayrıntılarıyla açmak, zaten vaktimiz sayılı olduğu için, pek mümkün olmayacak. O halde, bu konunun benim tarafımdan özetlenen yeri burada kalsın. Belki arkadaşlar sorularıyla konuyu biraz daha açmış olacaklardır, ve tartışma da konunun daha açık olmasına yarayacaktır. Onun için ben sözümü kesiyorum. Arkadaşlardan bu noktalar üzerinde söz almak isteyenler, lütfen?..

Tartışmalar:

Bir geri kalmış ülkenin, hâttâ sosyalist devrimini yaptıktan sonra bile, kendi şartlarını bilinçle uygulamak şartıyla, Batı ya da Doğu nerede sermaye varsa alıp uygulaması olanaklıdır. Yani, memleketine sokması olanaklıdır. 1923 İktisat Kongresine gönderilmiş olan şeyde, bu anlam yatar.

Yalnız, bu anlamı, gerçekten o zaman da yani, 1923 yılında bile, çok tersine, çok burjuvaca anlayan bazı sollar, sosyalistler çıkmıştı. Ve onlarla da epey tartışmalar devam etmişti. Onların bir kısmı da nitekim, çok sürmemiş, sonra finans-kapitale kendilerini götürüp haraç mezat satmışlar ve devrimci eylemden uzaklaşmışlardır.

Bütün sorun, bu sermayenin -yabancı sermaye diyelim, bir sözcükle- bir ülkeye nasıl gireceğindedir. Örneğin, 1954 yılı kurulmuş bir siyasi partinin de programı içinde, gene gerekirse yabancı sermayeden yararlanmak için bir formül vardır. Ve kullanılmıştır.

Orada kullanılan formül şu anlamı taşır; sermaye gelsin mi? Eh, gelsin ama, Türk milletinin koyacağı şartlara uyarak gelsin. Nedir o şartlar? Önce, Türkiye'nin ağır sanayiine gereken yatırım için gelecek. Birinci şart bu. Yani, 1923 yılındaki genel "Batı sermayesi" sözünün, 1954 yılındaki yorumlanışı budur. Oysa, biliyoruz, bugün emperyalist ölçüde Türkiye'ye gelen yabancı sermaye, daima ağır sanayi dışında, aşırı kâr sağlayacak kesimlere gider.

Fakat, tabii, yalnız böyle bir bölüm ayırmakla iş bitmez. Türkiye'ye giren herhangi bir yabancı sermaye, herşeyden önce Türkiye işçi sınıfına, kendi geldiği ülkenin hayat standardını sağlamak zorundadır. İkinci şart da budur, en azından. Fransız sermayesi ise, Fransa'daki işçinin ücreti ne ise, çalışma şartları ne ise, lütfen Türkiye'de bunu gerçekleştirmek zorundadır. Yoksa, biz onu içeri sokmayız, sokmamalıyız, denilmiştir.

Üçüncü şart da.. Birçok şartlar var daha. Yani, bir sosyalist devrimci asgari programda bile yabancı sermayenin bir ülkeye girmesi için olanak vardır, fakat bu şartlarladır. Dediğimiz gibi, birincisi bizim seçeceğimiz ağır sanayi kesimine yatırım yapacak. İkincisi mutlak surette en ileri ülkenin -yalnız Fransa'nınsa Fransa'ya ait değil- yeryüzünde en ileri ülkenin işçi sınıfının ücreti ve şartlarıyla Türkiye'de işletme kurarsa, ona izin veririz.

Üçüncü şartı da, biliyoruz bir ekonomi kanunudur. Herhangi bir sermaye bir yılda %10 kârla yetinmelidir. %10 kâr, on yılda ne eder? Yüzde yüz eder. Şu halde, Türkiye'ye gelecek herhangi bir yabancı sermaye, en çok on yıl çalışabilir. Yapar kendine göre sömürüsünü. Türkiye de bundan

yararlanır, Türkiye işçi sınıfı da, Türkiye endüstrisi de. Ama, onuncu yılda "İşim bitti, buyurun anahtarları!" der, Türkiye'nin dışına çıkar. Yani, onu Türkiye'de biz, temelli, sonuna dek Türkiye'nin sömürücüsü durumunda kabul edemeyiz.

İşte, İktisat Kongresi'ndeki 1923 yılı önerisinin anlamı budur. Sonradan gene, Türkiye sosyalist akımının parti programı olarak, (Vatan Partisi'nin programında) gayet açıkça, başlıca bu üç şartın çevresinde konulmuştur ve bu anlamı taşır. Bilmiyorum, arkadaşım yeterli buluyor mu?

Şimdi, önce yarı-proleterler.. Ha, önce fakir ve orta köylü dediniz.. Zaten onlar yarı-proleterdir. Bunlarla bir sosyalist eylemin, ya da siyasi partinin nasıl ilgileneceği?..

Ben yazık ki getirmemişim.. Burada da hiçbir arkadaşta yoktur zannediyorum. Vatan Partisi'nin programı olsaydı, orada madde madde konmuştur. Var mı hiç kimsenin yanında? Yok, zannediyorum. Ben de aksilik unutmuşum. Yalnız, onun bir köylü programı var, bir de demokrasi programı var. Bu demokrasi programı üzerinde durmayalım. Köylünün mücadele ve örgütlenmesi üzerinde şöyle öneriler vardır.. Ben özetlemeye çalışayım.

Bir kere orada, Türkiye tarımının acıklı geriliği için örnek verilir ve ondan şu sonuca varılır; yani, demek ki o gerilik, kapitalizmde bile önlenebilirmiş, ama, bizim finans-kapital ve tefeci-bezirgan sınıflarımız, köylü tabakalarımızın Türkiye'yi, bir kapitalist ülke ölçüsünde, verimli ve mamur bir memleket yapmasına engel oluyor. Bunu söyledikten sonra, başlar o dilekler. Yani program, daha doğrusu asgari program başlar belirtmeye;

- Köy Heyetleri ve Muhtarlar: Cemiyetler kanunu ile, kanunun 18. maddesi ile her zaman değiştirilebilir. Biliyorsunuz, şimdi köyde heyet ve muhtar seçilir ve ondan sonra, seçimin sonuna kadar, tıpkı millet meclisine seçilen milletvekili gibi, bir daha onu köylü -istediği suistimali yapsın muhtar ve heyet- dokunup atamaz. Böyle bir şart konmuş. Sonra, bugün köy muhtarı kaymakamın emireri gibidir. Bu, kaymakamın idari ölçüde köy muhtarını emirber haline getirmesi yasak edilecektir, denir.

- Sonra, karakollar yalnız köylüye dayak atmak vb. ile ilgileniyor. Oysa, karakollarda hiç değilse, bu şeyler kaldırıldığı gibi, yani jandarma deyince yalnız köylüye dayak atan insan olmaktan çıkarılması gerekir ve onun yanında da bazı hizmetler yapması Örneğin PTT örgütü gibi çalışması.. Daha buna benzer başka yardımlar yapması olanaklıdır, deniliyor. Sonra, şikayet eder jandarmadan bugünkü köylü. Dilekçesi gider,

ondan sonra döner, tekrar gelir gene jandarma karakoluna. Ona dayak atana havale ederler. "Sen dayak attın mı, araştır bakalım!" diye. Biliyorsunuz bu oyunları. Bu, tamamen kaldırılmalıdır.

- Ondan sonra, milletvekilleri düzene konuluyor. Her milletvekili Türkiye ölçüsünde en az 100 köyle kişi olarak sorumluca bağlanacaktır. 100 köyün her problemiyle hergün ilgileneceklerdir. Böyle bir zorunluluk koyarız, koymak gerekir.

- Köylünün vergisi; asgari geçim endeksinin üstüne çıkmadıkça köylünün kazancı, ondan vergi alınmalıdır. Ancak ondan yukarıda alınmamalıdır.

- Her köyde, her yapılacak iş, mutlaka köylünün referandumundan geçmelidir. Millet Meclisi'nden çıkacak her kanun, mutlak surette köylünün örgütlerinden, yani kooperatifinden ve köy heyetinden, başka diğer köylüye ait bütün her tip örgütlerden -ki onlar da sayılır sonra- onlardan da geçmelidir. Millet Meclisinde bugün bir kanun mu çıkacak; biliyorsunuz, finans-kapitalin bütün organları ondan haberdar edilir. Hepsi o kanun üzerinde uzun boylu etüdler yaparak fikirler verirler hükümete. Ama halka gelince, halk bir de bakar ansızın bir gün Meclisten yıldırım hızıyla kanun geçmiş ve uygulanıyor. Emrivaki ile karşılaşır. Bu referandum, özellikle bütün memleket ölçüsünde bunu önlemek isteyen bir asgari programla konulur. Fakat, köy ile ilgili her kanun, bütün memleketin halk örgütlerinden ve yığınlarının kontrolünden geçtiği gibi, önce mutlaka köylünün kendi örgütlerinden de geçmelidir, denir.

- Ondan sonra, öğrenci seferberliği önerilir. 500'den fazla nüfuslu köylere 8 bin yüksek öğretimli arkadaşımız, her yıl tatil aylarında fiilen giderler. Şimdi maaşallah 100 bin oldunuz. O zaman azdı üniversiteli, sekiz bin demişiz. Şimdi yüz bin olduğuna göre, yani eğer bir tatilde hepiniz seferber olsanız -ki olmak gerek, bir sosyalist örgüt açısından, Türkiye'de bir demokratik devrimci eylem konu oldu mu- kırkbin köyümüz var, demek her köye ikişer üçer üniversiteli gidebilir, üç ay kalabilir. Orada soyunup, harmana, bilmem ekine vb. yardım edebilir. 150'den fazla nüfuslu 16 bin köye de ortaokul öğrencileri gönderilir, denilir ve bunun biçimleri belirtilir.

- Ondan sonra köy örgütlenmeleri başlar: Tarım işçilerinin sendikaları, topraksız köylü oluşumları, kooperatiflerde felemenk sistemi.. Bunların millet ölçüsünde birlikleri ve federasyonları..

- Kredi: Köylü probleminde kredi meselesi ele alınır. Köylü bugün, bu kredi konusunda -bugün de, dün de- en ağır tefeci soygunu altındadır. O

zamanki istatistiklerden elde edilmiş rakamlara göre tefeciye olan köylünün borcu ve soyuluşu, bankanın 6 katı, devletin 12 katıdır. Yani, tefeci, bankanın altı misli fazla soyar köylüyü, devletin oniki misli fazla soyar. Onlar da bir sömürü yapıyor ama, tefecinin soygunu bu kadar müthiş bir biçimdedir. Şu halde, tefeciliği yüzde yüz kazımak Türkiye sathında, programın içindedir, bir sosyalist parti minima programının.

- İşte, fiyatların kooperatifler kanalıyla düzenlenmesi bu kabzımalların vb. aracı, müteahhit, soyguncu bezirganların ellerinden kurtarılması..

- Sonra, böyle birtakım demokratik ve örgütsel teklifler yanında, boş devlet toprağı derhal dağıtılacak. Modern işletilmeyen özel topraklar - ki o zamanlar 4700 ağa ile 418 beyin elinde bulunuyor ve bunlar, 2 milyon 600 bin köylü ailesinin toprağının iki buçuk katı buunuyor- bu topraklar da köylüye dağıtılacak. Devlet toprakları birkaç ay içinde, bu topraklar da hemen 6 ay ve 1 sene geçmeden derhal köylüye dağıtılmalıdır, deniliyor. Dönümleri biçiliyor. Ve bu dağıtımdan, yalnız devlet topraklarının köylüye verilip te değerlendirilmesiyle, 7 milyon ton, 2 milyar lira değerinde fazla ürün sağlanıyor. 10 milyon ton da, modern işletilmeyip kalan özel toprakların köylüye dağılmasıyla sağlanıyor. Toprakların verimliş şartları 50 yıl vade ile ve faizsiz olacak. Yani, bugünkü toprak veriminin ne kadar ağır şartlı olduğunu biliyoruz.

- Bu arada bir de gaspedilmiş topraklar sorunu vardır, Türkiye için. Bu çok muazzam önem taşıyan bir problemdir. Onu da sosyalist asgari program, dikkatle koymuştur. Anadolu'da, biliyorsunuz, Türkiye'nin büyük toprak yığınları miri topraktı, yani müslümanların ortak mülkiyetinde olan topraklardı. Fakat zamanla, bu topraklar üzerinde, batı kanunlarının uygulanması yüzünden, tanzimattan beri yapılan değişikliklerle tefeci-bezirgan zümre müthiş gasplar yapmıştır. Bu gibi gaspedilmiş, yani milletin ortak malı olupda gaspedilmiş topraklar da, hiçbir formaliteye gerek kalmaksızın, asıl sahipleri olan çalışan köylülüğe verilmelidir. Program o tarzda koyuyor.

- Bütün bunları kimler yapacak, toprak reformunu? dendiği zaman, onun da özeti söylenir. Köylü, özellikle topraksız, yarı-proleter köylülerin Türkiye ölçüsünde örgütlenmesi ve bunların yanına da "Bindirilmiş Hakimler" konulması şeklinde olacak. Küçük, ufak tefek dava meselesi oldu mu, onu gönderip vilayet merkezine 10 sene, 20 sene uzatmak değil.. Hemen, köyün neresinde toprak varsa, oraya "Bindirilmiş Hakim" gider. Köylünün de, topraksız köylünün de ekipleri, örgütleri zaten oradadır. Karşılıklı otururlar ve orada kısaca çözümlerler toprak davalarını.

Hayvan yetiştirme, çayır falan.. bunların üzerindeki önerileri geçiyorum.

- Bir de, o zamanki teknik gerilik açısından, Halk Partisi'nin de, özellikle İsmet Paşa'nın ikinci emperyalist dünya savaşı sırasında yaptığı bir "kombinalar" girişimi vardır. Bu "kombinalar" girişimini o zaman da sosyalistler destekledilerdi. Bunlardan çıkan dersler, sosyalist bir partinin minima programına çok zengin malzeme vermiştir. Bunu anlatmak için bir şeyi hatırlatmak mümkündür. İkinci Dünya savaşı yılları sırasında Türkiye bir milyonu aşkın köy çocuğunu silah altına almıştır. Demek ki, Türkiye savaş yıllarında, şehirlerden başka bu bir milyon insanı da, ayrıca -köylü çocuğu, üretmen olacakken, tüketmen olmuş- onu da beslemek zorundaydı. Tahıl gerekiyordu bunları beslemek için. Türkiye'de 7 kişi köyde üretim yapar, ancak bir kişiyi besleyecek kadar ürün alır. Böyle bir toplum. "Kombinalar" kuruldu. Birkaç tane "kombina" kuruldu. Ne gördük? Türkiye ölçüsünde, dışarıdan buğday ithal edilmeksizin, bu "kombinalar"ın ürünüyle millet beslenebildi. Demek ki, modern bir örgüt olarak ve o kısa savaş zorunluluğuyla yapılmış denemeden çıkan bir sonuç var ki, o da bugün bir sosyalist partinin köy minima programına önemle girmesi gereken bir olaydır. İşte onun şartları üzerinde durmayalım.

Kısacası, şimdi, demek istiyorum ki, arkadaşımız bunu sormuştu yaklaşık olarak yani fakir ve orta köylüyü biz nasıl cezbedebiliriz? Görüyorsunuz ki, bundan önce fakir ve orta köylünün elle tutulur gereksinimlerin karşılık verecek sosyalist minima programlar vardır. Tabii bu programlardan bugüne kadar geçen devre içinde daha binlerce olanak ortaya çıkmıştır. Ama biz bunları arayıp, bunları işleyip geliştirmek dururken, bunların üzerine yatmışız, uzanmışız, bir soyut slogan atalım ortaya, dünya değişiversin, demişizdir. Özellikle üzerinde durmamız gereken bu eğilimimiz olmalıdır. Yani köye yaklaşırken, köylünün her günkü yakıcı gereksinimleri köy olayları, bütün dünya ölçüsünde kıyaslanacak köy üretiminin karakteristiği vb. göz önünde tutulacak ki, köylü de bizde bir cazibe görsün, bu adamlar benim işime yarıyor, diyebilsin. Ve bu denenmiştir o zaman.

Ve öyle, şimdiki şey için inanılmaz sayılacak olaylar da göze çarpmıştır. Tesadüfen köye gitmiştir bu program.. Mektup gelmiştir. Biz 36 köy, muhtarlarımız ve öğretmenlerimizle oturduk, Programı tetkik ettik.. Bu program tam bizim istetiğimiz programdır. Hemen gelin.. Örgütleri kuralım ve harekete geçelim, demişlerdir.

Demek ki, biz devrimci insan olarak, minima programı genel lâflar çerçevesinde bırakmaz da, kendi köylümüzün yaşantısına ilgili problemler olarak işlersek her zaman, bu orta ve fakir köylülerimizi işçi sınıfının yanıbaşında buluruz. Buna ait yapılacak daha bir yığın öneriler de vardır. Ama özellikle gençlerimiz, zaten kendiliklerinden bu programın uygulanmasını deneyip duruyorlar, biliyorsunuz. Nerede herhangi bir köy olayı ol sa devrimci gençlerimiz oraya atlayıp gidiyorlar ve temas ediyorlar. Ancak bu, Türkiye ölçüsünde bilinçli bir örgüt çapında yapılamadığı için, yeterince verimli olmuyor. Benim söyleyeceğim bu. Halk cephesi açısından minima program bu olacak.

Şimdi, Türkiyc'de, problem olarak biz yalnız proletarya açısından herşeyi koymak zorundayız. Proletarya açısından; proletaryanın bilinçli siyasi örgütü olur, geri kalan bütün yığınların da yığın örgütleri olur.. Biz böyle koyuyoruz.

Ama bu arada, bir proletarya partisinin erişemediği bölgelerde ya da yığın alanlarında, kendiliğinden ya da herhangi eski örgütlerin el atmasıyla bir başka siyasi küçük-burjuva örgütü olursa.. Onu demek istiyorsunuz galiba. Elbet, onlarla da konuşulur. Yani bunları hiçe saymak anlamında değil bizim görüşümüz. Bizim önem verdiğimiz şey o küçük-burjuva siyasi örgütlerinin bile, iktidara gelebilecek kalitede modern bir siyasi örgüt olamadıklarını düşünerek, onların mutlaka geniş yığın örgütleri yapmalarını isteyeceğiz. Biz de ona çalışacağız. Ve yığınların proletarya örgütü çevresinde kendi yığın örgütleriyle toplanmalarını sağlamak daha gerçekçi olur kanısındayız, yani kanısında olmalıyız.

Bilmem cevap oldu mu? Evet.

Buyurun efendim. Şimdi, bu konuda verdiğim açıklama yetersiz mi oldu? Neresi kapalı oldu acaba? İşçi sınıfı.. Yani siz tarifinden çok tanımlamadan çok, bugünkü işçi sınıfının "kendisi için sınıf" olup olmadığını söylüyorsunuz.

İşçi sınıfı bugün değil, çok daha önce, burjuvazinin üst tabakaları birbirine giriştiği zaman, "kendisi için sınıf" olmaya başlamıştır. Ama hemen milli kurtuluş savaşı biter bitmez değil. Yani, o tarihin içinde yaşamış bir arkadaşınız olarak benim izliyebildiğim kadarıyla Türkiye'de işçi sınıfını "kendiliğinden sınıf" olmaktan çıkmaması için finans-kapital gayet ağır baskılar yapmıştır, yaptırtmıştır ya da, diyelim. Bu baskılar yüzünden işçi sınıfı, kendi sınıfının bilincine vardığını yıllar yılı ancak yeraltında seslenebilmiştir. Bu bir kaçınılmaz şey olmuştur. Fakat, örneğin Türkiye'de Serbest Fırka dediğimiz olay sırasında, birdenbire du-

rum yeryüzüne de çıkmıştır.

O zamana kadar Türkiye'de işçi sınıfı yoktur, denilmiştir. Hâttâ ben, naçizane oturup yahu, nasıl yok? "Türkiye'de işçi sınıfının sosyal varlığı" diye bir de etüd yapmak zorunda kalmıştım. Kitapçık şeklinde de yayınlamıştık o zaman. Yani var. Rakamların bütün saklanmasına karşın bugünkünün yüzde biri kadar da istatistik yapılmasına karşın onun varlığını kanıtlamak gibi bir acaip durumda kalmıştık, o zaman.

İşte böyle saklıyorlardı. Fakat tam o sırada, o saklanan sınıfın, bütün sanayi bölgelerindeki işçi sınıfının, bir de baktık ki, birdenbire o Serbest Fırka'nın üst tabakalarda yarattığı çatlak sırasında, politika sahnesine atladığını gördük.

Ve arkadaşlar, tabii, daima yabancı kitaplardan soyut formülleri okuyorlar ve onları izliyorlar. Onun için de, Türkiye'nin geçmişindeki bu gelişimleri bir türlü olduğu gibi gözönünde tutamıyorlar. Çoğunun yaşı buna elverişli değil, ya da savaşı elverişli değil. Ama bunlara ait belgeli yayınlar da Türkiye'de legal alanda vardır.

İşte, Serbest Fırka sahneye çıkar çıkmaz, Fethi Bey İzmir'e gitmiştir. Bunun üzerine, ansızın müthiş bir halk mahşeri kopmuştur. Ve o zaman tabii, çarçabuk bu Serbest Fırka kapatılmak zorunda kalınmıştır. Ama, kapandıktan sonra, dinlediğimiz Millet Meclisi'ndeki tartışmalardan daha net olarak öğrendik ki, işçi sınıfı, sanıldığından daha geniş ölçüde, kendi bilinçli politika eğilimini o vesileyle ortaya atmıştır. Köylü yığınlarını bir yana bırakalım.. Ve özellikle İzmir'in sorunlu idarecilerinin en başta gelenlerinden itiraflar olmuştur. Demişlerdir ki, hem de işçi kelimesini de kullanarak "İzmir üç gün tamamen hükümetsiz kaldı, işçilerin elinde kaldı."

Onun üzerine, Halk Partisi'nin derhal büyük kurultayı toplandı. İlk defa o kurultayda "Biz işçi sınıfını şimdiye kadar yok saydık, şu ettik, bu ettik. Ama işte bu son deneyi de göstermiştir ki -gerçi gene başını bağladık, işçi sınıfının bilinçli çıkışlarını bugün için zorla önlüyoruz, ama- bu çıkışları artık zorla önlemenin olanağı kalmamıştır. Başka yollar arayalım." denilmiştir.. Ve ona göre yollara girilmiştir.

Bu olayları gözönünde tutmadıkça işçi sınıfı bilinçli mi, değil mi?.. falan gibi böyle soyut ve yalnız bilinç alanında kalan tartışmalar bizi aydınlatmaktan çok uzak kalır. İşçi sınıfının "kendiliğinden sınıf" mı, "kendisi için sınıf" mı olduğunu, ancak kritik anlarda sosyal ölçüde eylemleriyle denetlemek ve tartmak olanaklıdır. O zaman Türkiye'deki sosyalist çevreler, Türkiye işçi sınıfının, egemen sınıfların da itiraf ve ik-

rarıyla, artık kendi sınıf bilincine doğru geniş yığın olarak eğildiğini ve geliştiğini tespit etmişlerdir.

Şu halde, demek bir dönüm, yıl söylemek gerekirse, bugün değil, 1930 senelerinde, yani bundan 40 yıl önce, Türkiye'de işçi sınıfı bilinçli yığın hareketlerine elverişli aksiyonlar yapabilmiştir. Ancak bu aksiyonlar, tepeden tırnağa, dişinden tırnağına dek silahlı ve örgütlü finans-kapitalin baskısı altında, elbette, her göze çarpacak kadar açık olamamıştır.

Şu halde, ben gene tekrar edeceğim; bu tarzdaki şüphesi olan arkadaşlar, yani bugün işçi sınıfımızın "kendisi için sınıf" olup olmadığı üzerinde kuşkusu olan arkadaşlarım şunu yapmalıdırlar. Önce, Türkiye'deki proletaryanın sınıf mücadelesi tarihini öz kaynaklarından etüd etmeliler, sonra da, bugünkü işçi sınıfımızın durumunu, objektif olarak -yani herhangi bir işçi arkadaşın ya da herhangi bir seçim sandığına oy atan kalabalığın içinde değil- grev yaparken, örgütlenirken, siyasi parti eğilimleri gösterirken, vb. ne durumdaysa o duruma göre ölçmelidirler.

Efendim? İşgal de ederken, evet.

Bütün bunlar elbette, son derece devrimci olan bazı aydın arkadaşlarımızın istedikleri ölçüde açık ya da yani kesin sonucu hemen alıverecek durumlar göstermeyebilirler. Ama bu, işin subjektif tarafıdır. Objektif olarak, -şahsen sordunuz, ben de söyleyeyim- kanaatim ta 1930'dan beri, yani 40 yıldan beri, Türkiye'de işçi sınıfı "kendisi için sınıf" olmaya başlamıştır ve bugün "kendisi için sınıf"tır artık. Üç milyonluk bir rakamı bulan ücretli insanlarımızın, bir milyon küsur ekonomik meslek örgütleri vardır ve bu örgütler içinde bilinçli, yani sosyalist bilinçli işçiler her gün çoğalmaktadır. Kanaatim budur.

"Milli burjuvazi" deyimi?

Komprador burjuvazi bir toplum içinde yabancılaşmış, ondan ayrı, kopmuş kalmış bir zümre olarak, gayrı milli karakter taşıyordu. O açıdan, komprador burjuvazinin dışında kalan burjuvaziye "milli" demek, daha kolay anlaşılır oluyordu.

Ancak, bir bilimsel söz etmek zorundaysak, "milli burjuvazi" diye bir deyim yapmaktansa, bilimsel sosyalizmin kendi terimleri vardır. Kapitalist sınıf 19. yüzyılda bütün zümreleriyle egemendi. 20. yüzyılda bu zümreler içinden yalnız finans-kapital egemenliği başlar, tekelci sermaye egemenliği yani. Aynı burjuvazinin bir zümresi halinde, bütün burjuva zümrelerinden en kodamanların toplandığı finans-kapital etrafında egemenlik kurulur. Ve bu finans-kapital zümresi dışında kalan burrjuvalara da

"vahşi" diyorlar Avrupa'da, "yabani burjuvalar" yani. Biz de o terimi peka-la kullanabiliriz. Bizzat finans-kapital zümresi onları yabani" görüyor, kendisinden değil.

Bununla beraber, bizim alıştığımız terminoloji bu. Ama arkadaşlar; hayır, biz "yabani kapitalist"lere "milli burjuvazi" diyeceğiz, derler, e o da bir zevk meselesi. Tartışılabilir. O kadar aykırı bir şey değil.

Ben sizin okumanızı rica ediyorum, ya da söylemenizi:

"*Örgüt olarak Türkiye işçi sınıfının örgütü Türkiye İşçi Partisi bu mücadelede ne derece öncülük yapabilir? Ve yan örgütlerden halen varolan Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu ve Devrimci Gençlik Federasyonu'dur. Bunların bugünkü nitelikleri ve devrimdeki önemi?*"

İşittiniz, efendim.. Arkadaşımız, TİP'in, DİSK'in ve Dev-Genç'in Türkiye'de ne derece öncülük yapabilecekleri hakkında açıklama istiyor.

Şimdi, doğrusunu isterseniz, bu üç örgütün de, ben şahsen hemen hemen dışında gibiyim. Ancak, işte lütfettiniz, Devrimci Gençlik örgütü olarak beni buraya konuşmacı olarak çağırdınız. Bu suretle içinize girmek şerefine erdim. Bu soruyu bana değil de, doğrusunu isterseniz, bu üç örgütün kendisine sormak gerekir. Çünkü, bu örgütler ölçüsünde etken olacak insanlar orada bulunuyorlar. Bir kere genel olarak nesnel durum bu. Ama, bizim dışarıdan görebildiğimiz kadarıyla, bu üç örgüt hakkında ne düşünürüz? Öncülük, yani proletaryanın öncülüğünü yapabilirler mi?

TİP için her zaman ki kanım şu olmuştur; TİP bir siyasi partidir. Bir siyasi partinin parti olması için, önce, bizim klasik ustalarımızın deyimiyle: I- Kendi içinde otokritiği yaratmış olması gereklidir 2- Kendi dışında da yığınlarla bağlarını kurmuş olması gereklidir. TİP'in öncü, siyasi öncü olabilmesi olanaklıdır. Olur mu, olmaz mı, olası mıdır, değil midir dedik mi neye bakacağız?.. TİP'in içinde otokratik var mıdır, yok mudur? TİP Türkiye halk yığınlarıyla gerekli bağları kurmuş mudur, kurmamış mıdır? Problemi böyle koyacağız. Soruyu böyle açacağız. Bu iki soruya verilecek karşılıktır ki, TİP diye bir adı duyulan örgütün, Türkiye'de gerçekten proletaryanın bilinçli öncü örgütü olup olmadığını bize gösterebilir.

Tabii, bi iki açıdan da, hemen hemen ilk eleştiriyi nacizane ben yapmıştım, hatırlarsınız. İki alanda da çok eksiği olduğunu o zaman tespit etmiştim. Ve bu eksiklerin söylenmesi, TİP büyük liderleri içinde adeta bir küfür biçiminde karşılandı. O yüzden de, yapılan önerilerin hepsi güme gitti. Bugüne kadar tespit edebildiğim bu oldu.

Şimdi, bu otokritiksiz ve yığınla bağ kurma önerilerini hiçe sayan

örgütün, bundan sonra düzelip düzelmeyeceği sorusu? Yani, bugüne kadar demek ki bu parti değil, proletaryanın öncülüğünü göğsünü gere gere başaracak bir parti değil. İki pahada da, zannediyorum arkadaşlarım da bir yapıya varmışlardır. Böyle olunca bundan yakayı silkelim ve idama mı mahkum edelim TİP'i? Böyle bir soru, bazı arkadaşlara çıkmış oluyor. Böyle bir kanı da bence acelecilik olur.

Yalnız, onun karakteristiğini tespit edip, düzelmesi için gerekli yolları düşünmemiz gereklidir, bence. Bu da, herhangi bir siyasi örgüt gibi TİP'in, TİP denilen örgütün dışında kalmamakla olur. Yani, bence, şurada örneğin bulunan 50-100 kişi, 200 kişi neyse, hepsi birden bu azimle, yani yukarıdan beri söylediğimiz prensipler çevresinde, hep birden TİP'e gönüllü yazılıp, onun düzelmesi için savaşırlarsa, elbet TİP'te bir gelişme beklemek olanaklıdır. Yani bu, "Hodri meydan!" meselesidir. Başarabilirsek, olur. Başaramazsak, olamaz.

Ama, illa ki "Sen şimdi bir kehanet göster burda. Ya da fal at da olur mu, olmaz mı?" derseniz, bu biçim metodumuz değil, bunu yapamam. Onun için, bu siyasi işçi partisi adını alan örgüt hakkında ancak bu genel yargıyı beslediğini söyleyebilirim.

Tabii, siyasi parti bu olunca -yani iman bu, DİSK onun cemaati- imam bu olunca, cemaatin ne olacağını hepimiz biliyoruz. Onun üzerinde fazla birşey söylemek gereksiz olur.

Devrimci gençlikse, elbette deminden beri açıklamaya çalıştığım gibi, Türkiye devrimci hareketinin gözbebeğidir. Gerek örgüt, gerek eylem açısından yığınlara gitmek için, bu tipte, bu tür örgütün yapabileceğinin üstünde çabalar gösteriyor. Çünkü, siyasi bir örgüt değil, siyasi iktidar örgütü değil ki, onun gibi davransın. Ona karşın, sanki bir siyasi örgütmüş gibi, sorumluluğu üzerine almış, işçi sınıfına, köylü tabakalarına karşı yığın bağları kurmak, onu örgütlemeye gitmek için çabalar yapıyor.

Bununla birlikte devrimci gençlerimizin bütün örgütlerini, TİP ve DİSK çerçevesinden tenzih etmek. Bir şeyde herhangi bir ayıp ya da kusur bulunmadığını bildirmek. Onlar bir kutsal savaş içindeler. Benim görüşüm bu.

Arkadaşımızın dediğini işittiniz galiba, değil mi? Bir de ben özetleyeyim mi? Diyor ki okul genci ne kadar bilinçli olursa olsun, yarın hayata atıldı mı, okulu bitirip de maaşa geçti mi, politik bağımsızlığını yitirir ve idealizmini de gölgeye düşürebiir.

Bu, tabii, gözlem olarak ve bir ölçüde bir sınır içinde doğru. Hâttâ, ba-

na bu, -işte her zaman söylerim, size de söyleyeyim- Marx'ın bir sözünü hatırlatır. Bütün o eski çarlık Rusyası'nın idealist gençleri hep Marx'a gelirler, biz Marx'ı sevdik derler, onun kitaplarını okurlar, falan.. Marx da bir mektubunda yazar:

"*Bunların,* der, *bana geldikleri zaman, gençliklerinde hepsi idealist, müthiş devrimci, ihtilalci falan... Fakat bu, Rusya'ya gidip te Çar'ın maaşına geçer geçmez, Çar'ın en hinoğluhin adamı olmalarına engel değil.*"

Böyle bir gözlemi var. Bu, yani çarlık devri için kaçınılmaz bir şey. Belki herbiri için, gençliğin, yani okul gençliğinin böyle bir alınyazısı, az çok kaçınılmaz bir şey olabilir. Fakat, bugün için bir defa, 19. yüzyıl ortasıyla 20. yüzyılın sonu arasında bir tarihsel fark var. Bu fark..

Demiyorum ki işçiler TİP'e girmesin. Demin, zaten önerim işçi - aydın tüm arkadaşlarımın hemen yarın sabah daha kahvaltı etmeden, gidip, bir dilekçeyle, ya da ne ise yolu, TİP'e girmesiydi. Bunu canı yürekten istiyorum ki, oradaki bu battallığı böyle bir akım temizlesin ve en özlediğimiz parti kurulsun. Onu reddetme anlamında söylemiyorum. Ancak, şimdi bu farkı gözönünde tutmak gerekiyor.

Bir de, okuldaki gençler, belki kişi olarak sonra hayata geçince, bugünkü ateşlerini yitirecekler. Ama, o okulun geleneği ölmez bir gelenek olarak devam edecektir. Bunu biz kendi kuşağımızda da denedik. Örneğin, Türkiye'de burjuva devrimleri, hürriyet, meşrutiyet devrimleri sırasında, biliyorsunuz, gene yüksek öğretim gençliğinin ünlü rolleri olmuştur, bu akımlarda. Ve tabii, içinden birçoğu, hâttâ Abdülhamid'e hafiyeliğe kadar da dejenere olmuştur, çıktıktan sonra. Ama, o yüksek öğrenim kurumlarının gençlik geleneği devam edegelmiştir.

Bugün bu gelenek, çok daha köklü, işçi sınıfının ideolojisi çevresinde oluştu. Şu halde, şu anda okulda bir öğrenci olup ta, yarın hayata çıkınca kaybolanlar ne olursa olsun -olmayanlar da olacak muhakkak- fakat geride bıraktıkları gelenek ve görenek, devrimci gelenek-görenek olarak, yüzbin kişiyi her an etkileyecektir. Ve bu yüzbin kişinin özel durumu, Türkiye'de devrimci gençlik olarak değerini yitirmemelidir, yitiremez. Yitirmese gerektir.

Bu açıdan bir açıklama yaptıktan sonra, sonuç olarak, elbette arkadaşımızla ortağız. Uzaktan ezan okumak hiçbir zaman doğru değildir. Mutlaka, örgütse örgütün içine girmek, kavga ise, kavganın içine girmek gerikir. Yanlış görüyorsak, orada düzeltmek, görevimiz olmalıdır. Bunu, aydın gençliğimize de her zaman öneririm.

Bu kadar benim söyleyeceğim.

* * *

Bu toplantıların bize kazandıracağı en iyi nokta, mantığımızın işleyiş tarzını düzeltmek olmalı. Dikkat edersek, arkadaş gene metafizik mantıkla, skolastik metodla işi ele aldı, ya evet, ya hayır.. İşçi sınıfı bilinçli midir? Bilinçliyse, öyleyse bize hiç gerek yok, biz pasif kalalım. Yok, değilse, o zaman biz faal olalım. Böyle bir durum koyuyor ki, soruyu böyle koymak tam medrese usulü problem koymak oluyor. Yani, ya evet diyeceğiz: işçi sınıfı bilinçlidir, artık bizim çabamıza gerek yok. Ya da hayır diyeceğiz.. Kısaca, içinden çıkılmaz bir çelişki içinde, kafamızın çelişkisini hayata uygulamaya kalkacağız. Bence bu tarzda çelişkiler, tam idealistçe ve skolastik çelişkilerdir.

İşçi sınıfının bilinci nedir? Mutlaka 3 milyon işçinin hep birden Marksizm adına yemin etmesi anlamında bir sosyalist bilinç şeklinde konuluyorsa bu, elbet böyle bir bilinç yok.. Ama, işçi sınıfının, daha 1930 yılındanberi, Türkiye'nin objektif sosyal ve politika alanında kendi ağırlığını koyması, bir bilince, bilinç gelişmesine belgeyse, bu 30 seneden beri, 40 seneden beri başlamış demektir. Biz bunu söylüyoruz.

Şimdi, bunun karşısında, bizim rolümüze gelince: elbette biz, işçi sınıfının daima siyasi bilincinin dışarıdan geldiğini düşünerek, aydınlar olarak, onun bu objektif gelişimine sübjektif yardımda bulunmalıyız. Bu görevimizdir. Yani, mutlaka yüzde yüz gelişsin de, ondan sonra bilinçli sayılsın, dememize olanak yoktur.

Tabii, bu bir çelişkidir. Ama, bu işte hayatın çelişkisidir, yani bizim kafamızda uydurduğumuz çelişki değil. İşçi sınıfı, hem bilinçlenme yolunda gelişiyor; hem de bizim ona bilinç ve örgüt götürmemiz gibi, bir görevimiz bulunuyor.

Bu ya o, ya o şeklinde; biz bilinç götürelim ya da hiç götürmeyelim, biçiminde kondu mu, mantık yanlışı oluyor. Yani, sorunu tamamen metafizik koymak oluyor ki, bu şekilde koyuşta hiçbir yararlılık yok. Tersine, bu mantığın uygulaması ne oluyor? Bizim aramızda mız çıkarmak oluyor. Şöyle bir toplantıda, hadi başlıyoruz, vardır ya da yoktur kavgasına ve bu kavga kızıştığı zaman da, birbirimize düşmeye kadar iş varıyor.

Oysa bizim vardır ya da yoktur, şeklinde kehanet, falcılık yapmamız değil, konu olan. Yeteri kadar olmuş ya da olmamış.. Bizim onu yeteri kadar yapmak için çaba harcamamız gerek. Bunun üzerinde kafamızı yora-

cağız. Yani, işçi sınıfına biz aydın olarak, örgüt ve bilinç götürmek için, bugün neler yapmalıyız? Bunu düşünelim ve o yolda davranalım. İşçi sınıfında örgüt var mıdır, yok mudur? Önce onu saptayalım.

Bunun için, elimizde, elbette Türkiye ölçüsünde bir ölçüt yok. Yani işçi sınıfı, şu bardağın içindeki su değil ki, içine iki üç damla şey koyalım, alkali midir, yoksa asit midir hemen bulalım ve ona göre davranalım. Sosyal konularda böyle bir kimya davranışı yapılamaz. Olan bir şey var, işçi sınıfı, bizim görebildiğimiz kadarıyla, 40 senedir her gün biraz daha bilinçleniyor. Bu bilinçlenme yeterli, yetersiz? Tartışılabilir, bunun karşısında bize düşen onun bilinçliliğini kınamak ya da abartmak değil, olduğu gibi kabul edip, ona bilinç, örgüt nasıl götürülecek bu alanda çalışmaktır. Yani, biz işçi sınıfı dışında olduğumuza göre, işçi sınıfına, tarihce ne misyonumuz varsa, onu yaparak hizmet etmek yollarını düşünmeliyiz.

Benim söyleyeceğim bu. Yani, gene bir skolastik tartışmaya girip burada birbirimizle çekişmenin bir pratik faydası yok. Birimiz çok bilinçlidir işçi sınıfımız onu haklı çıkarmış olsa.. Bu dahiyi gelin göklere çıkaralım!.. Böyle bir çaba harcamak gibi bir durum çıkabilir bundan. Ya da, bilemedi,vurun kafasına keratanın!.. Bak, işçi sınıfına bilinçli dedi, ama bilinçsiz çıktı işçi sınıfı.. Bunlardan ne çıkar? Bu mahalle kavgası, yani küçük-burjuva yakıştırmaları olur.

Oysa realite şudur; işçi sınıfımız, elbette dünyanın en azgın finans-kapitalinin baskısı altında yıllardan beri ezilen bir sınıftır. Ve en basit insanlık haklarından hâlâ yoksundur. En basit aksiyon serbestliğinden yasak edilmiştir. Bu durumu, bunları görmeyip de, suçu işçi sınıfında bulmak istermiş gibi, işte işçi sınıfının bilinci de kuşkulu falan gibi imalarla ne kazanırız? Hiç. Sadece, ya kendimizi felce uğratırız, ya da etrafımızda 5-10 işçi varsa, onları da -Yahu, bizi bunlar adam yerine komuyorlar diye- kendimizden soğutabiliriz.

Pratik sonuç yok bu gibi metafizik tartışmalardan. Daha diyalektik olalım. İşçi sınıfımızı olduğu gibi kabul edelim. Onun, politikada burjuvazi tarafından ikrah (?)16 edilmiş eylemlerini, "kendisi için sınıf" olma eğilimini görmeye çalışalım. Bunun derecesi üzerinde, daha çok gelişmesi için bizim yapacağımız görevler varsa, onları düşünelim. İşçi sınıfını biz yaratacak değiliz.

Evet. Arkadaşların soru ya da tartışma istedikleri konu var mı? Evet, efendim...

Beni dinlediğinizden dolayı teşekkür ederim.

EK

20.1.1970 günü, saat 16:30-21:00 arası gerçekleşen "Türkiye'de Devrimci Eylemin Sorunları" konulu açık oturumda alınan notlar (İfadeler, konuşanların dediklerinin tıpatıp aynı olmayıp, anlam ve kavram olarak yaklaşıklık söz konusudur.)

Katılanlar: Şahin Alpay, Seyhan Erdoğdu, Atilla Sarp, Doğu Perinçek, Vahap Erdoğdu.

İLK KISIM

Şahin Alpay: Proletaryanın gelişen bir iktisadi mücadelesi var. Köylülerin ve gençliğin demokratik hareketleri var. Görüş farklılıkları normaldir. Hareketin canlılığının bir işaretidir. Güçlülüğünün ifadesidir. Hareketimizin güçlülüğünün kriterleri: 1) Devrimci teorinin saflığının korunması, 2) Devrimci teorinin kitle tabanına oturması. Öncülük meselesi: Türkiye'de proleter devrimci hareket bağımsız sınıf hedeflerine doğru ilerleyen bir hareket olarak henüz ortaya çıkmamıştır. Hareketi gençlikle sınırlamak doğru değildir. Proletarya tabanına hareketi oturtmadıkça, hareketimiz çökmeye mahkumdur. Bu yönde çaba göstermeden öncülükten dem vurmak edebiyat olur. Objektif ve subjektif şartlar henüz proleter devrimci ideolojinin işçi sınıfı hareketi içine girmesine imkan vermemiştir. Bunu sadece subjektif şartların eksikliğiyle izah edemeyiz. Proletaryanın bilinçlenmesi için gerekli objektif şartlar geçmiş için geçerli olabilir. Bu konuda eleştiriye açığızdır. Fakat şu anda proletarya hareketi ekonomik mücadele aşamasındadır. Bugün proletaryanın öncü olduğu kanısı yaratılmaktadır. Bu kanı, bugünkü görevlerimizi ihmal sonucunu doğurur. Mihri Belli: "Şehir emekçilerinin yarı-köylü vasfını muhafaza etmesi..." (Türkiye'de Karşı Devrim-Türk solu). "Toplumumuzda hiç bir zaman gerçek bir kapitalist gelişmenin görülmemiş olması, işçinin ekonomideki iğreti yeri..." (Milli Demokratik Devrim broşürü)

M. Belli hiçbir yazısında, öncü güç, temel güç ayrımını yapmamıştır. Eğer küçük burjuvazi kuyrukçuluğu yapılıyorsa bunu M. Belli yapmaktadır. "Emperyalizm döneminde öncülük ancak milli burjuvazinin solunda sınıflarda olabilir." Milli Demokratik Devrim broşürü. İkinci nokta öncülük meselesinde M. Belli'nin herzaman emekçilerden bahsetmesi. Türk Solu, sayı: 1 "Kent ve köy emekçileri ancak yüksek bir örgütlenme düzeyine ulaştıkları..." M. Belli MDD'i bir program meselesi olarak görmektedir. "Bizim gibi toplumlarda MDD'de hegemonya kurması mümkün olan sınıflar

proletarya dışında... küçük-burjuva bürokrasisi olabilir" (Türkiye'de Karşı Devrim).

MDD-Sosyalist Devrim ilişkisi. "Demokratik Devrimini gerçekleştirmiş bir toplumun mutlaka sosyalist Devrime gececeğini ileri sürmek bir çeşit kaercilik oluyr... Biz bu noktalara katılmıyoruz. MDD'de proletaryanın öncülüğünün önemi buradan gelir.

Seyhan Erdoğdu: Öncülük: Dünya devrimci hareketinde birçok yanlış görüş marksist maskesini takarak harekete girer. Şahin Alpay der ki: "Türkiye'de proletarya bugün objektif ve subjektif şartlara tam olarak sahip değildir. Biz proletaryayı objektif şartlara kavuşturmak için mi mücadele edeceğiz? Bu görüş bizi nereye götürür? Ş. Alpay, "ülkemizin bugünkü aşamasında milliyetçi-devrimciler bugün bir kez daha Türkiye'nin kaderinde önemli rol oynayacak gibidir" diyen D. Avcıoğlu'nun görüşlerine katılmaktadır. Şimdi de "objektif şartların varlığı tartışılabilir" demektedir.

Görüşlerimiz: Proletaryanın MDD'e öncülük etmesi için gerekli objektif şartlar bugün mevcuttur. Emperyalizmin sömürdüğü bütün ülkelerde bu objektif şartlar mevcuttur. Bu arkadaşların görüşleri ekonomist görüşlerdir. (M. Belli'yi lider olarak kabul edenler bir hafta içinde ters dönmüş ve onu küçük-burjuva kuyrukçusu olmakla suçlamışlardır.) "Bu görüşler, devrimin kendisinin objektif şartlarının varolmadığını iddia etmektir ki, bu uluslararası ilişkileri nazarı dikkate almayan gerici bir görüştür" (M. Belli, *Aydınlık*, sayı: 15). Türkiye proletaryasını gelişmiş ülkelerin proletaryası ile karşılaştırarak, proletaryanın objektif şartlarının olmadığını iddia etmek ekonomist bir görüştür. Kitle çizgisi konusunda görüşümüz açıktır: Kitleler bilinçlendirilip örgütlendirilmeden ne MDD ne de Sosyalist Devrim başarılabilir. Örgüt konusunda: Emperyalizmin sömürüsü altında bulunan ve işçi sınıfının devrimci öncülüğü için objektif şartların bulunduğu heryerde proletaryanın öz örgütü kurulabilir (bütün faşist baskılara karşın, TİP yönetimi proleter devrimcilerinin eline geçtiğinde proletaryanın öz örgütü haline gelebilir. Bu durumun verdiği hız ve azimle TİP, öz örgüte dönüştürülebilir. Onlar şöyle diyor: 'TİP, öz örgüt haline gelemez, proletaryanın öz örgütü ancak belli bir biçimde kurulabilir. Öz örgütün kurulması şartları küçük-burjuva demokrat bir iktidar olmadan olmaz." Onların görüşlerinin mantıki sonucu, TİP'te devrimci mücadelenin gereksiz oluşudur. Hiç bir örgüt kusursuz, eksiksiz doğmaz. Halil Berktay'ın yazısında (*Aydınlık*, sayı: 14) altı aşamadan dördü küçük burjuvaziye hediye edilmekti, bu da objektif şartlar diye yutturulmaktadır. Temel ittifak, işçi-köylü ittifakdır. Saflarımız belli bir uyanıklığa erişmiştir. Proleter devrimcileri öncülüğü küçük burjuvaziye bırakmayacaklardır.

Atilla Sarp: 1950-60 arasında iktidara karşı siyasi nitelikte proleter devrimci mücadele evlerde vs. olsa da gelişti. 1960'tan sonraki özgürlük or-

tamında proleter devrimci hareket daha da gelişti. TİP kuruldu. 1965'e dek TİP doğru devrimci çizgide yürüdü. 1965'ten sonra TİP yöneticileri saptılar ve parti devrimci saflardan uzaklaştı. Ve bundan sonra yönetici kliğe karşı ideolojik mücadele açıldı. Bu klik bugün iflas etmiştir.

Proleter devrimci saflarda ayrılıklar doğmuştur, bu doğaldır. Bizim tespit ettiğimiz küçük burjuvaca eğilim büyüme istidadı gösterdi. Önce buna karşı dostluk-eleştiri ilkesi uygulandı, fakat küçük-burjuva kuyrukçuluğunu yaygınlaştırmağa çalışanlara karşı bugün kesin bir tavır almak zorundayız. Onlar, Türkiye'de devrimci mücadelenin ve bu mücadelenin uluslararası mücadele ile ilişkilerini koymadılar. Maocular, Kastrocular, Moskovacılar, Troçkistler diye ayırımlar yaptılar.

Bu arkadaşlar Küba deneyine karşı çıkmışlardır. Türkiye devrimcileri kendi devrimci pratiklerini geliştirmek zorundadırlar. Mao'nun hiçbir yazısında Milli Demokratik Devrim-Milli Demokratik Hareket ayırımı yapılmamıştır. Bu arkadaşlar küçük-burjuvaziyi büyük görmekte, ona prim vermektedirler. Proleter devrimci arkadaşlarına güveneceklerine küçük-burjuva ideologlarını izlemişlerdir. Proletarya hareketinin siyasi bağımsızlığını kaybettirici bir tutum içindedirler. Tabii ki açık bir biçimde küçük-burjuva kuyrukçuluğu yapmamaktadırlar. Küçük-burjuva kuyrukçusu olduğu halde kendini proleter devrimcisi olarak takdim etmek sahtekarlıktır. Küçük-burjuvazi ile aşırı dostluklarını gizlemek için bizim küçük-burjuvaziye karşı olduğumuzu ileri sürerek provokasyon yapmaktadırlar. Kendilerini kitlelerle bağ kuruyoruz diye lanse etmektedirler. Köye gitmek ne demek? Köye gideceğiz ama birkaç günlüğüne değil. Profesyonel kadroların yığınlarla sürekli bağlar kurmalarıyla ancak karşı-devrimcileri yenilgiye uğratabiliriz.

Gerci parlamentaristler "aşırı sol hayatları"ndan bahsediyor. Onlar sol sapma adı altında devrimci arkadaşları "Castro tipi eylem, kitleden kopuk eylem" diyerek, suçlayarak gerici parlamentarizm ile aynı paralele düşmüşlerdir. "Her türlü mücadele biçimine hazırlanmalıyız" (Pekin-Moskova çatışması, Pekin mektubu). "Kendimizi bütün mücadele biçimlerine alıştırırsak, kendimizi burjuva legalitesiyle sınırlamazsak hareketimizi yokolmak tehlikesiyle karşı karşıya bırakmak tehlikesini bertaraf ederiz" (Pekin mekt.) Hiçbir zaman kitlelerle bağları inkar etmiş, gençlik hareketiyle ufkumuzu sınırlamak önerisinde bulunmuş değiliz.

Devrim gazetesi güçlü bir kavga vermektedir. Proleter devrimcilerinin belli bir kesiminin kemalizme düşman olduğunu söyleyerek büyük bir provokasyon yapmakta, asker-sivil aydın zümre ile aramızı açmaktadırlar.

Doğu Perinçek: Bu arkadaşlar şimdiye kadar Aydılık'ta yazmadıkları için görüşlerini eleştirmek imkanına sahip değiliz (Ancak görüşlerini yazı ile ifade etmeyenler yılan gibi kıvrılarak kendilerini çeşitli kalıplara soka-

bilirler.) M. Belli saygı duyduğumuz bir kişidir. Proleter devrimci kadrolar arasındaki dayanışmayı kavramayanlar bunu (bu dayanışmayı) masonik örgütlenme diye adlandırmışlardır.

Dünyanın genel olarak devrim çağında olması başka şeydir, özel olarak bir ülkenin devrim konağında olması başka bir şeydir. Stalin, "proletaryanın ve devrimin en güçlü olduğu yerde emperyalizmin zinciri koparılacaktır" der. Bunu anlamamak ülkelerin iç dinamiğini inkardır. Stalin'in söylediği, proletaryanın nicelik olarak fazla olmasının zorunlu olmadığıdır. Bizim görevimiz bugün devrimin psikolojik ve sosyal şartlarını hazırlamak, yani kitleleri sınıf bilinciyle silahlandırarak, örgütlendirerek devrime hazırlamaktır. Kitleler içinde çalışmak, kitlenin (bütün milli sınıfların) çıkarlarını korumak ve onları proletaryanın öncülüğü altında birleştirmek esas görevlerimizdendir. Bu konuda iki yanlış görüş vardır: a) ekonomizm, bilinç dışarıdan getirilemez der. (Aybar ve Aren yer yer bu görüşe kapılmışlardır?), b) terörizm, kitlenin ancak dövvüş ve mücadele ile bilinçlendirebileceğini savunur. Bu iki akım da kitlelere bilinç götürmeyi reddeder. Ne yapmalı sorusunu soramayız işçilere. Ş. Alpay'ın yazısı sol kemalistlerle bizim aramızdaki ayırımın belirlenmesi amacını güder. O zamana kadar proleter devrimcileri, Yön-Devrim çizgisini amacını eleştirmedikleri için devrimci saflardaki değişik çizgilerin birbirine karışması tehlikesi mevcuttu. Biz, milli sınıflara çıkarlarını, ancak proletarya ile ittifak ettikleri zaman koruyabileceklerini anlatmalı ve pratikte onların çıkarlarını amansız bir biçimde korumalıyız. Cephe olmadan öncü olmaz. Milli sınıflar gönüllü olarak proletaryanın öncülüğünü kabul ederler. Milli sınıflar cepheye zorla katılamazlar. Proleter devrimci hareket zoru ancak karşı devrimci güçlere karşı kullanır. Birbirimize yağ yaparak, eleştiri-özeleştiri mekanizmasını ihmal ederek saflarımızı güçlendiremeyiz. Proletaryanın bilinçlendirilmesi ve örgütlendirilmesinin ihmali ve saflara zorla adam çekmeye karşı çıkmalıyız. Biz her devrimci hareketi destekleriz (terörcü de olsa) ama onu eleştiririz de. Bu kişilere doğru çizgiyi gösteririz. S.Erdoğdu, DÖB'ün, Deniz Gezmiş'in anarşizmin göbeğinde olduğunu söylemiştir. Gene V. Erdoğdu, Aydınlık'ın 12. sayısındaki bildiriyi imzalamıştır. Bizim saflarımızdaki terörist hareketler yaygınlaşıp, sistemleşmedi. Eğilim olarak kaldı. Guevera'ya saygılı olmak proleter devrimci olarak eleştirmektir. Biz Debrayist hareketi, marksist-leninist örgüt anlayışını reddettiği, kitlelerin kendiliğinden bilinçlenmesini savunduğu ve önümüzdeki devrimci aşamanın Sosyalist Devrim olduğunu savunduğu için eleştiririz. Bu görevimizdir.

Vahap Erdoğdu: Aydınlık'ın sahibi yoktur, o bütün Türkiye proleteryasının malıdır.

Proleter devriminin objektif şartları gelişmiş ülkelerde ortadan

kalkmıştır, çünkü işçi partileri proletarya hareketini parlamento çerçevesine sıkıştırmışlardır.

Bu arkadaşlar (vaktiyle) parti içinde oportünizme karşı verilen mücadeleye karşı çıkmışlar, MDD stratejisine karşı kalem oynatmışlardır. Aren oportünizmi (ve ANT) bazı doğru kavramları almakta, onları çarpıtmakta ve kısmen kabul etmektedirler. Oportünizm kılık değiştirerek kendini sürdürür. Bir parti içinde herhangi bir sürtüşme varsa bunun mutlaka bir sınıf temeli vardır. Oportünizmin bir niteliği, kişilere, gruplara saldırmak, suçlamaktır. Bugün M. Belli'ye yöneltilen suçlamalar, Aybar ve Aren oportünizminin proleter devrimcilerine daha önce yönelttikleri suçlamaların aynıdır. Oportünizmin bir diğer özelliği fraksiyon yaratmaktır ki bu da küçük-burjuva bireyciliğinden kök alır. Aramızdan ayrılan arkadaşlar da bir etiket fraksiyonu yaratma yolundadırlar. Onlar 'Maoizm' adı altında hareket ederek "her devrim milli bir yol izler" gerçeğine karşı gelmektedirler. Biz, Türkiye'deki proleter devrimci hareketin fraksiyonlara ayrılmasına izin vermeyeceğiz. Maoculuk kolay değildir. Kendilerine Maocu adını yapıştıranlar bu çizgiyi izleme durumunda olmalıdırlar.

Oportünizm, devrimcileri herzaman ihbar etmiştir. Bu adamlar da bizi Castrist, Guevcracı vs. diyerek ihbar etmektedirler.

İKİNCİ KISIM

Şahin Alpay: Sadece M. Belli tutumunu açık olarak belirlediği için ancak onu eleştirme durumunda olabiliyoruz.

Biz, MDD'in işçi sınıfının ideolojik, politik ve örgütsel öncülüğünde olacağını kabul ediyoruz. Bu bir bütündür. V.Erdoğdu ve S.Erdoğdu öncülüğün ideolojik öncülük olduğunu ileri sürmüşlerdir. Biz bir suni bölünme yaratmaya çalışıyormuşuz. Bugün dünyada üç merkez vardır ve bu üçünün de mahkum ettiği Troçkist çizgi.

Sovyetler Birliği çizgisi: Kapitalist olmayan yol; buna göre aydınların (küçük-burjuva kökenli sivil ve asker aydınların) bugün asıl rağbet ettiği ideoloji ve proleter örgütünün mücadelesi olmadan sosyalizme varılabilir.

Küba KP çizgisi: Debray'ın görüşlerini KKP resmen kabul etmiştir. "Proleter devrimci mücadele partisiz de olur, Asya ve Afrika ülkeleri için devrimci şiar Sosyalist Devrim'dir. MDD görüşü geçerliliğini yitirmiştir."

Troçkist çizgi: Şiar sosyalist devrimdir. Parti bürokrasidir, işçi sınıfı kendiliğinden bilinçlenecektir, sendika dışında örgüt tanınmaz.

Pekin çizgisi: Şiar MDD'dir. Marksist-Leninist parti zorunludur, mücadele biçimi halk savaşıdır.

M. Belli'de itiraz ettiğimiz noktaları belirttik. Arkadaşlar bu noktalarda görüşlerini belirtsinler. Eleştirilere katılıyorlar mı? Ayrıca bu belirttiğimiz

çizgilerden hangisine daha yakın bulmaktalar kendilerini? Bunu da mümkün olduğu kadar açıkça bilirtsinler.

Seyhan Erdoğdu: Dört ayrı devrimci çizgi yoktur, bunlardan bazıları devrimci değildir.

Devrim dalgaları yükselir, alçalır. Yükseliş dönemlerinde sömürücü sınıflar idare edemez, ezilen sınıflar sömürüye dayanamaz hale gelirler. Biz küçük-burjuva anarşizan hareketlere karşıyız. Fakat DÖB'çüleri suçladığım doğru değildir. "Abartılan sol sapma eğilimi alabildiğine genişletilmiştir. Proleter devrimci gençliği sol sapma diye nitelcyerek sağcıların paraleline düşmüşlerdir" (*Aydınlık*, sayı: 15)

Bugün Türkiye'de MDD'in objektif şartları mevcuttur, fakat devrimin yükselme aşamasının objektif şartları mevcut değildir. MDD kırsal alanda gelişen fakat şehirle de bağlantısını koparmayan bir köylü devrimidir. İdeolojik öncülükten kasıt köylülerin MDD içinde ağır bastığıdır.

Biz, ilkesiz birlik cephesi değiliz. Taktik konularda aramızda ayrılıklar olabilir, tartışmalar olabilir. Ayrılanların etkili olacağını sanmıyorum. Çünkü kimsenin saflarımıza pasifizmi, küçük-burjuva kuyrukçuluğunu sokmaya hakkı yoktur. Onlara göre Ho ve Giap'ta Mao'nun arkasından gitmedikleri için oportünisttir. Bütün arkadaşların devrimci uyanıklığına güvenerek.. Saflarımızı Castrist vs. diye ayırmak entellektüelliğin getirdiği bir şeydir, suni bir ayırımdır.

Atilla Sarp: Yalnız kendileri yazı yazmaktadırlar. Ne yapmalı bildirisini tekrar tekrar ortaya çıkarmaları doğru değildir. Bu, teröristlik değildir. Onu başka bildirilerle desteklemeseydik bu, pratik bir yanlış olurdu. Masonik örgütlenme çünkü kendi denetimi dışındaki bütün hareketlere şüpheyle bakmaktadırlar. Omuzlarına basarak yükseldikleri devrimcilere küstahlık yapmakta... Kendini ispat etmiş arkadaşlara yazı hakkı verilmemiş, K. Boratav'a yazı hakkı vermişlerdir. Bu arkadaşlar eleştiri adı altında hakaret etmektedirler. Bu, eleştiri değil küstahlıktır.

DÖB'lü arkadaşlar gerçekten güçlü bir mücadele vermişlerdir. Onları eleştirmek başka şeydir, hakaret başka. Bütün dünya devrimci pratiğinin deneylerini bilmek zorundayız.

M. Belli konusunu da ikide bir ortaya çıkarıyorlar. Bu konuda görüşümüz bellidir. Örgüt konusunda vs. görüşlerimizi papağan gibi heryerde tekrarlamak hatasından vazgeçmeliyiz. Bizim aramızda devrimci dayanışma vardır. Fakat her türlü eleştirimizi yaparız.

Doğu Perinçek: Kendi kıdemini fikrini pekiştirmek için kullanmak küçük-burjuva eğiliminin ta kendisidir. K. Boratav'a karşı yapılan suçlama bu niteliktedir. Görüşlerini (çizgi) açıklamadılar. İlkesiz birlik böyle belirmektedir. Battal'a saygı, onun mücadelesinin anısını kitlelere götürmekle olur. Onu odalarda anmak, fraksiyonlara maletmek yanlış davranışlardır.

MDD, dünya proleter devriminin bir parçasıdır, köylü devrimi değildir. Böyle olsaydı sosyalist devrime nasıl geçilebilirdi? Seyhan Erdoğdu, Aydınlık sayı 15'te "milli demokratik iktidar, belli bir ekonomik yapının yansımasıdır" demiştir. Bu doğru değildir. Milli demokratik devrim yapılır, ekonomi daha sonra dönüştürülür.

TİP, küçük-burjuva devrimcisi, oportünist, sosyalizan eğilimli bir örgüttür. TİP'in bütün devrimci eğilimlerini, hareketlerini destekleriz, fakat onu eleştirmekten de geri kalmayız. TİP, proleter devrimcilerinin egemenliğine geçerse kitlelerin uyanışına, MDD davasına büyük hizmetleri olan bir örgüt olabilir. Fakat, TİP proletaryanın öz örgütü olamaz. Proletaryanın öz örgütü, emperyalizmin yıkamayacağı, yenemeyeceği bir örgüt olmalıdır. TİP, proletaryanın öz örgütü olarak, öncü müfrezesi olarak MDD'i gerçekleştiremez.

V. Erdoğdu ve Atilla Sarp (M. Belli'de) yeni parti kurma gereğini savunmuşlardır. Böylece TİP içindeki mücadeleyi reddetmişlerdir.

Atilla Sarp: Biz yeni parti de kurabiliriz, ben bunu savundum.

Fakat, TİP'teki mücadeleyi reddetmiş değilim.

Vahap Erdoğdu: Çağımızda her çeşit hareketin öncüsü proleteryadır. Son zamanlarda demokratik devrim-demokratik hareket ayırımını yapıp, şimdi demokratik hareket döneminde olduğumuzu ve bu aşamada küçük-burjuvaziyi desteklemenin görevimiz olduğunu söylediler.

Ayrı birer insan olduğumuz, yetişme tarzlarımız ayrı olduğu için bütün konularda anlaşmamız zaten imkansızdır.

M. Belli'nin bütün söylediklerine katılıyoruz. Kelime kelime hesap vermeye hazırız. Ne yapmalı bildirisine katılıyorum. Mehetoğlu hareketini sol sapma olarak göstermişlerdir. Sol sapmayı Battal gibi arkadaşlarımıza atfetmekteydirler.

MDD hareketi, sosyal yapısı bakımından Sosyalist Devrimden oldukça farklıdır, bir köylü devrimidir.

TDGF (Türkiye Devrimci Gençlik Federasyonu) içinde yer alan DEV-GENÇ'lilerin bilincinde ve yüreğinde Dr. Hikmet Kıvılcımlı'nın çok özel bir yeri vardır.

Dr. Hikmet Kıvılcımlı: İşçi sınıfı pusulasına sımsıkı sarılmayı ve işçi sınıfı partisini; Türkiye'de sosyal sınıfları; Türkiye'de kapitalizmin gelişmesindeki farklılığı; Kürdistan'ın tarihini, ekonomisini, politikasını; gençlik orjinalitemizi, ordu orjinalitemizi; dinin toplumumuzdaki önemini ve yerini; devrim stratejimizi; emperyalizmi; metafizik sosyolojileri; diyalektik maddeciliği; Marks-Engels insanları; Leninizmin ilkelerini; Enternasyonalizme inancı; küçük burjuva anarşizmini; oportünizmi ve daha birçok Marksist düşünce/davranış metodunu bilince çıkartmada Dev-Gençliler için belirleyici olmuştur.

Dr. Hikmet Kıvılcımlı'nın Dev-Gençlilere her fırsatta verdiği bilincin bir örneği de bu kitaptaki konferanslarıdır. Günümüz gençliğinde güncelliğinden hiçbirşey yitirmeden yol gösterecek bu konferansları bir kez daha yayınlamanın yararlı olacağına inanıyoruz.

SENTEZ
Basım/Yayın/Tanıtım
KOOPERATİFİ

